

Załącznik nr 1
do „Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego
Lidzbarka Warmińskiego do roku 2030”

Diagnoza społeczno-gospodarcza Lidzbarka Warmińskiego

Spis treści

Wstęp	4
1. Charakterystyka ogólna gminy	5
1.1. Położenie i powierzchnia	5
1.2. Zarys historyczny	5
1.3. Partnerstwo	6
2. Sfera przestrzenno-środowiskowa	8
2.1. Układ przestrzenny	8
2.2. Dostępność komunikacyjna	11
2.3. Mieszkalnictwo i infrastruktura techniczna	14
2.3.1. Mieszkalnictwo	14
2.3.2. Infrastruktura techniczna	17
2.4. Środowisko naturalne	23
2.4.1. Ukształtowanie terenu	23
2.4.2. Zasoby przyrodnicze	24
2.4.3. Klimat i ochrona powietrza	25
2.4.4. Zagrożenie hałasem	27
2.4.5. Wody powierzchniowe i podziemne	27
2.5. Ochrona środowiska	28
3. Sfera społeczna	32
3.1. Demografia	32
3.1.1. Ruch naturalny	32
3.1.2. Starzenie się społeczeństwa	34
3.1.3. Migracje ludności	34
3.1.4. Prognoza demograficzna	36
3.2. Rynek Pracy	37
3.2.1. Aktywność zawodowa	37
3.2.2. Bezrobocie	38
3.2.3. Barometr zawodów	41
3.3. Edukacja	43
3.3.1. Wychowanie żłobkowe i przedszkolne	44
3.3.2. Szkoły podstawowe	44
3.3.3. Szkoły ponadpodstawowe	45
3.3.4. Ośrodki wychowawcze	46
3.3.5. Jakość kształcenia	47
3.3.6. Poradnia psychologiczno-pedagogiczna	47
3.4. Zdrowie	48

Diagnoza społeczno-gospodarcza Lidzbarka Warmińskiego

3.4.1.	Przychodnie i apteki.....	48
3.4.2.	Plany uzdrowiskowe	49
3.5.	Integracja społeczna	50
3.5.1.	Pomoc społeczna	50
3.5.2.	Usługi społeczne wobec seniorów	53
3.5.3.	Usługi społeczne kierowane do rodzin	54
3.5.4.	Osoby z niepełnosprawnościami i zaburzone psychicznie	56
3.5.5.	Bezdomność	57
3.5.6.	Aktywność społeczna.....	58
3.6.	Turystyka i sport.....	60
3.6.1.	Potencjał turystyczny	60
3.6.2.	Zabytki i obiekty dziedzictwa kulturowego	63
3.6.3.	Kultura.....	65
3.6.4.	Sport i rekreacja	67
3.7.	Spółeczeństwo informacyjne	70
3.8.	Bezpieczeństwo	71
4.	Sfera gospodarcza.....	73
4.1.	Wskaźniki makroekonomiczne	73
4.2.	Przedsiębiorczość	73
4.2.1.	Podmioty gospodarcze.....	73
4.2.2.	Inwestycje w przedsiębiorstwach.....	81
4.2.3.	Instytucje Otoczenia biznesu	84
4.3.	Atrakcyjność inwestycyjna	84
4.4.	Finanse Lidzbarka Warmińskiego.....	88
4.4.1.	Dochody i wydatki.....	89
4.4.2.	Saldo budżetowe i prognoza budżetu	91
5.	Diagnoza porównawcza	93
6.	Konsultacje społeczne.....	99
6.1.	Badanie rozwoju Lidzbarka Warmińskiego	99
6.2.	Badanie jakości życia w Lidzbarku Warmińskim	111
6.3.	Analiza SWOT – warsztaty	123
7.	Spis wykresów, rysunków i tabel	125
	Załącznik nr 1 Wzór ankiety w ramach Diagnozy społeczno-gospodarczej Lidzbarka Warmińskiego	127
	Załącznik nr 2 Wzór ankiety w ramach Raportu Zrównoważonego Rozwoju Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński w 2018 r.	131

Wstęp

Prezentowana „Diagnoza społeczno-gospodarcza Lidzbarka Warmińskiego” jest przeglądem najważniejszych kwestii społeczno-gospodarczych i ukazuje wieloaspektową analizę stanu obecnego w mieście. Raport diagnozy koncentruje się na szczegółowej analizie uwarunkowań wewnętrznych rozwoju Lidzbarka Warmińskiego dokonanej w pięciu podstawowych kategoriach, obejmujących takie zagadnienia jak:

1. **Informacje ogólne** (w tym: uwarunkowania geograficzne, historyczne);
2. **Przestrzeń** (w tym m.in. układ przestrzenny, dostępność komunikacyjna, mieszkalnictwo, infrastruktura techniczna);
3. **Środowisko** (w tym: charakterystyka najważniejszych aspektów środowiska przyrodniczego oraz jego ochrony, tj. zasoby wodne i jakość wód, jakość powietrza i klimat akustyczny);
4. **Spółeczeństwo** (w tym: analiza procesów demograficznych i osadniczych, wykluczenie społeczne, kapitał społeczny tj. liczba organizacji pozarządowych, rynku pracy, aktywność i potencjał mieszkańców, edukacja, ochrona zdrowia, kultura i turystyka);
5. **Gospodarka** (w tym: analiza wskaźników makroekonomicznych, struktury gospodarczej, atrakcyjności inwestycyjnej, przedsiębiorczości, dochody ludności, finanse publicznych JST, realizowane zadania i projekty).

Dla każdego z powyżej wymienionych obszarów przedstawiono najważniejsze informacje, w tym również realizowane projekty oraz dane statystyczne obrazujące sytuację w mieście, także na tle powiatu lidzbarskiego, województwa warmińsko-mazurskiego oraz kraju. Zakres czasowy obejmuje zasadniczo lata 2015-2019. Analiza została wykonana w oparciu o najbardziej aktualne dostępne dane statystyczne, głównie te pochodzące z baz Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Miejskiego w Lidzbarku Warmińskim i jego jednostek podległych oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Lidzbarku Warmińskim.

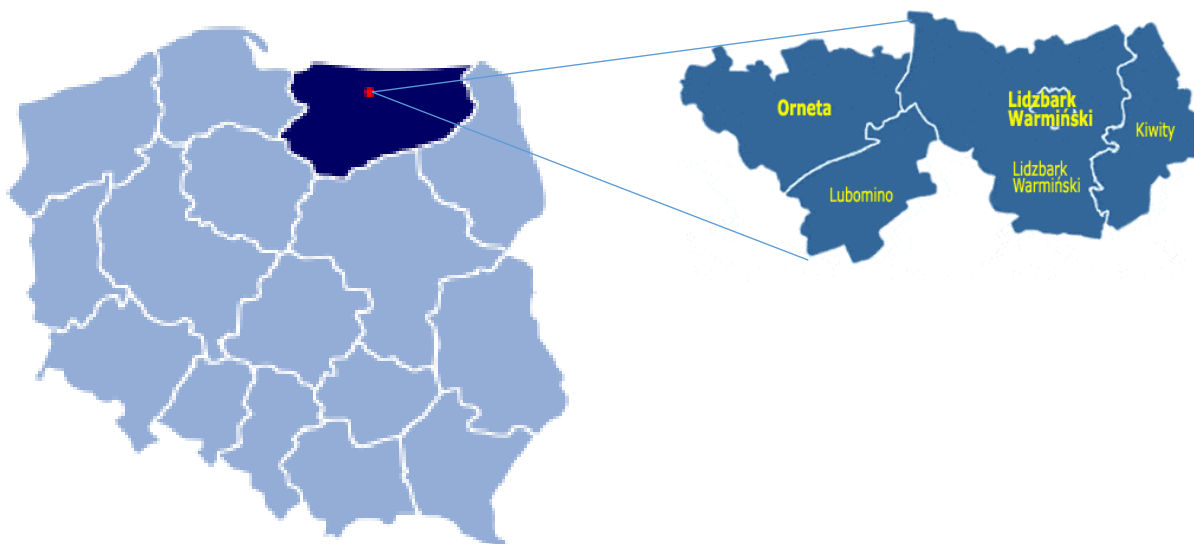
Główne wnioski z diagnozy społeczno-gospodarczej stanowią punkt wyjścia dla przygotowania „Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Lidzbarka Warmińskiego do roku 2030” i „Planu Rozwoju Uzdrawiska w Lidzbarku Warmińskim”.

1. Charakterystyka ogólna gminy

1.1. Położenie i powierzchnia

Gmina miejska Lidzbark Warmiński położona jest w centrum powiatu lidzbarskiego, w północno-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego i graniczy z gminą wiejską Lidzbark Warmiński. Miasto Lidzbark Warmiński jest jednocześnie stolicą powiatu lidzbarskiego i siedzibą władz powiatowych oraz gminy miejskiej Lidzbark Warmiński i gminy wiejskiej.

Rysunek 1. Położenie Lidzbarka Warmińskiego na tle Polski, województwa warmińsko-Mazurskiego, powiatu lidzbarskiego

Źródło: Internet, <https://pl.wikipedia.org> i <http://www.gminy.pl>

Lidzbark Warmiński położony jest na obszarze 1435 ha (14 km²), co stanowi 1,55% powierzchni powiatu lidzbarskiego oraz jedenaste co do wielkości miasto na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

Miasto leży na popularnych i często odwiedzanych szlakach turystycznych. Do najstarszych należy Szlak Kopernikowski oraz Szlak Bojowy gen. J.H. Dąbrowskiego 1807 rok. Natomiast Szlak Zamków Gotyckich pozwala na zwiedzanie najważniejszych zabytków z okresu średniowiecza.

1.2. Zarys historyczny

Lidzbark Warmiński położony jest w północnej części historycznej Warmii. Miasto powstało w miejscu pruskiej osady zwanej Leclbarg. Pruski gród w 1240 r. został zdobyty przez Krzyżaków, dwa lata później doszczętnie zniszczony wrócił ponownie pod panowanie Prusów. W kolejnych latach osada wraz z drewnianym zamkiem zbudowanym przez Krzyżaków przechodziła na przemian z rąk pruskich do krzyżackich, by ostatecznie w 1274 r. powrócić z rąk Krzyżaków pod panowanie biskupów warmińskich. W 1308 r. miasto uzyskało prawa miejskie, a do miasta napłynęli osadnicy niemieccy i Polacy ze Śląska. Wkrótce też w zakolu Łyny przy ujściu Symsarny rozpoczęto budowę zamku. Jeszcze w XIV wieku wybudowano ratusz, kościół i szpital oraz rozpoczęto otaczać miasto murami z basztami i bramami. W 1350 r. miasto zostało siedzibą biskupów warmińskich, tutaj skupiły się administracja biskupstwa, życie kulturalne, oświatowe i dyplomatyczne. W 1440 r. Lidzbark Warmiński przystąpił do Związku Pruskiego a mieszkańcy uznali władzę polskiego króla Kazimierza Jagiellończyka, który wypowiedział

Krzyżakom wojnę trzynastoletnią. Na mocy traktatu toruńskiego w 1466 r. Prusy Królewskie i Warmia zostały włączone do Korony. Warmia zachowała swój dotychczasowy bardzo korzystny status publiczno-prawny. Okres ten związany jest z rozkwitem kultury w mieście. Kolejnym momentem ważnym w historii miasta było wcielenie Warmii w 1772 r. do państwa pruskiego, co wiązało się ze zmianą dotychczasowego statusu. Biskupowi i kapitule odebrano całkowicie władzę terytorialną; kraj podzielono na powiaty.

Rozwój przestrzenny Lidzbarka Warmińskiego przebiegał stosunkowo wolno. Obszar lokacyjny miasta, ograniczony murami obronnymi, okazał się wystarczający niemal do końca XVIII w., a wolno rozwijające się przedmieścia pełniły funkcje bezpośredniego zaplecza gospodarczego. Stopniowo rozbiórce ulegały średniowieczne fortyfikacje miasta: najpierw utrudniające komunikację bramy: Kościelna i Młyńska, potem mury od wschodu i zachodu. W latach 1821-1823 wybudowano pierwszy na Ziemi Warmińskiej kościół ewangelicki. Znaczące zmiany w zabudowie staromiejskiej nastąpiły po pożarze w 1865 r., w czasie którego spłonął ratusz miejski i dziesięć spośród dwunastu domów w zachodniej pierzei rynku. W 1868 r. zburzono obwarowania wysokiej bramy i część murów, zachowały się jedynie przedbramie oraz mury na północy, przy których w 1903 r. wybudowano nowy ratusz. W 1945 r. w wyniku działań wojennych aż 80% zabudowań Lidzbarka Warmińskiego zostało spalonych i zrujnowanych.¹

1.3. Partnerstwo

Lidzbark Warmiński posiada szerokie kontakty z miastami partnerskimi zlokalizowanymi w Kraju i zagranicą. Na liście partnerów zagranicznych znajdują się:

- Sowietsk,
- Oud-Beijerland,
- Wertle, Milanówek,
- Visaginas.

Partnerstwo miast polega na realizacji wspólnych projektów jak również wymiany doświadczeń i dobrych praktyk w zakresie m.in. sportu, kultury, edukacji.

Dodatkowo Miasto Lidzbark Warmiński należy jako członek do stowarzyszeń i organizacji skupiających różnorodne podmioty. Do najważniejszych należą:

- **Stowarzyszenie Gmin Polskie Zamki Gotyckie**, którego celem jest m.in. współpraca gmin, na terenie których znajdują się gotyckie zamki i opracowanie szlaku turystycznego, obejmującego powyższe obiekty;
- **Związek Gmin Warmińsko-Mazurskich**, którego celem jest m.in. promowanie walorów turystycznych regionu oraz prowadzenie wspólnych inwestycji w zakresie ochrony środowiska, gospodarki komunalnej, telekomunikacji i turystyki;
- **Polska Krajowa Sieć Cittaslow**, której celem jest promocja i rozprzestrzenianie idei dobrego życia mieszkańców poprzez wdrażanie w miastach rozwiązań z zakresu polityki środowiskowej, infrastrukturalnej, przestrzeni miejskiej, gościnności, spójności społecznej oraz partnerstwa;
- **Stowarzyszenie Miast Cittaslow**, którego celem jest m.in. budowanie wizerunku miast Cittaslow jako atrakcyjnych turystycznie;

¹ Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński na lata 2014-2020

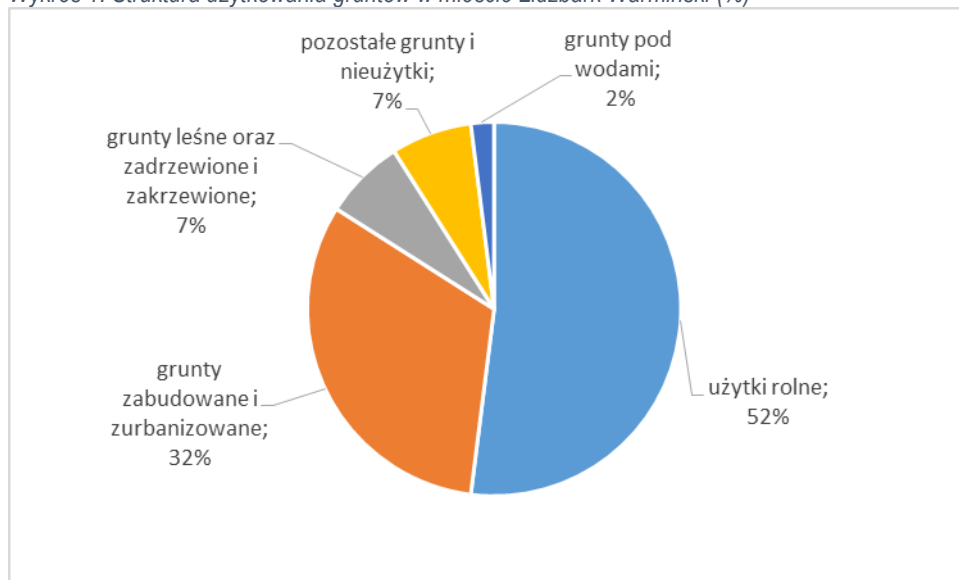
- **Stowarzyszenie Dom Warmiński**, którego celem jest m.in. wspieranie i promocja turystyki jako źródła wzrostu ekonomicznego, równoważenie rynku pracy oraz podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej w powiatach i gminach obejmujących obszar historycznej Warmii;
- **Europejska Federacja Miast Napoleońskich**, którego celem jest m.in. promowanie i wspieranie działań związanych z konserwacją i restauracją dziedzictwa epoki napoleońskiej (przedmioty, dzieła sztuki, sztuka użytkowa, pomniki, lokale prywatne, miejsca pamięci);
- **Stowarzyszenie Uzdrowisk Warmii i Mazur**, którego celem jest m.in. popieranie wszelkich akcji zmierzających do rozwoju uzdrowisk z województwa warmińsko-mazurskiego, podejmowanie działań na rzecz ochrony zdrowia, kultury fizycznej i sportu, rekreacji, ochrony środowiska, profilaktyki zdrowotnej, leczenia uzdrowiskowego, turystyki, turystyki uzdrowiskowej, spa, wellness oraz beauty i wspieranie działań na rzecz rozwoju uzdrowisk termalnych.

2. Sfera przestrzenno-środowiskowa

2.1. Układ przestrzenny

W skład miasta wchodzi tereny o różnych formach użytkowania. W strukturze użytkowania gruntów dominują obecnie użytki rolne, które stanowią 52% powierzchni miasta, 32% to grunty zabudowane i zurbanizowane razem, natomiast 7% to grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione.

Wykres 1. Struktura użytkowania gruntów w mieście Lidzbark Warmiński (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W strukturze przestrzennej miasta tereny zainwestowania zajmują ponad 30% jego powierzchni. Największy udział procentowy wśród terenów zainwestowania miejskiego mają tereny mieszkalnictwa. W zabudowie miasta zdecydowanie dominuje zabudowa wielorodzinna, w której znajduje się aż 84% mieszkań, a tylko 16% stanowi zabudowa jednorodzinna. Natomiast tereny usług wraz z komunikacją, stanowią około 20% ogólnej powierzchni miasta. Udział terenów przemysłu, budownictwa, składów, komunikacji i transportu oraz infrastruktury stanowi blisko 9% powierzchni miasta. Natomiast ponad 1% to tereny zieleni urządzonej w obszarach zainwestowanych.²

Podstawowym dokumentem kreującym politykę przestrzenną miasta i ukazującym gospodarcze i przestrzenne perspektywy rozwoju jest „**Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Lidzbark Warmiński**”.

W celu zdefiniowania kierunków zagospodarowania przestrzennego określone zostały strefy ze względu na wiodące funkcje. Natomiast dla określenia polityki przestrzennej określono obszary (jednostki) strukturalne dające się wyodrębnić ze względu na zasady prowadzenia polityki przestrzennej. Zasady rozwoju komunikacji i ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego przenikają wszystkie obszary strukturalne. Strefy i jednostki określono z uwzględnieniem:

- istniejącego zagospodarowania,
- uwarunkowań rozwoju i możliwości zagospodarowania,
- zapotrzebowanie terenów wynikającego z potrzeb aktywizacji gospodarczej i potrzeb osiągnięcia założonego poziomu życia,

² Koncepcja w zakresie mobilności i transportu publicznego Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński

- rozwoju systemu komunikacyjnego.³

Ukształtowanie zabudowy wynika zarówno z uwarunkowań przyrodniczych, jak i historycznych. Analiza istniejącej struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta pozwala na wskazanie funkcji dominujących w poszczególnych częściach miasta:

- 1) część centralna (od północy ograniczona nieczynną linią kolejową, od południa granicą lasu, od zachodu ulicami: Piłsudskiego, Kresową, Kopernika i od wschodu ulicami Wyszyńskiego, Spółdzielców): koncentracja usług podstawowych i ponadpodstawowych (nagromadzenie jednostek i instytucji usługowych oraz administracji) uzupełnionych o mieszkalnictwo (w przewadze wielorodzinne) oraz tereny zieleni urządzonej;
- 2) obszar w centralnej części miasta powyżej nieczynnej linii kolejowej: koncentracja przemysłu, usług i infrastruktury technicznej uzupełniona o rolnictwo (ogrodnictwo) oraz południowo-zachodniej w rejonie ulicy Olsztyńskiej;
- 3) obszary o jednorodnej funkcji - mieszkalnictwo wielorodzinne uzupełnione o usługi podstawowe w rejonach ulic Astronomów, Orneckiej, Kromera, Legionów, Warmińskiej i Grabowskiego;
- 4) obszary o jednorodnej funkcji - mieszkalnictwo jednorodzinne uzupełnione o usługi podstawowe w rejonach Osiedla Bartoszycka, Osiedla Żytnia, Osiedla 30-lecia PRL, ulic Polnej, Bema, Wiejskiej, Warszawskiej,
- 5) obszar o dominującej funkcji innej (tereny wojskowe) wzdłuż ulicy Orneckiej uzupełniony o mieszkalnictwo jedno i wielorodzinne z usługami podstawowymi oraz ogrodnictwo.⁴

Obszary zdegradowane

Zgodnie z „Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow” wyznaczono dwa obszary rewitalizowane; Centrum oraz Osiedle Bema, Kalinowskiego, Wiejska.

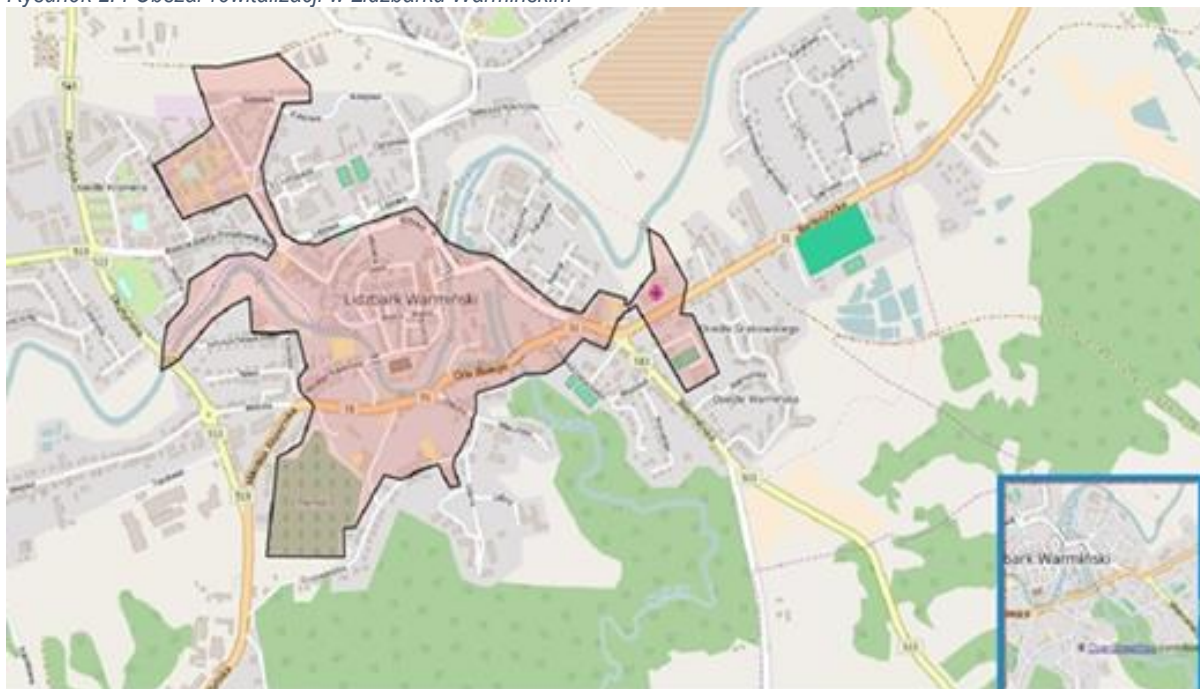
Wyboru obszarów zdegradowanych dokonano na podstawie analizy wartości wskaźników przypisanych każdej z ulic Lidzbarka Warmińskiego i zgrupowanych w obszary geograficzne (jednostki urbanistyczne) w trzech podsystemach (społeczny, gospodarczy, przestrzenny). Wyznaczone obszary zdegradowane cechują się koncentracją i natężeniem zjawisk negatywnych, które mogą być minimalizowane i ograniczane w oparciu o rozwiązania i projekty rewitalizacyjne.⁵

³ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Lidzbark Warmiński

⁴ Koncepcja w zakresie mobilności i transportu publicznego Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński

⁵ Lokalny Program Rewitalizacji miasta Lidzbark Warmiński w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow, 2016

Rysunek 2. I Obszar rewitalizacji w Lidzbarku Warmińskim

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji miasta Lidzbark Warmiński w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow

Rysunek 3. II Obszar rewitalizacji w Lidzbarku Warmińskim

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji miasta Lidzbark Warmiński w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow

W ramach programu rewitalizacji Lidzbarka Warmińskiego w latach 2017-2020:

- utworzono Ośrodek Aktywizacji Zawodowej,
- zagospodarowano brzegi rzeki Łyny od mostu na ul. Olsztyńskiej do mostu na ul. Kopernika,
- wybudowano infrastrukturę rekreacyjną,
- wykonano kompleksową modernizację energetyczną wielorodzinnych budynków przy ul. Kalinowskiego, Prostej, Kasprowicza,
- zrealizowano aktywizację społeczno-zawodową poprzez modernizację amfiteatru oraz budowę Centrum Rzemiosł i Kultury Warmińskiej,

- zagospodarowano suchą fosę,
- zabezpieczono mury obronne,
- rewitalizację dworca – etap I.

2.2. Dostępność komunikacyjna

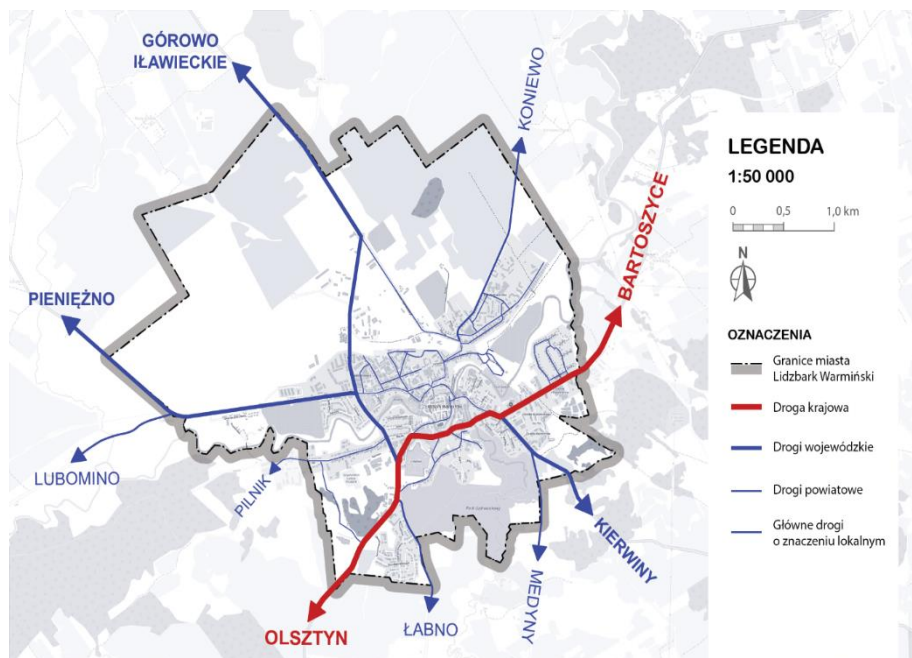
Lidzbark Warmiński leży poza głównymi szlakami komunikacyjnymi kraju. **Sieć dróg (publicznych)** w mieście jest stosunkowo dobrze rozwinięta. Podstawowy układ sieci drogowej Lidzbark Warmiński, obejmujący drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne zapewnia dostępność z sąsiednimi miastami powiatowymi.

Najważniejszym szlakiem komunikacyjnym przebiegającym przez miasto jest droga krajowa nr 51 Olsztynek – Olsztyn – Lidzbark Warmiński – Bartoszyce – Bezledy, która umożliwia bezpośrednie połączenia z drogowym przejściem granicznym w Bezledach. W stanie istniejącym droga przebiega ulicami: Olsztyńską, Kopernika, Mławską, Zamkową, Orła Białego, Bartoszycką.

Przez miasto przebiegają drogi wojewódzkie: nr 513 Pasłek – Orneta – Lidzbark Warmiński – Wozławki (w stanie istniejącym przebiega ulicami: Ornecką, Olsztyńską, Warmińską i Wrzosową) oraz nr 511 granica państwa (Rosja) – Górowo Iławieckie – Lidzbark Warmiński (w stanie istniejącym przebiega ulicą Olsztyńską).

Ważnymi ulicami stanowiącymi drogi powiatowych: Warmińska, Polna, Żytia, Wyszyńskiego, Piłsudskiego, Dąbrowskiego, Konstytucji 3-go Maja, Kościuszki, Krzywa, Lipowa, Świętochowskiego, Wiejska i Poniatowskiego. Pozostałe ulice powiatowe i ulice gminne stanowią układ uzupełniający miasta.

Rysunek 4. Układ sieci drogowej w Lidzbarku Warmińskim

Źródło: Koncepcja w zakresie mobilności i transportu publicznego Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński

Coraz większą popularną formą turystyki, jak również sposobem na codzienne dojazdy np. do pracy jest korzystanie z roweru. Wraz ze wzrostem liczby rowerzystów następuje **rozwój infrastruktury rowerowej** w mieście np.: Ogólnopolski system dróg rowerowych Green Velo oraz szlaki spacerowe łączące Bulwary

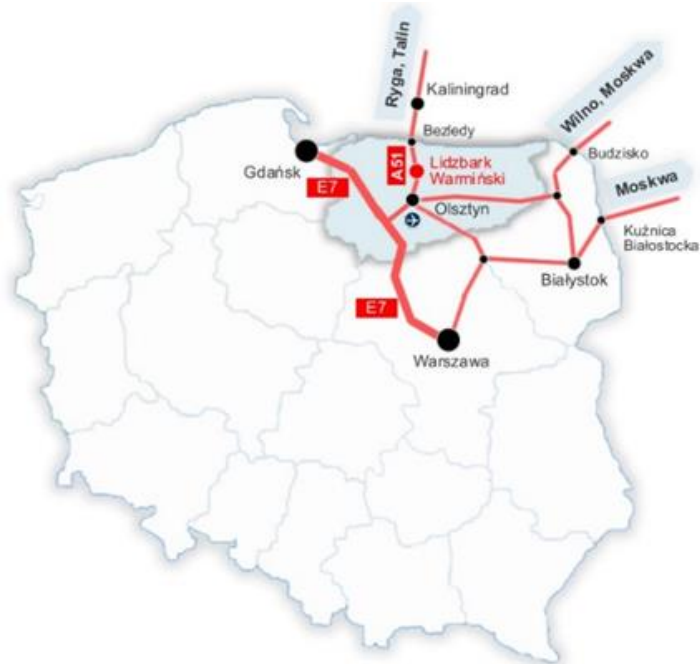
nad rzeką Łyną oraz Park uzdrowiskowy nad rzeką Symsarną. Zgodnie z danymi GUS w 2019 r. na terenie Lidzbarka Warmińskiego długość ścieżek rowerowych (dróg dla rowerów odpowiednio oznakowanych zgodnie z *Ustawą Prawo o ruchu drogowym*) wynosiła łącznie 8,9 km, w tym 2,3 km pod zarządem gminy miejskiej.

Gmina Miejska Lidzbark Warmiński inwestuje w budowę nowych ścieżek rowerowych. W 2020 r. w ramach projektu „Rozwój mobilności i transportu publicznego Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński” na ul. Polnej wykonano m.in. nowe, szerokie ciągi pieszo-rowerowe i zainstalowano nowoczesne energooszczędne oświetlenie uliczne. Mieszkańcy ul. Polnej i całego osiedla Astronomów mogą bezpiecznie dojechać rowerem do miasta lub do samej plaży miejskiej przy jeziorze Wielochowskim, bo ścieżka łączy się z wybudowaną niedawno na ul. Dąbrowskiego.

Położenie komunikacyjne Lidzbarka Warmińskiego względem większych polskich miast:

- Olsztyn – 48,6 km,
- Gdańsk – 149 km,
- Warszawa – 263 km.

Rysunek 5. Położenie Lidzbarka Warmińskiego względem najważniejszych ośrodków miejskich

Źródło: Internet, <http://www.lidzbarkw.eu>

W Lidzbarku Warmińskim nie ma kolei. W 1996 r. likwidowano połączenia kolejowe z Lidzbarka do Czerwonki.

Najbliżej położonymi **portami lotniczymi** realizującymi międzynarodowe połączenia cywilne to lotniska znajdujące się w Szymanach – 103 km, Gdańsku – 167 km i w Warszawie – 226 km.

Najbliższe przejście graniczne z Rosją w Bezedach znajduje się w odległości około 40 km.

Szczególne znaczenie dla **rozwoju lokalnego systemu komunikacyjnego** ma stan techniczny dróg. Infrastruktura drogowa w Lidzbarku Warmińskim podlega stałej modernizacji. W ostatnich latach

dokonano wielu inwestycji służących poprawie bezpieczeństwa i jakości życia mieszkańców, w tym remonty, budowę dróg, chodników, parkingów i oświetlenia.

Zadania samorządu gminnego dotyczące inwestycji drogowych określa ustawa z 21 marca 1985 r. o drogach publicznych. Nakłada ona na zarządcę dróg gminnych obowiązek opracowywania projektów planów rozwoju i finansowania budowy oraz przebudowy sieci drogowej, a także pełnienia funkcji inwestora. Obowiązek ten wynika ponadto z przepisów ustawy z 16 grudnia 2005 r. o finansowaniu infrastruktury transportu lądowego, zgodnie z którymi budowa lub przebudowa dróg gminnych finansowana jest z budżetu gminy.⁶ W okresie 2014-2020 Miasto wybudowało i wyremontowało około 20 ulic z chodnikami i ścieżkami rowerowymi. Większość inwestycji drogowych wykonano ze wsparciem z Funduszu Dróg Samorządowych (we wszystkich wypadkach było to 50% dofinansowania).

Najważniejszą inwestycją drogową w ostatnich latach była modernizacja jednej z najdłuższych ulic w Lidzbarku Warmińskim - ulicy Dąbrowskiego, o długości 1,5 km, która jest istotnym ciągiem komunikacyjnym miasta. Prowadzi ona do największego, kilkutysięcznego osiedla w mieście, a także kompleksu szkolno-przedszkolnego, ciepłowni oraz wielu firm oraz łączy osiedle Astronomów z drogą wojewódzką 511 prowadzącą do Górowa Iławeckiego. Po tej drodze planowane jest poprowadzenie komunikacji miejskiej. Poza nową nawierzchnią zamontowano oświetlenie i wybudowana została ścieżka pieszo-rowerowa. Nowa ścieżka rowerowa połączyła się z istniejącą już drogą dla rowerów na ulicy Olsztyńskiej.

Ponadto w 2020 r. zrealizowano projekt „Przebudowa ulic w centrum Lidzbarka Warmińskiego w zakresie branż: drogowej, wodociągowej, kanalizacji deszczowej, gazowej, elektrycznej, energetycznej, telekomunikacyjnej”, który również został dofinansowany ze środków Funduszu Dróg Samorządowych. W ramach projektu przebudowano jezdnię ulicy Dębowej na ciąg pieszo – jezdny i ścieżkę rowerową, przebudowano chodnik, istniejący mur oporowy, wjazdy na posesje, zbudowano kanalizację deszczową, przebudowano wodociągi, wykonano elementy stałej organizacji ruchu i przebudowano oświetlenia uliczne na energooszczędne oświetlenie LED.

Dowodem na systematyczne inwestowanie w infrastrukturę drogową bez względu na źródła finansowania jest realizowany w 2020 r. remont ulicy ul. Pułaskiego i Kościuszki sfinansowany w całości ze środków własnych Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński. Inwestycja obejmuje budowę sieci dróg dojazdowych na terenie zespołu domków jednorodzinnych, łącznie z regulacją studni i zasuw urządzeń podziemnych, regulacją kratek ściekowych ulicznych, włazów kanałowych oraz czyszczeniem przykanalików. Nowa droga połączy się z wyremontowaną wcześniej we współpracy z Powiatem Lidzbarskim ulicą Kościuszki.

Ponadto bardzo ważnym zadaniem zwiększającym rozwój komunikacyjny Lidzbarka Warmińskiego jest realizacja projektu „Rozwój mobilności i transportu publicznego Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński”. W ramach inwestycji zrealizowano wymianę opraw oświetleniowych, budowę ciągu pieszo-rowerowego na ul. Polnej od ul. Astronomów do ul. Słonecznej, zamontowano progi zwalniające, utworzono przystanki autobusowe wraz z oznaczeniem. W ramach projektu zostaną zakupione również dwa autobusy elektryczne oraz montaż stacji ładowania pojazdów elektrycznych typu półszybkiego oraz wolnego. Autobusy będą jeździły trasami: ul. Batoszycką, Zydląg, Markajmy (cmentarz), ul. Warmińską, Termy Warmińskie, ul. Wiejską (niedaleko przychodni zdrowia w Pilniku), dworzec PKP i centrum miasta (ul. Poniatowskiego, Świętochowskiego, Piłsudskiego), ale też: Astronomów, Słoneczną, Polną,

⁶ A. Zimny, Uwarunkowania efektywności inwestycji gminnych w sferze infrastruktury technicznej, 2008

Dąbrowskiego, Olsztyńską, Ornecką itd. Natomiast latem autobus będzie jeździł też w okolice plaży miejskiej nad jeziorem Wielochowskim. Dzięki realizacji tego projektu zwiększy się atrakcyjność miasta, jako miejsca do osiedlenia się, ale również miasta turystycznego i proekologicznego.

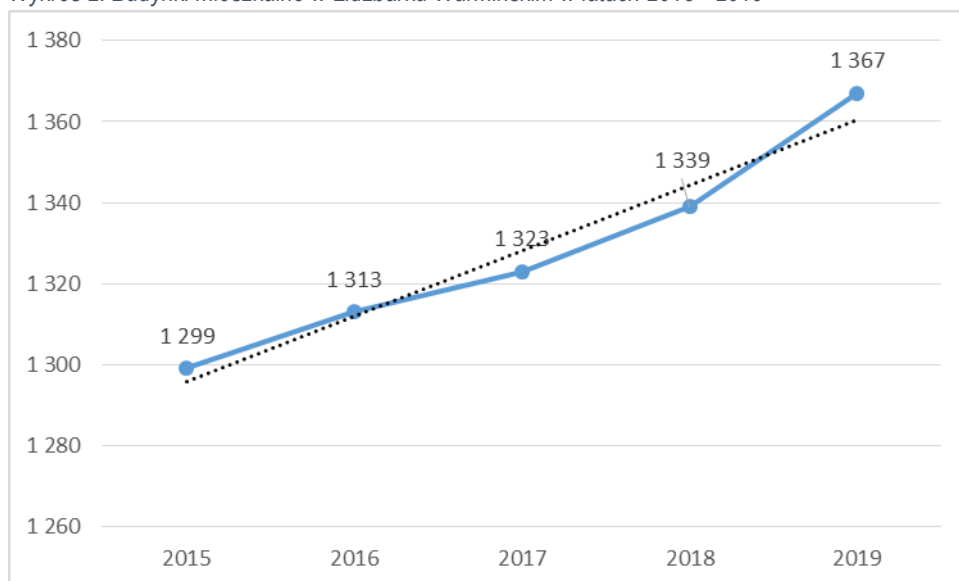
Powyższy projekt został poprzedzony opracowaniem „Koncepcji w zakresie mobilności i transportu publicznego Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński”, której celem było sformułowanie rekomendacji w zakresie utworzenia i funkcjonowania na terenie miasta publicznej komunikacji zbiorowej. Wraz z rozwojem infrastruktury uzdrowskiej zwiększy się popytu na komunikację miejską. W mieście powstaną cztery duże parkingi, skomunikowane z autobusami miejskimi, rowerami.

2.3. Mieszkalnictwo i infrastruktura techniczna

2.3.1. Mieszkalnictwo

Wraz z rozwojem gospodarczym i społecznym Lidzbarka Warmińskiego rozwija się również budownictwo mieszkaniowe. W analizowanym okresie (2015-2019) odnotowano stały dynamiczny wzrost liczby budynków mieszkalnych. Ich liczba zwiększyła się od 2015 roku o 68 budynków, tj. o 5,23%. Poniższy wykres przedstawia wzrost liczby budynków mieszkalnych w latach 2015-2019.

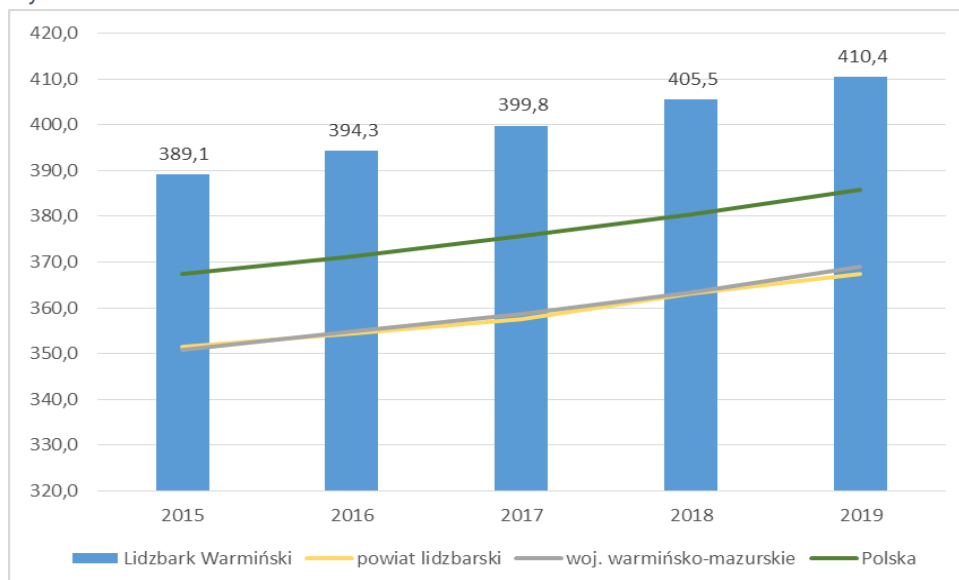
Wykres 2. Budynki mieszkalne w Lidzbarku Warmińskim w latach 2015 - 2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Na terenie Lidzbarka Warmińskiego w 2019 r. zlokalizowanych było 6442 mieszkań. W okresie 5 lat nastąpił wzrost liczby mieszkań o 2,15% (139 mieszkań). Liczba mieszkań przypadających na 1.000 ludności w latach 2015-2019 wzrosła o 5,47%, co świadczy o nieznacznej poprawie dostępności mieszkań w mieście. W 2019 r. w Lidzbarku Warmińskim na 1000 ludności przypadało 410 mieszkań, podczas gdy w kraju 385 mieszkań. Należy zaznaczyć, że według definicji Głównego Urzędu Statystycznego mieszkaniem jest zarówno lokal mieszkalny, jak i dom jednorodzinny, co ma znaczący wpływ na uzyskaną wartość wskaźnika i tym samym ją zawyżając.

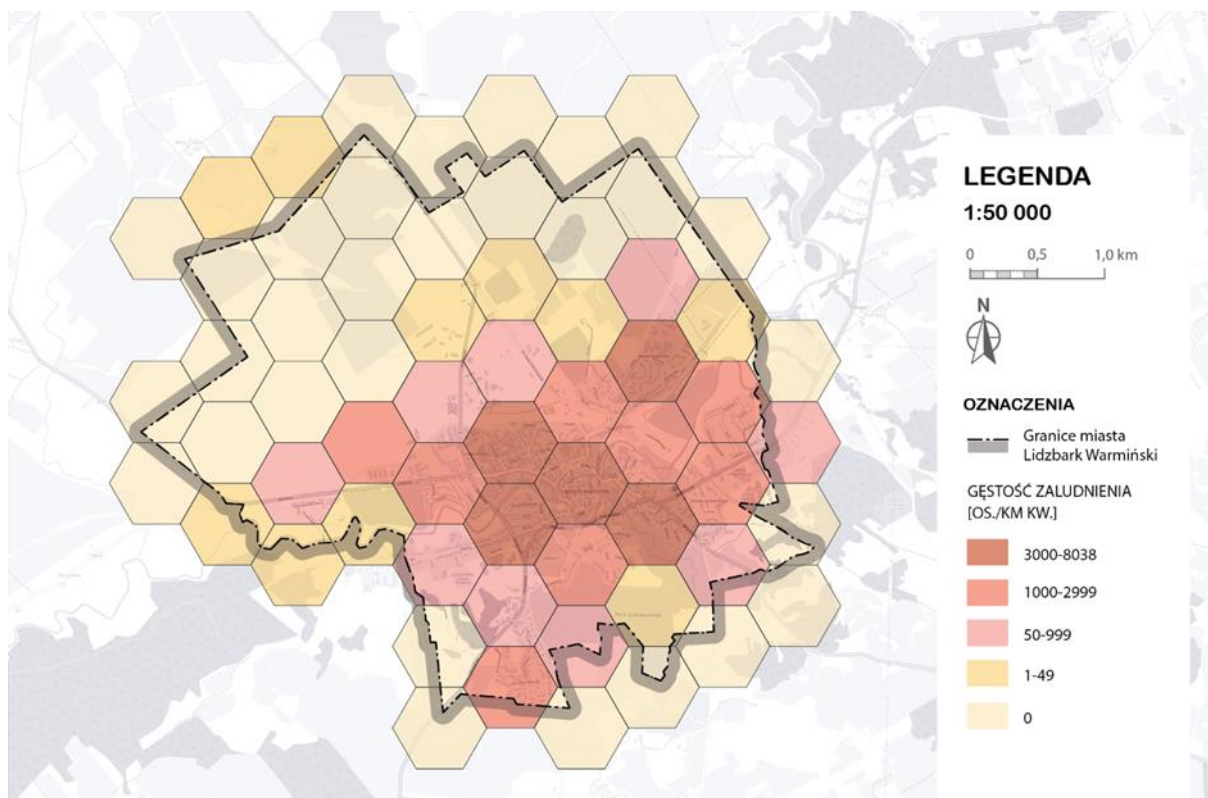
Wykres 3. Mieszkania w Lidzbarku Warmińskim na 1000 mieszkańców w latach 2016 - 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Łączna suma powierzchni mieszkań wynosiła 382 891 m² (GUS, 2019) i była większa o 11.182 m² w porównaniu z 2015 r. W 2019 r. przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w Lidzbarku Warmińskim wyniosła 59,4 m² (w powiecie lidzbarskim 67,8 m², w województwie warmińsko-mazurskim 68,9 m² oraz w kraju 74,4 m²). W przeliczeniu na 1 osobę w mieście w 2019 r. przypadało przeciętnie 24,4 m² powierzchni użytkowej mieszkania (wzrost o 6,5% w stosunku do 2015 r.).

Rysunek 6. Mapa gęstości zaludnienia w podziale na siatkę heksagonalną

Źródło: Koncepcja w zakresie mobilności i transportu publicznego Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński

Ludność w Lidzbarku Warmińskim mieszka przede wszystkim w śródmieściu, na osiedlach stanowiących jego sąsiedztwo oraz na osiedlu przy ul. Astronomów.

W zasobach Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński znajduje się 575 lokali komunalnych i 109 lokali socjalnych. Budynki mieszkalne stanowiące 100% własność gminy miejskiej Lidzbark Warmiński należą do najstarszych w mieście. Większość budynków została wybudowana przed rokiem 1939. Po dokonanych w 2014, 2015 i 2016 roku przeglądach technicznych pięcioletnich oraz zalecanych ekspertyzach należy stwierdzić, że większość budynków wymaga remontów kapitalnych. Ograniczone środki finansowe pozwalają na wykonanie tylko remontów kapitalnych w budynkach o złym stanie technicznym.⁷

Zasobem mieszkalnictwa komunalnego w Lidzbarku Warmińskim zarządza **Administracja Budynków Komunalnych**. Zgodnie ze statutem spółki przedmiotem jej działania jest: budownictwo i obsługa nieruchomości. Ponadto „Towarzystwo” działa w zakresie:

- pozyskiwania i przygotowywania do zabudowy terenów budowlanych,
- wynajmowania lokali użytkowych znajdujących się w zasobach TBS,
- pozyskiwania środków finansowych na nowe budownictwo dzięki możliwościom,
- zaciągania długoterminowych i preferencyjnych kredytów Krajowego Funduszu Mieszkaniowego,
- budowania lokali mieszkalnych na rzecz innych Towarzystw Budownictwa Społecznego.

W 2019 r. Warmińskie TBS zarządzało własnymi zasobami lokalowymi: 299 mieszkaniami o łącznej powierzchni użytkowej 14 234,04 m². W zasobach wybudowanych przez TBS mieszka 766 osób.

Od 2020 r. Warmińskie TBS realizuje nową inwestycję - budowa 13-go budynku mieszkalnego. Cechy inwestycji:

- budynek 22 rodzinny,
- teren pod budowę jest w pełni uzbrojony,
- planowana budowa jest zlokalizowana na osiedlu Astronomów, ul. Polna, w bezpośrednim sąsiedztwie innych jednostek mieszkalnych, a także w bliskiej odległości szkoły podstawowej,
- inwestycja znajduje się w dobrym punkcie handlowym.

Władze Lidzbarka Warmińskiego realizują „**Program Wieloletni „Miejski Program Poprawy Estetyki Budynków na lata 2017-2020”**”, którego celem programu jest:

- poprawa spójności architektoniczno - projektowej z układem przestrzennym miasta,
- zapewnienie spójności ładu przestrzennego z poprawą warunków i jakością życia mieszkańców miasta, a także ze wzrostem promocji miasta.

Program kierowany jest do właścicieli nieruchomości znajdujących się na terenie Miasta Lidzbark Warmiński, niezaliczonych do podmiotów sektora finansów publicznych, którzy mogą uzyskać do 100 tysięcy złotych dofinansowania.

Realizacja Programu zapewni m. in.:

- atrakcyjność rozwiązań estetycznych i architektonicznych w odniesieniu do istniejących obiektów i przyjętych rozwiązań architektonicznych,
- rozwiązanie estetyczne, zastosowanie materiałów konstrukcyjnych i wykończeniowych adekwatnych do funkcji i miejsca,

⁷ Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Miasta Lidzbark Warmiński na lata 2018-2022

- zastosowanie właściwych proporcji poszczególnych fragmentów przestrzeni i utrzymanie optymalnej skali odpowiednio do funkcji i charakteru użytkowego.

Ponadto władze Lidzbarka Warmińskiego dążą do poprawy środowiska realizując konkursy na uzyskanie **dotacji z budżetu gminy na zadania służące likwidacji niskiej emisji i ochronie powietrza na terenie Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński**. Celem udzielania dotacji jest zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pochodzących z procesu spalania węgla w budynkach znajdujących się na terenie miasta.

Dotacje z budżetu Gminy udzielane są wyłącznie właścicielom nieruchomości położonych na terenie Lidzbarka Warmińskiego, na której zamierzają dokonać zmiany na nowoczesny wysoko sprawny system ogrzewania w ramach zadania. O dotacje mogą ubiegać się: osoby fizyczne, wspólnoty mieszkaniowe, spółdzielnie mieszkaniowe będące właścicielami budynków, na których dokonuje się zmiany systemu ogrzewania. Dotacja z zakresu ochrony powietrza zostanie udzielona na dofinansowanie kosztów:

- podłączenia do miejskiej sieci ciepłowniczej (budowa przyłącza, węzła ciepłowniczego, instalacji CO;
- zakupu i montażu pieca gazowego (opłaty przyłączeniowej, instalacji wewnętrznej, zakup kotła);
- zakupu i montażu nowego urządzenia grzewczego opartego na odnawialnych źródłach energii;
- zakupu i montażu ogrzewania elektrycznego.

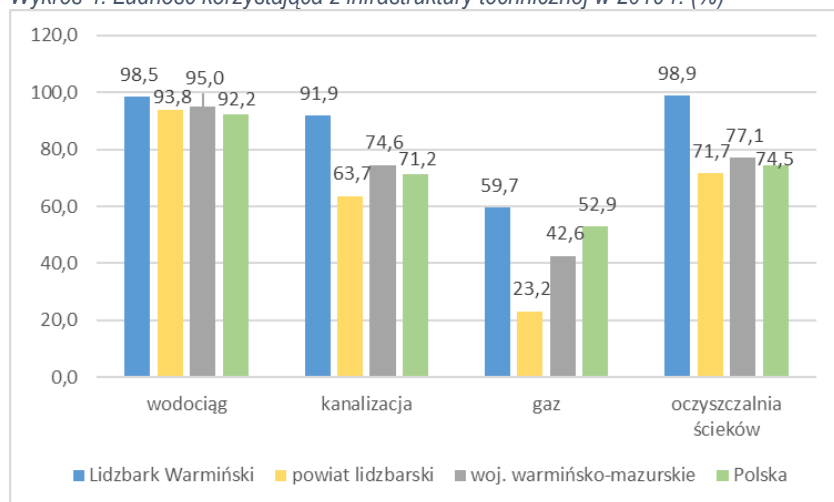
Wydatki Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński na gospodarkę mieszkaniową ogółem w 2019 r. wyniosły 5.758.914,59 zł i wzrosły o 2.033.462,83 zł w stosunku do 2015 r.

2.3.2. Infrastruktura techniczna

Poziom infrastruktury technicznej w Lidzbarku Warmińskim jest wysoki na tle powiatu lidzbarskiego, województwa warmińsko-mazurskiego oraz kraju. Infrastruktura wodno-ściekowa jest bardzo ważnym elementem jednostek osadniczych i procent ludności korzystającej z infrastruktury w Lidzbarku Warmińskim w 2019 r. wynosi:

- wodociąg - 98,5%,
- kanalizacja – 91,9%,
- oczyszczalni ścieków – 98,9%,
- gaz – 59,7%.

Wykres 4. Ludność korzystająca z infrastruktury technicznej w 2019 r. (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

2.3.2.1. Gospodarka wodno-ściekowa

Właścicielem infrastruktury wodociągowej jest Burmistrz Lidzbarka Warmińskiego, natomiast administratorem jest **Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.**, które wykonuje zadania użyteczności publicznej w rozumieniu ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, a do jej działalności podstawowej należą:

- pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody,
- odprowadzanie i oczyszczanie ścieków.

Dodatkowo PWiK wykonuje na zlecenie:

- wykonywanie przyłączy wodociągowych oraz przyłączy kanalizacji sanitarnej i deszczowej,
- usługi sprzętowe,
- wynajem sprzętu (koparki kołowe, ciągnik rolniczy, wywrotka),
- wykonywanie inspekcji TV odcinków kanalizacji sanitarnej i deszczowej,
- udrażnianie i czyszczenie kanalizacji sanitarnej, wywóz nieczystości płynnych,
- naprawa punktowa kanałów sanitarnych i deszczowych – PAKERY elastyczne,
- lokalizacja nielegalnych włączeń przykanalików,
- wykonywanie przycisków urządzeniem typu KRET,
- lokalizacja wycieków wody, pomiary ciągłe ciśnienia wody.

Miasto Lidzbark Warmiński zaopatrywane jest w wodę pitną z ujęć wód podziemnych. Woda ujmowana z ujęcia SUW „Zachód” zlokalizowana przy ul. Przystaniowej, zapewnia dostawę wody w 100% mieszkańcom miasta ze względu na prace związane z modernizacją SUW „Północ” przy ul. Jarosława Dąbrowskiego. Zdolność produkcyjna według pozwolenia wodnoprawnego na pobór wód podziemnych z ujęcia głębinowego przy ul. Przystaniowej wynosi:

- $Q_{max}/h = 390 \text{ m}^3 / h$
- $Q_{\text{śred.}/dob.} = 78 \text{—m}^3 / d$
- $Q_{max.}/rok = 3416400 \text{ m}^3 / rok.$ ⁸

Długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągów wynosi 41,6 km oraz liczba przyłącza – 995 szt. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w 2019 r. wyniosła 15.468. Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca Lidzbarka Warmińskiego wynosi 28,80 m³.

Tabela 1. Wybrane dane statystyczne dotyczące gospodarki wodnej w Lidzbarku Warmińskim

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	38,10	38,10	38,60	41,20	41,60
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1 255	1 264	959	978	995
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	498,20	467,10	462,50	459,50	453,30
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	16 001	15 844	15 639	15 586	15 468

⁸ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński na lata 2021 – 2024 z perspektywą 2025-2028

Diagnoza społeczno-gospodarcza Lidzbarka Warmińskiego

zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	m ³	30,60	28,90	28,90	29,00	28,80
---	----------------	-------	-------	-------	-------	-------

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Zgodnie z informacjami podanymi na stronie PWiK w Lidzbarku Warmińskim, twardość wody do picia: wg norm polskich, nie może przekraczać 500 mg CaCO₃/dm³ (Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi Dz. U. z 2007 r. Nr 61, poz.417). Wodociągi Lidzbark Warmiński: twardość wody wynosi 300 – 330 mg CaCO₃ / dm³, 16,76 – 18,44 dGH (stopnie niemieckie) jest to woda średnio twarda.

Tabela 2. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w Lidzbarku Warmińskim

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019
ogółem	dam ³	1 487,4	1 659,3	1 892,7	1 791,8	1 757,4
przemysł	dam ³	775	825	1 093	1 107	1 058
eksploatacja sieci wodociągowej	dam ³	712,4	834,3	799,7	684,8	699,4
eksploatacja sieci wodociągowej - gospodarstwa domowe	dam ³	498,2	467,1	462,5	459,5	453,3
udział przemysłu w zużyciu wody ogółem	%	52,1	49,7	57,7	61,8	60,2
zużycie wody na 1 mieszkańca	m ³	91,2	102,7	118,3	113,3	111,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Największym użytkownikiem wody w mieście w 2019 r. jest przemysł (60,2%, wzrost o 8,1% w stosunku do 2015 r.), następnie gospodarka komunalna. Zużycie wody na 1 mieszkańca Lidzbarka Warmińskiego w 2019 r. wyniosło 111,7 m³, jest to wzrost o 22,47% w stosunku do 2015 r.

Tabela 3. Wybrane dane statystyczne dotyczące sieci kanalizacyjnej w Lidzbarku Warmińskim

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	44,5	44,5	44,5	48,4	48,4
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1 154	1 165	884	906	906
ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną	dam ³	583	587	589	513	502
ścieki oczyszczane odprowadzone	dam ³	686	747	837	840	740
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	15 093	14 953	14 577	14 546	14 433

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W 2019 r. długość czynnej sieci kanalizacyjnej w Lidzbarku Warmińskim wyniosła 48,4 km oraz było 906 szt. przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Liczba korzystająca z sieci kanalizacyjnej wyniosła 14 433 osób.

W ostatnich latach PWiK sp. z o.o. przeprowadziło kilkanaście inwestycji w zakresie infrastruktury wodociągowej zwiększając atrakcyjność Lidzbarka Warmińskiego, jako miejsca do zamieszkania oraz prowadzenia działalności gospodarczej poprzez m.in. inwestycję w Miejskiej Oczyszczalni Ścieków

zarządzanej przez PWiK Sp. z o.o. w Lidzbarku Warmińskim przygotowując Oczyszczalnię Ścieków na przyjęcie zwiększonych ilości ścieków związanych z poszerzeniem granic aglomeracji oraz wyraźnej rozbudowy mieszkalnictwa jednorodzinnego, wielorodzinnego oraz nowo budujących się przedsiębiorstw w Strefie Ekonomicznej. Zrealizowane inwestycje w ostatnich latach to m.in.:

- w 2020 r. modernizacja ulicy Dąbrowskiego – wykonano ponad 600mb sieci kanalizacyjnej podłączając kilkuset mieszkańców Lidzbarka Warmińskiego, likwidując jednocześnie nieuszczelne szamba czy zrzuty ścieków do kolektorów deszczowych. Ponadto zmodernizowano strategiczne sieci wodociągowe – łącznie ok. 900 mb oraz wymieniono część starych, awaryjnych przyłączy;
- w 2019 r. podpisano umowę na dofinansowanie projektu „*Telemetria na służbie mieszkańców – uruchomienie usług elektronicznych przez PWiK sp. z o.o.*” – realizacja projektu potrwa 3 lata i zakłada m.in. dostęp do faktur elektronicznych z możliwością płatności on-line, składanie wniosków o określenie warunków przyłączenia do sieci, o zawarcie umowy o dostawę wody i odbioru ścieków, wymiana dla wszystkich odbiorców PWiK wodomierzy wraz z montażem nakładki w umożliwiającej przesyłanie informacji (dla użytkownika i operatora) o zużyciu wody za pomocą sieci GSM, dostęp do elektronicznego systemu powiadamiania o awariach itp.;
- w 2019 r. zainstalowano panele fotowoltaiczne na Stacji Uzdatniania Wody przy ul. Przystaniowej i Dąbrowskiego – inwestycja w ramach projektu „*Wykonanie dwóch instalacji fotowoltaicznej o mocach 40 kWp zlokalizowanych w Lidzbarku Warmińskim*” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego;
- w 2018 r. renowacja kanalizacji sanitarnej odcinka sieci w ulicach Olsztyńska – Pionierów;
- w 2017 r. wykonanie robót budowlanych polegających na remoncie sieci wodociągowej DN 300 i DN 80 wraz z przyłączami w ulicy Wiejskiej.

Dodatkowo PWiK sp. z o.o. angażuje się również w edukację najmłodszych mieszkańców. Uczniowie z lidzbarskich placówek szkolnych w ramach obchodów Światowego Dnia Wody „Dostęp do wody dla wszystkich” mogli zapoznać się z m.in. pracą Stacji Uzdatniania Wody „Zachód” oraz Oczyszczalni Ścieków.

2.3.2.2. *Gospodarka odpadami*

Nowelizacja ustawy z 2011 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach wprowadziła szereg istotnych zmian do systemu gospodarki odpadami komunalnymi, w tym nałożyła nowe obowiązki na samorządy, podmioty odbierające odpady komunalne oraz na właścicieli nieruchomości. Celem tych zmian jest poprawa obecnego stanu gospodarki odpadami komunalnymi i dostosowanie jej do standardów Unii Europejskiej.

Usługi w zakresie gospodarki komunalnej na terenie miasta Lidzbark Warmiński prowadzi **Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o.** Przedmiotem działalności Spółki w 2019 r., podobnie jak w latach ubiegłych, było świadczenie usług komunalnych takich jak:

- zbieranie i wywóz odpadów stałych,
- wywóz nieczystości płynnych,
- utrzymanie techniczne dróg i chodników,
- utrzymanie czystości terenów,
- dróg i chodników,
- utrzymanie terenów zielonych,

- administrowanie cmentarzami komunalnymi,
- remonty sieci deszczowych,
- administrowanie targowiskiem miejskim,
- świadczenie usług budowlanych (remonty dróg i chodników).

Odpady komunalne selektywnie zebrane oraz zmieszane odebrane od właścicieli nieruchomości oraz pochodzące z Miejskiego Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (MPSZOK) przekazywane są do Zakładu Gospodarki Odpadami Komunalnymi Sp. z o.o. w Olsztynie. Odpady przekazywane były za pośrednictwem Stacji przeładunkowej w Medynach, która funkcjonuje w ramach ZGOK. Zagospodarowanie odpadów odbywa się w Zakładzie Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych (ZUOK), gdzie występuje mechaniczno-biologiczne przetwarzanie odpadów komunalnych ukierunkowane na produkcję wysokiej jakości paliwa alternatywnego z odpadów. Zmieszane odpady komunalne kierowane są na linię produkcji paliwa alternatywnego umożliwiającą odzysk niektórych surowców. W 2019 r. z przekazanych do ZGOK 4.447,29 Mg odpadów zmieszanych 3.208,026 Mg zostało przetworzone na paliwo.

Potrzeby inwestycyjne związane z gospodarowaniem odpadami komunalnymi to przede wszystkim tworzenie gniazd do selektywnej zbiórki odpadów w postaci estetycznych wiat śmietnikowych, zorganizowano w 2019 r. Piknik Ekologiczny, a w 2018 r. zakupiono kosze na boiska sportowe.⁹

Tabela 4. Ilość odpadów komunalnych zebrana z terenu Lidzbarka Warmińskiego w latach 2015-2019 (Mg)

Rodzaj odpadu	2015	2016	2017	2018	2019
zmieszane	5 595,3	5 907	5 429	5 151,24	4 447,29
tworzywa sztuczne	185,1	188,2	212,84	229,42	257,16
szkło	176,8	161,5	161,18	165,3	195,84
papier	228,3	155,5	174,54	206,88	223,76
wielkogabarytowe	37,5	126,5	128,90	199,92	224,20
beton i gruz	0,0	39,5	134,24	87,46	74,76
żużle i popioły	168,7	143,8	212,92	173,64	141,82
elektrozbiórka	9,1	17,1	15,84	15,86	27,526
przeterminowane leki	0,2	0,1	1,28	0,37	0,43
zużyte opony	b.d.	b.d.	3,92	10,36	9,6
odpady biodegradowalne	b.d.	b.d.	190,98	315,5	409,22

Źródło: Internet, <http://lidzbarkw-um.bip-wm.pl>

Koszty poniesione przez Gminę Miejską Lidzbark Warmiński w 2019 r. w związku z odbieraniem komunalnych zagospodarowaniem odpadów komunalnych przez wyłonioną w przetargu firmę oraz koszty zagospodarowania odpadów komunalnych wzrosły o 56,33% w porównaniu z 2015 r.

⁹ Internet, <http://lidzbarkw-um.bip-wm.pl>

Tabela 5. Koszty gospodarowania odpadami w latach 2015-2019 (zł)

Rodzaj kosztu	2015	2016	2017	2018	2019
odbiór i transport odpadów do Stacji przeładunkowej w Medynach i prowadzenie MPSZOK-u oraz zakup worków do selektywnej zbiórki	2.185.439,07	2.452.667,93	857 881,40	904 433,25	1 061 535,26
zagospodarowanie odpadów			1 774 011,80	1 922 361,80	2 354 941,34

Źródło: Internet, <http://lidzbarkw-um.bip-wm.pl>

2.3.2.3. Gospodarka gazowa

Przez obszar Miasta Lidzbark Warmiński przebiegają gazociągi wysokiego ciśnienia relacji:

- DN 150 PN 6,3 MPa UZU Kunik – UZU Redy, rok budowy 1986,
- DN 100 PN 6,3 MPa UZU redy – SRP Bartoszyce, rok budowy 1987,
- DN 100 PN 6,3 MPa UZU Redy – SRP Górowo Iławeckie, rok budowy 1991.

Na terenie Miasta Lidzbark Warmiński znajdują się dwie stacje gazowe wysokiego ciśnienia:

- Lidzbark Warmiński I o przepustowości 1500 m³/h, rok budowy 1986,
- Lidzbark Warmiński II o przepustowości 1800 m³/h, rok budowy 1999.

Ponadto w gminie miejskiej Lidzbark Warmiński występuje sieć gazowa średniego i niskiego ciśnienia.

W zakresie infrastruktury technicznej gazowej:

- umożliwia się lokalizację sieci gazowych w liniach rozgraniczających dróg;
- umożliwia się lokalizację sieci gazowych na terenach o innym przeznaczeniu (mieszkaniowym, usługowym, przemysłowym, terenach zieleni);
- regulacje zasady rozbudowy sieci gazowej w oparciu o warunki określone przez zarządcę sieci.¹⁰

2.3.2.4. Gospodarka ciepła

Miasto zaopatrywane jest w ciepło z 79 kotłowni w tym 3-ch osiedlowych, z których żadna nie posiada rezerwy mocy cieplnej. Pozostałe kotłownie pracują na potrzeby punktowe, przy czym w przeważającej części nie posiadają urządzeń odpylających i odsiarczających i są wyeksploatowane. Stanowią stałe źródło zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego w szczególności w zwartej zabudowie centrum miasta.¹¹

2.3.2.5. Elektroenergetyka

Sporządzanie planów modernizacji, rozbudowy i budowy sieci energetycznych leży natomiast, w myśl ustawy z 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne, w gestii przedsiębiorstw energetycznych. Przedsiębiorstwa te są jednak zobligowane do współpracy z samorządami gminnymi w procesie

¹⁰ Kierunki zagospodarowania przestrzennego i zasady polityki przestrzennej

¹¹ j.w.

przygotowywania owych planów – muszą one uwzględniać miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego albo kierunki rozwoju gminy określone w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Mimo że znaczna część obowiązków spoczywa na przedsiębiorstwach energetycznych, również samorządom gminnym ustawodawca przypisuje określone zadania. Chodzi tutaj o planowanie oraz finansowanie oświetlenia miejsc publicznych i dróg znajdujących się na terenie gminy.¹²

Na terenie miasta Lidzbark Warmiński koncesję na wytwarzanie, przesyłanie i dystrybucję ciepła posiada Veolia Północ Sp. z o.o. Ciepło dostarczane jest do następujących obiektów:

- budynki wielorodzinne i towarzyszące,
- budynki niskie jednorodzinne,
- budynki użyteczności publicznej,
- podmioty gospodarcze i inne.

Ciepło dostarczane jest siecią z kotłowni znajdującej się na terenie miasta Lidzbark Warmiński, w której wykorzystywanym materiałem opałowym jest miał węglowy. Wartość opałowa spalanego paliwa w roku 2019 oszacowana została przez Veolia Północ Sp. z o.o. na 23,677 GJ/t. Moc zainstalowana kotłowni wynosi 21,6 MW. W latach 2015 –2019 liczba odbiorców indywidualnych ciepła wzrosła o 20. Zużycie ciepła oraz zapotrzebowanie mocy cieplnej również wzrosło. Zużycie paliwa wykorzystywanego w kotłowni miejskiej w 2019 roku wyniosło 5411,10 t.¹³

2.4. Środowisko naturalne

Jakość środowiska naturalnego w mieście Lidzbark Warmiński uzależnione jest od położenia geograficznego, budowy geologicznej, warunków klimatycznych oraz stanu zasobów naturalnych, jak również coraz większy wpływ na środowisko ma działalność człowieka.

2.4.1. Ukształtowanie terenu

Miasto Lidzbark Warmiński położony jest w znacznej części obrębu Pobrzeży Bałtyckich, którą zajmują mezoregiony Równiny Orneckiej, Równiny Warmińskiej i Niziny Sępopolskiej. Lidzbark Warmiński leży na wysokości od około 57 m n.p.m. w dolinie Łyny po 135,1 m n.p.m. (Góra Krzyżowa), u ujścia rzeki Symsarny do Łyny. Dolina Łyny, w której leży miasto, przecina wysoczyzny morenowe: pagórkowatą, z Górą Krzyżową na południu i płaską w północnej części miasta. Wokół wąwozu rzeki Symsarny, znajduje się stary park miejski miejscami przypominający naturalny las liściasty. W podziale regionalnym Polski, Lidzbark Warmiński leży w prowincji Niż Wschodniobałtycko-Białoruski, na granicy dwóch podprowincji Pojezierza Wschodniobałtyckiego i Pobrzeża Wschodniobałtyckiego, w związku z tym na granicy dwóch makroregionów: Pojezierza Mazurskiego i Niziny Staropruskiej, i trzech mezoregionów: Pojezierza Olsztyńskiego, Niziny Sępopolskiej i Wzniesień Górowskich.¹⁴

¹² A. Zimny, Uwarunkowania efektywności inwestycji gminnych w sferze infrastruktury technicznej, 2008

¹³ Aktualizacja projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla miasta Lidzbark Warmiński, 2020

¹⁴ Operat uzdrowiskowy gminy „Lidzbark Warmiński”

2.4.2. Zasoby przyrodnicze

Lidzbark Warmiński obejmuje atrakcyjne przyrodniczo, krajobrazowo, kulturowo tereny województwa warmińsko-mazurskiego, zajmuje część Ziemi lidzbarskiej, która znajduje się na pograniczu Równiny Orneckiej, Wzniesień Górowskich, Pojezierza Olsztyńskiego i Niziny Sępopolskiej.

Lidzbark Warmiński, podobnie jak cały powiat przynależy do obszaru „Zielonych Płuc Polski”. Bogactwem tych ziem są dobre gleby, łagodny klimat, zasoby wód, różnorodność świat roślinnego i zwierzęcego. Niewiele zmieniony naturalny krajobraz sprzyja tworzeniu obszarów prawnie chronionych w postaci rezerwatów (Rezerwat Bobrów na rzece Pasłęce, ornitologiczny Żegockie Błota) oraz użytków ekologicznych (ornitologiczny pn. Bartniki).¹⁵

Wydzielona część gminy miejskiej objęta jest ochroną, ustanowioną Rozporządzeniem Nr 20 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z 11 kwietnia 2003 w sprawie wprowadzenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa warmińsko-mazurskiego (Dz.U.Woj.W-M Nr 52 z 22 kwietnia 2003, poz.725). Należy tu:

- **Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Dolnej Łyny** nr 35, o powierzchni 16 429,9 ha położony na terenie powiatów: Olsztyn, Lidzbark Warmiński i Bartoszyce, w gminach: Lidzbark Warmiński, m. Lidzbark Warmiński, Dobre Miasto, Bartoszyce, m. Bartoszyce, Kiwity, Jeziorny, Sępopol i m. Sępopol;
- **Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Symsarny** nr 37, o powierzchni 19.329,8 ha położony na terenie powiatów: Lidzbark Warmiński i Olsztyn, w gminach: Lidzbark Warmiński, Kiwity, Kolno, Jeziorny, m. Jeziorany i Biskupiec.

Łączna powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu wynosi 33,65 ha.

Obszar chronionego krajobrazu to forma prawnej ochrony przyrody wprowadzana na terenach wyróżniających się krajobrazowo, o zróżnicowanych ekosystemach; z uwagi na istniejące lub odtwarzane korytarze ekologiczne, a także ze względu na możliwości rozwijania masowej turystyki i wypoczynku. OChK jako tereny podległe ochronie objęte są różnorodnymi zakazami, określonymi we wspomnianym rozporządzeniu Wojewody, m.in. zakazem:

- lokalizowania nowych obiektów, zaliczanych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów o ochronie środowiska,
- lokalizacji budownictwa letniskowego poza miejscami wyznaczonymi w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego,
- utrzymywania otwartych rowów i zbiorników ściekowych,
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeśli służą innym celom niż ochrona przyrody,
- umyślnego zabijania dziko żyjących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych, tarlisk, ptasich gniazd,
- wypalania roślinności.¹⁶

Według danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, w obrębie Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński, znajduje się jeden pomnik przyrody wieloobiektowy „Krag Kamienny imienia Rycerza Herkusa Monte” – 12 głazów narzutowych. Został utworzony w oparciu o rozporządzenie nr 51 Wojewody Warmińsko –

¹⁵ Program ochrony środowiska dla miasta Lidzbark Warmiński na lata 2004-2010 z perspektywą na lata 2011-2020

¹⁶ j.w.

Mazurskiego z dnia 10 49 października 2003 r. w sprawie uznania obiektu za pomnik przyrody (Dz. Urz. Woj. Warmińsko – Mazurskiego nr 163 poz. 1984 z 14.10.2003 r.).¹⁷

W Lidzbarku Warmińskim **tereny zielone** zaklasyfikowano do pięciu zasadniczych typów:

- tereny zielone dostępne o znaczeniu regionalnym (parki spacerowo-wypoczynkowe, bulwary, promenady, zieleńce, lasy komunalne i tereny nadrzeczne);
- tereny zielone ograniczenie dostępne i towarzyszące o znaczeniu lokalnym (ogrody szkolne, przedszkolne, szpitalne, klubowe, sportowe itp., zespoły ogrodów działkowych oraz zieleń przy zabudowie osiedlowej i ogrody przydomowe zabudowy indywidualnej, a także projektowane parki międzyosiedlowe);
- tereny zielone o specjalnym przeznaczeniu (obszary wzdłuż tras komunikacyjnych przecinających miasto w różnych kierunkach, zadrzewienia ochronne w różnych rejonach miasta wokół obiektów uciążliwych dla otoczenia, cmentarz komunalny);
- tereny gospodarki rolnej i leśnej (gospodarstw rolniczo-hodowlanych, komunalne zakłady produkcji roślin, lasy produkcyjne, zalesienia i nieużytki);
- tereny zielone uzdrowiskowej.

Zadaniem terenów zielonych obok funkcji przyrodniczych (chroniących przed emisją zanieczyszczeń do powietrza, gleby i wody, przed hałasem) czy estetycznych jest zaspokojenie potrzeb wypoczynku biernego i czynnego mieszkańców miasta. Umiejętne wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego miasta przyczynią się do zwiększenia atrakcyjności turystycznej Lidzbark Warmińskiego oraz regionu Warmii i Mazur.

Lesistość Lidzbarka Warmińskiego od 2015 r. kształtuje się na poziomie około 5,6%. Ponadto grunty leśne na terenie Lidzbarka Warmińskiego zajmują 58,59 ha (GUS, 2019) – ich powierzchnia zmniejszyła się od 2015 r. o 0,35 ha. Zdecydowaną większość stanowią grunty leśne publiczne, zajmujące obszar 47 ha, tj. 80,2% ogółu gruntów leśnych (GUS, 2019). 46% lasów publicznych stanowią lasy Skarbu Państwa.

W przypadku gruntów leśnych prywatnych na przestrzeni lat 2015-2019 odnotowano niewielki spadek powierzchni (o 0,35 ha), przy czym ich udział w ogóle gruntów leśnych miasta kształtuje się na poziomie 19,8%.

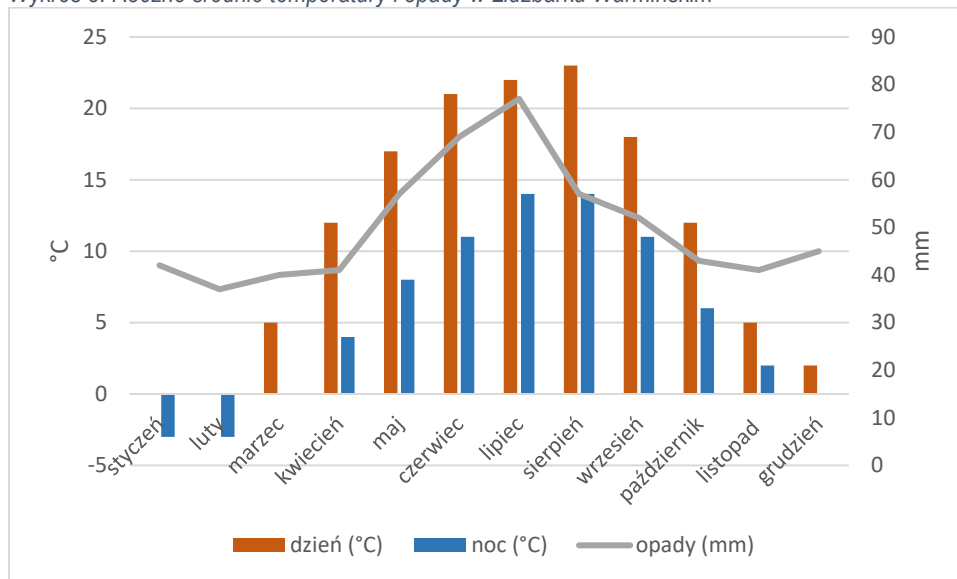
Natomiast udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem Lidzbarka Warmińskiego wynosi 1,5%.

2.4.3. Klimat i ochrona powietrza

Klimat Lidzbarka Warmińskiego charakteryzuje się dużą zmiennością, która jest wynikiem między innymi niewielkiej odległości od morza Bałtyckiego, ukształtowania terenu oraz od zbiorników wodnych.

¹⁷ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński na lata 2021 – 2024 z perspektywą 2025-2028

Wykres 5. Roczne średnie temperatury i opady w Lidzbarku Warmińskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych internetowych

Przedstawiona powyżej charakterystyka warunków termicznych jest modyfikowana lokalnymi warunkami fizjograficznymi, przede wszystkim rzeźbą terenu, zaleganiem wód gruntowych, szatą roślinną itp. Lidzbark Warmiński nie posiada zbyt dużo powierzchni o niekorzystnych warunkach termicznych. Należą do nich głównie dolina Łyny i dolina Symsarny oraz lokalne obniżenia terenowe o charakterze bezodpływowym i płytko zalegającej wodzie gruntowej.

Cechy charakterystyczne dla klimatu obejmującego obszar miasta Lidzbark Warmiński:

- Średnia temperatura powietrza : 7,0-7,5°C,
- Średnia prędkość wiatru : 4-5 m/s,
- Średnie roczne sumy opadów: 650 mm,
- Okres wegetacyjny: 205-210 dni,
- Średnia liczba dni przymrozkowych: 100-110 dni.¹⁸

Wzrost stężenia gazów cieplarnianych w atmosferze powstaje na skutek działalności człowieka, w tym np.:

- spalania paliw kopalnych,
- produkcji przemysłowej,
- transportu,
- eksploatacji budynków,
- wylesiania,
- spalania biomasy.

Analizując wyniki pomiarów można stwierdzić, że stan sanitarny powietrza na terenie miasta Lidzbark Warmiński mieści się w dopuszczalnych normach. Uzyskane wyniki pozwalają wysnuć wniosek, że powietrze w obrębie powiatu lidzbarskiego jest dobrej jakości, gdyż dla wszystkich pomierzonych substancji nie przekraczają 25% dopuszczalnych wartości stężeń. Do najważniejszych źródeł zanieczyszczeń powietrza zalicza się emisję spalin związaną z ruchem pojazdów silnikowych (ruch po

¹⁸ „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński na lata 2021 – 2024 z perspektywą 2025-2028”

drogach, ruch w obrębie toru motocrossowego) oraz emisję związaną z indywidualnym ogrzewaniem budynków.¹⁹

Jako miasto, które stara się być miastem uzdrowiskowym, jednym z najważniejszych warunków jest czyste powietrze. Dlatego też władze miasta realizują działania prośrodowiskowe. W Lidzbarku Warmińskim zainstalowane są trzy czujniki badające jakość powietrza (m.in. na budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego przy ul. Polnej, drugie na siedzibie Urzędu Miasta). Planowany jest zakup kolejnych urządzeń. Dodatkowo zostały wzmoczone kontrole Straży Miejskiej, która sprawdza, czy w piecach i na działkach nie są spalane niedozwolone odpady. Dodatkowo Gmina Miejska Lidzbark Warmiński realizuje swój program dotacji z budżetu miasta zachęcający mieszkańców do zmiany kotłów i przyłączy energetycznych do energetyki ciepłej (więcej w podrozdziale 2.3.1 *Mieszkalnictwo*). W mieście robione są nowe nasadzenia drzew i krzewów w licznych miejscach poprawiające nie tylko estetykę, ale również powietrze.

2.4.4. Zagrożenie hałasem

Wyróżnia się główne trzy rodzaje hałasu, według źródła powstawania hałasu: hałas przemysłowy powodowany przez urządzenia i maszyny w obiektach przemysłowych i usługowych, hałas komunikacyjny pochodzący od środków transportu drogowego, kolejowego i lotniczego, hałas komunalny występujący w budynkach mieszkalnych, szczególnie wielorodzinnych i w obiektach użyteczności publicznej. Miasto Lidzbark Warmiński charakteryzuje się niewielkim stopniem zurbanizowania, przez co hałas przemysłowy, stanowi zagrożenie o charakterze lokalnym. Na obszarze Miasta nie ma lokalizowanych obiektów uciążliwych. Najbardziej uciążliwy jest hałas pochodzący z komunikacji drogowej. Środki transportu są ruchomymi źródłami hałasu decydującymi o parametrach klimatu akustycznego przede wszystkim na terenach zurbanizowanych. Przez Miasto przebiegają drogi krajowe i wojewódzkie, co wpływa na klimat akustyczny rejonu.²⁰

2.4.5. Wody powierzchniowe i podziemne

Wody powierzchniowe

Przez Lidzbark Warmiński przepływa rzeka Łyna, która jest rzeką II rzędu, lewobrzeżnym dopływem Pregoly i rzeka Symsarna, rzeka III rzędu jest prawobrzeżnym dopływem Łyny.

Wody powierzchniowe są zagrożone przede wszystkim punktowymi źródłami zanieczyszczeń oraz spływami powierzchniowymi z terenów rolniczych oraz zanieczyszczeniami wprowadzanymi przez opady atmosferyczne. Spływy powierzchniowe z terenów rolniczych występują w ograniczonym zakresie, ze względu na charakter zurbanizowany miasta.²¹

Stan czystości rzek występujących na terenie Lidzbarka Warmińskiego kontroluje Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie. W ramach monitoringu krajowego nie badano żadnego z ujęć wody na terenie miasta Lidzbark Warmiński. Według ostatniego opublikowanego przez WIOŚ w Olsztynie pt. „Raport o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego w 2017 roku”, stan jcw „Łyna od Kirsny do Symsarny” oceniono jako zły. Do jcw „Łyna od Kirsny do Symsarny” dopływają ścieki

¹⁹ Kierunki zagospodarowania przestrzennego i zasady polityki przestrzennej

²⁰ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński na lata 2021 – 2024 z perspektywą 2025-2028

²¹ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński na lata 2021 – 2024 z perspektywą 2025-2028

z mechaniczno-biologicznej oczyszczalni Zakładu Mleczarskiego w Lidzbarku Warmińskim (1.786,6 m³/d na podstawie informacji o korzystaniu ze środowiska za 2017 r.).²²

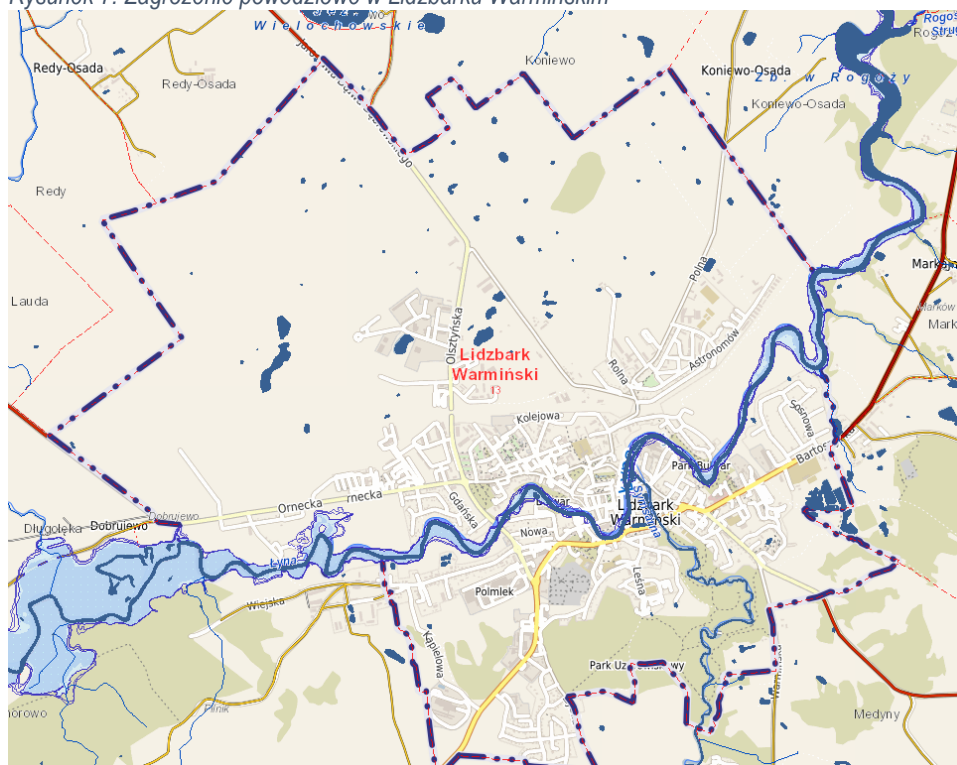
Wody podziemne

Zgodnie z podziałem Polski na 172 Jednolite Części Wód Podziemnych gmina znajduje się w obszarze JCWPd nr PLGW700020. Położone w regionie wodnym Łyny i Węgorapy, zbudowane jest z dwóch pięter wodonośnych. Piętro paleogeńsko – neogeńskie, zbudowane jest z piasków, i żwirów. Głębokość występowania warstw wodonośnych sięga 50-265 m. Piętro czwartorzędowe, podzielone na trzy poziomy, z czego poziom Q2 oraz Q3, zbudowany jest z piasków i żwirów, zaś poziom Q1, zbudowany jest dodatkowo z otczaków. Głębokość występowania warstw wodonośnych sięga następująco: Q1 – 0-40 m, Q2 – kilka-80 m, Q3 – 50-150 m.²³

2.4.6. Zagrożenie powodziowe

Ze względu na zmiany klimatu, co raz częściej występują anomalie pogodowe takie jak huragany, susze, powodzie. W Lidzbarku Warmińskim największe zagrożenie powodzią jest wzdłuż rzeki Łyny oraz w północnej części miasta.

Rysunek 7. Zagrożenie powodziowe w Lidzbarku Warmińskim

Źródło: Internet, <https://lidzbarkwarminski.e-mapa.net/>

2.5. Ochrona środowiska

Lidzbark Warmiński realizuje zadania i projekty proekologiczne na podstawie dokumentów strategicznych i dedykowanych środowisku programach gminy.

²² Raport o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego w 2017 roku

²³ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński na lata 2021 – 2024 z perspektywą 2025-2028

W „**Programie ochrony środowiska dla miasta Lidzbark Warmiński na lata 2021-2024 z perspektywą lata 2025-2028**” uwzględniono wszystkie aspekty ochrony środowiska. Zadania środowiskowe będą realizowane poprzez cele:

- Cel 1. Poprawa jakości powietrza i obniżenie poziomu substancji szkodliwych w powietrzu, adaptacja do zmian klimatu.
- Cel 2. Minimalizacja zagrożenia mieszkańców spowodowanego ponadnormatywnym hałasem.
- Cel 3. Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym.
- Cel 4. Poprawa jakości wód oraz ochrona ich zasobów i jakości.
- Cel 5. Zapewnienie dla społeczeństwa i gospodarki dostępu do czystej wody.
- Cel 6. Poprawa jakości i ochrona wód powierzchniowych i podziemnych.
- Cel 7. Racjonalne wykorzystanie zasobów gleb.
- Cel 8. Racjonalne gospodarowanie odpadami.
- Cel 9. Realizacja polityki edukacyjnej z zakresu właściwej gospodarki odpadami.
- Cel 10. Minimalizacja potencjalnych negatywnych skutków awarii dla ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego, działalności gospodarczej.
- Cel 11. Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów z uwzględnieniem turystycznego charakteru

Gmina opracowała „**Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla gminy miejskiej Lidzbark Warmiński na lata 2012-2032**”. Według danych Bazy Azbestowej, narzędziem prowadzonym przez Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii do gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskanych z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, na terenie miasta Lidzbark Warmiński zinwentaryzowanych wyrobów jest 144.315 ton, unieszkodliwionych 84.131 ton oraz pozostałe do unieszkodliwienia 60.184 tony (w tym 28.050 ton w budynkach osób fizycznych, 32.134 ton w budynkach osób prawnych). Celem programu jest spowodowanie oczyszczenia obszaru gminy z azbestu oraz usunięcie stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest; spowodowanie sukcesywnej likwidacji oddziaływania azbestu na środowisko i doprowadzenie, w odpowiednim horyzoncie czasowym, do spełnienia wymogów ochrony środowiska; stworzenie odpowiednich warunków do wdrożenia przepisów prawnych oraz norm postępowania z wyrobami zawierającymi azbest; pomoc mieszkańcom gminy w realizacji kosztownej wymiany płyt cementowo-azbestowych zgodnie z przepisami prawa.

Ponadto miasto opracowało „**Plan gospodarki niskoemisyjnej dla miasta Lidzbark Warmiński**”, którego celem strategicznym jest „poprawa jakości życia na terenie Lidzbarka Warmińskiego poprzez prowadzenie racjonalnego gospodarowania zasobami i energią”. Podstawowymi założeniami dla celu głównego gospodarki niskoemisyjnej na terenie Lidzbarka Warmińskiego są:

- redukcja emisji gazów cieplarnianych,
- zwiększenie udziału energii pochodzącej z źródeł odnawialnych, redukcja
- zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej.

Zgodnie z art. 19 ust. 1 Ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (tj. Dz. U. z 2012, poz. 1059) każde JST zobowiązane jest „**Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla obszaru Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński na lata 2013-2028**”. Do zadań własnych gminy w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe należy:

- planowanie i organizacja zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na obszarze gminy,
- planowanie oświetlenia miejsc publicznych i dróg znajdujących się na terenie gminy,
- finansowanie oświetlenia ulic, placów i dróg publicznych znajdujących się na terenie gminy,
- planowanie i organizacja działań mających na celu racjonalizację zużycia energii i promocję rozwiązań zmniejszających zużycie energii na obszarze gminy.

Lidzbark Warmiński realizuje różne **projekty poprawiające jakość środowiska**. Władze miasta pozyskały środki na termomodernizację nie tylko budynków mieszkalnych wielorodzinnych, ale również budynków użyteczności publicznej m.in. Urzędu Miasta, zespołu szkolno- przedszkolnego dzięki czemu zmniejszyły się koszty utrzymania infrastruktury szkolnej oraz poprawił się komfort nauki.

Ponadto jednym z problemów środowiskowych występujący w Lidzbarku Warmińskim jest zjawisko smogu, dlatego też Gmina prowadzi program z zakresu ochrony powietrza, który ma na celu zachęcenie mieszkańców Lidzbarka Warmińskiego do zmiany systemów ogrzewania z pieców opalanych węglem na inne paliwa, odnawialne źródła energii i podłączenie do sieci ciepłowniczej. Udzielanie dotacji z budżetu Gminy ma na celu zapobieganie zjawisku niskiej emisji oraz ochronę i zapewnienie dobrej jakości powietrza (więcej w rozdziale 2.3.1 *Mieszkalnictwo*).

Odnawialne źródła energii

Elektrownie wiatrowe. Miasto Lidzbark Warmiński znajduje się w strefie średnio korzystnych warunków dla rozwoju energetyki wiatrowej, ponieważ na jego terenie energia wiatru 30 m nad poziomem gruntu wynosi ok. 1000 kWh/m²/rok.

Zgodnie ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Lidzbark Warmiński ustala się strefy zakazu lokalizacji oraz strefy ograniczonego rozwoju dla dużej energetyki wiatrowej. W związku z tym, ustala się strefę zakazu lokalizacji dużej energetyki wiatrowej w Strefie A, czyli strefie obejmującej:

1. Obszary cenne pod względem przyrodniczym, na mocy ustawy o ochronie przyrody: rezerwy przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary specjalnej ochrony ptaków Natura 2000, specjalne obszary siedlisk Natura 2000, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne,
2. Tereny w granicach administracyjnych miast,
3. Tereny uzdrowisk i obszarów ochrony uzdrowiskowej w strefach ochrony A, B, C,
4. Tereny o planowanej funkcji uzdrowiskowej, gdzie prowadzone są działania w kierunku uzyskania statusu uzdrowiska,
5. Tereny w pasie o szerokości 2000 m od granic obszarów objętych ochroną prawną na mocy ustawy o ochronie przyrody.²⁴

Energia słoneczna. W całym województwie warmińsko-mazurskim istnieją bardzo dobre warunki do wykorzystania energii słonecznej, jako odnawialnego źródła energii. Lidzbark Warmiński położony jest na obszarze, gdzie usłonecznienie względne w ciągu roku (czyli liczba godzin z bezpośrednio widoczną tarczą słoneczną) waha się w granicach 36 -38% i należy do najwyższego usłonecznienia w Polsce.

²⁴ Aktualizacja projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla miasta Lidzbark Warmiński, 2020

Roczna liczba godzin czasu promieniowania słonecznego wynosi około 1650 godzin, a średnioroczne sumy napromieniowania słonecznego całkowitego padającego na jednostkę powierzchni poziomej na obszarze miasta wynoszą 3600-3700MJ//m². Oznacza to, że miasto Lidzbark Warmiński posiada wysoki potencjał w zakresie wykorzystania energii słonecznej.²⁵

Energia wodna. W obszarze miasta Lidzbark Warmiński w sieci dystrybucyjnej Energa–Operator SA pracują odnawialne źródła energii (OZE). Do największych źródeł OZE na terenie miasta Lidzbark Warmiński należą 2 elektrownie wodne małe: Elektrownia Wodna Lidzbark Warmiński I oraz elektrownia Wodna Lidzbark Warmiński II o łącznej mocy 745 kW.²⁶

²⁵ j.w.

²⁶ j.w.

3. Sfera społeczna

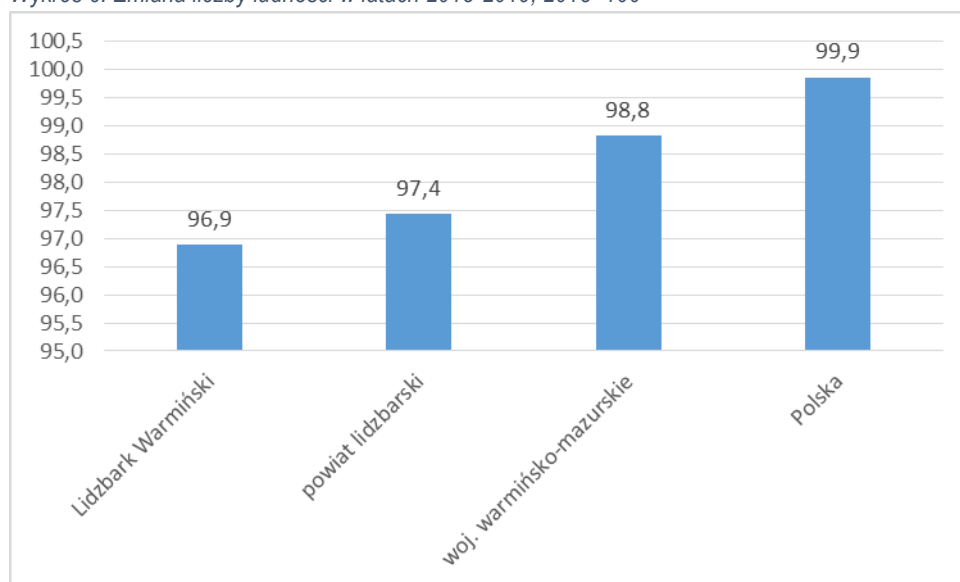
3.1. Demografia

3.1.1. Ruch naturalny

Procesy demograficzne odgrywają istotną rolę w rozwoju społeczno-ekonomicznym. Zachodzące procesy demograficzne są skutkiem głównie dwóch zjawisk: ruchu naturalnego ludności oraz migracji. Ich natężenie ma wpływ m.in. na stan i strukturę ludności, rynek pracy czy system ochrony zdrowia i opieki społecznej.

Lidzbark Warmiński zamieszkiwany jest przez 15 697 mieszkańców, a gęstość zaludnienia wynosi 1.094 osób na 1 km² (GUS, 2019). Obserwuje się malejącą gęstość zaludnienia: w 2015 r. wartość ta wynosiła 1 129 osób na 1 km². Zachodzące zjawisko jest związane z malejącą liczbą ludności miasta: od 2015 r. liczba mieszkańców zmniejszyła się ogółem o 503 osoby, tj. -3,1%. Zmianę liczby ludności w analizowanych jednostkach administracyjnych przedstawia Wykres 5.

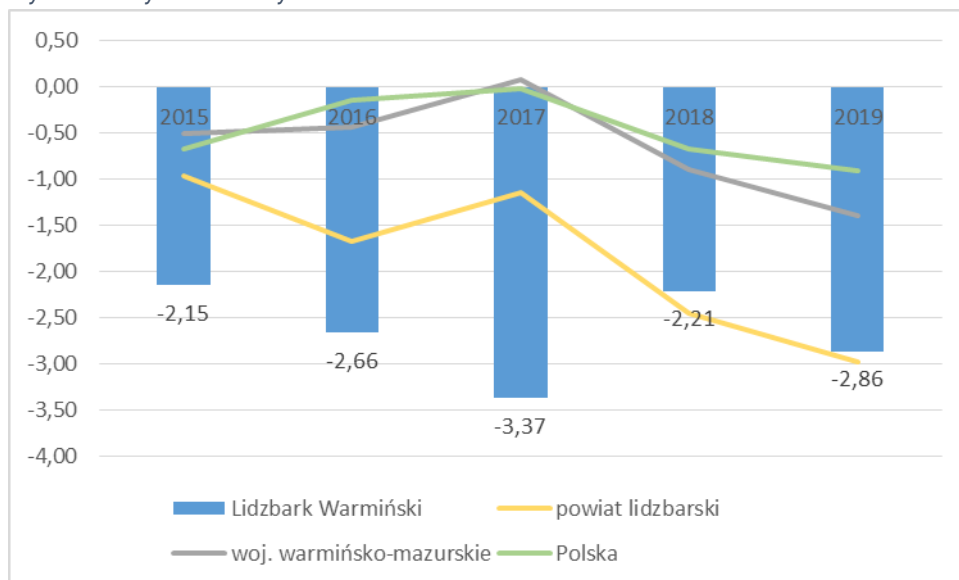
Wykres 6. Zmiana liczby ludności w latach 2015-2019, 2015=100

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Podobne tendencje można zaobserwować w pozostałych analizowanych jednostkach administracyjnych: w powiecie lidzbarskim (ubytek ludności o 2,6%), województwie warmińsko-mazurskim (ubytek ludności o 1,2%) oraz w Polsce (zmniejszenie liczby mieszkańców o 0,14%).

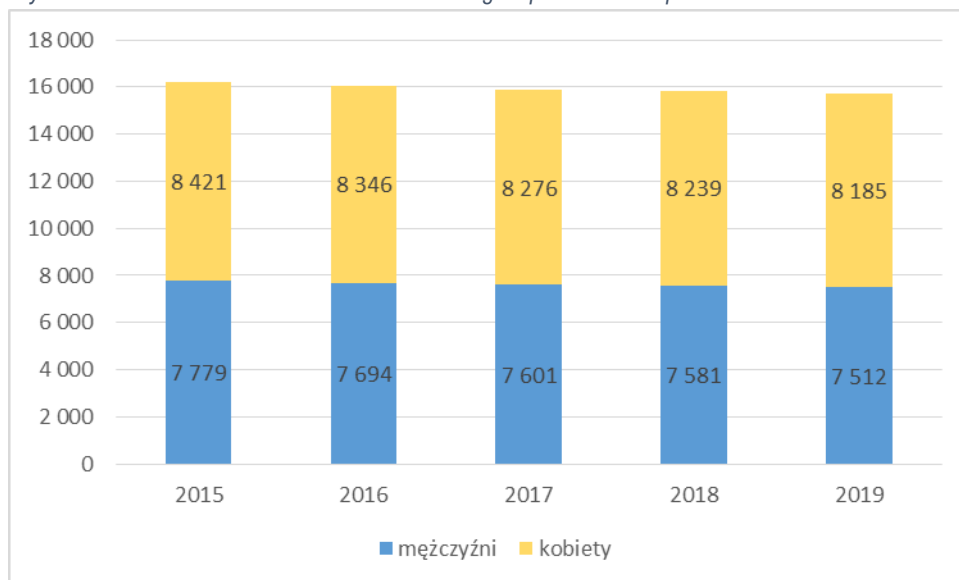
Wykres 7. Przyrost naturalny na 1000 ludności w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Liczba zgonów i urodzeń jest jednym z głównych czynników determinujących liczbę mieszkańców danego obszaru. Na terenie Lidzbarka Warmińskiego można zaobserwować tendencję ujemnego przyrostu naturalnego (różnica między liczbą urodzeń żywych i liczbą zgonów), tak jak w pozostałych analizowanych jednostkach administracyjnych (Wykres nr 7). Spadek liczby urodzeń obserwowany zarówno w Lidzbarku Warmińskim, jak i w całej Polsce wynika m.in. ze spadku liczby zawieranych małżeństw – liczba zawartych małżeństw na 1000 mieszkańców wynosi 4,7 i na przestrzeni 5 lat nastąpił spadek o 0,4.

Wykres 8. Liczba ludności Lidzbarka Warmińskiego z podziałem na płeć w latach 2015 - 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

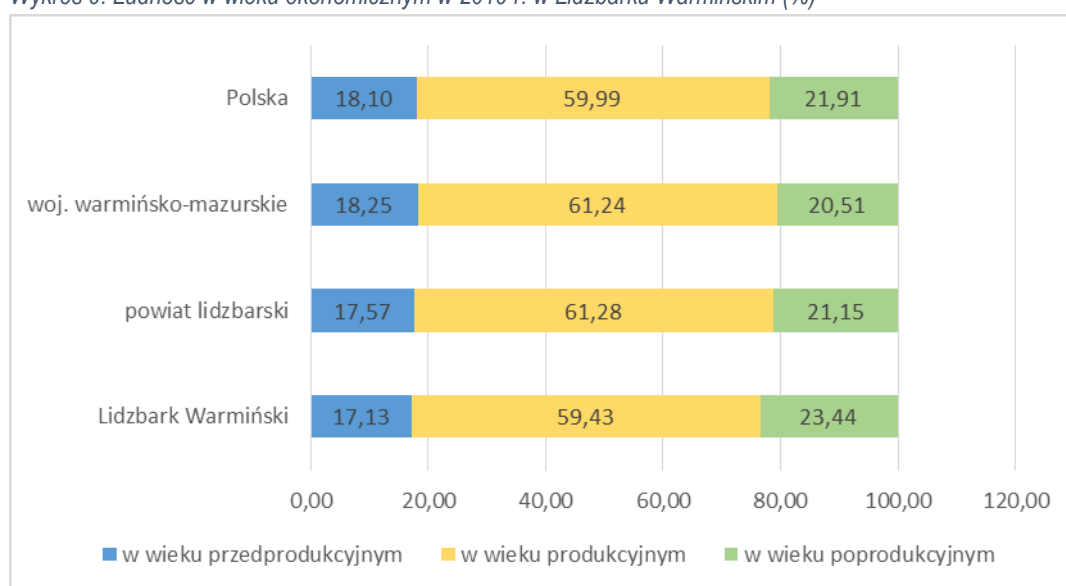
Struktura płci mieszkańców Lidzbarka Warmińskiego wskazuje na dość równomierny udział obu płci w ogóle ludności. Mężczyźni (7.512 osób) stanowią 47,86% mieszkańców, kobiety zaś (8.185 osób) – 52,14% (GUS, 2019). Taka różnica nie stanowi jednak zagrożenia dla zachowania równowagi w proporcji pomiędzy liczbą kobiet a liczbą mężczyzn na terenie miasta. W 2019 r. współczynnik feminizacji (liczba

kobiet przypadająca na 100 mężczyzn) w Lidzbarku Warmińskim wyniósł 109 kobiet. Wartość ta nie odbiega w znaczący sposób od wartości powiatu (103 osoby) województwa (104 osoby) czy kraju (107).

3.1.2. Starzenie się społeczeństwa

Pod względem ekonomicznych grup wieku większość ludności Lidzbarka Warmińskiego stanowią osoby w wieku produkcyjnym – 59,43% ogółu ludności (GUS, 2019). Podobna sytuacja występuje analizowanych jednostkach administracyjnych: w powiecie lidzbarskim, województwie warmińsko-mazurskim i Polsce – odsetki ludności w wieku produkcyjnym kształtują się na poziomie 59,99 - 61,28%. Na przestrzeni 2015-2019 obserwować można zjawisko rosnącego odsetka osób w wieku poprodukcyjnym (wzrost o 1,41% w okresie 5 lat) oraz malejącego odsetka osób w wieku przedprodukcyjnym (spadek o 1,1% w okresie 5 lat).

Wykres 9. Ludność w wieku ekonomicznym w 2019 r. w Lidzbarku Warmińskim (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

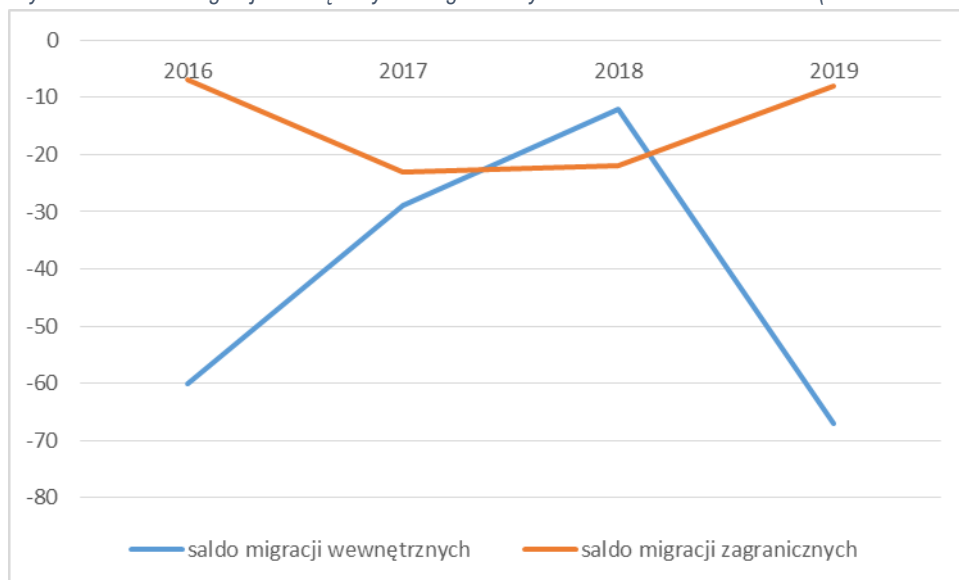
Wskaźnik obciążenia demograficznego (liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym) kształtował się w Lidzbarku Warmińskim na poziomie 39,4 osoby (GUS, 2019). Wartość ta wzrosła o 6,5 osoby w okresie 5 lat. Tendencję wzrostową wskaźnika obciążenia demograficznego można również zaobserwować w pozostałych analizowanych jednostkach administracyjnych na poziomie 5,1 - 5,7 osoby. Natomiast wskaźnik odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem w Lidzbarku Warmińskim wynosi 19,2 osoby (GUS, 2019) i wzrost o 2,9 osoby w stosunku do 2015 r.

3.1.3. Migracje ludności

Kolejnym istotnym czynnikiem mającym kluczowy wpływ na liczbę mieszkańców są migracje. Saldo migracji informuje o stosunku osób nowo zameldowanych na obszarze miasta do osób wymeldowanych.

Diagnoza społeczno-gospodarcza Lidzbarka Warmińskiego

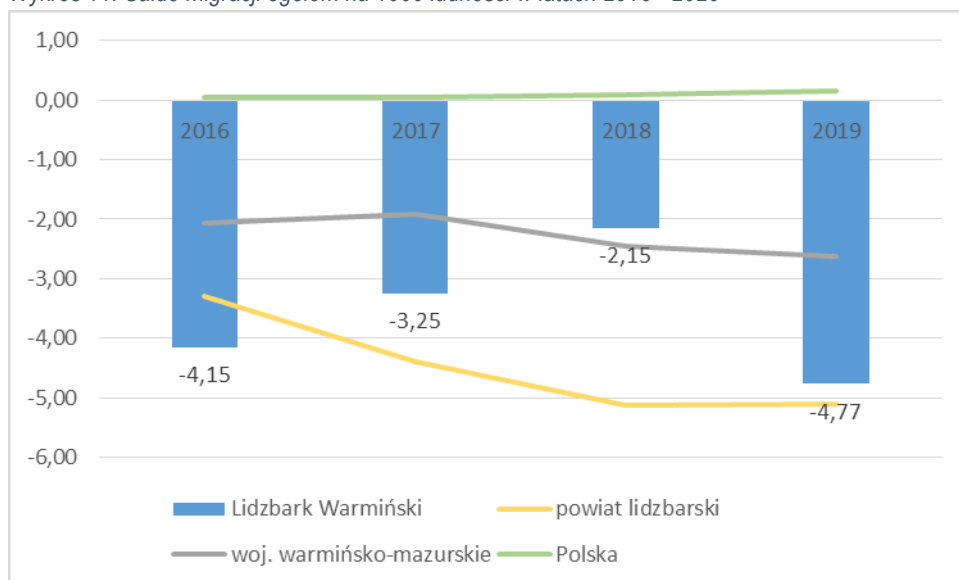
Wykres 10. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych w Lidzbarku Warmińskim (w latach 2016 - 2020)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Dane z zakresu migracji na terenie Lidzbarka Warmińskiego (Wykres 10) wskazują na odpływ mieszkańców. Wskaźnik salda migracji wewnętrznych jest niższy od wskaźnika salda migracji zewnętrznych. Wynika z tego, że mieszkańcy Lidzbarka Warmińskiego częściej wybierają do zamieszkania miejscowości polskie niż emigrację zagraniczną. Według GUS, w 2019 r. wskaźnik migracji wewnętrznych wyniósł -67 osób, natomiast wskaźnik migracji zagranicznych -9.

Wykres 11. Saldo migracji ogółem na 1000 ludności w latach 2016 - 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

3.1.4. Prognoza demograficzna

Zgodnie z *Prognozą ludności gmin na lata 2017-2030*²⁷ opracowaną przez GUS, liczba ludności w Lidzbarku Warmińskim w 2030 r. będzie wynosiła 14 683 osoby, tj. 1014 osób mniej niż w roku 2019.

Tabela 6. Prognoza ludności w Lidzbarku Warmińskim do 2030

Rok	Ludność, stan w dniu 31 XII	Ruch naturalny		Migracje wewnętrzne na pobyt stały			Migracje zagraniczne na pobyt stały	
		Urodzenia	Zgony	Napływ	Odpływ	Saldo	Imigracja	Emigracja
2017	15 956	144	177	158	203	-45	16	22
2018	15 870	141	178	155	199	-44	17	22
2019	15 778	138	179	150	197	-47	18	22
2020	15 685	133	176	149	195	-46	18	22
2021	15 592	130	175	147	192	-45	19	22
2022	15 496	126	175	144	189	-45	20	22
2023	15 395	121	174	140	186	-46	20	22
2024	15 296	118	173	141	183	-42	20	22
2025	15 197	115	172	139	180	-41	21	22
2026	15 096	112	171	136	177	-41	21	22
2027	14 992	108	170	133	175	-42	22	22
2028	14 889	106	170	133	173	-40	23	22
2029	14 786	104	170	133	171	-38	23	22
2030	14 683	104	173	133	168	-35	23	22

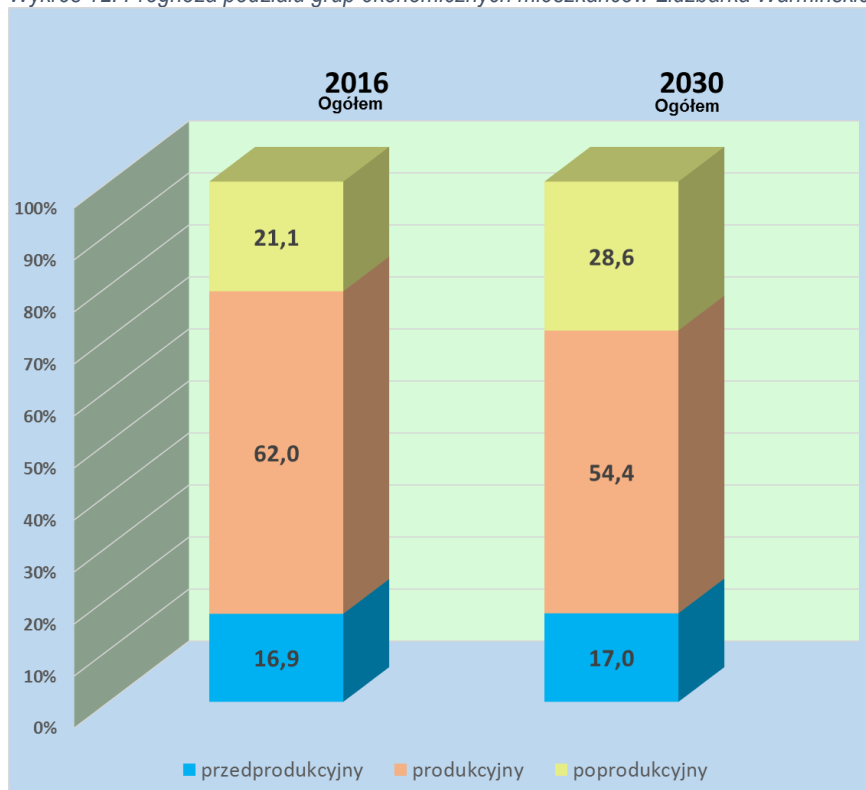
Źródło: GUS

Obserwuje się dalszy ujemny przyrost naturalny, związany przede wszystkim z malejącą liczbą urodzeń tj. spadek o 27,8% w stosunku do 2017 r. Ponadto analizując migracje wewnętrzne (wewnątrz kraju) można zauważyć spadek osób wyjeżdżających z miasta, tj. z 45 osób w 2017 r. do 35 w 2030 r. Liczba osób powracających do kraju i Lidzbarka Warmińskiego systematycznie będzie rosła z 16 osób w 2017 r. do 23 w 2030 r.

Analizując poniższy wykres należy zauważyć duży wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym (z 21,1% w 2017 r. do 28,6% w 2030 r.) do ludności ogółem, przy jednoczesnym spadku liczby osób w wieku produkcyjnym (62% w 2017 r. do 54,4% w 2030 r.).

²⁷ Prognoza ta została opracowana w oparciu o długoterminowe założenia Prognozy ludności Polski na lata 2014-2050 oraz Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu na lata 2014-2050. Wymienione prognozy były tworzone w latach 2013-2014 i zostały opublikowane w IV kw. 2014 r. Rozbieżności między rzeczywistymi a prognozowanymi wielkościami obserwowane w ciągu kolejnych lat wymagały dokonania korekty danych wejściowych i aktualizacji założeń na poziomie kraju. W związku z powyższym, wyniki prognozy dla gmin po zagregowaniu nie są w pełni spójne z opublikowanymi wynikami prognoz ludności dla jednostek wyższego poziomu – Internet, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/prognoza-ludnosc/prognoza-ludnosc-gmin-na-lata-2017-2030-opracowanie-eksperymentalne,10,1.html>

Wykres 12. Prognoza podziału grup ekonomicznych mieszkańców Lidzbarka Warmińskiego do roku 2030

Źródło: GUS

3.2. Rynek Pracy

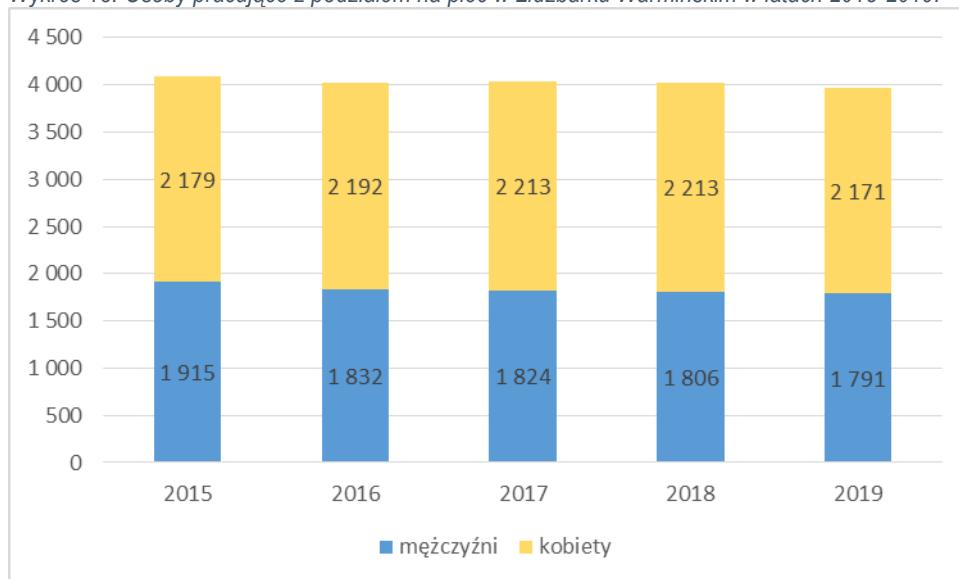
3.2.1. Aktywność zawodowa

Potencjalna liczba osób aktywnie zawodowych²⁸ w Lidzbarku Warmińskim wyniosła w 2019 r. 9 329 mieszkańców (brak informacji o mieszkańcach biernie zawodowych pomniejszający ten wskaźnik).

Zgodnie z GUS na terenie Lidzbarka Warmińskiego pracuje ogółem 3 962 mieszkańców Miasta, w tym 2 171 kobiet (54,8%) i 1 791 mężczyzn (45,2%). Liczba osób pracujących minimalnie ma tendencję spadkową. Natomiast w powiecie lidzbarskim, województwie warmińsko-mazurskim i w całym kraju liczba osób pracujących systematycznie rośnie.

²⁸ Ogół osób w wieku produkcyjnym wyrażający chęć podjęcia pracy. Do aktywnych zawodowo zalicza się zarówno osoby pracujące, jak i osoby bezrobotne poszukujące pracy i zainteresowane jej podjęciem (<https://rynekpracy.pl/slownik/aktywni-zawodowo>)

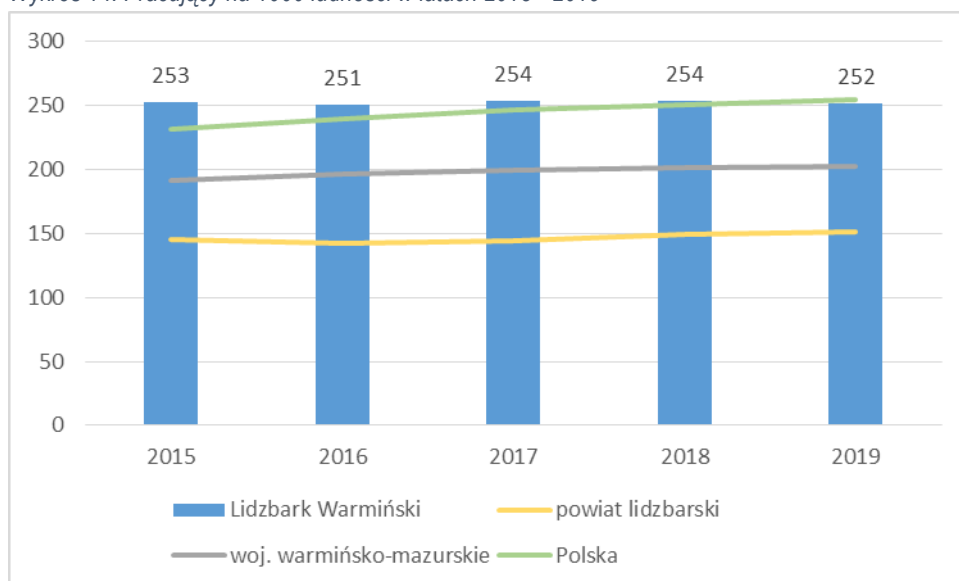
Wykres 13. Osoby pracujące z podziałem na płeć w Lidzbarku Warmińskim w latach 2015-2019.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Wskaźnik określający liczbę pracujących na 1000 ludności osiągnął w Lidzbarku Warmińskim wartość 252 osób i jest zbliżony do wartości dla Polski - 255.

Wykres 14. Pracujący na 1000 ludności w latach 2015 - 2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W 2019 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Lidzbarku Warmińskim wynosiło 3 695,19 PLN, co odpowiadało 76,40% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

3.2.2. Bezrobocie

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Lidzbarku Warmińskim stopa bezrobocia w powiecie²⁹ na koniec 2019 r. wyniosła 12,8% (1 709 osób). Wskaźnik ten był wyższy zarówno od średniej wojewódzkiej (9,0%), jak i krajowej (5,2%). W latach 2015-2019 stopa bezrobocia w powiecie stopniowo malała (ogółem

²⁹ Brak danych dot. stopy bezrobocia w mieście Lidzbark Warmiński

nastąpił spadek o 9,4%.) zgodnie z trendem obserwowanym w województwie (spadek o 7,3%), jak i kraju (spadek o 4,6%).

Liczba osób bezrobotnych w mieście wynosi 484. **Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (9 329 osób) w Lidzbarku Warmińskim wynosi 5,19%** i jest niższy o 3,9% od tego wskaźnika otrzymanego w 2015 r.

Tabela 7. Struktura osób bezrobotnych w Lidzbarku Warmińskim w latach 2015 - 2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba bezrobotnych	920	838	650	564	484
Liczba bezrobotnych kobiet	473	436	361	340	281
Liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku	175	181	109	102	99
Liczba długotrwale bezrobotnych	520	441	374	305	242
Liczba bezrobotnych bez kwalifikacji	224	218	163	158	134
Liczba bezrobotnych bez doświadczenia zawodowego	167	147	116	95	79
Liczba bezrobotnych do 30 r. ż.	246	209	157	137	122
w tym do 25 r.ż.	131	99	77	70	53
Liczba bezrobotnych w wieku 31-50	384	348	119	243	281
Liczba bezrobotnych powyżej 50 r. ż.	290	281	374	184	159
Liczba bezrobotnych z niepełnosprawnościami	58	66	47	50	37

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Lidzbarku Warmińskim

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Lidzbarku Warmińskim z 2019 r. pokazują, że z większość osób bezrobotnych miasta (ponad 58%) stanowiły kobiety. W porównaniu z 2015 r. liczba bezrobotnych kobiet spadła o 6,5%. Natomiast wzrosła w strukturze osób bezrobotnych udział osób z prawem do zasiłku (z 19% w 2015 r. do 20,5% w 2019 r.). Na przestrzeni analizowanego okresu utrzymuje się wysoki udział długotrwale bezrobotnych w ogóle bezrobotnych miasta. Na koniec 2019 r. osoby długotrwale bezrobotne stanowiły 50% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych (w 2015 wskaźnik ten wynosił 56,5%).

Uwzględniając wiek osób bezrobotnych, w Lidzbarku Warmińskim istotny odsetek stanowią osoby w przedziale wiekowym 31-50 (58% ogółu osób bezrobotnych). Drugą pod względem udziału w strukturze osób bezrobotnych w mieście grupą są osoby powyżej 50 roku życia (32,9% ogółu bezrobotnych). Najmniej liczną grupę bezrobotnych zamieszkujących Lidzbark Warmiński są osoby w wieku do 30 roku życia (25,2%), w tym 12,2% do 25 roku życia.

Ponadto odsetek bezrobotnych bez kwalifikacji w 2019 r. wynosi 27,7% ogółu bezrobotnych w Lidzbarku Warmińskim i jest wyższy o 3,4% w porównaniu do 2015 r. Natomiast osoby bezrobotne bez doświadczenia zawodowego stanowiły 16,3% ogółu bezrobotnych o 1,8% mniej niż w 2015 r.

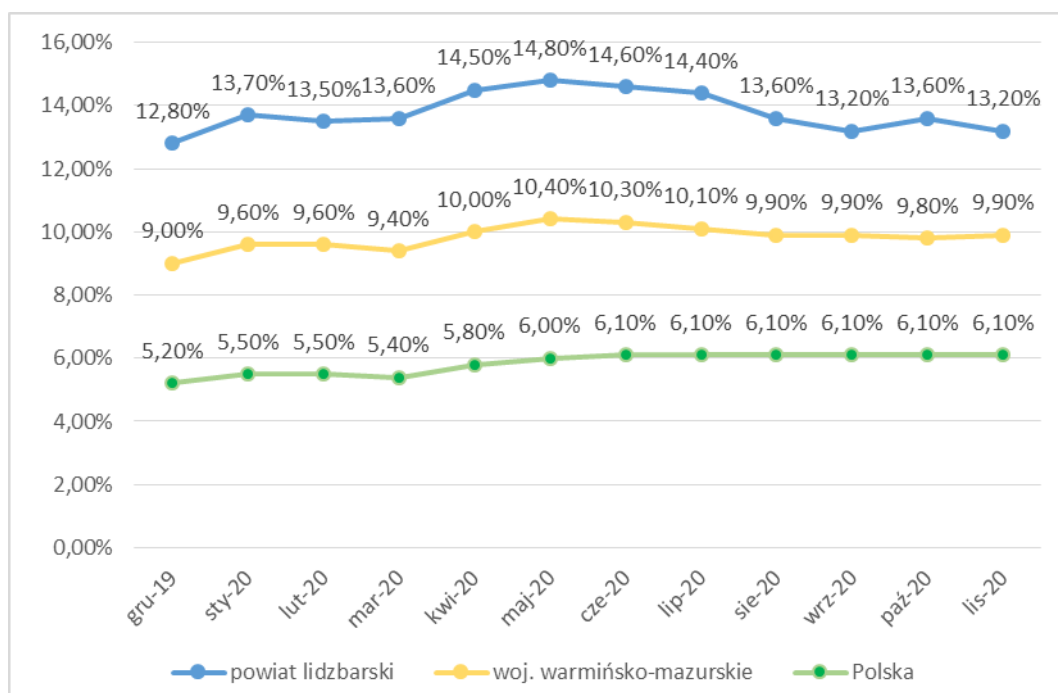
Liczba osób z niepełnosprawnościami wynosi 7,6% łącznej liczby osób bezrobotnych w 2019 r. i na przestrzeni 5 lat wzrosła o 1,3%.

Główną przyczyną wzrostu bezrobocia w 2020 r. jest **pandemia Covid -19³⁰**, która nie tylko zwiększyła stopę bezrobocia w Lidzbarku Warmińskim, ale również w kraju i na świecie. Na dzień dzisiejszy nie ma

³⁰ W 2019 r. pojawił się w Chinach koronawirus SARS-CoV-2 i wywołuje chorobę COVID-19 (pełna nazwa z ang. CoronavirusDisease 2019). W celu zminimalizowania skutków pandemii rząd w Polsce uchwaślił ustawę z dnia 2 marca 2020

żadnych szczegółowych raportów stanu bezrobocia spowodowanego pandemią koronawirusa w Lidzbarku Warmińskim. Jedynie można prześledzić zmianę stopy bezrobocia w poszczególnych miesiącach występowania pandemii. Stopa bezrobocia w powiecie lidzbarskim od końca grudnia 2019 r. do listopada 2020 r. wzrosła o 0,4%, kiedy w województwie warmińsko-mazurskim i w kraju wzrosła o 0,9%. W krytycznym momencie, tj. w maju 2020 r. podczas ograniczeń gospodarczych wprowadzonych przez rząd Polski i zamknięcia usług (m.in. gastronomicznych, fryzjerskich, kosmetycznych, fitness), stopa bezrobocia w powiecie wzrosła o 2% w stosunku do grudnia 2019 r. i wynosiła 14,8% (Liczba bezrobotnych osób - 2 016, w tym 1 167 kobiet). Wraz z ponownym „otworzeniem” gospodarki powoli zmniejszała się liczba osób bezrobotnych w powiecie lidzbarskim i na koniec września 2020 r. wynosiła 1.750. Jednakże po przywróceniu obostrzeń gospodarczych w październiku 2020 r. stopa bezrobocia wzrosła do 13,6%, a w listopadzie osiągnęła 13,2%.

Wykres 15. Stopa bezrobocia występująca w okresie pandemii

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Lidzbarku Warmińskim

W pierwszym półroczu 2020 r. liczba osób bezrobotnych w Lidzbarku Warmińskim wynosiła 578, w tym 314 kobiet. Na przestrzeni 6 miesięcy i występowania 4 miesięcy pandemii w Polsce oraz wprowadzeniu zaostrzeń w prowadzeniu działalności gospodarczej liczba osób bezrobotnych wrosła o 98, w tym o 33 kobiety. Skutki kryzysu na terenie miasta dotknęły bardziej mężczyzn, niż kobiety. Liczba osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy wyniosła 487. Na koniec 2020 r. liczba osób bezrobotnych w Lidzbarku Warmińskim wyniosła 521 osób i stanowi relatywnie niewielki wzrost bezrobocia rejestrowanego w stosunku do grudnia 2019 r. (wzrost o 37 osób). Spadek bezrobocia w mieście w stosunku do czerwca 2020 r. może być efektem antykryzysowych działań rządu ukierunkowanych przede wszystkim na ochronę miejsc pracy i zachowanie płynności finansowej przedsiębiorstw.

Instytucją zatrudnienia w powiecie lidzbarskim jest **Powiatowy Urząd Pracy w Lidzbarku Warmińskim**, który realizuje różne **aktywne formy przeciwdziałaniu bezrobociu** m.in.

r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, ograniczając m.in. przemieszczanie się ludności oraz „zamknięcia” niektórych branż

- zatrudnienie przy pracach interwencyjnych,
- zatrudnienie przy robotach publicznych,
- odbywające szkolenie,
- odbywające staż,
- zatrudnione w ramach dofinansowania wynagrodzenia za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego powyżej 50 roku życia.

3.2.3. Barometr zawodów

Barometr zawodów to jednoroczna prognoza sytuacji w zawodach. Barometr dzieli zawody na trzy grupy: deficytowe, zrównoważone i nadwyżkowe.

Zawody deficytowe to takie, w których liczba wolnych miejsc pracy jest większa niż liczba osób zainteresowanych podjęciem pracy i spełniających wymagania pracodawców (najtrudniej pracodawcom znaleźć kandydatów do pracy).

Zawody zrównoważone to te, w których liczba wolnych miejsc pracy jest zbliżona do liczby osób zainteresowanych podjęciem pracy i spełniających wymagania pracodawców.

Zawody nadwyżkowe, w których liczba wolnych miejsc jest mniejsza niż liczba osób zainteresowanych podjęciem pracy i spełniających wymagania pracodawców (najtrudniej osobom poszukującym pracy znaleźć zatrudnienie).³¹

Tabela 8. Barometr zawodów w powiecie lidzbarskim

Deficyt		
Brukarze	Kucharze	Pracownicy przetwórstwa spożywczego
Cieśle i stolarze budowlani	Lakiernicy	Pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie
Cukiernicy	Lekarze	Pracownicy socjalni
Dekarze i blacharze budowlani	Magazynierzy	Psycholodzy i psychoterapeuci
Diagności samochodowi	Mechanicy pojazdów samochodowych	Ratownicy medyczni
Elektrycy, elektromechanicy i elektrycy	Monterzy instalacji budowlanych	Robotnicy budowlani
Farmaceuci	Murarze i tynkarze	Robotnicy obróbki drewna i stolarze
Fizjoterapeuci i masażyści	Nauczyciele języków obcych i lektorzy	Rzemieślnicy obróbki szkła i metali szlachetnych
Fryzjerzy	Operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych	Samodzielni księgowi
Graficy komputerowi	Opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej	Spawacze
Inżynierowie budownictwa	Piekarze	Spedytorzy i logistycy
Kelnerzy i barmani	Pielęgniarki i położne	Ślusarze
Kierowcy autobusów	Pracownicy ds. budownictwa drogowego	Technicy budownictwa
Kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych	Pracownicy ds. rachunkowości i księgowości	Technicy informatycy
Kierownicy budowy ‘		Zaopatrzeniowcy i dostawcy
Krawcy i pracownicy produkcji odzieży		

³¹ Internet, <https://barometrzwodow.pl/strona-glowna/o-badaniu>, 01.10.2020

Równowaga		
Administratorzy stron internetowych	Monterzy maszyn i urządzeń	Pracownicy fizyczni w produkcji i pracach prostych
Agenci ubezpieczeniowi	Monterzy okien i szklarze	Pracownicy myjni, pralni i prasowni
Akustycy i realizatorzy dźwięku	Nauczyciele nauczania początkowego	Pracownicy ochrony fizycznej
Analitycy, testerzy i operatorzy systemów	Nauczyciele praktycznej nauki zawodu	Pracownicy poczty
teleinformatycznych	Nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących	Pracownicy poligraficzni
Animatory kultury i organizatorzy imprez	Nauczyciele przedmiotów zawodowych	Pracownicy przetwórstwa metali
Architekci i urbaniści	Nauczyciele przedszkoli	Pracownicy służb mundurowych
Architekci krajobrazu	Nauczyciele szkół specjalnych i oddziałów	Pracownicy sprzedaży internetowej
Archiwiści i muzealnicy	integracyjnych	Pracownicy telefonicznej i elektronicznej obsługi klienta, ankieterzy, teleankieterzy
Asystenci w edukacji	Ogrodnicy i sadownicy	Pracownicy usług pogrzebowych
Betoniarze i zbrojarze	Operatorzy aparatury medycznej	Pracownicy zajmujący się zwierzętami
Bibliotekoznawcy, bibliotekarze i specjaliści informacji naukowej	Operatorzy maszyn do produkcji i przetwórstwa papieru	Prawnicy
Biolodzy, biotechnolodzy, biochemicy	Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów cementowych i kamiennych	Projektanci i administratorzy baz danych, programiści
Błacharze i lakiernicy samochodowi	Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów chemicznych	Projektanci wzornictwa przemysłowego i operatorzy CAD
Ceramicy przemysłowi	Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	Przedstawiciele handlowi
Dentyści	Operatorzy maszyn rolniczych i ogrodniczych	Recepcjoniści i rejestratorzy
Dziennikarze i redaktorzy	Operatorzy maszyn włókienniczych	Robotnicy leśni
Filolodzy i tłumacze	Operatorzy maszyn obrabiarek skrawających	Rolnicy i hodowcy
Filozofowie, historycy, politolodzy i kulturoznawcy	Operatorzy urządzeń dźwigowo-transportowych	Sekretarki i asystenci
Floryści	Opiekunki dziecięce	Socjologodzy i specjaliści ds. badań społecznoekonomicznych
Fotografowie		Specjaliści administracji publicznej
Geodeci i kartografowie		Specjaliści ds. finansowych
Gospodarze obiektów, portierzy, woźni i dozorczy		Specjaliści ds. organizacji produkcji
Inspektorzy nadzoru budowlanego		Specjaliści ds. PR, reklamy, marketingu i sprzedaży
Instruktorzy nauki jazdy		

Instruktorzy rekreacji i sportu	Optycy i pracownicy wytwarzający protezy	Specjaliści ds. rynku nieruchomości
Inżynierowie chemicy i chemicy	Pedagodzy	Specjaliści ds. zarządzania zasobami ludzkimi i rekrutacji
Inżynierowie elektrycy i energetycy	Plastycy, dekoratorzy wnętrz i konserwatorzy zabytków	Specjaliści elektroniki, automatyki i robotyki
Inżynierowie inżynierii środowiska	Pomoce kuchenne	Specjaliści rolnictwa i leśnictwa
Inżynierowie mechanicy	Pomoce w gospodarstwie domowym	Specjaliści technologii żywności i żywienia
Kamieniarze	Pozostali specjaliści edukacji	Specjaliści telekomunikacji
Kierowcy samochodów osobowych	Pracownicy administracyjni i biurowi	Sprzątaczkę i pokojowe
Kierownicy ds. logistyki	Pracownicy biur podróży i organizatorzy obsługi turystycznej	Szefowie kuchni
Kierownicy ds. produkcji	Pracownicy ds. finansowo-księgowych ze znajomością języków obcych	Tapicerzy
Kierownicy ds. usług	Pracownicy ds. jakości	Technicy mechanicy
Kierownicy ds. zarządzania i obsługi biznesu	Pracownicy ds. ochrony środowiska i BHP	Weterynarze
Kierownicy sprzedaży	Pracownicy ds. techniki dentystycznej	Windykatorzy
Kierownicy w instytucjach społecznych i kultury		Wychowawcy w placówkach oświatowych i opiekuńczych
Kosmetyczki		
Listonosze i kurierzy		
Logopedzi i audiofonolodzy		
Masarze i przetwórcy ryb		
Mechanicy maszyn i urządzeń		
Monterzy elektronicy		
Monterzy konstrukcji metalowych		
Nadwyżka		
Ekonomiści	Sprzedawcy i kasjerzy	

Źródło: Internet, <https://barometrzwodow.pl/warmińsko-mazurskie/>, 03.10.2020

Przedsiębiorcy wskazują na trudności związane z pozyskaniem pracowników w określonych zawodach, jednakże odnotowuje się względnie wysoki poziom bezrobocia wśród osób wykształconych w tych kierunkach. Sytuacja ta może potwierdzać niedopasowanie kierunków kształcenia w lidzbarskich szkołach do faktycznych potrzeb zgłaszanych przez lokalnych pracodawców. Oczywiście nie zawsze deficyt pracowników związany jest z brakiem na rynku pracy osób posiadających dane wykształcenie. Często wynika z innych powodów m.in. niespełnienie wymagań pracodawców (brak doświadczenia, kwalifikacji), jak również brak zainteresowania ofertą (niskie wynagrodzenie, mało atrakcyjne warunki pracy).

3.3. Edukacja

3 334 mieszkańców Lidzbarka Warmińskiego jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) (w tym 1 574 kobiet oraz 1 760 mężczyzn).

Lidzbark Warmiński jest organem prowadzącym dla 2 przedszkoli oraz 3 szkół podstawowych. Ogółem w Lidzbarku Warmińskim wg danych Systemu Informacji Oświatowej z 30 września 2019 r. funkcjonuje 7 przedszkoli, 6 szkół podstawowych, 17 szkół ponadpodstawowych.

Zjawiskiem związanym z dostępem do usług edukacyjnych jest korzystanie mieszkańców z gmin wiejskich z placówek oświatowych znajdujących się w Lidzbarku Warmińskim.

Wydatki na oświatę i wychowanie ogółem na 1 mieszkańca wyniosły w 2019 r. 1246,03 zł i wzrosły o 275,76 zł.

3.3.1. Wychowanie żłobkowe i przedszkolne

W 2019 r. liczba dzieci w wieku do 3 lat w Lidzbarku Warmińskim wyniosła 413 i spadła w porównaniu z 2015 r. tylko o 3 osoby. Według GUS liczba dzieci objętych opieką w żłobkach wyniosła 46 i wzrosła o 230% w stosunku do roku 2018. Wskaźnik dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 dla Lidzbarka Warmińskiego wyniósł 111 i jest zbliżony do wartości uzyskanej przez Polskę (124), ale jest większy od wskaźnika województwa warmińsko-mazurskiego (86) oraz powiatu lidzbarskiego (76).

W 2019 r. w Lidzbarku Warmińskim liczba dzieci w wieku przedszkolnym (3-6 lat) wyniosła 580 i spadła wobec 2015 r. o 10,9% (71 dzieci). Udział poszczególnych roczników wśród dzieci w wieku 3-6 lat był wyrównany: trzylatki stanowiły 25,2% tej grupy dzieci (146 dzieci), czterolatki – 25,2% (146 dzieci), pięcioletki – 26,8% (156 dzieci) a sześciolatki 22,8% (132 dzieci).

Na terenie Lidzbarka Warmińskiego funkcjonują przedszkola, którymi organami prowadzącymi jest gmina miejska Lidzbark Warmiński, powiat lidzbarski lub osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą:

- Przedszkole nr 5 „Piąteczka”,
- Przedszkole nr 6,
- Przedszkole Niepubliczne Akademia Uśmiechu,
- Przedszkole Niepubliczne Kubuś z oddziałem żłobkowym,
- Przedszkole Niepubliczne Puchatek,
- Przedszkole Niepubliczne Miś,
- Publiczne przedszkole Specjalne w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Lidzbarku Warmińskim.

W roku szkolnym 2018/2019 wychowaniem przedszkolnym w przedszkolach zlokalizowanych w Lidzbarku Warmińskim objętych było łącznie 637 dzieci, w tym 587 dzieci w wieku 3-6 lat w 25 oddziałach. Zgodnie z GUS liczba miejsc jest wystarczająca.

3.3.2. Szkoły podstawowe

Edukacja na poziomie podstawowym w polskim systemie oświaty jest obowiązkowa. W 2018 r. na terenie Lidzbarka Warmińskiego funkcjonowało 6 szkół podstawowych dla dzieci, młodzieży i dorosłych (łącznie ze specjalnymi), w tym 67 oddziałów. W szkołach podstawowych w 2018 roku uczyło się 1300 uczniów (608 dziewcząt i kobiet oraz 692 chłopców i mężczyzn), o 268 osób więcej niż w 2015 r. W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie podstawowym (7-12 lat) kształcą się 29,6% ludności (30,4% wśród dziewczyn)

i 29,0% wśród chłopców). Na 1 oddział w szkołach podstawowych przypada 19,4 uczniów. Współczynnik skolaryzacji brutto (stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych do osób w wieku 7-12 lat) wynosi 103,92.

Na terenie Lidzbarka Warmińskiego funkcjonują szkoły podstawowe, którymi organami prowadzącymi jest gmina miejska Lidzbark Warmiński, powiat lidzbarski lub osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą:

- Szkoła Podstawowa nr 1 im. Mikołaja Kopernika w Lidzbarku Warmińskim,
- Szkoła Podstawowa nr 3 im. Ignacego Krasickiego w Lidzbarku Warmińskim,
- Szkoła Podstawowa nr 4 im. Jana Pawła II w Lidzbarku Warmińskim,
- Szkoła Podstawowa Specjalna nr 5 w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Lidzbarku Warmińskim,
- Szkoła Podstawowa Specjalna nr 2 w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Lidzbarku Warmińskim.

3.3.3. Szkoły ponadpodstawowe

Wraz z wprowadzeniem ustawy – Prawo Oświatowe od 2017 r. gimnazja uległy likwidacji poprzez wygaszanie lub przekształcenie likwidowanego gimnazjum w nowy typ szkoły lub jego włączenia w strukturę innej szkoły.

System szkolnictwa ponadpodstawowego w Lidzbarku Warmińskim obejmuje licea ogólnokształcące, technika, zasadnicze szkoły zawodowe oraz Centrum Kształcenia Ustawicznego. Oferta placówek skierowana jest do młodzieży i dorosłych. Zgodnie z Rejestrem szkół i placówek oświatowych w Lidzbarku Warmińskim w 2019 r. funkcjonowały:

- 4 licea ogólnokształcące, w których uczyło się 537 uczniów,
- 2 technika, w których uczyło się 529 uczniów,
- 2 branżowe szkoły I stopnia, w których uczyło się 156 uczniów.

Oferta nauczania zawodów w technikach:

- technik ekonomista, możliwość wyboru specjalności policyjno-prawnej,
- technik rachunkowości, możliwość wyboru specjalności policyjno-prawnej,
- technik hotelarstwa,
- technik informatyk,
- technik pojazdów samochodowych,
- technik mechanik (z kwalifikacją MEC.05 z programowaniem i obsługą obrabiarek sterowanych numerycznie CNC),
- technik organizacji turystyki,
- technik żywienia i usług gastronomicznych,
- technik usług kelnerskich,
- technik technologii żywienia.

W szkołach branżowych dostępne jest nauczanie m.in. poniższych zawodów:

- sprzedawca,
- ślusarz,

- cukiernik,
- elektryk.

W Lidzbarku Warmińskim funkcjonuje **Centrum Kształcenia Zawodowego Cechu Rzemiosła i Przedsiębiorczości**. Centrum prowadzi szkolenia teoretyczne i praktyczne, zgodnie z programem edukacji narodowej w zakresie oświaty oraz kształcenia, doksztalcenia i doskonalenia kwalifikacji zawodowych uczniów zawodu i dorosłych. Odbiorcami usług są: rzemieślnicy, przedsiębiorcy, MŚP, administracja itp.

3.3.4. Ośrodki wychowawcze

W Lidzbarku Warmińskim funkcjonuje **Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy**, który obejmuje wychowaniem i kształceniem dzieci i młodzież z umiarkowaną, znaczną i głęboką niepełnosprawnością intelektualną. W placówce funkcjonują:

- Publiczne Przedszkole Specjalne,
- Szkoła Podstawowa,
- Szkoła Przysposabiająca Do Pracy,
- Grupy Rewalidacyjno-Wychowawcze,
- Zajęcia wczesnego wspomaganie rozwoju,
- Grupy wychowawcze dla uczniów mieszkających poza Lidzbarkiem Warmińskim.

Placówka obejmuje profesjonalną edukacją, opieką i wychowaniem dzieci i młodzież w wieku od 3 do 24 lat. Uczniowie korzystają z zajęć:

- specjalistycznych: logopedii, rewalidacji indywidualnej, gimnastyki korekcyjno – kompensacyjnej, rehabilitacji ruchowej,
- terapeutycznych: terapii psychologicznej, dogoterapii, hydroterapii, terapii ręki, integracji sensorycznej,
- pozalekcyjnych w ramach kół zainteresowań.

Ponadto w mieście działa Ośrodek jest ośrodek specjalny o charakterze resocjalizacyjno-rewalidacyjnym - **Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Lidzbarku Warmińskim**, który położony jest w okolicy Parku Krajobrazowego Rzeki Symsarny. Placówka przeznaczona jest dla 96 wychowanków. Celem działalności Ośrodka jest eliminowanie przyczyn i przejawów niedostosowania społecznego u wychowanków, przygotowanie ich do samodzielnego życia, zgodnego z normami prawnymi i społecznymi oraz do samodzielności zawodowej. Bazę Ośrodka stanowi kompleks budynków i terenów sportowo - rekreacyjnych przy ul. Leśnej 15 w Lidzbarku Warmińskim, w skład którego wchodzi:

- Zespół mieszkalny (7 grup wychowawczych) z niezbędnymi urządzeniami socjalnymi dla wychowanków i zaplecza gospodarczego;
- Zespół dydaktyczny (7 oddziałów) dla potrzeb kształcenia w zakresie szkoły podstawowej specjalnej na poziomie klas IV – VIII oraz kształcenie w branżowej szkole I stopnia w kierunku kucharz. Kształcenie praktyczne i teoretyczne odbywa się w Ośrodku;
- Zespół rekreacyjno-sportowy - boisko do piłki nożnej, boisko do piłki siatkowej, siatkówki plażowej, boisko do piłki ręcznej, boisko do piłki koszykowej.

3.3.5. Jakość kształcenia

W związku z reformą edukacji w 2019 r. wyniki egzaminów ósmoklasisty i gimnazjalnego były szczególnie istotne, ponieważ do szkół średnich trafił tzw. „podwójny rocznik”. Wyniki egzaminów uczniów szkół podstawowych w Lidzbarku Warmińskim (język polski 59%, matematyka 44%, język angielski 62%) były nieco gorsze niż średnio w kraju (język polski 63%, matematyka 45%, język angielski 59%), ale wyższe niż w powiecie lidzbarskim i województwie warmińsko – mazurskim. Według informacji podanych przez Centralną Komisję Egzaminacyjną do egzaminu ósmoklasisty przystąpiło w mieście 123 uczniów VIII klas szkół podstawowych. Podobne wyniki uzyskali uczniowie podczas egzaminów w 2020 r.

Szkoły gimnazjalne w polskim systemie oświaty pojawiły się w 1999 r. i uczęszczała do nich młodzież w wieku 13-16 lat. Egzamin gimnazjalny składał się z trzech części: humanistycznej (w zakresie języka polskiego, historii oraz wiedzy o społeczeństwie), matematyczno-przyrodniczej (obejmującej biologię, chemię, fizykę i geografę) oraz dotyczącej języka nowożytnego na poziomie podstawowym lub rozszerzonym (angielskiego, niemieckiego, francuskiego, rosyjskiego, hiszpańskiego lub włoskiego). Do ostatniego egzaminu gimnazjalnego w Lidzbarku Warmińskim w 2019 r. przystąpiło 160 uczniów III klas gimnazjum. Wyniki egzaminów z poszczególnych przedmiotów w Lidzbarku Warmińskim (język polski 59%, historia i wiedza o społeczeństwie 54%, matematyka 39%, przedmioty przyrodnicze 48, język angielski – poziom podstawowy 67%, języka niemiecki – poziom podstawowy 44%) były nieznacznie niższe niż w kraju (język polski 63%, historia i wiedza o społeczeństwie 59%, matematyka 43%, przedmioty przyrodnicze 49, język angielski – poziom podstawowy 68%, języka niemiecki – poziom podstawowy 51%).

Do egzaminu maturalnego w 2019 r. przystąpiło 132 osoby uczących się w Lidzbarku Warmińskim. W głównym terminie egzamin zdało 55,26%, natomiast ostatecznie z egzaminem poprawkowym zdało 84,09% abiturientów. Najlepsze wyniki uzyskało Liceum Ogólnokształcące w Zespole Szkół Ogólnokształcących im. Kazimierza Jagiellończyka w Lidzbarku Warmińskim – 94,20% oraz Technikum nr 1 w Zespole Szkół Zawodowych im. Stanisława Staszica w Lidzbarku Warmińskim 92,30%. Zdawalność w Lidzbarku Warmińskim była większa niż w powiecie lidzbarskim (80%), ale mniejsza od wartości dla województwa warmińsko-mazurskiego (85%) oraz Polski (87,5%). Natomiast w 2020 r. do egzaminu maturalnego przystąpiło 136 abiturientów szkół w Lidzbarku Warmińskim. Zdawalność egzaminu maturalnego w 2020 r.³² w Lidzbarku Warmińskim wyniosła 70,59% (termin podstawowy i dodatkowy), natomiast w powiecie lidzbarskim 67,35%, w województwie warmińsko-mazurskim 78,2%, a w Polsce 81,8%.

3.3.6. Poradnia psychologiczno-pedagogiczna

W Lidzbarku Warmińskim funkcjonuje **Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna**, która obejmuje swoim zasięgiem miasto i gminę Lidzbark Warmiński oraz gminę Kiwity. Jej zadaniem jest udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wsparcia w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, natomiast rodzicom i nauczycielom pomocy związanej z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży.

³² W 2020 r. z powodu pandemii nie odbyły się egzaminy ustne podczas egzaminów maturalnych

Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Lidzbarku Warmińskim obejmuje swym zasięgiem 4 973 dzieci. W 2019 r. wydano 117 orzeczeń i 258 opinii. Łącznie udzielono 217 porad dla rodziców i 220 porad i konsultacji dla nauczycieli, pedagogów szkolnych.

W placówce prowadzone są następujące formy pomocy bezpośredniej dla uczniów: porady dla uczniów, młodzieży, terapia logopedyczna, zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, terapia dla zagrożonych uzależnieniem, inne formy pomocy indywidualnej (np. związana z trudnościami adaptacyjnymi, trudnościami emocjonalnymi, komunikacji i budowania bliskich relacji w rodzinie, rozwiązywania konfliktów), psychoterapia.

Dodatkowo w ramach pomocy grupowej pracownicy przeprowadzą zajęcia dla uczniów ze szkół i placówek z terenu działania Poradni. Tematami w 2019 r. były: „Jak sobie radzić ze stresem maturalnym”, „Badanie relacji w klasie”. Placówka prowadzi również prelekcje dla rodziców np. „Rola rodziców w wychowaniu i edukacji dziecka”.

3.4. Zdrowie

3.4.1. Przychodnie i apteki

Zadaniem samorządu jest zapewnienie dostępności do podstawowej opieki medycznej i dążenie do ciągłego podnoszenia jakości usług oferowanych przez instytucje ochrony zdrowia zlokalizowane na terenie miasta.

Liczba przychodni funkcjonujących w 2019 r. w Lidzbarku Warmińskim wynosiła 11, w tym podległe samorządowi terytorialnemu 4, a liczba praktyk lekarskich ogółem – 6. Wskaźnik przychodnie na 10 tys. ludności wynosi 7 i jest wyższy od wskaźnika uzyskanego dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz Polski. W 2019 r. udzielono 85 098 porad lekarskich (w tym 8 238 porad udzielonych w przychodniach podległych miastu), o 12 603 więcej niż w 2015 r. Liczba aptek funkcjonujących w Lidzbarku Warmińskim wyniosła 9. Liczba ludności na 1 aptekę wyniosła 1 744 i była prawie dwa razy niższa od wskaźnika otrzymanego dla województwa warmińsko-mazurskiego (3 445) i Polski (3 124).

W granicach miasta zlokalizowany jest **Zespół Opieki Zdrowotnej w Lidzbarku Warmińskim**, w ramach którego funkcjonuje Szpital Powiatowy im. Marii Skłodowskiej – Curie (oddziały: chorób wewnętrznych, chirurgiczny ogólny, chirurgii urazowo-ortopedycznej, ginekologiczny, pediatryczny), Powiatowy ośrodek leczenia pozaszpitalnego (Powiatowy Ośrodek Terapii, Powiatowy Ośrodek Rehabilitacji), Powiatowa Przychodnia Specjalistyczna, w której znajduje się poradnia: chirurgii ogólnej, otolaryngologiczna, kardiologiczna, neurologiczna, położniczo-ginekologiczna, endokrynologiczna, chorób zakaźnych, terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia, chirurgii urazowo-ortopedycznej, medycyny sportowej, okulistyka, urologiczna, oraz pracownie USG, rentgenodiagnostyki ogólnej, endoskopii, diagnostyki kardiologicznej, jak również Ratownictwo Medyczne.

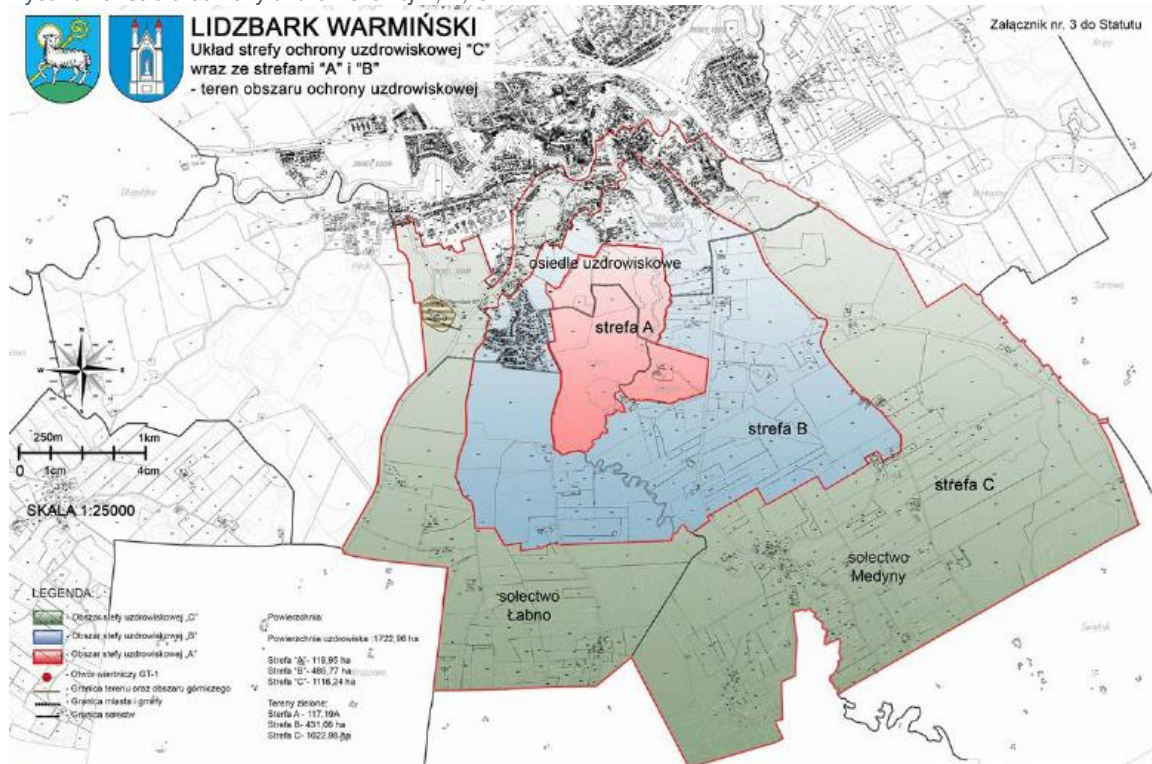
Miasto, fundacje i inne podmioty aktywnie działają w zakresie profilaktyki zdrowotnej. W tym celu realizuje się wiele inicjatyw i badań przesiewowych.

3.4.2. Plany uzdrowiskowe

Turystyka uzdrowiskowa to jeden z tych trendów, który pozwala wydłużyć sezon turystyczny poza miesiące letnie. Lidzbark Warmiński ma wszystkie atuty, żeby z tego trendu skorzystać. Jest duża szansa, aby oprócz turystów przyjeżdżali tutaj kuracjusze. Warunki są sprzyjające: oprócz unikalnych warunków środowiskowych istnieje potencjał czynników leczniczych: unikalny klimat, złoża borowin i termalnych wód solankowych. Unikalność nieskażonej przyrody jest dużym atutem w rozwoju uzdrowisk. Ponadto ogólne trendy demograficzne (starzejące się społeczeństwo) prognozują zwiększony popyt między innymi na usługi rehabilitacyjne.

Dlatego też władze Lidzbarka Warmińskiego zaczęły starania, aby uzyskać status obszaru ochrony uzdrowiskowej w lipcu 2013 r. W październiku tego samego roku miasto uzyskało świadectwo potwierdzające właściwości lecznicze klimatu, a później także wody (chlorkowo-sodowe, hipotermalne). Natomiast Osiedle Uzdrowiskowe³³ w Lidzbarku Warmińskim uzyskało status obszaru ochrony uzdrowiskowej ("Obszar Ochrony Uzdrowiskowej Lidzbark Warmiński"), wraz z położonymi na obszarze gminy Lidzbark Warmiński sołectwami Medyny i Łabno, na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 maja 2016 r. Wydzielono strefy ochrony uzdrowiskowej „A”, „B” i „C” na które składa się Osiedle Uzdrowiskowe w granicach miasta oraz dwa sołectwa o łącznej powierzchni 17 602,06 ha.

Rysunek 8. Strefa ochrony uzdrowiskowej A, B, C

Źródło: Uchwała nr XXVI/207/2016 Rady Miejskiej w Lidzbarku Warmińskim z dnia 13 lipca 2016 r. w sprawie ustanowienia Statutu „Obszaru Ochrony Uzdrowiskowej Lidzbark Warmiński

Do najważniejszych celów publicznych na terenie miasta zaliczono takie zadania jak:

- Budowa obiektów użyteczności publicznej na obszarach ochrony uzdrowiskowej A i B,

³³ Jednostka pomocnicza gminy miejskiej Lidzbark Warmiński powstała na mocy uchwały nr OR.BR.0007.65.2014.AR Rady Miejskiej w Lidzbarku Warmińskim z dnia 27 czerwca 2014 r.

- Modernizacja i budowa dróg gminnych i oświetlenia ulicznego na obszarach ochrony uzdrowiskowej A i B;
- Budowa ciągów pieszych i rowerowych na obszarach ochrony uzdrowiskowej A i B,
- Budowa wodociągu i kanalizacji na obszarach ochrony uzdrowiskowej A i B.³⁴

Pierwszy etap budowy uzdrowiska była to realizacja projektu „*Infrastruktura uzdrowiskowa — Leśny park uzdrowiskowy Doliny Symsarny*”. W ramach projektu wykonano alejki spacerowe i małą architekturą uzdrowiskową (więcej w rozdziale 3.6.1 *Potencjał turystyczny*).

Drugi etap tworzenia uzdrowiska jest możliwy dzięki obecnie realizowanemu projektowi „*Budowa infrastruktury uzdrowiskowej w Lidzbarku Warmińskim*”, którego celem jest stworzenie publicznej infrastruktury turystyczno-zdrowotnej, która zwiększy atrakcyjność turystyczną zasobów dziedzictwa naturalnego regionu oraz gminy Lidzbark Warmiński. W ramach tej inwestycji wykonano uzbrojenie terenu oraz budowę m.in. tężni z budynkiem technicznym, drogi, promenady wraz z parkingiem, wiaty rekreacyjnej i placu zabaw. Infrastruktura, która powstała w ramach niniejszej inwestycji, skomunikuje ze sobą poszczególne obszary miasta (np. Termy Warmińskie, dolinę Symsarny), a szerzej połączy trasę rowerową Green Velo z infrastrukturą turystyczną miasta Lidzbark Warmiński.

Kolejny etap budowy uzdrowiska będzie realizowany w ramach projektu „*Budowa pawilonu zdrowia wraz z pozostałą infrastrukturą uzdrowiskową w Lidzbarku Warmińskim*”. W ramach projektu, w pobliżu tężni powstanie pawilon zdrowia, który będzie wyposażony w sprzęt i urządzenia diagnostyczno-rehabilitacyjne wspomagające procesy i zabiegi kinezyterapii, fizykoterapii, balneoterapii i helioterapii, a także promenady złożone ze ścieżek terapii pieszej i ruchowej do terenoterapii wraz z parkingami i drogami dojazdowymi oraz układ kinezyterapii aktywnej - rowerowy tor wysiłkowy. Odtworzony będzie także zbiornik wodny, zwany „Żabim stawem”, otoczony drewnianą ścieżką spacerową.

Po wybudowaniu odpowiedniej infrastruktury, w tym zakładów leczniczych, Lidzbark Warmiński będzie mógł wystąpić do Ministerstwa Zdrowia z wnioskiem o uzyskanie statusu uzdrowiska. Jeśli Lidzbark Warmiński uzyska status uzdrowiska będą tu leczone osoby z: chorobami kardiologicznymi i nadciśnieniem, chorobami ortopedyczno-pourazowymi, chorobami układu nerwowego i reumatologiczne.

3.5. Integracja społeczna

3.5.1. Pomoc społeczna

Do zadań własnych gminy należy realizacja działań zgodnych z Ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. nr 64, poz. 593), która określa zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania, organizację pomocy społecznej osobom zgodnie z art. 2.1 na „przewyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.” Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach

³⁴ Załącznik nr 3 do Zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Lidzbark Warmiński

niepełnych lub wielodzietnych, trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Gmina Miejska Lidzbark Warmiński opracowała „**Strategię rozwiązywania problemów społecznych Miasta Lidzbark Warmiński na lata 2016-2023**”, której misją jest: „Miasto Lidzbark Warmiński wspiera mieszkańców w dążeniach do lepszego wypełniania ról rodzinnych i społecznych, poprawy sytuacji materialno-bytowej, a także rozwoju osobistego, poprzez kreowanie korzystnych warunków dla aktywności społecznej, edukacyjnej, zdrowotnej, kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej. Szczególnie istotna jest aktywna integracja osób doświadczających trudności życiowych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.” Wyznaczona wizja, misja, cele strategiczne i szczegółowe oraz kierunki działań przyczynią się do wprowadzenia oczekiwanych zmian w sferze społecznej. Poniżej przedstawiono cele strategiczne i szczegółowe Programu:

Cel strategiczny 1. Wsparcie rodzin w wypełnianiu podstawowych funkcji, z uwzględnieniem warunków rozwoju dzieci i młodzieży.

- 1.1. Wzrost kompetencji rodziców i opiekunów w zakresie opieki i wychowania dzieci.
- 1.2. Kreowanie warunków rozwoju dzieci i młodzieży.
- 1.3. Zwiększenie dostępu do usług wsparcia dla osób i rodzin doświadczających trudności.

Cel strategiczny 2. Poprawa jakości życia osób starszych, niepełnosprawnych i przewlekle chorujących.

- 2.1. Wzmocnienie integracji osób starszych, niepełnosprawnych i chorujących z lokalnym środowiskiem.
- 2.2. Kreowanie warunków aktywności osób starszych, niepełnosprawnych i chorujących.
- 2.3. Zwiększenie dostępności różnych form opieki i wsparcia dla osób o ograniczonej samodzielności.

Cel strategiczny 3. Kreowanie warunków rozwoju świadomej i zaangażowanej społeczności lokalnej.

- 3.1. Wzrost poziomu świadomości społecznej w różnych dziedzinach życia.
- 3.2. Wzmocnienie oddziaływań profilaktycznych i prewencyjnych w zakresie dysfunkcji społecznych.
- 3.3. Wsparcie oddolnej aktywności na rzecz przeciwdziałania dysfunkcjom i rozwiązywania problemów społecznych.

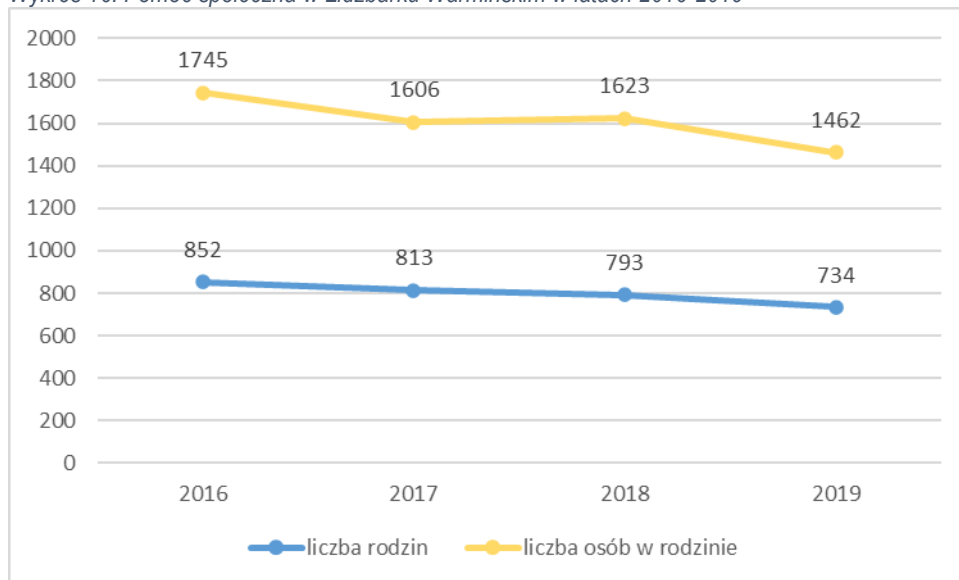
Na terenie gminy miejskiej Lidzbark Warmiński funkcjonuje kilka instytucji i organizacji społecznych zajmujących się działaniami z zakresu pomocy społecznej. Główną instytucją, która w swoim zakresie działalności udziela kilka form świadczeń mieszkańcom miasta jest **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim**.

Celem strategicznym działalności Ośrodka jest wspieranie mieszkańców Gminy, skutkujące poprawą jakości ich życia oraz zapobiegające wykluczeniu społecznemu osób i rodzin, z kolei celami pomocniczymi – adekwatnie do obszarów obsługiwanych przez Ośrodek – są:

- w obszarze pomocy społecznej: umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości,
- w obszarze wspierania rodziny i pieczy zastępczej: przywracanie rodzinom – przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, zdolności do wypełniania tych funkcji,

- w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie: ograniczenie skali oraz następstw zjawiska przemocy w rodzinie,
- w obszarze reintegracji społecznej i zawodowej: odbudowywanie i podtrzymywanie w osobach zagrożonych wykluczeniem społecznym umiejętności uczestnictwa w społeczności lokalnej, a także pełnienia przez nie określonych ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania i pobytu.

Wykres 16. Pomoc społeczna w Lidzbarku Warmińskim w latach 2016-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Informacji z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim

W 2019 r. z różnych form pomocy korzystały 734 rodziny, w których żyje 1 462 osób. Z wyłącznej pracy socjalnej skorzystało 97 rodzin i 207 członków z tych rodzin. Wynika z tego, że z różnych form wsparcia skorzystało 9,3% mieszkańców w stosunku do ogólnej liczby ludności w Lidzbarku Warmińskim. Zauważyć należy, że w stosunku do 2016 r. o 118 rodzin i 283 osoby zmniejszyła się liczba korzystających z pomocy społecznej.

Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wskazuje na rzeczywistą skalę problemów społecznych na danym obszarze. Głównymi problemami w obszarze pomocy społecznej w Lidzbarku Warmińskim są: stopa bezrobocia, bezdomność, wysoka liczba patologii społecznych, liczba osób korzystających z pomocy społecznej, alkoholizm jako przyczyna wielu problemów społecznych, jak również duża liczba rodzin dysfunkcyjnych i utrzymujący się wysoki odsetek społeczeństwa korzystających z tego typu świadczeń.

Pomocy społecznej udziela się rodzinom i osobom z wielu przyczyn wymienionych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej. W ośrodku udzielono wsparcia, gdzie w rodzinach występowały następujące przesłanki (w jednym środowisku może wystąpić kilka przesłanek):

- ubóstwo – 327 środowisk – spadek o 37,8% w stosunku do 2016 r.,
- sieroctwo – 2,
- bezdomność – 51 – spadek o 15,7%,
- potrzeba ochrony macierzyństwa – 71 – spadek o 33%, w tym wielodzietność 59 – wzrost o 5,4%,
- bezrobocie – 300 – spadek o 30,9%,
- niepełnosprawność – 243 – spadek o 23,1%,

- długotrwała lub ciężka choroba – 371 – spadek o 17,5%,
- bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 120 – spadek o 21%, w tym rodziny niepełne – 102 – spadek o 24,4%,
- przemoc w rodzinie – 79 – wzrost o 24,4%,
- alkoholizm – 65 – spadek o 37,5%,
- narkomania – 9 – wzrost o 50%,
- trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego – 10 – spadek o 16,7%,
- sytuacja kryzysowa – 51 – wzrost o 34,2%.

3.5.2. Usługi społeczne wobec seniorów

Starzejące się społeczeństwo jest jednym z najważniejszych wyzwań demograficznych w Lidzbarku Warmińskim, jak i w całej Polsce. Sytuacja ta jest wynikiem niskiej dzietności oraz wydłużenia przeciętnego trwania życia.

Jedną z instytucji, która pomaga seniorom jest **Dzienny Dom Pomocy w Lidzbarku Warmińskim (DDP)**, który wchodzi w skład struktury organizacyjnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Placówka od stycznia 2018 r. realizuje pilotażowy program teleopieka. Projekt ten skierowany jest do osób starszych, chorych, niepełnosprawnych, zamieszkujących samotnie, mających trudności w poruszaniu się, których schorzenia zdrowotne mogą wywoływać stany zagrażające życiu lub zdrowiu. Tzw. „przyciskiem życia” pilotażowo objęto 20 osób. W 2019 r. podłączono 22 osoby do systemu teleopieki domowej. Ogólnie w 2019 r. w programie uczestniczyło 26 osób. System ten zapewnia lepszą jakość życia oraz gwarantuje poczucie bezpieczeństwa i większą samodzielność wśród seniorów.³⁵

Inną formą wspierania seniorów jest przygotowywanie posiłków. Zgodnie z „*Informacji z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim za rok 2019*” wzrasta liczba osób korzystających z obiadów i posiłków. W latach poprzednich tylko nieliczni chcieli z własnej woli korzystać z tej formy pomocy niematerialnej. Jest to najbardziej oczekiwana forma wsparcia osób starszych i potrzebujących w DDP.

Oprócz systemu pomocy społecznej, który dostarcza seniorom usługi i świadczenia w przypadku utraty zdolności do samodzielnego funkcjonowania, problemami zdrowotnymi seniorów zajmuje się również system ochrony zdrowia, który dostarcza usług zdrowotnych w Zespole Opieki Zdrowotnej w Lidzbarku Warmińskim.

Dodatkowo w Domu Pomocy Społecznej realizowane są również ćwiczenia poprawiające ogólną sprawność i kondycję fizyczną. Zajęcia prowadzi specjalista w zakresie fizykoterapii. Ćwiczenia są dostosowane do wieku i możliwości uczestników. Placówka również wypożycza rowery. W 2019 r. z wypożyczalni skorzystało 7 osób. Jest to rodzaj rehabilitacji ruchowej, ale również skuteczne narzędzie przeciwdziałania wykluczeniu osób niepełnosprawnych i starszych z codziennego życia i aktywności społecznej.

³⁵ Informacja z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim za rok 2019

3.5.3. Usługi społeczne kierowane do rodzin

W 2019 r. 734 rodziny zostały objęte wsparciem w postaci pracy socjalnej. W porównaniu z 2016 r. nastąpił spadek o 13,9%. W ramach pracy socjalnej umożliwiają podopiecznym pomoc prawną oraz pomoc psychologiczną. W 2019 r. z poradnictwa prawnego i psychologicznego skorzystało 82 rodziny. 51 rodzinom udzielono pomocy w ramach interwencji kryzysowej. Pracownicy pomocy społecznej realizują ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. W 2019 r. wszczęto procedurę Niebieskiej Karty w 51 przypadkach podejrzenia przemocy w rodzinie. W 28 rodzinach, gdzie przemoc zanotowano w poprzednich latach, prowadzono monitoring (...) Zauważamy coraz więcej aktów przemocy skierowanych przeciwko dzieciom, osłabienie więzi emocjonalnych między członkami rodziny, małe zaangażowanie ojców w wychowanie dzieci, pozostawianie dzieci na wychowanie matkom i niełożenie na ich utrzymanie. Ciągłe wzrasta liczba nieformalnych związków, rodzin zrekonstruowanych, które są niejednokrotnie nietrwałe i negatywnie wpływają na bezpieczeństwo potomstwa. Zauważamy pogłębiający się negatywny stosunek do pracy zawodowej, nawet rodziców wychowujących dzieci. Wzrasta liczba rodzin migrujących. Niestety, nie podejmują pracy, a stają się klientami pomocy społecznej. Co więcej, ze względu na niewydolność wychowawczą, dzieci zabezpieczane są w pieczy zastępczej.³⁶

Asystent rodziny to osoba, która przez pewien czas wspiera rodzinę, aby ta w przyszłości potrafiła samodzielnie przezwyciężać trudności życiowe, w szczególności te dotyczące opieki i wychowania dzieci.

Praca asystentów rodziny polegała między innymi na:

- udzielaniu pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- udzielaniu pomocy w nabywaniu nowych umiejętności wychowawczych rodziców;
- udzielaniu pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- udzielaniu pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- udzielaniu pomocy rodzinom, w których występuje przemoc;
- udzielaniu pomocy w integracji rodziny;
- udzielaniu pomocy rodzinom w zdobyciu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, min. nauce gotowania, racjonalnego gospodarowania środkami pieniężnymi;
- udzielaniu pomocy rodzinom w redagowaniu pism urzędowych;
- udzielaniu pomocy członkom rodziny w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- wspieraniu w aktywności społecznej rodzin;
- motywowaniu członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych.

Istotnym elementem wchodzącym w zakres działania ośrodków pomocy społecznej są świadczenia rodzinne, zasiłki rodzinne wraz z dodatkami oraz zasiłki pielęgnacyjne. Na podstawie „*Informacji z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim*” za lata 2016-2019 na terenie Lidzbarka Warmińskiego zmniejsza się liczba świadczeń rodzinnych, na które rodzice lub opiekunowie prawni otrzymują zasiłek rodzinny. Od roku 2016 liczba ta zmniejszyła się o 1,15%.

³⁶ Informacja z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim za rok 2019

Placówką świadcząca pomoc osobom i rodzinom dotkniętym przemocą jest Punkt Konsultacyjno – Interwencyjny „Niebieska Linia”. Ponadto na stronie MOPS znajduje się kilkanaście telefonów zaufania.

Gmina realizuje oprócz „Strategii rozwiązywania problemów społecznych Miasta Lidzbark Warmiński na lata 2016-2023” dwa programy tematycznie związane z rodziną oraz dwa programy przeciwdziałające uzależnieniom:

1. **„Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w 2021 roku”**, którego celem głównym programu jest „Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie”, poprzez realizację 3 celów szczegółowych: zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie, zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy oraz zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych.
2. **„Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018-2020”**, który jest realizowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, przy współpracy z innymi podmiotami działającymi na polu wspierania rodziny. Pomoc społeczna współpracuje między innymi z: placówkami oświatowymi, służbą zdrowia, policją, kuratorami sądowymi, Bankiem Żywności, Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Środowiskowym Ośrodkiem Profilaktyczno-Terapeutycznym "Promyk" prowadzonym przez Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Lidzbarskiej, świetlicami parafialnymi. Gminny program wspierania rodziny wyznacza zespół planowanych działań mających na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w procesie przywracania zdolności tych rodzin do prawidłowego funkcjonowania, w szczególności poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Głównym celem Programu jest: wzmacnianie potencjału rozwojowego rodziny w zakresie zaspokajania indywidualnych potrzeb jej członków, ochrony jej praw i podmiotowości, poprzez systemowe działania zapewniające, bezpieczeństwo socjalne i poprawę jakości życia rodzin mieszkających w Lidzbarku Warmińskim. Cel ten jest realizowany na podstawie celów szczegółowych:
 - Poprawa funkcji społecznych (socjalnych) rodzin, szczególnie tych niewydolnych wychowawczo, będących w kryzysie, zagrożonych marginalizacją poprzez działania interwencyjne i wczesne reagowanie.
 - Zwiększanie świadomości w zakresie prawidłowych wzorców funkcjonowania rodziny stymulowanie jej rozwój i funkcjonowania w społeczeństwie: poprzez działania edukacyjne, profilaktyczne, informacyjne, szeroką współpracę instytucji.
 - Zmiana samoświadomości i przyzwyczajzeń poprzez promocję i upowszechnianie wiedzy dotyczącej zdrowego stylu życia (w tym dotyczącej uzależnień) oraz prozdrowotnych wzorców zachowań.
3. **„Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla miasta Lidzbark Warmiński na 2021 rok”** – corocznie uchwalany program z w związku z art. 4 ust. 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2019 r, poz. 2277). Rozwiązywanie problemów alkoholowych, w świetle nowoczesnego podejścia do problematyki alkoholowej, oznacza zarówno podejmowanie tych działań, które są ukierunkowane na grupy osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin, jak również i tych, które zmierzają do zmniejszenia dotkliwości problemów, jakie niesie za sobą nadużywanie alkoholu. Szkody spowodowane nadużywaniem alkoholu występują w bardzo różnych obszarach:

- szkody występujące u osób pijących (np. degradacja zdrowia fizycznego, życia emocjonalnego i społecznego funkcjonowania);
 - szkody występujące u członków rodzin alkoholowych (np. zaburzenia emocjonalne, schorzenia psychosomatyczne);
 - alkoholowa dezorganizacja środowiska pracy (np. absencja, wypadki, obniżenie wydajności pracy);
 - naruszenie prawa i porządku przez osoby nietrzeźwe (np. przestępczość, przemoc w rodzinach alkoholowych, prowadzenie pojazdów w stanie nietrzeźwości);
 - naruszenie prawa związane z obrotem alkoholowym (np. sprzedaż alkoholu osobom nieletnim);
 - niekorzystne społeczne zmiany w strukturze picia napojów alkoholowych (np. spadek wieku inicjacji alkoholowej, wzrost spożycia alkoholu przez dzieci i młodzież).
4. „**Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii dla miasta Lidzbark Warmińskiego na lata 2019-2021**”, którego celem szczegółowym jest:
- Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych;
 - Ograniczenie zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży;
 - Zwiększenie dostępności pomocy specjalistycznej;
 - Zwiększenie skuteczności podejmowanych oddziaływań.

3.5.4. Osoby z niepełnosprawnościami i zaburzone psychicznie

Jedną z instytucji, która wspiera osoby z niepełnosprawnościami i zaburzeniami psychicznymi jest **Środowiskowy Dom Samopomocy (ŚDS)**. Placówka działa na mocy ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. oraz Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy. Ma za zadanie pobudzić społeczną aktywność w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych uczestnika i jego rodziny oraz prowadzić pracę socjalną nakierowaną na pomoc w odzyskaniu zdolności do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie. W 2019 r. z ŚDS skorzystało 35 osób, w tym: 20 osób z niepełnosprawnością intelektualną i 15 osób z zaburzeniami psychicznymi. Średnia frekwencja uczestników w 2019 r. - 21 osób.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim realizowany jest program „**Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej**”. Program ten zapewnia usługę asystenta w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu życiu społecznym, dedykowaną osobom niepełnosprawnym. Program adresowany jest do pełnoletnich osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych albo orzeczenie równoważne do wyżej wymienionych, które wymagają asystenta w wykonywaniu codziennych czynności.

Usługi asystenta polegają na pomocy w:

- wyjściu, powrocie oraz/lub dojazdach w wybrane przez uczestnika Programu miejsce (np. dom, praca, placówki oświatowe i szkoleniowe, świątynie, placówki służby zdrowia i rehabilitacje, gabinety lekarskie, urzędy, znajomi, rodzina, instytucje finansowe, wydarzenia kulturalne itp.);
- wyjściu, powrocie oraz/lub dojazdach na rehabilitację i zajęcia terapeutyczne;
- zakupach, z zastrzeżeniem aktywnego udziału uczestnika Programu przy ich realizacji;

- załatwianiu spraw urzędowych;
- nawiązaniu kontaktu/współpracy z różnego rodzaju organizacji;
- korzystaniu z dóbr kultury (tj., muzeum, teatr, kino, galerie sztuki, wystawy itp.).³⁷

Ponadto MOPS udziela specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi i mogą obejmować:

- uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia,
- interwencje i pomoc w życiu w rodzinie, w tym: poradnictwo specjalistyczne, wsparcie psychologiczne, ułatwienie dostępu do edukacji i kultury, koordynacja działań innych służb na rzecz rodziny podopiecznego, współpraca z jego rodziną,
- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych (uzyskanie świadczeń, wypełnianie dokumentów),
- wspieranie i pomoc w uzyskaniu zatrudnienia (szukanie informacji o pracy, pomoc w znalezieniu zatrudnienia lub alternatywnego zajęcia, wspieranie i asystowanie w kontaktach z pracodawcą, rozwiązywanie problemów psychicznych wynikających z pracy lub jej braku),
- pomoc w gospodarowaniu pieniędzmi (nauka planowania budżetu, asystowanie przy ponoszeniu wydatków, usamodzielnianie finansowe),
- usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu (zgodnie z zaleceniami lekarskimi, współpraca ze specjalistami w zakresie wspierania psychologiczno-pedagogicznego i edukacyjno-terapeutycznego),
- pomoc mieszkaniową (w uzyskaniu mieszkania, organizowaniu drobnych remontów, napraw, kształtowanie właściwych relacji z sąsiadami),
- zapewnienie dzieciom i młodzieży z głębokim upośledzeniem dostępu do zajęć rewalidacyjnych i rewalidacyjno-wychowawczych, jeżeli nie mają ich zapewnionych.³⁸

3.5.5. Bezdomność

Problematykę bezdomności oraz standardy, jakim podlega świadczona pomoc osobom pozbawionym schronienia, regulują przepisy ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. Ostatnia zmiana przepisów wprowadziła nowy podział placówek świadczących pomoc w formie schronienia. Obecnie mogą funkcjonować placówki w trzystopniowym schemacie standardów:

- ogrzewalnie,
- noclegownie,
- schroniska.

Ogrzewalnie są placówkami niskoprogowymi, o najniższych standardach. Mogą tam przebywać nawet osoby, które są pod wpływem alkoholu, ale ich życie jest zagrożone poprzez przebywanie na wolnym powietrzu w warunkach niskich temperatur. W ogrzewalniach jest możliwość spędzenia nocy jedynie w pozycji siedzącej, na krzesłach lub ławach.

Noclegownie zapewniają schronienie, świadcząc tymczasową pomoc w postaci miejsca noclegowego. Przebywać tam mogą osoby, które nie są pod wpływem alkoholu. Na ogół są to osoby, które podjęły pierwsze kroki w kierunku wychodzenia z bezdomności.

³⁷ Internet, <http://mops.lasnet.pl/>, 01.10.2020

³⁸ Internet, <http://mops.lasnet.pl/>, 01.10.2020

Schroniska natomiast przeznaczone są dla osób bezdomnych, które podpisały kontrakt socjalny i chcą dokonywać pozytywnych zmian w swoim życiu. Te placówki są miejscami pobytu całodobowego, wraz z usługami ukierunkowanymi na wzmocnienie społeczne.

Osoby które pojęły współdziałanie i chcą wyjść z bezdomności, kierowane są do schronisk, zapewniających całodobową, stosowną pomoc. Kolejnym etapem indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności jest powrót do środowiska. Osoby takie mogą się starać o lokale socjalne.³⁹

W 2019 r. w Noclegowni przebywało 12 osób, natomiast w Ogrzewalni przebywało 28 osób, natomiast ze Schroniska 9 osób.

3.5.6. Aktywność społeczna

W strukturze MOPS istnieje **Klub Integracji Społecznej (KIS)**, którego podstawowym celem jest minimalizowanie skutków bezrobocia, promowanie aktywności i przedsiębiorczości społecznej, przygotowanie do podjęcia zatrudnienia np. w ramach prac społecznie użytecznych, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, pomoc w wychodzeniu z izolacji i osamotnienia. KIS oferuje:

- indywidualną pomoc psychologiczną,
- poradnictwo z zakresu informacji zawodowej,
- nieodpłatny dostęp do Internetu w celu poszukiwania pracy
- pomoc w przygotowaniu profesjonalnych aplikacji zawodowych oraz możliwość napisania ich na komputerze,
- pomoc i udziela informacji na temat spółdzielni socjalnych,
- udział w pracach społecznie użytecznych.

Efekty działań KIS w 2019 r.:

- 27 osób zostało skierowanych do prac społecznie użytecznych (w tym 1 osoba w ramach prac społecznie użytecznych jako „Pomoc w domu”)
- 2 osoby podjęły zatrudnienie (po pracach społecznie użytecznych w zakładzie w którym się odbywały)
- 5 osób uczestniczyło w Programie Aktywizacja i Integracja realizowanego we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Lidzbarku Warmińskim.

Ponadto realizowany jest **Program Aktywizacja i Integracja**, to działania w zakresie aktywizacji zawodowej i integracji społecznej osób bezrobotnych realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy samodzielnie lub we współpracy z ośrodkiem pomocy społecznej. Działania w zakresie integracji społecznej osób bezrobotnych, służące kształtowaniu aktywnej postawy w życiu społecznym i zawodowym, mogą być realizowane, w szczególności, poprzez grupowe poradnictwo specjalistyczne, warsztaty trenerskie i grupy wsparcia, w wymiarze co najmniej 10 godzin tygodniowo.

Gmina Miejska Lidzbark Warmiński realizuje projekt „*Utworzenie Ośrodka Aktywizacji Zawodowej - Aktywizacja osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem*”, którego celem jest zaktywizowanie społeczne i zawodowe osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem zamieszkujących na obszarach rewitalizowanych w Lidzbarku Warmińskim. W 2019 r. oddano do użytku **Ośrodek Aktywizacji**

³⁹ Internet, <http://mops.lasnet.pl/> , 01.10.2020

Zawodowej wraz z zagospodarowaniem całego obszaru, zdegradowanego i dotychczas nieużytkowanego. Grupą docelową projektu są osoby zagrożone ryzykiem ubóstwa, wykluczeniem społecznym i zawodowym, w tym osoby bezrobotne. W ramach projektu, który jest realizowany w okresie 2019-2021 można skorzystać z następujących form wsparcia:

1. Usługi aktywnej integracji o charakterze społecznym:
 - warsztat motywujący do zmiany,
 - warsztaty równościowe w zakresie wiedzy na temat płci i niedyskryminacji ze względu na płeć,
 - trening kompetencji interpersonalnych,
 - warsztaty relaksacji i umiejętnego zarządzania stresem,
 - profilaktyka kryzysów życiowych,
 - warsztaty odkrywania własnego potencjału poprzez relacje społeczne,
 - warsztaty z animatorem przygotowujące uczestników do imprezy na rzecz społeczności lokalnej,
 - wyjazdowy trening motywacyjny,
 - poradnictwo psychologiczne
2. Usługi aktywnej integracji o charakterze zawodowym:
 - warsztaty aktywizacji zawodowej,
 - warsztaty z zakresu hafciarstwa i szycia,
 - warsztat wyrobu pamiątek (regionalnych),
 - szkolenie z zakresu obsługi ruchu turystycznego,
 - warsztaty kuchni regionalnej i "Babka zielarka",
 - szkolenie utrzymanie i pielęgnacja zieleni.⁴⁰

Rozwój gminy i poprawa warunków życia jej mieszkańców jest najważniejszym celem samorządu gminnego. Dlatego też Gmina podejmuje współpracę z organizacjami pozarządowymi, które są ważnym ogniwem aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców na jej terenie. W związku z powyższym Miasto opracowuje **Roczne Programy Współpracy Miasta Lidzbarka Warmińskiego z Organizacjami Pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie**. Celem głównym Programu jest kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego i rozwiązywanie problemów społecznych w środowisku lokalnym poprzez budowanie partnerstwa między administracją samorządową i organizacjami pozarządowymi.

Zgodnie z rejestrem organizacji pozarządowych w Lidzbarku Warmińskim działa 52 stowarzyszeń, natomiast zgodnie z GUS - 59. Nie ma informacji o liczbie organizacji pozarządowych aktywnie działających.

Budżet Obywatelski jest procesem demokratyczny w ramach którego lokalna społeczność współdecyduje o wydatkach publicznych. Władze Gminy w 2019 r. przeprowadziły dwa otwarte konkursy ofert na łączną wartość dofinansowania 337 905,73 zł. i prawie 36 tys. zł. więcej niż 2018 r. Zakres projektów jest różny, jednakże wygrywają projekty nastawione na rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (więcej w podrozdziale 3.6.4 *Sport i rekreacja*).

⁴⁰ Regulamin rekrutacji i udziału w projekcie „Utworzenie Ośrodka Aktywizacji Zawodowej - Aktywizacja osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem”

Dodatkowo aktywność społeczną można badać na podstawie uczestnictwa obywatela w życiu publicznym, dostępną dla każdego uprawnionego, jest głosowanie w wyborach. Poniżej przedstawiono **frekwencje** w wyborach samorządowych w 2018 r., Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polski 2018 r., do Parlamentu Europejskiego 2019 r., na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej 2020 r.

Tabela 9. Frekwencja w wyborach w latach 2018-2020

Frekwencja	wybory			
	samorządowe 2018 (I tura)	do Parlamentu Europejskiego 2019	do Sejmu i Senatu 2019	prezydenckie 2020
Polska	54,90%	45,68%	61,74%	68,18%
województwo warmińsko- mazurskie	51,56%	37,25%	53,61%	62,14%
powiat lidzbarski	51,69%	35,32%	50,96%	58,21%
Lidzbark Warmiński	54,52%	43,96%	58,44%	61,24%

Źródło: Państwowa Komisja Wyborcza

Frekwencja wyborcza w Lidzbarku Warmińskim w każdych wyborach była wyższa niż w powiecie lidzbarskim i województwie warmińsko-mazurskim (za wyjątkiem wyborów prezydenckich w 2020 r.). W demokratycznych wyborach brała udział większość osób uprawnionych, za wyjątkiem wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2019 r. (43,96%). Największa frekwencja miała miejsce podczas wyborów prezydenckich w 2020 r. (61,24%).

Analizując ostatnie wyniki lokalne, większość osób (6845 z 12581) uprawnionych zagłosowała w wyborach samorządowych. Aż 79,14% wyborców (5361 głosów) zagłosowała na urzędującego burmistrza w kadencji w latach 2014-2018.

3.6. Turystyka i sport

3.6.1. Potencjał turystyczny

Lidzbark Warmiński jest miastem o bogatej historii, ale też z warunkami klimatycznymi i krajobrazowymi, które są idealne dla stworzenia możliwości wypoczynku. Dlatego władze miasta wyznaczyły sobie kilka kierunków rozwoju miasta, w tym m.in. turystykę, sport i rekreację, kulturę czy budowę uzdrowiska (więcej w rozdziale 3.4.2). W perspektywie finansowej 2014-2020 władze Lidzbarka Warmińskiego zrealizowały kilka ważnych inwestycji wzmacniający potencjał turystyczny miasta.

Kluczową inwestycją była rewitalizacja zdegradowanego obszaru w centrum miasta, na którą pozyskano dofinansowanie dzięki przynależności do sieci Cittaslow. Projekt był realizowany w dwóch etapach. W ramach realizacji projektu „Zagospodarowanie brzegów Łyny do mostu na ul. Olsztyńskiej do mostu na ul. Kopernika” powstał **Bulwar** łączący dwa mosty nad rzeką Łyną. Oprócz samego Bulwaru zadbano także o wzmocnienie brzegów rzeki i zachowanie bioróżnorodności. Zrobiono wiele nasadzeń, krzewów i drzewek oraz specjalnie zorganizowaną przestrzeń zieloną. Teren stał się idealnym miejscem do odpoczynku na świeżym powietrzu dla dorosłych i dzieci. Nieodrodną pomagają w tym rozmieszczone na całym obszarze ścieżki piesze i rowerowe, plac zabaw, fontanna, dwa tory do gry w bule i siłownia zewnętrzna. Natomiast tablice informacyjne oraz trzy figury postaci związanych z Lidzbarkiem Warmińskim (Biskupa Ignacego Krasickiego, Mikołaja Kopernika i Napoleona Bonaparte) zachęcają do samodzielnego odkrywania historii miasta. Ważnym elementem projektu jest scena wraz z widownią

umożliwiająca organizację małych koncertów wpisujących się w ideę integracji społecznej. Amfiteatr, który powstał jest to muszla koncertowa, wykonana na wzór opery w Sydney na 300 miejsc. Muszla wkomponowuje się w obszar koryta rzeki. To w tym miejscu rozwija się życie kulturalne miasta. Przez bulwar i park przebiega też **ścieżka rowerowa Green Velo**, co jest dodatkową atrakcją. Bulwar połączony jest z wejściem do **Parku im. Ireny Kwinto**, w którym odbywają się różnego rodzaju festyny i znajduje się plac zabaw.

Kolejnym obszarem rekreacyjno-parkowym jest **sucha fosa** w centrum miasta, która została zrealizowana dzięki projektu „Zagospodarowanie suchej fosy”. Przedsięwzięcie zrealizowano na terenie dawnego parku położonego pomiędzy ul. Krzywą a ul. Wiślaną. Zrewitalizowany park w suchej fosie to nawiązanie do historii i starego parku z połączeniem nowoczesnych rozwiązań. Nowy park to nie tylko nowe ławki i fontanny, ale przede wszystkim poprawienie komfortu i bezpieczeństwa mieszkańców. Pojawił się nowy system oświetlenia i monitoringu, wzmocniono skarpy ziemne, zmodernizowano również stare balustrady i ściany widokowe.

Potencjał turystyczny Lidzbarka Warmińskiego został wzmocniony poprzez realizację projektu „Infrastruktura uzdrowska - Leśny park uzdrowski Doliny Symsarny”. **Park Uzdrowski Doliny Symsarny** położony jest w malowniczym przelomie rzeki, która przez setki lat kształtowała tę dolinę. Ze względu na wyróżniający krajobraz, bogatą florę i faunę oraz walory turystyczno-krajoznawcze, teren od 1992 r. stał się Obszarem Chronionego Krajobrazu Doliny Symsarny. Park Uzdrowski jest to obszar wypoczynkowy, zawierający różnorodne formy aktywnego spędzania czasu wolnego. Wyposażono go w urządzenia lecznictwa uzdrowskiego i elementy małej architektury, łącznie ponad 200 obiektów. Na całym obszarze znajdują się drogowskie oraz tablice edukacyjne, informujące o miejscach wartych uwagi i ciekawostkach związanych z parkiem. By uprzyjemnić pobyt w parku, zamontowano wiaty, ławki, stoły i stojaki na rowery. Osoby aktywne mogą skorzystać z urządzeń do ćwiczeń w Zespole Kinezyterapii. Mieszkańcy i turyści mogą pobudzić zmysły węchu, słuchu i dotyku, spacerując wzdłuż Ścieżki Sensorycznej. Park Uzdrowski Doliny Symsarny to idealne miejsce na spacer, jogging, nordic walking czy jazdę rowerem.

Termy Warmińskie są pierwszym ośrodkiem termalnym zlokalizowanym na północy Polski. Obiekt termalny w wyjątkowy sposób łączy wysoki standard usług hotelowych z bogatą ofertą SPA. To doskonałe miejsce do wypoczynku i relaksu, zarówno dla tych, którzy aktywnie uprawiają sport, jak i dla tych, którzy mają ochotę na chwilę wytchnienia od codzienności. Obiekt składa się z części sportowej i rekreacyjnej, w której korzystać można z szeregu atrakcji wodnych. Są to m.in. baseny, zjeżdżalnia multimedialna z efektami świetlnymi i akustycznymi, hydromasaże, bicze wodne, a także strefa saun. W hotelowym SPA czeka na gości szeroka paleta zabiegów. Jest to w 100 procentach naturalny ośrodek SPA. Wszelkie zabiegi bazują na składnikach naturalnych m.in. wodzie termalnej, leczniczym błocie, żurawinie, ziołach czy przyprawach korzennych.⁴¹ W 2019 r. obiekt odwiedziło 371 tys. osób. Średnie obłożenie noclegowe wyniosło 89%.

W odległości około 3 km od miasta mieści się **kąpielisko miejskie nad Jeziorem Wielochowskim**, można tam dojechać specjalnie zbudowaną do tego celu ścieżką spacerową. Plaża posiada molo widokowo – spacerowe, są dwie zjeżdżalnie dla dzieci oraz plac zabaw. Na plaży miejskiej znajduje się boisko w siatkówkę plażową. Można również wypożyczyć sprzęt pływający (rowery wodne, kajaki) i opłynąć jezioro. Alejki znajdujące się na plaży przystosowane są dla osób niepełnosprawnych.

⁴¹ Internet, <http://www.termywarmińskie.pl>, 01.10.2020

Jedną z ostatnich inwestycji realizowanych w Lidzbarku Warmińskim w 2020 r., służącą poprawie wizerunku miasta, jest rozpoczęta rewitalizacja **dworca kolejowego**. W 2016 r. Gminie Miejskiej Lidzbark Warmiński udało się przejąć go od PKP. Budynek podlegał coraz większej dewastacji, a to z kolei otworzyło furtkę do poszukiwania środków na rewitalizację budynku. Po niezbędnym remoncie otworzono poczekalnię dla podróżnych korzystających z autobusów międzymiastowych, ale większa część nieruchomości wciąż stała pusta. Częściowo nieużytkowany obiekt zyska nowe funkcje, tj. funkcje turystyczne: informacja turystyczna, punkt gastronomiczny, poczekalnia dla pasażerów i turystów, WC. Ponadto lidzbarski dworzec ma stać się miejscem aktywizacji mieszkańców. Tu będą również odbywały się wystawy, spotkania kulturalne, różnego rodzaju warsztaty czy zajęcia edukacyjne, a budynek będzie przystosowany dla osób niepełnosprawnych. Zrewitalizowany dworzec będzie siedzibą stowarzyszenia „Perła Warmii”.

Lidzbark Warmiński ze względu na bogactwo przyrodniczo-kulturowe pełni funkcję turystyczną i posiada możliwości dla rozwoju turystyki całorocznej. Do określania wartości funkcji turystycznej w ekonomicznym ujęciu służy szereg mierników. Ze względu na brak szczegółowych danych dotyczących potencjału turystycznego miasta dla obliczenia niektórych wskaźników, uwzględniono w analizie dane dotyczące powiatu lidzbarskiego. Część z nich świadczy o poziomie zagospodarowania turystycznego, a także o przedsiębiorczości mieszkańców czy zdolności do przyciągnięcia inwestorów zainteresowanych działalnością w branży turystycznej.

W niniejszej analizie przedstawiono mierzalne mierniki potencjału turystycznego. W tym zakresie przedstawiono następujące wskaźniki:

- miejsca noclegowe na 1000 ludności,
- miejsca noclegowe całoroczne na 1000 ludności,
- stopień wykorzystania miejsc noclegowych,
- turyści korzystający z noclegów na 1000 ludności,
- wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych w sektorze turystyki na 1000 mieszkańców,
- wskaźnik udziału podmiotów sektora turystyki w podmiotach gospodarczych ogółem.

Tabela 10. Potencjał turystyczny

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Miejsca noclegowe na 1000 ludności					
powiat lidzbarski	12,60	13,66	15,81	16,66	13,68
woj. warmińsko-mazurskie	27,75	28,58	28,44	28,51	30,15
Polska	18,47	19,50	20,14	20,79	21,51
Miejsca noclegowe całoroczne na 1000 ludności					
powiat lidzbarski	12,60	13,66	15,45	16,04	13,12
woj. warmińsko-mazurskie	15,63	16,91	16,11	16,60	17,30
Polska	12,74	13,58	13,86	14,62	15,08
Stopień wykorzystania miejsc noclegowych					
powiat lidzbarski	28,3	30,1	27,0	27,4	26,6
woj. warmińsko-mazurskie	30,2	31,9	30,9	31,5	31,8
Polska	36,7	38,1	39,3	40,1	40,6
Liczba udzielonych noclegów turystom zagranicznym					
powiat lidzbarski	3.487	5.256	5.761	6.000	4.938
Turyści korzystający z noclegów na 1000 ludności					

powiat lidzbarski	617,51	726,38	706,73	884,39	789,14
woj. warmińsko-mazurskie	787,00	890,63	880,01	914,26	965,98
Polska	700,62	783,52	832,57	882,40	929,18
Liczba podmiotów gospodarczych w sektorze turystyki na 1000 ludności					
Lidzbark Warmiński	4,1	4,3	5,0	5,0	5,1
powiat lidzbarski	3,6	3,6	3,8	3,8	3,8
woj. warmińsko-mazurskie	4,2	4,3	4,4	4,5	4,7
Polska	5,3	5,4	5,5	5,6	5,8
Udział podmiotów sektora turystyki w podmiotach gospodarczych ogółem					
Lidzbark Warmiński	4,15%	4,24%	4,82%	4,68%	4,65%
powiat lidzbarski	4,38%	4,27%	4,38%	4,26%	4,18%
woj. warmińsko-mazurskie	4,92%	4,93%	4,99%	5,01%	5,03%
Polska	4,85%	4,87%	4,91%	4,93%	4,96%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych⁴²

Analizując zmiany wartości wszystkich przedstawionych wskaźników można stwierdzić, iż poziom funkcji turystycznej w powiecie lidzbarskim wzrasta. Liczba miejsc noclegowych na 1000 ludności, w tym całorocznych, w powiecie lidzbarskim wzrasta, na przestrzeni 5 lat o 1,08. Natomiast stopień ich wykorzystania w analizowanym okresie maleje – o 1,7%.

Trzeci miernik określa wskaźnik intensywności ruchu turystycznego, jakim rozwój oferty, infrastruktury i prowadzone działania promocyjne przekładają się na zainteresowanie danym miejscem. Należy zwrócić uwagę, że na przełomie 5 lat liczba turystów korzystających z noclegów w powiecie lidzbarskim wzrosła o 21,75%.

Biorąc pod uwagę fakt, że w latach 2015-2019 nastąpił ogólny wzrost liczby podmiotów gospodarczych, można wywnioskować, że turystyka w Lidzbarku Warmińskim rozwija się słabiej od innych branż, gdyż odsetek przedsiębiorstw działających w sektorze turystycznym w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych w Lidzbarku Warmińskim wynosi 4,65% i od 2017 r. ma tendencję malejącą.

Turyści są informowani i doradzani o wszelkich atrakcjach i walorach turystycznych Lidzbarka Warmińskiego i regionu przez **Centrum Informacji Turystycznej**. Zadaniem Centrum jest również udzielanie informacji o bazach noclegowych, gastronomicznych, dostępnych wypożyczalniach sprzętu sportowego jak również o wszystkich imprezach kulturalno-rozrywkowych w mieście. W 2019 r. Centrum Informacji Turystycznej odwiedziło około 4.105 osób.

3.6.2. Zabytki i obiekty dziedzictwa kulturowego

Na krajobraz kulturowy miasta Lidzbark Warmiński wpłynęło jego znaczenie w czasach historycznych – Lidzbark od poł. XIV do końca XVIII w. był stolicą i największym miastem historycznej Warmii. Był siedzibą senatorów Prus Królewskich, stanowił centrum polityczne, kulturalne i religijne, istotnie wpływając na gospodarczy rozwój regionu. Był stolicą dzielnicy znajdującej się w rękach biskupów, która jako część

⁴² Problem stanowi statystyka Głównego Urzędu Statystycznego, która nie podaje bowiem dokładnych danych dotyczących liczby obiektów noclegowych. Dane są obciążone znacznym marginesem błędu, wynikającym z braku wywiązywania się przez podmioty gospodarcze z obowiązku statystycznego

państwa polskiego, zachowywała autonomię polityczną. Po rozbiorach pozostał ostoją katolicyzmu. Tak silna tożsamość społeczna spowodowała, że nawet po utracie autonomii mieszkańcy, zarówno Niemcy, jak i Polacy przez wiele podkreślali swą niezależność i odrębność oraz czuli przywiązanie do dawnych związków Warmii z Polską. Dzięki temu, zachowało się na niej więcej spuścizny regionalnej związanej z tradycjami polskimi. Warmia wraz z Lidzbarkiem jest kojarzona zarówno z Zakonem Krzyżackim, jak i z wybitnymi przedstawicielami polskiej i światowej elity intelektualnej minionych wieków (Mikołaj Kopernik, Marcin Kromer, Stanisław Hozjusz, czy Ignacy Krasicki).⁴³

Na terenie miasta Lidzbark Warmiński znajduje się 70 obiektów zabytkowych objętych ochroną prawną wynikającą z ujęcia ich w rejestrze zabytków województwa warmińsko-mazurskiego. Miejska ewidencja zabytków miasta Lidzbark Warmiński, poza zabytkami wpisanymi do rejestru zabytków, obejmuje także obiekty nierejestrowe (591 obiektów). W przewadze są to zabytki budownictwa murowanego w typie miejskim (budynki mieszkalne), obiekty użyteczności publicznej oraz sakralne.⁴⁴

Na terenie miasta Lidzbark Warmiński znajduje się jedno stanowisko archeologiczne objęte ochroną prawną poprzez wpis do rejestru stanowisk archeologicznych województwa warmińsko-mazurskiego.⁴⁵ Są to nawarstwienia kulturowe Starego Miasta wraz z zamkiem. Do najważniejszych zachowanych zabytków należą:

- zamek biskupów warmińskich oraz sucha fosa w zespole zamku biskupiego,
- teren przedzamcza wraz z pałacem biskupa Grabowskiego w zespole zamku biskupiego, obecnie przedzamcze zaadoptowane zostało na kompleks hotelowo-konferencyjny -Hotel Krasicki,
- letni pałacyk „Oranżeria” oraz park w zespole letniego pałacyku,
- kościół rzymskokatolicki, parafialny p.w. św. Apostołów Piotra i Pawła, przy ul. Plac Kościelny
- kościół p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego przy ul. Wiejskiej,
- kościół ewangelicki, cerkiew parafialna p.w. Apostołów Piotra i Pawła, przy ul. Wysoka Brama,
- Brama Miejska „Wysoka”,
- fragmenty murów miejskich oraz zabytkowy układ urbanistyczny miasta (50-200 m od murów miejskich),
- zespół klasztorny Sióstr Katarzynek oraz liczne domy i kamieniczki z XVIII, XIX i początku XX wieku w centrum miasta.

Władze wojewódzkie i władze miasta podjęły szereg działań rewitalizacyjnych w celu zachowania substancji zabytkowej, dlatego też stan zachowania zabytków ujętych w rejestrze jest dobry.

Lidzbark Warmiński uchwalił „**Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Lidzbark Warmiński na lata 2020-2023**”, który wyznacza trzy podstawowe priorytety:

- Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno-gospodarczego gminy,
- Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego,
- Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja, służące budowaniu tożsamości mieszkańców.

⁴³ Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Lidzbark Warmiński na lata 2020-2023

⁴⁴ Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Lidzbark Warmiński

⁴⁵ Miasto Lidzbark Warmiński. Spis stanowisk archeologicznych ujętych w gminnej ewidencji zabytków

3.6.3. Kultura

Główną jednostką prowadzącą działalność kulturalną na obszarze Lidzbarka Warmińskiego jest **Lidzbarski Dom Kultury**. Jego celem jest prowadzenie działalności kulturalnej polegającej na tworzeniu, upowszechnianiu i ochronie kultury, a w szczególności prowadzenie wielokierunkowej działalności rozwijającej i zaspakajającej potrzeby kulturalne mieszkańców oraz upowszechnianie i promocja kultury lokalnej w kraju i zagranicą.

Początki powojennej działalności kulturalnej najprawdopodobniej sięgają 1946 r. Możliwe, że ze względu na pożar Powiatowego Domu Kultury w 1968 roku wszelkie dokumenty zaginęły i jedynie są szczątkowe informacje w postaci zdjęć w domowych albumach z tego okresu. Został odbudowany w 1974 r.⁴⁶

W Lidzbarskim Domu Kultury działają m.in.: grupa teatralna Szafa, teatr dorosły, studio tańca Be Free, zespół tańca ludowego Perła Warmii, Natural Dance, Wileński Pułk Muszkieterski. Zespoły i wokaliści biorą udział w wydarzeniach kulturalnych miasta oraz festiwalach i konkursach, także ogólnopolskich. Dodatkowo w LDK funkcjonuje Uniwersytet Trzeciego Wieku⁴⁷, który organizuje zajęcia komputerowe, kursy językowe, rękodzielnicze, a także spotkania z ciekawymi osobami i wycieczki.

Lidzbarski Dom Kultury w 2019 r. zorganizował około 100 imprez i wydarzeń kulturalnych. W LDK organizowane są odczyty, panele dyskusyjne, konferencje, jak również przeglądy tematyczne: muzyczne, teatralne dla młodzieży szkolnej z regionu.

W Lidzbarskim Domu Kultury mieści się również **Kino Ignacy**, które rozpoczęło swoją działalność po długoletniej przerwie, w 2014 r. Początkowo wyświetlane były filmy tylko weekendowo. Obecnie kino otwarte jest 5 dni w tygodniu w cyklu: czwartek – poniedziałek. Kino posiada 1 salę z 316 miejscami na widowni. Według danych z 2019 odbyło się 1190 seansów, na które przyszło 37 475 widzów, w tym 292 seanse filmów produkcji polskiej, na które przyszło 17 070 widzów.

W Lidzbarku Warmińskim działa **Młodzieżowy Dom Kultury im. Ireny Kwinto** jest placówką oświatowo-wychowawczą Starostwa Powiatowego w Lidzbarku Warmińskim w strukturze można wyróżnić dwa działy:

- artystyczny, w której realizowane są zajęcia: wokalne –muzyczne, muzyczne, teatralne, animacyjno – filmowe, plastyczne, plastyczno – rękodzielnicze;
- sportowy, w której realizowane są zajęcia: taneczne z elementami projektowania mody, sportowo – rekreacyjne, sportowo- taneczne, tańca nowoczesnego z elementami Zumbi, sportowe.

Kolejną instytucją kulturalną w Lidzbarku Warmińskim jest **Dom Środowisk Twórczych „Ratusz”**, który jest siedzibą większości stowarzyszeń, działających na terenie Lidzbarka Warmińskiego, jak również miejscem do rozwijania swoich talentów w pracowni malarstwa i grafiki, tkacko-hafciarskiej i rękodzielnictwa artystycznego oraz multimedialnej.

W Lidzbarku Warmińskim działają dwie **biblioteki**: Miejska Biblioteka Pedagogiczna oraz Miejska Biblioteka Publiczna im. M. Kromera.

⁴⁶ Internet, <http://lidzbarskidomkultury.pl>, 01.10.2020

⁴⁷ Pierwsze spotkanie słuchaczy UTW w Lidzbarku Warmińskim odbyło się 2 grudnia 2006 roku. Po likwidacji "Wszechnicy" uniwersytet działał w Lidzbarskiego Domu Kultury i Stowarzyszenia Przyjaciół Ziemi Lidzbarskiej

Celem działania **Miejskiej Biblioteki Pedagogicznej** jest służyć w szczególności wspieraniu procesu kształcenia się i doskonalenia nauczycieli, a także wspieraniu działalności szkół i placówek, w tym bibliotek szkolnych. Z oferty edukacyjno – kulturalnej Biblioteki w 2019 r. skorzystało 17.314 użytkowników. Byli to zarówno czytelnicy, dzieci, młodzież i dorośli biorący udział w zajęciach i wycieczkach edukacyjnych, jak i uczestnicy wykładów, warsztatów, konkursów, spotkań autorskich i wystaw oraz słuchacze koncertów i recitali. Wspierana jest działalność szkół i placówek oświatowych poprzez prowadzenie bezpłatnych zajęć edukacyjnych skierowanych do nauczycieli, pedagogów i wychowawców z ich podopiecznymi. Dodatkowo zajęcia edukacyjne specjalne są formami wpisanymi na stałe w kalendarium pracy biblioteki oraz skierowane do dzieci i młodzieży oraz grup zorganizowanych. Są to: spotkania z klasami pierwszymi lidzbarskich szkół ponadpodstawowych, Obiadki u Księcia Ignasia i Maratony Czytania. Ponadto realizowane są warsztaty, które są zwykle częścią większych wydarzeń organizowanych w Oranżerii – np. wystaw. W ramach promocji czytelnictwa organizowane są spotkania autorskie, spotkania z Salonie Literackim oraz Konkursy.

Miejska Biblioteka Publiczna im. Marcina Kromera organizuje bezpłatny dostęp do kultury, wiedzy i informacji, w sposób tradycyjny oraz elektroniczny. Swoim działaniem obejmuje miasto Lidzbark Warmiński, gromadzi zbiory o profilu ogólnym. Są to książki, czasopisma, audiobooki, filmy, e-booki, umożliwia dostęp do zbiorów Biblioteki Narodowej poprzez Cyfrową Bibliotekę Publikacji Naukowych ACADEMICA oraz wypożycza urządzenia Czytark z nagranyymi książkami w formacie mp3 (oferta dla osób niewidzących i słabowidzących). Biblioteka wypożycza gry planszowe oraz prenumerowane czasopisma. W 2019 r. bibliotekę odwiedziło 51 070 użytkowników, w tym: po zbiory – 38 152, do Internetu – 4 964, na zajęciach i imprezach organizowanych przez bibliotekę – 2 222, pozostałe (usługi, szkolenia, Bieg Kopernikowski, Warsztaty Muzyczne) – 2 383.

Największą lidzbarską placówką muzealną jest oddział Muzeum Warmii i Mazur – **Muzeum Warmińskie w Lidzbarku Warmińskim**, którego siedziba mieści się w Zamku biskupów warmińskich. W jego zbiorach znajdują się m.in. pamiątki, dokumenty, ikonografie, obrazy i rzeźby pochodzące z regionu. W Muzeum znajduje się dokument II pokoju toruńskiego, dzięki któremu Lidzbark został włączony do Polski. W zamku mieści się wystawa poświęcona jego wielkim mieszkańcom, m.in. Ignacego Krasickiego. Według danych z 2019) odnotowano 51.494 zwiedzających, co daje 32.740 osób zwiedzających muzea i oddziały na 10 tys. mieszkańców.

W 2018 r. Gmina Miejska Lidzbark Warmiński zrewitalizowała **Amfiteatr Miejski**, który był wynikiem projektu „*Aktywizacja społeczno-zawodowa poprzez modernizację amfiteatru oraz budowę Centrum Rzemiosł i Kultury Warmińskiej*”. Realizacja projektu to nie tylko modernizacja samego amfiteatru – zakup sceny z zadaszeniem, zakup oświetlenia scenicznego i nagłośnienia liniowego, modernizacji miejsc dla 2 250 osób w tym osób z niepełnosprawnościami, ale też budowa kamienicy na Centrum Rzemiosł i Kultury Warmińskiej, które jest nie tylko zapleczem dla sceny (gdzie między innymi znajdują się garderoby, toalety itp.), ale też miejscem spotkań artystów wywodzących się z lokalnej społeczności.

Lidzbark Warmiński charakteryzuje się dużą liczbą cyklicznych **wydarzeń kulturalnych, historycznych, muzycznych czy kulinarnych** o znaczeniu ponadlokalnym a nawet ponadregionalnym np. Lidzbarskie Wieczory Humoru i Satyry. W ramach działań Urzędu Miejskiego organizowane są m.in.:

- Festiwal Serów Farmerskich i Tradycyjnych,
- Lidzbarskie Wieczory Jazzowe,
- Festiwal Kultury Myśliwskiej,

- Tydzień Cittaslow,
- Koncerty kameralne,
- Varmia Musica Akademia,
- Koncert Przyjaźni Polsko-Amerykańsko-Kanadyjskiej,
- Zjazd fanów Korony Królów,
- Zawody konne w skokach przez przeszkody,
- Noc Perseidów,
- Bike Festiwal,
- Konferencja Modele Rozwoju Miast,
- Cykl koncertów z Państwową Szkołą Muzyczną.

Większość wydarzeń odbywa się w historycznej scenerii lidzbarskiego deptaka przy Wysokiej Bramie, sali widowiskowej Lidzbarskiego Domu Kultury, małym amfiteatrze na Bulwarze oraz Amfiteatrze Miejskim.

Opracowaniem kalendarza imprez miejskich oraz ich koordynacją zajmuje się Promocja Miasta.

Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego na 1 mieszkańca wynosiły w 2019 r. 178,90 zł i są niższe o 53,09 zł w stosunku do 2015 r.

3.6.4. Sport i rekreacja

Instytucją, która jest odpowiedzialna za rozwój sportu w Lidzbarku Warmińskim jest **Ośrodek Sportu i Rekreacji**. Celem działania Ośrodka jest realizacja zadań Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński z zakresu kultury fizycznej i rekreacji, tworzenie warunków do rozwoju sportu wśród dzieci i młodzieży, w tym sportu amatorskiego, wspomaganie sportu wyczynowego, organizowanie i wspomaganie turystyki i wypoczynku, administrowanie i zarządzanie przekazanymi do OSiR obiektami i urządzeniami sportowo-rekreacyjnymi.

W zakresie rozwijania sportu, turystyki i rekreacji Ośrodek Sportu i Rekreacji stara się zapewnić społeczeństwu szeroki dostęp do masowego oraz indywidualnego uprawiania sportu amatorskiego oraz wyczynowego. Promuje sport i aktywny tryb życia. Kluby sportowe działające przy OSiR: piłki nożnej, karate kyokushin, kulturystyki, tenisa stołowego, zapasów brydża, strzelecka, motocross, sport szkolny. Zgodnie z GUS (2018 r.) liczba członków klubów sportowych wynosiła 341 osób. Zdecydowana większość ćwiczących mieszkańców to mężczyźni (87,7%).

Władze miasta realizują również inwestycje stricto sportowe. W 2019 r. otworzono boisko wielofunkcyjne przy ulicy Orneckiej, to pierwszy taki obiekt w tej części Lidzbarka Warmińskiego. Umożliwia uprawianie wielu dyscyplin, ponieważ znajduje się tu bieżnia lekkoatletyczna oraz boiska do koszykówki, siatkówki plażowej, piłki nożnej i tenisa ziemnego.

Gmina Miejska Lidzbark Warmiński pozyskała dofinansowanie z „Programu rozwoju szkolnej infrastruktury sportowej – edycja 2017” na budowę infrastruktury sportowej przy Szkole Podstawowej nr 1 w Lidzbarku Warmińskim w postaci boiska wielofunkcyjnego. W skład boiska wielofunkcyjnego wchodzi:

- boisko do piłki ręcznej o wymiarach 20,0x40,0,
- boiska do koszykówki o wymiarach 15,0x28,0,

- boisko do siatkówki i tenisa o wymiarach 9,0x18,0.

W 2016 r. w ramach inwestycji „Budowa i zakup wyposażenia wielofunkcyjnej infrastruktury rekreacyjno-sportowej przy ul. Bartoszyckiej w Lidzbarku Warmińskim – etap II” powstała hala sportowa o wymiarach 18mx36m, konstrukcji łukowej wraz z zapleczem magazynowym. Ww. projekt jest kontynuacją inwestycji prowadzonej w latach 2008-2010, polegającej na budowie stadionu lekkoatletyczno-piłkarskiego (zgodnego z normami PZLA i FIFA). Hala sportowa dostosowana jest do gry w piłkę ręczną, siatkową, koszykówkę. Obiekt sportowy wyposażony jest w trybuny na 126 osób.

W ramach budżetu obywatelskiego powstają inwestycje sportowo-rekreacyjne m.in.:

- rozbudowa siłowni zewnętrznej przy ul. Orneckiej. W ramach inwestycji wyposażono siłownię zewnętrzną w prostownik pleców i drabinę na pylonie, motyl i rowerek na pylonie, twister i wahadło na pylonie, narciarz i stepper na pylonie, ławeczka i surfer na pylonie oraz tablicę informacyjną;
- rozbudowa kompleksu sportowo-rekreacyjnego w parku im. Ireny Kwinto. Wykonano nawierzchnie bezpiecznej pod urządzenia siłowni zewnętrznej;
- budowa infrastruktury rekreacyjnej na ul. Orneckiej. W ramach projektu zostały wykonane: plac zabaw, siłownia zewnętrzna, ścianka wspinaczkowa, wielofunkcyjne boisko, ogrodzenie, oświetlenie, WC;
- osiedlowy plac zabaw ul. Paderewskiego. Na placu zabaw zainstalowano stałe urządzenia zabawowe i rekreacyjne, tj.: zestaw zabawowy z dwoma zjeżdżalniąmi, huśtawkę typu bocianie gniazdo oraz nawierzchnię bezpieczną z piasku oraz tablicę informacyjną;
- szkolny plac rekreacji i zabaw przy ul. Szkolnej. Na placu zabaw zainstalowano stałe urządzenia zabawowe, tj.: zestaw zabawowy z dwoma zjeżdżalniąmi, huśtawkę typu bocianie gniazdo, wielokąt sprawnościowy oraz nawierzchnię bezpieczną z piasku.

W ramach budżetu obywatelskiego w 2018 r. zgłoszono i zrealizowano takie przedsięwzięcia jak: modernizacja placów zabaw przy ul. Kalinowskiego i Lipowej, zagospodarowanie wyschniętego stawu na osiedlu przy Warmińskiej oraz skweru u zbiegu Warmińskiej i Bartoszyckiej, a także zakup huśtawek typu "Expression Swing".

Dodatkowo Gmina Miejska uzyskała dofinansowanie z Ministerstwa Sportu i Turystyki w ramach programu OSA (Otwarte Strefy Aktywności) na zagospodarowanie terenu placu zabaw przy ul. Astronomów. W ramach projektu został zmodernizowany istniejący plac zabaw i zamontowano nowe zabawki, urządzenia fitness oraz zieleń.

W Lidzbarku Warmińskim organizowany jest Bieg Kopernikowski, festiwal biegowy, mistrzostwa motocrossowe, mistrzostwa endurowe.

Najważniejsze obiekty sportowo-rekreacyjne:

- Bulwar nad Łyną (więcej w podrozdziale 3.6.1 *Potencjał turystyczny*),
- Park Uzdrawiskowy Doliny Symsarny (więcej w podrozdziale 3.6.1),
- trasy piesze i rowerowe - przez miasto przebiega jeden ze szlaków GreenVelo,
- stadion lekkoatletyczno – piłkarski z oświetleniem (zgodny z normami PZLA i FIFA, o pojemności 1600 osób, z dwoma boiskami (głównym i treningowym), wyposażony w pełną infrastrukturę lekkoatletyczną),
- 2 hale sportowe,

- plaża nad jeziorem Wielochowo (więcej w podrozdziale 3.6.1),
- skatepark,
- lodowisko,
- boiska sportowe Orlik 2012,
- siłownie zewnętrzne,
- place zabaw,
- strzelnica sportowa,
- 2 przystanie kajakowe,
- tor motorcrossowy i endurowy,
- korty tenisowe.

Szlaki rowerowe:

- Szlak żółty (południowy) – 30 km – Kłębowo(ośrodek Świtez) – Kochanówka (7,6 km) – Strykowo (15,4 km) – Jarandowo (23,3 km) – Kłębowo (ośrodek Świtez 30 km);
- Szlak żółty (północny) – 11,3 km – Lidzbark Warmiński – Koniewo (4,4 km) – Wielochowo (7,1 km) – Lidzbark Warmiński (11,30 km);
- Szlak zielony – 8,5 km – Wielochowo – Jagoty (5,4 km) – Wielochowo (8,5 km);
- Szlak czerwony (zachodni) – 49,7 km – Lidzbark Warmiński – Długoleka – Łaniewo (7,1 km) – Kaszuny (19,0 km) – Babiak (23,3 km) – Bugi (26,2 km) – Runowo (29,5 km) – Workiejmy (34 km) – Nowa Wieś Wielka (39,1 km)–Wielochowo (45,3 km)–Lidzbark Warmiński (49,7 km);
- Szlak czerwony (południowy) – 32,3 km – Lidzbark Warmiński – Łabno (3,5 km) – Jarandowo (7,2 km) – Kochanówka (12,1 km) – Suryty (16,6 km) – Blanki (19,8 km) – jez. Symsar (ośrodek Świtez) (23,7 km) – Medyny (29,2 km) – Lidzbark Warmiński (32,2 km);
- Szlak niebieski – 31 km – Lidzbark Warmiński – Koniewo (4,4 km) – Morawa (12,9) – Napraty (16,1 km) – Stoczek Klasztorny (20,2 km) – Kierwiny (23,2 km) – Sarnowo (26,8 km) – Lidzbark Warmiński (31 km);
- Ścieżka rowerowa szlakiem kolejowym – 28 km – Orneta – Opin – Łaniewo – Lidzbark Warmiński.

Szlaki kajakowe:

- Szlak kajakowy rzeki Symsarny – 23 km – Blanki – jez. Symsar – Medyny – Lidzbark Warmiński;
- Szlak kajakowy rzeki Łyny – 160 km – Olsztyn – Dobre Miasto – Lidzbark Warmiński – Bartoszyce – Sępól.

Szlaki piesze:

- Szlak czerwony – Kopernikowski – 236,70 km – Olsztyn – Dobre Miasto – Lidzbark Warmiński – Mingajny – Pieniężno;
- Szlak czarny - Szlak Doliną Symsarny - szlak czarny jest fragmentem szlaku międzynarodowego, prowadzi przez miasto w kierunku Bisztynek, Reszła, Kętrzyna i dalej kieruje się na wschód. Szlak pokazuje wszystkie walory turystyczne miasta.

3.7. Społeczeństwo informacyjne

Dostępne rozwiązania technologiczne umożliwiają szybki i łatwy kontakt oraz dostęp do informacji i wiedzy. Coraz więcej spraw administracyjnych można załatwić bez wychodzenia z domu. Dlatego też zwiększa się liczba urzędów publicznych i przedsiębiorstw korzystających z nowoczesnych rozwiązań.

Zgodnie z GUS odsetek przedsiębiorstw sektora niefinansowego z województwa warmińsko-mazurskiego wykorzystujących komputery wyniosła w 2019 r. 95,6%. Na przestrzeni ostatnich lat odsetek tych przedsiębiorstw wzrósł o 3,5%. Natomiast odsetek przedsiębiorstw posiadających dostęp do Internetu wynosił 93,2% w 2018 r. (brak danych na 2019 r.)

W 2019 r. odsetek osób w wieku 16-74 lata korzystających z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy wyniósł 40,4%, tj. o 4,9 p. proc. więcej niż w roku poprzednim. Odsetek przedsiębiorstw stosujących środki bezpieczeństwa ICT wyniósł 87,2%. Prawie połowa zbadanych podmiotów stosowała praktyki mające na celu podnoszenie świadomości pracowników w kwestiach związanych z bezpieczeństwem ICT.

W 2019 r. przynajmniej jeden komputer w domu posiadało 83,1% gospodarstw domowych z co najmniej jedną osobą w wieku 16–74 lata. Wskaźnik ten z roku na rok systematycznie zwiększa się, jednak w coraz wolniejszym w tempie; w porównaniu z rokiem poprzednim wzrósł on o 0,4 p. proc. W 2019r. dostęp do Internetu posiadało 86,7% gospodarstw domowych i było to o 2,5 p. proc. więcej niż w roku poprzednim. W skali roku udział gospodarstw domowych korzystających z Internetu poprzez szerokopasmowe łącze internetowe zwiększył się o 4,0 p. proc.⁴⁸

Gmina Miejska Lidzbark Warmiński zrealizowała projekt pt. „Opracowanie i wdrożenie e-usług dla społeczeństwa Miasta Lidzbark Warmiński”. Realizacja projektu pozwoliła na poszerzenie zakresu dostępnych oraz tworzenie nowych e-usług, zwiększenie wykorzystania elektronicznej skrzynki podawczej oraz platformy ePUAP oraz wykorzystania technologii teleinformatycznych w zakresie świadczenia usług elektronicznych dla mieszkańców i przedsiębiorców z tereny miasta. Bezpośrednim efektem realizacji projektu jest poprawa jakości funkcjonowania urzędu jako instytucji publicznej, skrócenie czasu i obniżenie kosztów załatwiania spraw oraz poprawa efektywności pracy administracji publicznej. Na wprowadzeniu ulepszeń korzystają przede wszystkim mieszkańcy i przedsiębiorcy, ale także pracownicy administracji, którzy zyskują kompleksowe, nowoczesne i wydajne narzędzia, pozwalające na skrócenie czasu załatwienia spraw. Na poziomie oddziaływania władze Lidzbarka Warmińskiego będą dążyły do tego, aby w wyniku realizacji projektu wystąpiły korzyści społeczno-gospodarcze takie jak:

- aktywizacja osób o co najmniej podstawowych umiejętnościach cyfrowych celem ich podniesienia i rozwoju poprzez praktyczne stosowanie
- relacyjny model rozwoju kompetencji,
- podniesienie świadomości społecznej na temat korzyści płynących ze stosowania technologii cyfrowych, w tym e-usług publicznych,
- ujednoczenie procedur obsługi klientów gminy,
- umiejętności praktycznego wykorzystania dostępu do Internetu i świadczonych za jego pośrednictwem usług, w tym w szczególności e-usług publicznych,

⁴⁸ Społeczeństwo informacyjne w Polsce w 2019 r.

- świadomość w zakresie korzyści wynikających z wykorzystania TIK w życiu społecznym i gospodarczym,
- ograniczenie przez administrację papierowego obiegu dokumentów, a w swoich procesach wewnętrznych posługiwanie się informacją wyłącznie w postaci elektronicznej.⁴⁹

3.8. Bezpieczeństwo

Zgodnie z art. 7 ustawy z dn. 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, gmina ma obowiązek zaspokajania zbiorowych potrzeb wspólnoty w tym: ładu przestrzennego, ochrony zdrowia, porządku publicznego i ochrony przeciwpożarowej.

Sprawą bezpieczeństwa na terenie miasta zajmuje się **Komenda Powiatowa Policji w Lidzbarku Warmińskim**. Do najważniejszych zadań policji wynikających z art. 1 ust. 2 ustawy z dn. 6 kwietnia 1990r. o Policji jest inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym.

Zgodnie z podsumowaniem pracy Policji w powiecie lidzbarskim, nastąpił spadek ilości przestępstw kryminalnych z 508 w 2018r. do liczby 376 w 2019 r. Policjanci wykryli znacznie więcej przestępstw narkotykowych i w 2019 r. zabezpieczyli blisko 2 kg środków odurzających.

Od ponad 4 lat na terenie całego kraju funkcjonuje aplikacja pod nazwą Krajowa Mapa Zagrożeń Bezpieczeństwa. Informacje o aplikacji na terenie powiatu lidzbarskiego rozpropagowano podczas debat społecznych i sesjach rad miast i gmin. Wynikiem tych spotkań było łącznie od początku funkcjonowania mapy 861 zgłoszeń społeczeństwa. Najczęstsze problemy zgłaszane przez mieszkańców dotyczyły spożywania alkoholu w miejscach niedozwolonych, nieprawidłowego parkowania, przekraczanie dozwolonej prędkości i gromadzenia się młodzieży w miejscach zagrożonych demoralizacją.⁵⁰

Najbardziej uciążliwe dla społeczeństwa przestępstwa w Lidzbarku Warmińskim to: włamania, rozboje, kradzieże, pobicia i bójki.

Policja podejmuje różne działania wspierające rodziców w procesie wychowawczym i organizuje spotkania z rodzicami i nauczycielami nt. uzależnień od alkoholu, dopalaczy i narkotyków. Policyjni profilaktycy, wspierani przez dzielnicowych, prowadzą różnego rodzaju działania, w trakcie których przestrzegają mieszkańców przed zagrożeniami ze strony przestępców, na przykład działającymi tzw. „metodą na wnuczka”, dlatego też policjanci w tym zakresie współpracują także z bankami. Podejmowane są również działania edukacyjne w zakresie bezpiecznych zachowań w ruchu drogowym skierowane na dzieci w przedszkole i szkole.

Ponadto na terenie Lidzbarka Warmińskiego funkcjonuje **Straż Miejska**, która realizuje zadania dotyczące porządku publicznego na terenie Gminy Miejskiej Lidzbarka Warmińskiego na podstawie Ustawy o strażach gminnych z dnia 29 sierpnia 1997 r. (Dz.U. Nr 123, poz. 779) tj. z dnia 24 października 2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1383) tj. z dnia 10 maja 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 706).

⁴⁹ Studium Wykonalności w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014–2020 „Opracowanie i wdrożenie e-usług dla społeczeństwa Miasta Lidzbark Warmiński”

⁵⁰ Internet, <http://lidzbark-warmiński.policja.gov.pl>, 15.10.2020

Straż wykonując zadania w zakresie ochrony porządku publicznego wynikające z ustaw i aktów prawa miejscowego przeprowadziła łącznie w 2019 roku 1577 czynności interwencyjnych.

W związku z wykonywaniem swoich zadań Straż Miejska współpracuje z Policją. Współpraca polega w szczególności na:

- stałej wymianie informacji o zagrożeniach występujących na określonym terenie w zakresie bezpieczeństwa ludzi i mienia, spokoju i porządku publicznego;
- koordynowaniu rozmieszczenia służb policyjnych i straży, z uwzględnieniem zagrożeń występujących na danym terenie;
- wspólnym prowadzeniu działań porządkowych w celu zapewnienia spokoju i porządku w miejscach zgromadzeń, imprez artystycznych, rozrywkowych i sportowych, a także w innych miejscach publicznych;
- wymianie informacji w zakresie obserwowania i rejestrowania przy użyciu środków technicznych obrazu zdarzeń w miejscach publicznych.

Na terenie miasta funkcjonuje **Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Lidzbarku Warmińskim**. Do podstawowych zadań Państwowej Straży Pożarnej należy:

- rozpoznawanie zagrożeń pożarowych i innych miejscowych zagrożeń,
- organizowanie i prowadzenie akcji ratowniczych w czasie pożarów, klęsk żywiołowych lub likwidacji miejscowych zagrożeń,
- wykonywanie pomocniczych specjalistycznych czynności ratowniczych w czasie klęsk żywiołowych lub likwidacji miejscowych zagrożeń przez inne służby ratownicze,
- kształcenie kadr dla potrzeb Państwowej Straży Pożarnej i innych jednostek ochrony przeciwpożarowej oraz powszechnego systemu ochrony ludności,
- nadzór nad przestrzeganiem przepisów przeciwpożarowych,
- prowadzenie prac naukowo-badawczych w zakresie ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony ludności.

4. Sfera gospodarcza

4.1. Wskaźniki makroekonomiczne

Województwo warmińsko-mazurskie cechuje się relatywnie niskim poziomem rozwoju gospodarczego. Główną barierą rozwoju gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego jest jego peryferyjne położenie, które charakteryzuje się znaczną odległością od głównych ośrodków gospodarczych.

Jednym z podstawowych mierników rozwoju gospodarczego jest poziom produktu krajowego brutto (PKB) w przeliczeniu na jednego mieszkańca, którego wartość w województwie warmińsko-mazurskim⁵¹ jest jedną z najniższych w kraju. W 2018 r. PKB per capita (na 1 mieszkańca) wynosił 37 843 zł, co stanowiło 71,5% średniej krajowej. Pod tym względem województwo warmińsko-mazurskie zajmowało 14. lokatę w kraju. W porównaniu do 2017 r. wskaźnik ten wzrósł o 4,2%, a w porównaniu do 2,14 r. o 18,4%. Tempo jego wzrostu było wolniejsze niż w kraju. Było to powodem coraz większej różnicy między średnią krajową a wojewódzką. W 2014 r. PKB na 1 mieszkańca w województwie był niższy o 28,5% od średniej krajowej, w 2017 o 29,9%, a w 2018 r. o 31,3%. Pod względem wartości produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca w województwie w 2018 r. był niższy o 17,2 tys. zł od średniej krajowej, co uplasowało warmińsko-mazurskie na 15 miejscu.⁵²

W marcu 2020 r. ogłoszono w Polsce stan zagrożenia epidemicznego, a następnie stan epidemii w związku z rozprzestrzenieniem się choroby zakaźnej wywołanej wirusem SARS-CoV-2, zwanej COVID-19. Wprowadzone przepisami prawa rozwiązania zapobiegające i przeciwdziałające rozprzestrzenianiu się wspomnianego wirusa i zwalczające wywołaną nim chorobę spowodowały zamknięcie niektórych branż gospodarczych, gdzie kontakt z klientem jest bezpośredni.

W II kw. 2020 r. pod wpływem rządowych obostrzeń załamała się polska gospodarka (PKB spadło o 8,9 proc. w porównaniu do pierwszego kwartału), natomiast w III kwartale zaczęto rozluźniać restrykcje nałożone w związku z pandemią i gospodarka dynamicznie wzrosła. Wzrost PKB od lipca do września w porównaniu z poprzednim kwartałem wyniósł realnie o 7,7 proc.

4.2. Przedsiębiorczość

4.2.1. Podmioty gospodarcze

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2019 r. w Lidzbarku Warmińskim było zarejestrowanych 1 721 podmiotów gospodarczych. Na przestrzeni ostatnich 5 lat liczba przedsiębiorstw wzrosła o 6,7% (108). 92% podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Lidzbarku Warmińskim działa w sektorze prywatnym (1.584). Natomiast w sektorze publicznym, który reprezentuje takie działy jak administracja, bezpieczeństwo publiczne, ochrona zdrowia i edukacja, działa 135 podmiotów gospodarczych. Na terenie miasta nie ma zarejestrowanych przedsiębiorstw państwowych, natomiast zarejestrowane są stowarzyszenia (59) oraz spółdzielnie (6) i fundacje (6).

⁵¹ Brak danych makroekonomicznych dla miasta Lidzbark Warmiński i powiatu lidzbarskiego

⁵² Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa warmińsko-mazurskiego 2020

Tabela 11. Podmioty gospodarcze w Lidzbarku Warmińskim w 2019 r.

Wyszczególnienie	Podmioty gospodarcze					
	Ogółem	sektor		spółdzielnie	fundacje	stowarzyszenia i organizacje społeczne
		publiczny	prywatny	prywatny	prywatny	prywatny
		ogółem	ogółem	ogółem	ogółem	ogółem
województwo warmińsko-mazurskie	131 908	4 944	126 537	512	702	5 117
powiat lidzbarski	3 753	292	3 457	18	16	154
Lidzbark Warmiński	1 721	135	1 584	6	6	59

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W Lidzbarku Warmińskim na koniec 2019 r. było zarejestrowanych 79 spółek prawa handlowego, w tym 1 spółka akcyjna i 59 spółek z ograniczoną odpowiedzialnością. Dodatkowo na terenie miasta funkcjonuje 107 spółek cywilnych, a osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na koniec 2019 r. było 1 119.

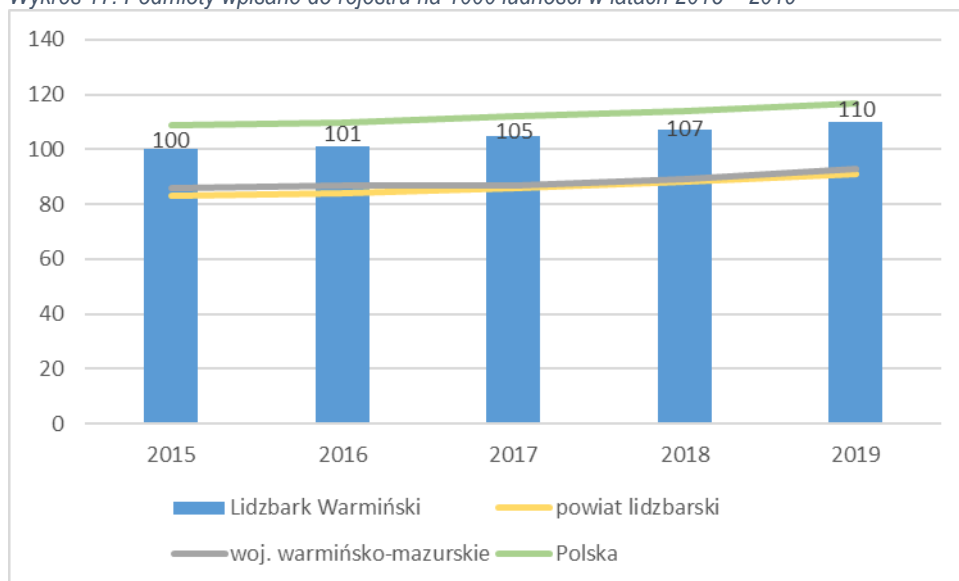
Tabela 12. Podmioty gospodarcze z podziałem na spółki i osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w Lidzbarku Warmińskim w 2019 r.

Wyszczególnienie	Podmioty gospodarcze				
	spółki prawa handlowego	w tym		spółki cywilne	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
		akcyjne	z ograniczoną odpowiedzialnością		
województwo warmińsko-mazurskie	8 574	98	6 993	6 556	94 472
powiat lidzbarski	160	1	128	188	2 504
Lidzbark Warmiński	79	1	59	107	1 119

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Analizując poniższy wykres należy stwierdzić, że przedsiębiorczość w Lidzbarku Warmińskim wzrasta w stosunku do liczby mieszkańców i rozwija się szybciej niż w powiecie lidzbarskim (91) i w województwie warmińsko-mazurskim (93). Jednakże otrzymany wskaźnik jest nieznacznie niższy od wartości wskaźnika otrzymanego dla Polski (117).

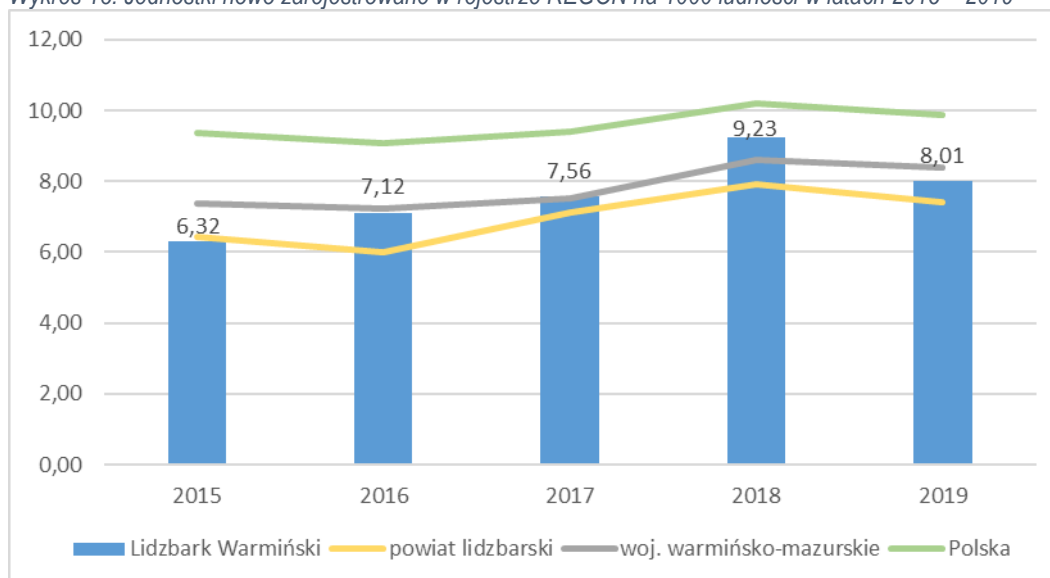
Wykres 17. Podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności w latach 2015 – 2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Rozwój przedsiębiorczości w Lidzbarku Warmińskim możemy zmierzyć również poprzez analizę nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. W 2019 r. zostało zarejestrowanych 126 przedsiębiorstw, o 23 więcej niż w 2015, ale o 20 mniej niż w 2018 r. Najwięcej nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych było w sektorze usług (88), następnie w sektorze przemysłu i budownictwa (37) oraz 1 przedsiębiorstwo w sektorze rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa.

Wykres 18. Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1000 ludności w latach 2015 – 2019

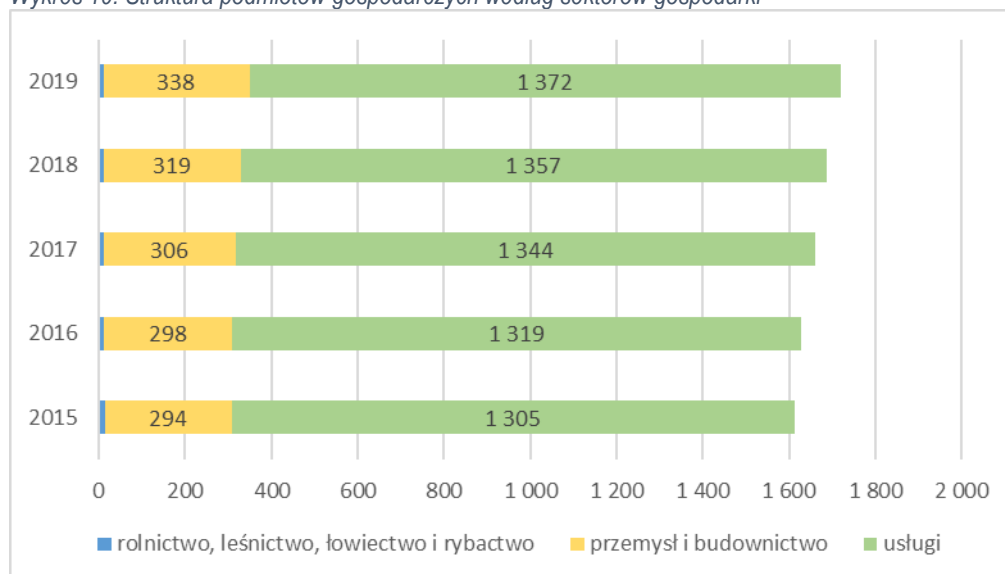
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Porównując jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1000 ludności, to wartość osiągnięta przez Lidzbark Warmiński wyniosła 8,01 - więcej niż w powiecie lidzbarskim, ale mniej niż w województwie warmińsko-mazurskim i Polsce.

Potencjał gospodarczy na terenie Lidzbarka Warmińskiego zdominowany jest przez sektor małych i średnich przedsiębiorstw. W 2019 roku, podobnie jak w latach poprzednich, większość funkcjonujących podmiotów gospodarczych na obszarze Lidzbarka Warmińskiego reprezentowało sektor usług (79,72% -

1.372). Natomiast pozostała część związana była przede wszystkim z sektorem przemysłu i budownictwa (19,64% - 338), a w znacznie mniejszym stopniu z sektorem rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (0,64% - 11).

Wykres 19. Struktura podmiotów gospodarczych według sektorów gospodarki

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W zakresie aktywności zawodowej mieszkańców 32,7% mieszkańców Lidzbarka Warmińskiego pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 29,0% w przemyśle i budownictwie, a 12,9% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,3% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).⁵³

Tabela 13. Struktura podmiotów gospodarki narodowej w Gminie Działdowo według sekcji PKD 2007

Sekcja	Sekcje PKD wg 2007	Liczba podmiotów gospodarczych
Sekcja A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	11
Sekcja B	Górnictwo i wydobywanie	1
Sekcja C	Przetwórstwo przemysłowe	126
Sekcja D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	5
Sekcja E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	5
Sekcja F	Budownictwo	201
Sekcja G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	333
Sekcja H	Transport i gospodarka magazynowa	112
Sekcja I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	47
Sekcja J	Informacja i komunikacja	35

⁵³ www.polskawliczbach.pl

Diagnoza społeczno-gospodarcza Lidzbarka Warmińskiego

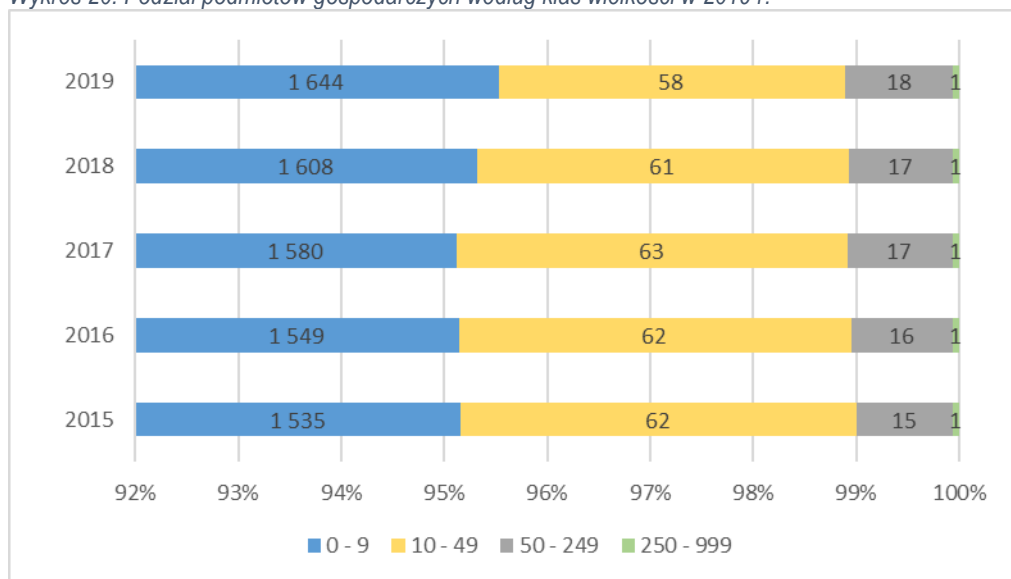
Sekcja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	43
Sekcja L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	268
Sekcja M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	99
Sekcja N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	44
Sekcja O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	15
Sekcja P	Edukacja	77
Sekcja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	106
Sekcja R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	33
Sekcja S i T	Pozostała działalność usługowa i Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników: gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	157
Sekcja U	Organizacje i zespoły eksterytorialne	0
OGÓŁEM	—————	1 721

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W 2019 r. w sektorze usług (sekcje PKD 2007: G-U) funkcjonowało w Lidzbarku Warmińskim 1 369 podmiotów gospodarczych (spadek o 5,71% względem 2015 r.). Zdecydowanie najwięcej, około 19,35% podmiotów gospodarki narodowej w Lidzbarku Warmińskim działa w sekcji „G”, czyli w handlu hurtowym i detalicznym oraz naprawie pojazdów samochodowych, włączając motocykle. Najwięcej przedsiębiorstw z tej sekcji sklasyfikowana jest w dziale 47, czyli handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi – 197 (11,45%).

Poziom innowacyjności miasta może być liczony poprzez wskaźnik: liczba firm z sekcji M (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna - branżę silnie odpowiedzialną za poszukiwanie i wdrażanie innowacyjnych rozwiązań) na 1000 mieszkańców. Powyższy wskaźnik w Lidzbarku Warmińskim wynosi 6,3 i jest wyższy o 1,9 od powiatu lidzbarskiego, ale jednocześnie niższy od województwa warmińsko-mazurskiego i Polski, odpowiednio o 1 i 6,1. Należy jednak zaznaczyć, że na przestrzeni ostatnich 5 lat wskaźnik dla Lidzbarka Warmińskiego wzrósł o 1,3.

Wykres 20. Podział podmiotów gospodarczych według klas wielkości w 2019 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Analizując liczbę podmiotów gospodarczych pod względem wielkości 95,5% ogółu (1 644) stanowią mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób. W 58 przedsiębiorstwach (ok. 3,4% ogółu) pracuje od 10 do 49 osób, a 18 pracodawców (1% ogółu) zatrudnia powyżej 49 osób. Na terenie powiatu funkcjonuje 1 przedsiębiorstwo zatrudniające 250 osób.

Najważniejsze przedsiębiorstwa działające na terenie Lidzbarka Warmińskiego:

- Zakład Mleczarski „Polmlek” - mleczarstwo,
- Hotel Krasicki - hotelarstwo,
- „Społem” PSS - handel, usługi,
- Zespół Opieki Zdrowotnej - służba zdrowia,
- PHU „Szkło” Sp. z o.o - szklarska,
- Przedsiębiorstwo Budowlane „Drewland” Wiesław Sobolewski - budowlana,
- Fabryka Opakowań Foliowych „Rossoplast” - chemiczna,
- Spółdzielnia Warmińska - krawiectwo,
- Firma Budowlana „Mackiewicz & Sokołowski” Spółka jawna - budowlana,
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe Mieczkowski - meblarska,
- „WENGLORZ” produkcja linii technologicznych i urządzeń dla wytwórni pasz.

Polscy pracownicy oraz polskie firmy potrzebują wsparcia i ochrony ze strony państwa podczas trwania pandemii COVID-19. Celem polityki gospodarczej rządu w obliczu pandemii jest ochrona miejsc pracy i zapewnienie bezpieczeństwa finansowego przedsiębiorstw, dlatego też opracowano tzw. Tarczę Antykryzysową COVID-19.

Osoby prowadzące działalność gospodarczą w Lidzbarku Warmińskim mogą liczyć na cały wachlarz instrumentów pomocowych w związku z trwającą epidemią koronawirusa. Wsparcie dla przedsiębiorców obsługiwane jest Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie, Powiatowy Urząd Pracy w Lidzbarku Warmińskim, Zakład Ubezpieczeń Społecznych oraz Warmińsko-Mazurską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie.

Oferowane wsparcie w ramach Tarczy antykryzysowej COVID-19:

1. Usługi realizowane przez Wojewódzkie Urzędy Pracy:

- Wsparcie dla przedsiębiorców na ochronę miejsc pracy ze środków Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (art. 15g),
- Dofinansowanie ze środków Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych do wynagrodzeń pracowników, którzy wykonują czynności zawodowe dotyczące zabytku lub infrastruktury z nim związanej (art. 15ga),
- Świadczenia na rzecz ochrony miejsc pracy ze środków Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych na dofinansowanie wynagrodzenia pracowników nieobjętych przestojem, przestojem ekonomicznym albo obniżonym wymiarem czasu pracy (art. 15gg).

Tabela 14. Efektywność tarczy antykryzysowej w województwie warmińsko-mazurskim (stan na 09.10.2020)

Instrument tarczy antykryzysowej	Wysokość wsparcia	Liczba przedsiębiorców	Liczba pracowników
Przestój ekonomiczny	22 909 938 zł	274	11 103
Obniżenie wymiaru czasu pracy	195 694 920 zł	710	48 153
Łącznie	218 604 857 zł	984	59 256

Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie

2. Usługi realizowane przez Powiatowe Urzędy Pracy:

- Niskooprocentowana pożyczka z Funduszu Pracy dla mikroprzedsiębiorców (art. 15zsd),
- Niskooprocentowana pożyczka z Funduszu Pracy dla organizacji pozarządowych (art. 15zsd),
- Dofinansowanie części kosztów prowadzenia działalności gospodarczej dla przedsiębiorców samozatrudnionych (art. 15zsc),
- Dofinansowanie części kosztów wynagrodzeń pracowników oraz należnych od nich składek na ubezpieczenia społeczne dla mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców (art. 15zsb),
- Dofinansowanie części kosztów wynagrodzeń pracowników oraz należnych od nich składek na ubezpieczenia społeczne dla organizacji pozarządowych (art. 15zse),
- Dofinansowanie części kosztów wynagrodzeń pracowników oraz składek na ubezpieczenia społeczne dla kościelnej osoby prawnej działającej na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, oraz jej jednostce organizacyjnej (art. 15ze2).

Diagnoza społeczno-gospodarcza Lidzbarka Warmińskiego

Tabela 15. Pomoc dla przedsiębiorców w ramach Tarczy Antykryzysowej realizowanej przez PUP w Lidzbarku Warmińskim (stan na 03.12.2020 r.)

Rodzaj wsparcia	Liczba podmiotów gospodarczych	Wartość wsparcia
Art. 15 zzb Dofinansowanie części kosztów wynagrodzeń pracowników oraz należnych od tych wynagrodzeń składek na ubezpieczenia społeczne w przypadku spadku obrotów gospodarczych w następstwie wystąpienia COVID-19	286	5 021 995,48 zł
Art. 15 zzc Dofinansowanie części kosztów prowadzenia działalności gospodarczej dla przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną niezatrudniającą pracowników	295	1 600 560,00 zł
Art. 15 zze Dofinansowanie części kosztów wynagrodzeń pracowników oraz należnych od tych wynagrodzeń składek na ubezpieczenia społeczne dla organizacji pozarządowych w przypadku spadku przychodów z działalności statutowej w następstwie wystąpienia COVID-19	2	14 713,16 zł
Art. 15 zze Dofinansowanie części kosztów wynagrodzeń pracowników oraz należnych od tych wynagrodzeń składek na ubezpieczenia społeczne dla kościelnej osoby prawnej	2	19 316,97 zł
Art. 15 zzd Niskooprocentowana pożyczka ze środków FP dla mikroprzedsiębiorców	1520	7 585 255,00 zł
Art. 15 zzda Niskooprocentowana pożyczka z Funduszu Pracy dla organizacji pozarządowych	53	196 849,19 zł
Razem	2 158*	14 438 689,80 zł

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Lidzbarku Warmińskim

* Jeden przedsiębiorca może korzystać z różnych form wsparcia

3. Zakład Ubezpieczeń Społecznych:

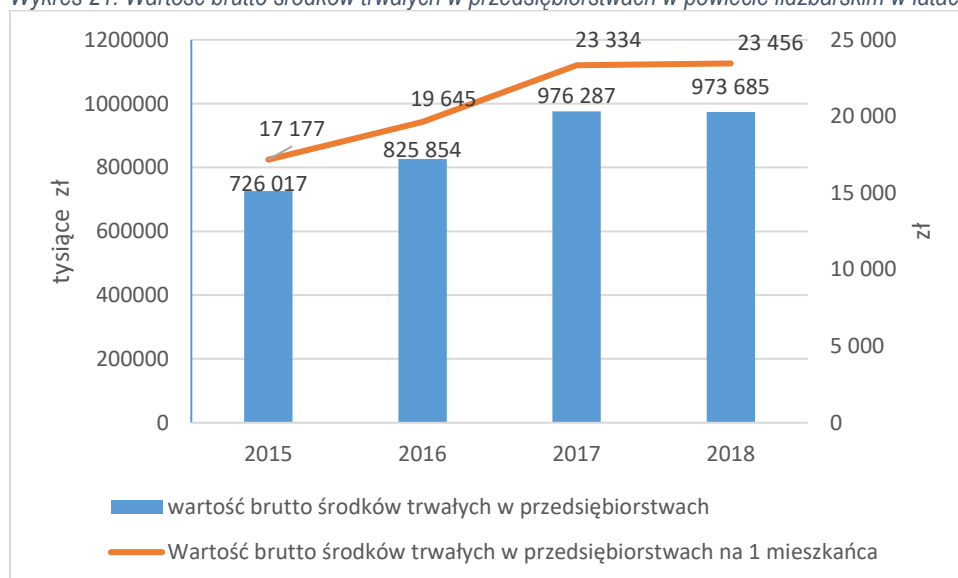
- Bezzwrotne dotacje dla firm (do 23,5 tys. zł),
- Przedłużone zwolnienie z ZUS,
- Bezzwrotne dofinansowanie do prowadzenia działalności (do 7 tys. zł),
- Świadczenie postojowe (jednorazowa wartość świadczenia postojowego wynosi 2080 zł; w przypadku 3-krotnego przyznania świadczenia, można otrzymać więc ponad 6 tys. zł bezzwrotnego świadczenia),
- Bezzwrotna pożyczka (5 tys. zł),
- Pożyczka płynnościowa z oprocentowaniem 0%,

4.2.2. Inwestycje w przedsiębiorstwach

W 2018 r. wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach zarejestrowanych w powiecie lidzbarskim⁵⁴ osiągnęła poziom 973 685 tys. zł, co stanowiło 2,21% ogólnej wartości tych środków w województwie warmińsko-mazurskim (13. miejsce w województwie). Większość tej kwoty związana była, przemysłem i budownictwem (793 499 tys. zł, tj. 81,5%), w znacznie mniejszym stopniu handel, naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja (92 828 tys. zł, tj. 9,5). Pozostała część odnosiła się do sektora usług związanych z działalnością finansową i ubezpieczeniową i obsługa rynku nieruchomości (37 365 tys. zł, tj. 3,8%), a w mniejszym stopniu do sektora rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (22 512 tys. zł, tj. 2,31%). Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwa w pozostałych usługach wyniósł 27.478 tys. zł, tj. 2,8%.

Na przestrzeni 4 lat wartość brutto środków trwałych w podmiotach gospodarki narodowej w powiecie lidzbarskim wzrosły o 247.668 tys. zł, tj. o 34%.

Wykres 21. Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach w powiecie lidzbarskim w latach 2015-2018

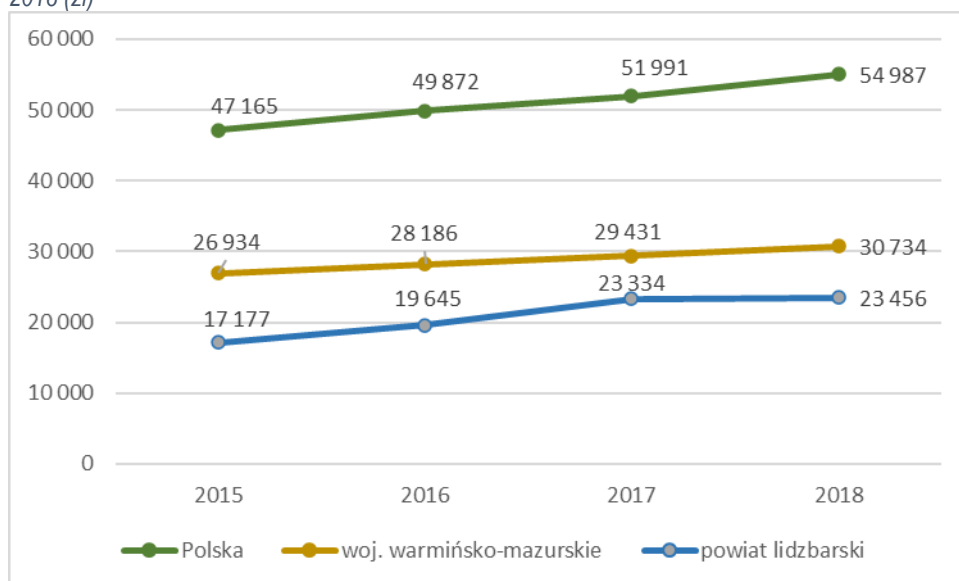

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Wartość brutto środków trwałych per capita (na 1 mieszkańca) systematycznie wzrasta i w 2018 r. wyniosła 23 456 zł. W okresie 4 lat wartość wskaźnika wzrósł o 6 279,00 zł, tj. o 36,55% i był zdecydowanie niższy od wskaźnika osiągniętego dla województwa warmińsko-mazurskiego (30 734 zł) i Polski (54 987 zł).

⁵⁴ Brak danych na gminę miejską Lidzbark Warmiński

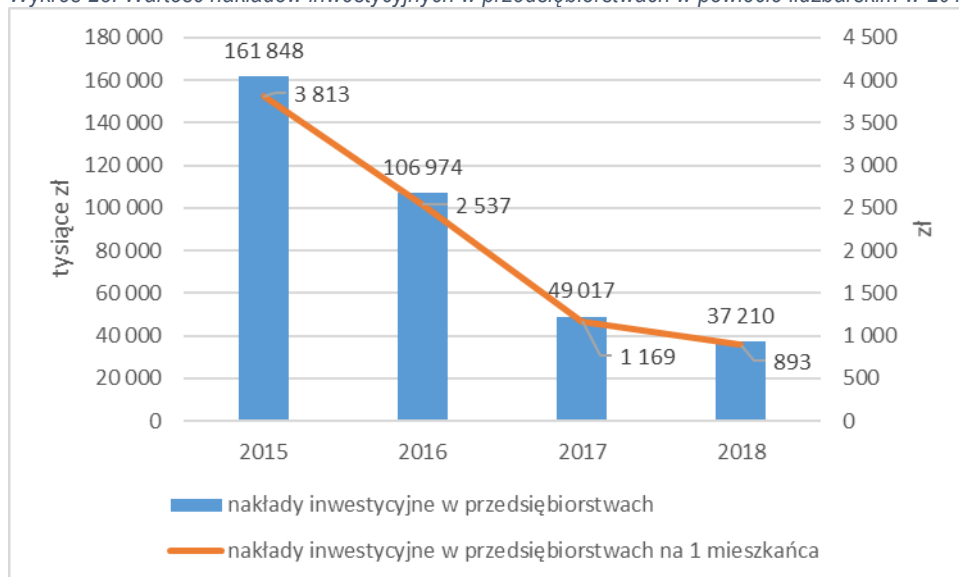
Wykres 22. Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca powiatu lidzbarskiego w latach 2015-2018 (zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Wartość nakładów inwestycyjnych w gospodarce narodowej osiągnęła w 2018 r. w powiecie lidzbarskim poziom 37 210 tys. zł (0,8% wartości województwa, 20. miejsce w województwie warmińsko-mazurskim). Tak jak widać na poniższym wykresie, wartość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach w powiecie lidzbarskim ma trend malejący – na przestrzeni 4 lat wskaźnik ten zmalał o 124 638 tys. zł, tj. o 77%.

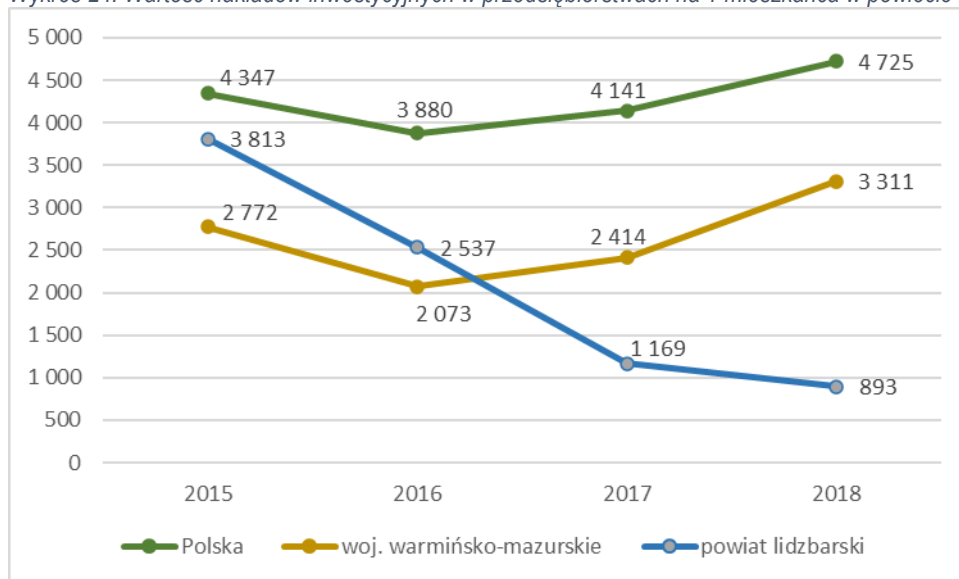
Wykres 23. Wartość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach w powiecie lidzbarskim w 2018 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Wartość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca zarejestrowanych w powiecie lidzbarskim w 2018 r. została osiągnięta na poziomie 893 zł. I podobnie jak wartość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwie, to i wartość nakładów inwestycyjnych na 1 mieszkańca ma tendencję malejącą. Na przestrzeni 4 lat wartość wskaźnika spadła o 77,6%.

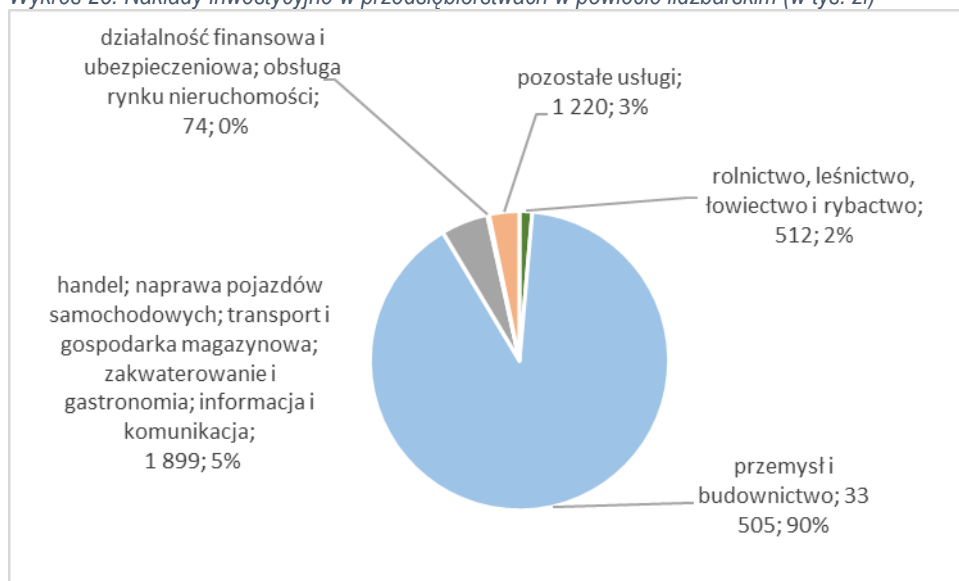
Wykres 24. Wartość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca w powiecie lidzbarskim w 2018 (zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Analizując wartość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca można zauważyć, że wskaźniki osiągnięte dla Polski oraz dla województwa warmińsko-mazurskiego mają trendy rosnące, natomiast trend wskaźnika przypisanego dla powiatu lidzbarskiego jest malejący.

Wykres 25. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie lidzbarskim (w tys. zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W strukturze przedsiębiorstw według sektorów gospodarki najwyższymi udziałami charakteryzowały się przemysł i budownictwo (90%), handel, naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja (5%). Natomiast najmniejsze nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwie na 1 mieszkańca występują w przedsiębiorstwach z sektora działalności finansowej i ubezpieczeniowej i obsłudze rynku nieruchomości.

4.2.3. Instytucje Otoczenia biznesu

Na atrakcyjność inwestycyjną i konkurencyjność miast i regionu wpływają instytucje otoczenia biznesu, które wspierają przedsiębiorczość i innowacyjność przedsiębiorstw.

Wśród instytucji okołobiznesowych działających na obszarze Lidzbarka Warmińskiego można wymienić:

- Warmińskie Stowarzyszenie Przedsiębiorców w Lidzbarku Warmińskim,
- Cechu Rzemiosła i Przedsiębiorczości w Lidzbarku Warmińskim.

Warmińskie Stowarzyszenie Przedsiębiorców w Lidzbarku Warmińskim powstało w kwietniu 1999 r. i obecnie zrzesza ok. 40 przedsiębiorców. Izba zajmuje się kształtowaniem i upowszechnianiem zasad etyki działalności gospodarczej, w szczególności opracowywaniem i doskonaleniem norm rzetelnego postępowania w obrocie gospodarczym i wspiera rozwój gospodarczy powiatu. Obszarem jego działania jest powiat lidzbarski, a siedziba znajduje się w Lidzbarku Warmińskim.

Cech Rzemiosła i Przedsiębiorczości w Lidzbarku Warmińskim realizuje zadanie utrwalania więzi środowiskowych wśród swoich członków, postaw zgodnych z zasadami etyki i godności zawodu, prowadzenia na rzecz członków działalności społeczno-organizacyjnej, kulturalnej, oświatowej i gospodarczej oraz reprezentowania interesów członków wobec organów administracji rządowej, samorządowej, organizacji społecznych, gospodarczych, zawodowych i Sądów. Cech jest organizacją samorządu gospodarczego rzemiosła, zrzeszającą rzemieślników i przedsiębiorców, z uwzględnieniem zasady dobrowolności, jak i obligatoryjności zrzeszania się osób będących pracodawcami wykonującymi działalność wytwórczą, budowlaną produkcyjną lub usługową prowadzoną na podstawie ustaw (o swobodzie działalności gospodarczej, ustawy o rzemiośle) oraz przyjętego statutu. Cech jest organizacją zrzeszającą rzemieślników i przedsiębiorców wg. kryterium terytorialnego tj. w szczególności z obszaru powiatu lidzbarskiego oraz miast i gmin sąsiednich powiatów.

Ponadto Lidzbark Warmiński objęty jest działaniami **Lokalne Grupy Działania „Warmiński Zakątek”**. Wśród zadań wykonywanych przez Stowarzyszenie jest wspomaganie rozwoju przedsiębiorczości i potencjału sektora pozarządowego i tym samym rozwój gospodarczy miasta.

4.3. Atrakcyjność inwestycyjna

Rozwój społeczno-gospodarczy miasta Lidzbark Warmiński możliwy jest nie tylko dzięki dochodom własnym, ale również dzięki pozyskanym środkom zewnętrznym. Część inwestycji jest współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, jednakże wymagają wkładu własnego. Wysoki udział wydatków majątkowych w budżecie Gminy związanych z inwestycjami w ogólnej strukturze wydatków (17,4%) pokazuje, że Lidzbark Warmiński wykorzystuje szanse w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na realizację niezbędnych inwestycji w mieście.

Polityka inwestycyjna władz Lidzbarka Warmińskiego polega na świadomym i celowym wyborze przedsięwzięć inwestycyjnych oraz wyszukiwanie źródeł ich finansowania. Około 90% inwestycji, wykonywanych w mieście było współfinansowanych ze środków zewnętrznych - głównie z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Władze pozyskały również zewnętrzne środki z funduszy rządowych. Łącznie w perspektywie finansowej 2014-2020 udało się pozyskać 75 milionów złotych dotacji na 32 duże inwestycje infrastrukturalne o łącznej wartości 105 milionów złotych.

Okolo 30 milionów złotych stanowił wkład własny z budżetu miasta. Ponadto inwestycje realizowane przez miasto napędzają lokalną gospodarkę, bowiem w przetargach startują głównie miejscowi przedsiębiorcy.

Należy dodać, że Najwyższa Izba Kontroli w 2020 r. oceniała, czy środki z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na realizację projektów dotyczące ochrony dziedzictwa kulturowego i naturalnego regionu oraz poprawy jego potencjału turystycznego wykorzystano prawidłowo i skutecznie. Kontrolę przeprowadzono m.in. w 10 urzędach gmin z terenu województwa warmińsko-mazurskiego, będących beneficjentami Programu, w tym w Lidzbarku Warmińskim. Jedynym beneficjentem, u którego nie wystąpiły nieprawidłowości była Gmina Miejska Lidzbark Warmiński.

Łączna liczba podpisanych umów o dofinansowanie projektów realizowanych przez wszystkich beneficjentów (m.in. JST, przedsiębiorców i innych instytucji) w Lidzbarku Warmińskim w perspektywie finansowej 2014-2020 wyniosła 227, z czego aż 213 umów było w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Tabela 16. Liczba podpisanych umów o dofinansowanie beneficjentów z Lidzbarka Warmińskiego (w okresie 2016 - 06.2020) – wartość narastająca

Program Operacyjny	2017	2018	2019	VI.2020
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	1	1	3	3
Program Operacyjny Inteligentny Rozwój	1	2	2	2
Program Operacyjny Polska Cyfrowa	1	3	3	3
Program Operacyjny Polska Wschodnia	4	5	5	5
Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój	0	0	0	1
RPO Województwa Warmińsko-Mazurskiego	18	123	197	213
Łącznie wnioski narastająco	25	134	210	227

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Wartość umów o dofinansowanie projektów realizowanych przez beneficjentów z Lidzbarka Warmińskiego w perspektywie 2014-2020 (w okresie 2016 - 06.2020) wyniosła łącznie 306 296 471,80 zł, z czego najwięcej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego – 151 158 324,73 zł.

Diagnoza społeczno-gospodarcza Lidzbarka Warmińskiego

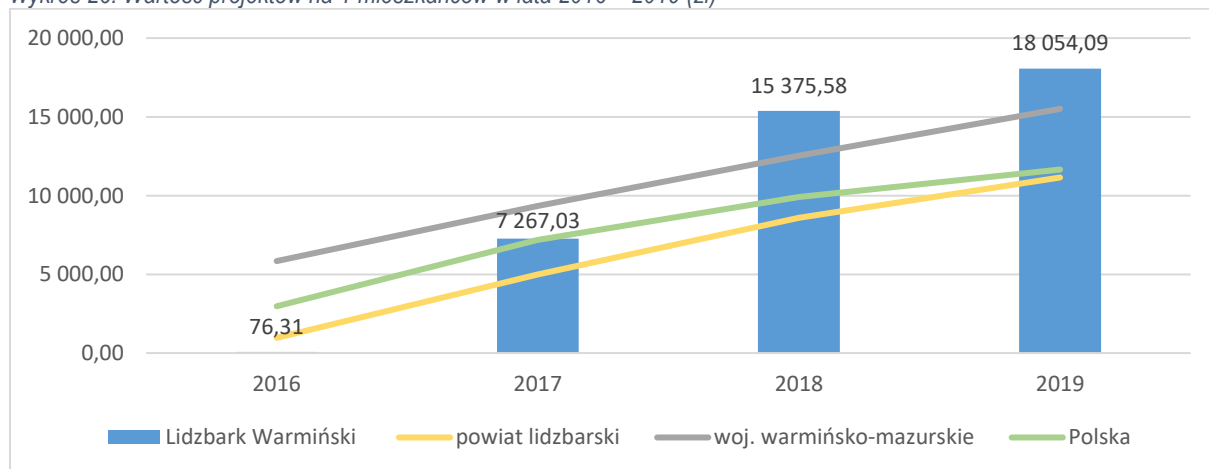
Tabela 17. Wartość umów o dofinansowanie projektów realizowanych przez beneficjentów z Lidzbarka Warmińskiego w perspektywie 2014-2020 (w okresie 2016 - 06.2020) – wartość narastająco

Program Operacyjny	2016	2017	2018	2019	VI.2020
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	0,00	2 711 094,35	2 001 870,79	18 090 696,60	18 090 696,60
Program Operacyjny Inteligentny Rozwój	0,00	88 690 712,10	124 852 712,10	124 852 712,10	124 852 712,10
Program Operacyjny Polska Cyfrowa	199 919,38	199 919,38	355 006,65	321 686,76	321 296,94
Program Operacyjny Polska Wschodnia	84 870,00	6 295 321,43	11 453 841,43	11 453 841,43	11 453 841,43
Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój	0,00	0,00	0,00	0,00	419 600,00
RPO Województwa Warmińsko-Mazurskiego	0,00	17 481 562,68	104 578 318,20	128 676 051,68	151 158 324,73
Łącznie wartość narastająco	284 789,38	115 378 609,94	243 241 749,17	283 394 988,57	306 296 471,80

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Analizując poniższy wykres należy zaznaczyć, że nastąpił dynamiczny wzrost realizacji projektów inwestycyjnych w Lidzbarku Warmińskim współfinansowanych ze środków europejskich, który w 2019 r. wniósł 18 054,09 zł na 1 mieszkańca miasta. Jest to wzrost o 236,59% w stosunku do 2016 r. Wskaźnik ten jest wyższy od wskaźników otrzymanych dla pozostałych analizowanych obszarów.

Wykres 26. Wartość projektów na 1 mieszkańców w lata 2016 – 2019 (zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Na terenie miasta zlokalizowane są tereny inwestycyjne zlokalizowane na obszarze byłej **Warmińsko-Mazurskiej Strefie Ekonomicznej Podstrefa Lidzbark Warmiński**. Działki są uzbrojone w kanalizację sanitarną, kanalizację burzową, sieć wodociagową, energetyczną oraz sieć gazu ziemnego. Działki są zlokalizowane przy ulicy Olsztyńskiej i są skomunikowane bezpośrednio z drogą wojewódzką do Ornety, Górowa Iławeckiego i Elbląga oraz drogą krajową 51 do Olsztyna. W strefie ekonomicznej powstają między innymi magazyny, hurtownie oraz przedsiębiorstwa produkcyjne.

Ponadto dostępne zachęty inwestycyjne dla przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w Lidzbarku Warmińskim:

- możliwość skorzystania z ulg i preferencji wynikających z inwestowania w podstrefie Lidzbarskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej.
- Gmina Miejska Lidzbark Warmiński chcąc być atrakcyjną i przyjazną dla przedsiębiorców wprowadziła również zachęty inwestycyjne polegające na udzieleniu pomocy regionalnej w formie zwolnienia od podatku od nieruchomości oraz podatku od środków transportowych dla przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na terenie miasta Lidzbark Warmiński, tworzących nowe miejsca pracy związane z nowymi inwestycjami. Zgodnie z zapisami Uchwały V/38/2015 Rady Miejskiej w Lidzbarku Warmińskim z 25 lutego 2015 roku w sprawie udzielenia przez Gminę Miejską Lidzbark Warmiński pomocy regionalnej na wspieranie nowych inwestycji zwalnia od podatku od nieruchomości budynki, budowle lub części będące własnością przedsiębiorców po wejściu w życie uchwały, stanowiące nowe inwestycje, w wyniku których utworzono nowe miejsca pracy.

Działania MŚP na terenie Lidzbarka Warmińskiego wspierają władze samorządowe, którzy organizują regularne spotkania z przedsiębiorcami, informują o podejmowanych działaniach, inwestycjach i planach zagospodarowania przestrzennego, przedstawiają zachęty dla inwestorów oraz przeprowadzają konsultacje i dyskusje o sprawach ważnych nie tylko dla mieszkańców, ale również i przedsiębiorców.

Kompleksowych informacji o mieście udziela inwestorom działający **Punkt Obsługi Inwestora w Urzędzie Miejskim w Lidzbarku Warmińskim**, w którym pracuje kompetentny i doświadczony pracownik, zapewniający pomoc przy realizacji inwestycji. Do zadań pracownika należy:

- przygotowanie informacji o potencjale inwestycyjnym gminy (w tym o ofercie terenów inwestycyjnych, powierzchni biurowych, hal i magazynów);
- informowanie o zachętach udzielanych przez Radę Miasta, urzędy pracy oraz SSE, parki naukowo-technologiczne i przemysłowe itd.;
- asystowanie inwestorom w niezbędnych procedurach administracyjnych i prawnych na poziomie gminy;
- oferowanie szybkiego dostępu do kompleksowej informacji dotyczącej otoczenia gospodarczo-prawnego inwestycji,
- udzielanie wszechstronnej pomocy w znalezieniu odpowiednich lokalizacji, zgodnej z oczekiwaniami inwestora, oraz partnerów i poddostawców;
- oferowanie opieki poinwestycyjnej dla firm (wspiera także firmy, które już działają na terenie gminy, poprzez utrzymywanie z nimi stałego kontaktu i pomoc w rozwiązywaniu bieżących kłopotów związanych z działalnością na terenie gminy).

W celu pozyskania nowych inwestorów Punkt Obsługi Inwestora współpracuje z **Centrum Obsługi Inwestorów i Eksporterów** działającym w strukturze Urzędu Marszałkowskiego Województwa

Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, który m.in. wyszukuje w dostępnych bazach danych (w kraju i za granicą) informacji na temat potencjalnych partnerów gospodarczych w eksporcie lub w podejmuje inwestycji na wybranym rynku zagranicznym i inicjowanie kontaktów pomiędzy przedsiębiorcami.

Dodatkowo powstała **Platforma Przedsiębiorczości Warmii i Mazur** z myślą o przedsiębiorstwach z regionu, osobach zainteresowanych prowadzeniem działalności gospodarczej oraz wszystkich osobach poszukujących informacji gospodarczej z województwa warmińsko-mazurskiego. Celem utworzenia Platformy było zebranie w jednym miejscu najważniejszych informacji w obszarze przedsiębiorczości i przedstawienie ich w czytelnej i przystępnej formie. Wszystko o biznesie Warmii i Mazur w jednym miejscu.

Rangę Lidzbarka Warmińskiego wzmacniają liczne **wyróżnienia i nagrody** uzyskiwane w ogólnopolskich konkursach i zajmowane w nich wysokie pozycje. Wśród głównych osiągnięć w ostatnich latach należy wyróżnić:

- w 2020 r. - 3 miejsce w rankingu „Wykorzystanie środków funduszy UE – Inwestycje transportowe”;
- w 2020 r. - 13 miejsce w rankingu uwzględniającym całość wydatków majątkowych ostatnich trzech lat 2017-2019;
- w 2020 r. - 66 miejsce w rankingu firmy Curulis zajmującej się doradztwem samorządowym, uwzględniającym wydatki na usługi komunalne w miastach powiatowych;
- w 2019 r. - wysokie 17 miejsce w rankingu Liderów Inwestycji Pisma Samorządu Terytorialnego Wspólnota. Ranking ocenia średnie wydatki inwestycyjne w latach 2016-2018 per capita;
- w 2019 r. w rankingu Bogactwa Samorządów Wspólnoty Lidzbark Warmiński zajął 97 miejsce na 267 miast;
- w 2019 r. - 147 miejsce w rankingu PAP NEWS „Projekty UE w gminach 2014-2020” na 2477 gmin. Rankingi obrazują skuteczność pozyskiwania zewnętrznych środków na bardzo wysokim poziomie;
- tytuł „Symbol Polskiej Samorządności” nadawany przez Monitor Biznesu;
- 24.10.2019 podczas VII Polskiego Kongresu Przedsiębiorczości Burmistrz Jacek Wiśniowski odebrał nagrodę „Lidera Rozwoju Regionalnego 2019”;
- w 2018 roku na 236 gmin miejskich, Lidzbark Warmiński był na 65 miejscu – badanie opierało się na dochodach własnych, wydatkach inwestycyjnych, środkach unijnych pozyskiwanych na realizację zadań;
- podczas Wschodniego Kongresu Gospodarczego otrzymał 2 miejsce w konkursie TOP Inwestycje Polski Wschodniej za Lidzbarski Bulwar.

Opisane powyżej uwarunkowania przekładają się na sytuację sprzyjającą rozwojowi przedsiębiorczości w Lidzbarku Warmińskim.

4.4. Finanse Lidzbarka Warmińskiego

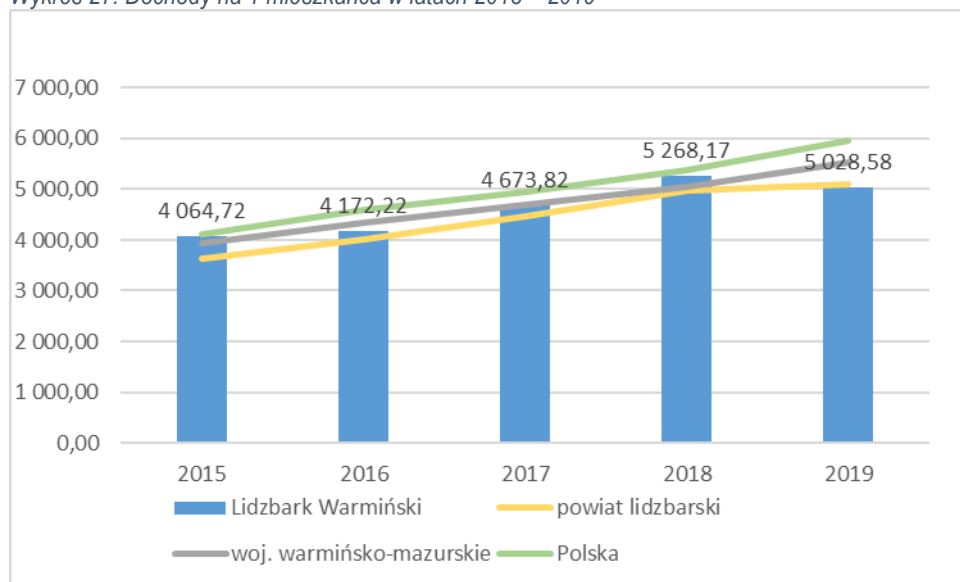
Do zakresu gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów. Zadania gminy określone zostały w art. 7 ustawy o samorządzie gminnym. Ustawy mogą nakładać na gminę obowiązek wykonywania zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, a także z zakresu organizacji przygotowań i przeprowadzenia wyborów powszechnych oraz

referendów. Zadania z zakresu administracji rządowej gmina może wykonywać również na podstawie porozumienia z organami tej administracji. Gmina może wykonywać zadania z zakresu właściwości powiatu oraz zadania z zakresu właściwości województwa na podstawie porozumień z tymi jednostkami samorządu terytorialnego.

4.4.1. Dochody i wydatki

W 2019 r. dochody Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński osiągnęły poziom 79 089 553,43 zł, tj. o 19,4% więcej niż w 2015 roku (66 263 041,70), jednakże do roku poprzedniego nastąpił spadek o 5,1%. W strukturze dochodów 24,1% stanowiły dochody własne i podatkowe, a pozostałą część tworzyły: dotacje na zadania zlecone (23%), udziały podatku dochodowego od osób fizycznych (19,2%) i subwencje ogólne (13,5%).

Wykres 27. Dochody na 1 mieszkańca w latach 2015 – 2019

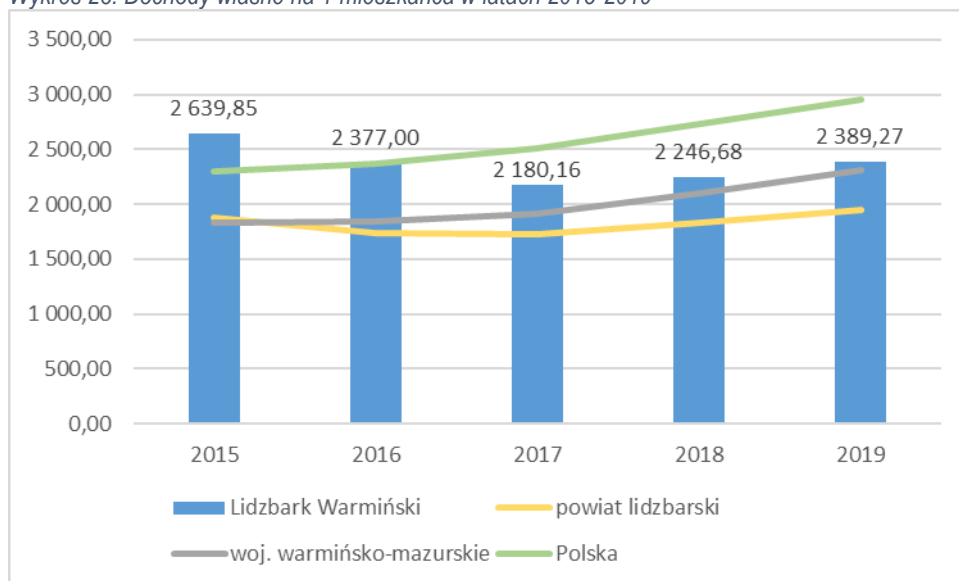
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Kwota dochodów JST na 1 mieszkańca, mimo systematycznego wzrostu (z 4 064,72 zł w 2015 r. do 5 028,58 zł w 2019 r.), ukształtowała się w Lidzbarku Warmińskim na poziomie niższym niż średnio w powiecie lidzbarskim (5 102,58 zł), w województwie warmińsko-mazurskim (5 537,16 zł) oraz w Polsce (5 967,10 zł).

Poziom dochodów własnych wpłynął na wartość wskaźnika mierzonego udziałem dochodów własnych w dochodach ogółem JST, która w Lidzbarku Warmińskim kształtowała się w latach 2015-2019 na poziomie oscylującym w granicach od 45% (2019 rok) do 65% (2015 rok). Na przestrzeni 5 lat wartość dochodów własnych spadła o 12,7%, z 43 034 872,04 w 2015 r. do 37 578 364,89 w 2019 r.

Analizując strukturę dochodów budżetu Lidzbarka Warmińskiego z tytułu podatków należy stwierdzić, iż największe źródło wpływów udziałów w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych (40,2%), dochody podatkowe - ustalone i pobierane na podstawie odrębnych ustaw (26,7%), dochody podatkowe - podatek od nieruchomości (23,8%).

Wykres 28. Dochody własne na 1 mieszkańca w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

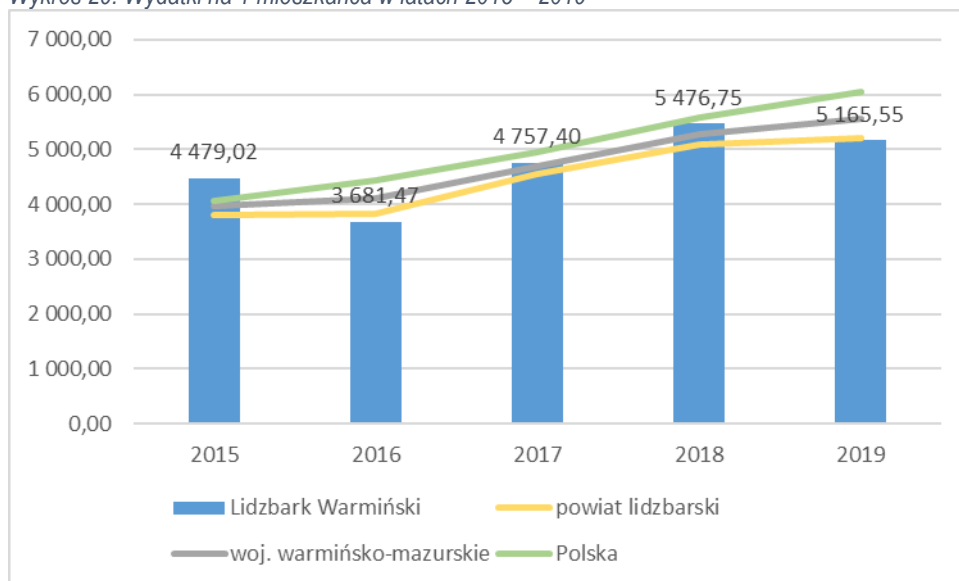
Kwoty dochodów własnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w analizowanym okresie oscylowały w przedziale: 2 180,16 zł w 2017 r. do 2 639,85 zł w 2015 r. Dochody własne na 1 mieszkańca w 2019 r. wyniosły 2 389,27 zł i były wyższe od wskaźnika otrzymanego dla województwa warmińsko-mazurskiego i powiatu lidzbarskiego, jednakże niższe od wskaźnika osiągniętego dla Polski.

W okresie 2015 – 2019 wydatki ogółem wzrosły o 11,3%, tj. z 73 017 029,22 zł w 2015 r. do 81 243 761,44 zł w 2019 r. W przeliczeniu na 1 mieszkańca regionu kwota wydatków Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński (5 165,55 zł) kształtowała się w 2019 roku na poziomie niższym od średniej dla powiatu lidzbarskiego (5 217,80 zł), województwa warmińsko-mazurskiego (5 549,12 zł) oraz kraju (6 049,07 zł).

W strukturze wydatków największy udział w 2019 r. miały wydatki bieżące własne (60,13%), wydatki bieżące na zadania zlecone (22,42%) oraz wydatki majątkowe (17,44%).

Wartość wydatków majątkowych na 1 mieszkańca w 2019 r. dla Lidzbarka Warmińskiego osiągnęła 901 zł i była wyższa dla wskaźnika uzyskanego przez powiat lidzbarski (688) i województwo warmińsko-mazurskie (830), ale była niższa od wskaźnika dla Polski (1 011)

Wykres 29. Wydatki na 1 mieszkańca w latach 2015 – 2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W strukturze wydatków Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński według działów klasyfikacji budżetowej najwyższymi udziałami w 2019 roku odznaczały się wydatki przeznaczone na działania z zakresu oświaty i wychowania (19.558.912,59 zł), pomoc społeczna (7.337.560,85 zł), administracji publicznej (6.771.485,28 zł), transportu i łączności (4.999.95,33 zł), oraz gospodarki mieszkaniowej (5.758.914,59 zł).

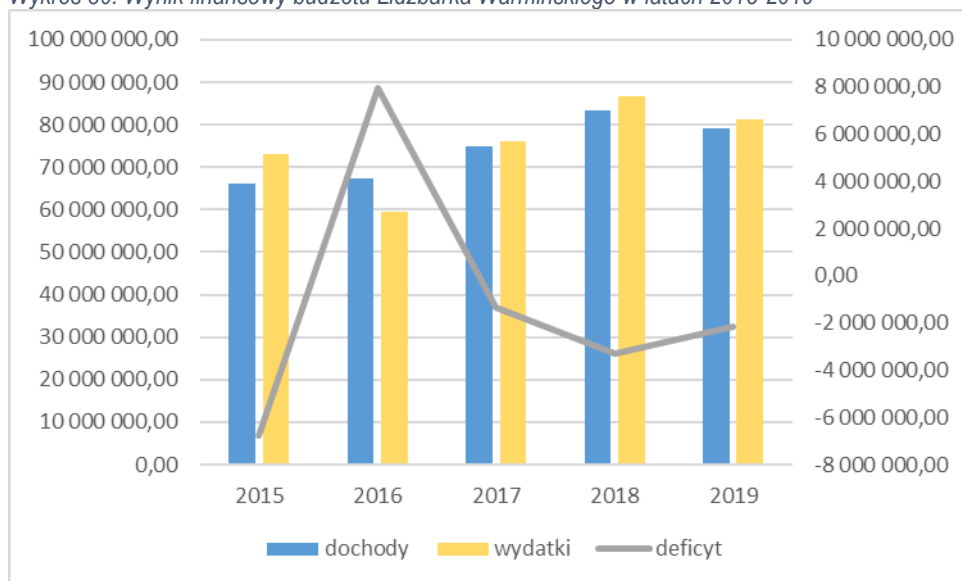
Ważnym parametrem obrazującym stabilność i płynność budżetu, a jednocześnie świadczącym m.in. o możliwościach inwestowania w rozwój gminy jest stopień wykonania budżetu. Ogółem plany budżetowe zostały zrealizowane na wysokim poziomie – dochody bieżące wykonano w 95,43%, a wydatki bieżące w 93,89%.

4.4.2. Saldo budżetowe i prognoza budżetu

W 2019 r. został odnotowany deficyt budżetu w Lidzbarku Warmińskim (saldo budżetowe: 2 154 208,00 zł; relacja wydatków do dochodów JST – 102,72%).

Na przestrzeni ostatnich 5 lat występował deficyt budżetowy, który spadł o 68,11% tj. z 6 753 987,52 zł w 2015 r. do 2 154 208,01 w 2019 r. Wyjątkiem był rok 2016, w których wystąpiła nadwyżka finansowa w wysokości 7 931 617,62 zł.

Wykres 30. Wynik finansowy budżetu Lidzbarka Warmińskiego w latach 2015-2019

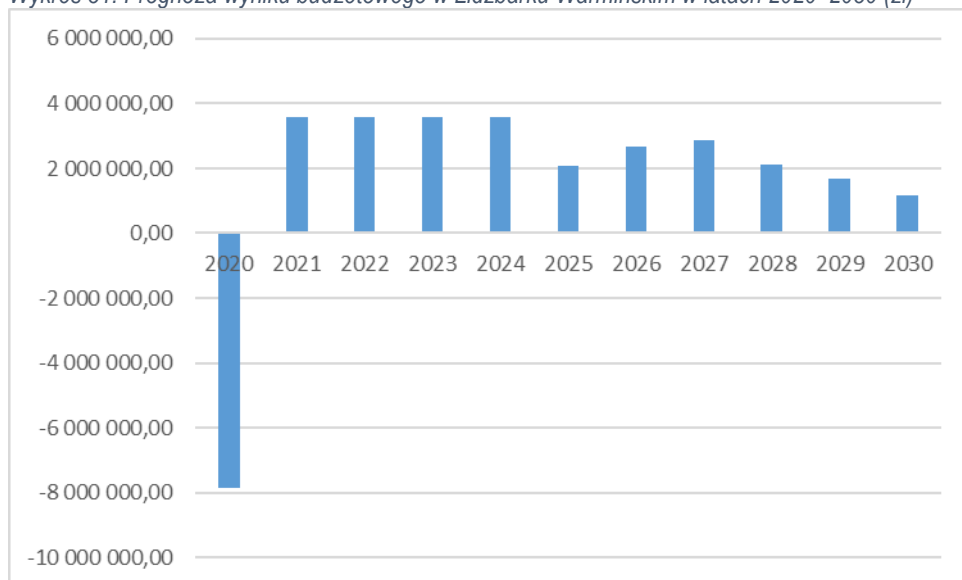

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Wielkość zadłużenia w stosunku do rocznych dochodów miasta wynosiła w 2019 r. 32,9%. Na przestrzeni 5 lat zadłużenie miasta zmalało o 8,5%. Najniższe było w 2017 r. – 26,64%.

Lidzbark Warmiński zobowiązany jest do przygotowania wieloletniej prognozy finansowej w jednostkach samorządu terytorialnego. Według tej prognozy znaczący deficyt z lat ubiegłych zostanie zredukowany poprzez zmniejszenie wydatków i zwiększenie przychodów miasta, co będzie skutkowało pojawieniem się nadwyżki budżetowej. Trend ten świadczyć będzie o prowadzeniu zrównoważonej polityki budżetowej przez władze Lidzbarka Warmińskiego oraz o poprawiającej się koniunkturze gospodarczej w mieście.

Wykres 31. Prognoza wyniku budżetowego w Lidzbarku Warmińskim w latach 2020-2030 (zł)

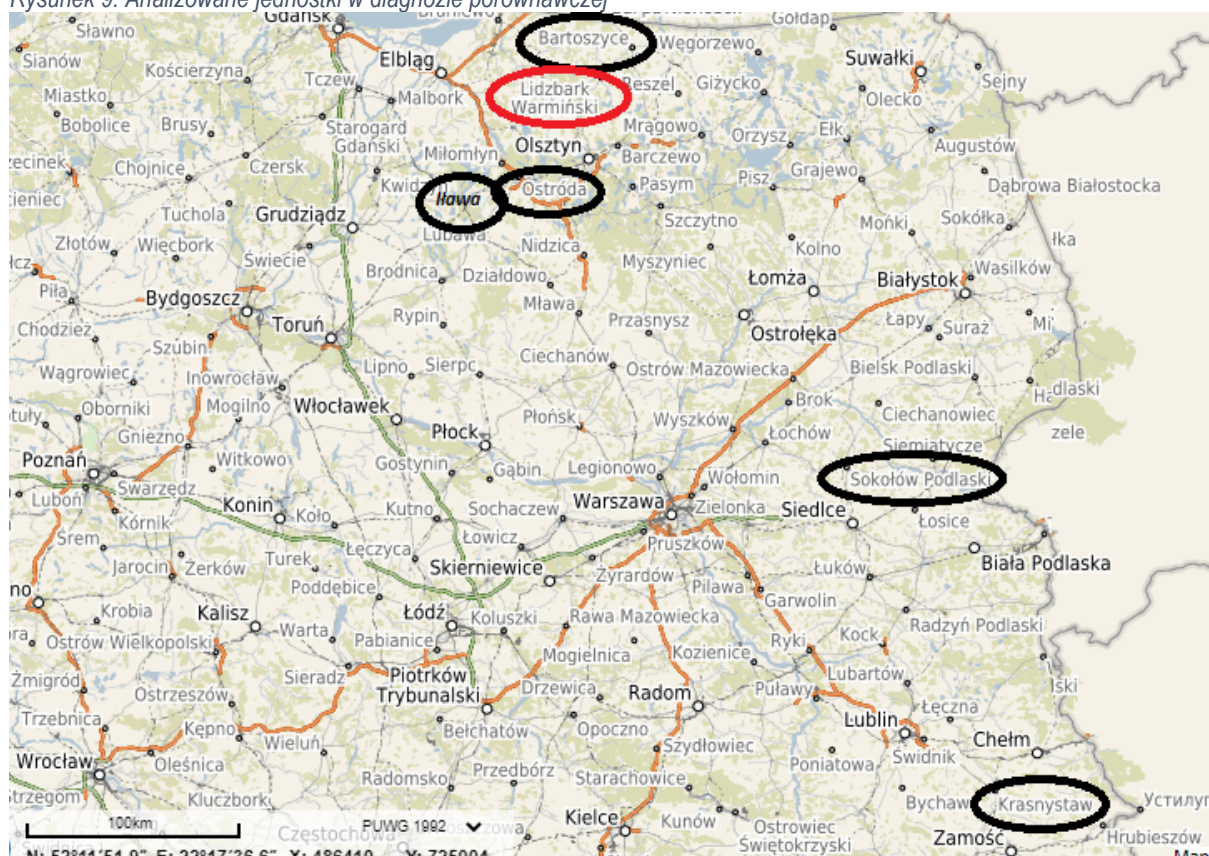
Źródło: Wieloletnia Prognoza Finansowa Miasta Lidzbark Warmiński na lata 2020-2054

Ponadto władze Lidzbarka Warmińskiego starają się niwelować elementami związanymi z kosztami związanymi z utrzymaniem miasta, realizując projekty poprawiające środowisko, a jednocześnie obniżające koszty utrzymania m.in. wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne, termomodernizacja wielu budynków i użyteczności publicznej, a także mieszkaniowych.

5. Diagnoza porównawcza

W celu porównania poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego Lidzbarka Warmińskiego z innymi gminami miejskimi, wybrano 3 miasta powiatowe położone w województwie warmińsko-mazurskim, tj. Bartoszyce, Iławę i Ostródę. Miasto Bartoszyce wybrano ze względu na podobną lokalizację w regionie, natomiast Iławę i Ostródę ze względu na charakter turystyczny tych miast. Ponadto w analizie zdecydowano się uwzględnić również miasta powiatowe położone w innych województwach, tj. Krasnystaw (województwo lubelskie) oraz Sokołów Podlaski (województwo mazowieckie), które charakteryzują się funkcją turystyczną, zbliżoną liczbą ludności, rozwijającym się przemysłem i położeniem we wschodniej Polsce.

Rysunek 9. Analizowane jednostki w diagnozie porównawczej

Źródło: <https://polska.e-mapa.net/>

Analizę przeprowadzono w 4 sferach: przestrzennej (powierzchnia, infrastruktura techniczna, mieszkalnictwo), środowiskowej (obszary prawnie chronione, tereny zielone, zanieczyszczenia), społecznej (demografia, dostęp do usług publicznych, dostępność do żłobków, przedszkoli, szkół, pomoc społeczna) i gospodarczej (podmioty gospodarcze, rynek pracy, bezrobocie, dochody i wydatki Gminy). W celu porównania rozwoju miast posłużono się przelicznikami wartości wskaźników na jednego, tysiąc lub dziesięć tysięcy mieszkańców. Analizowane wskaźniki zostały przedstawione w tabeli nr 18.

Strefa przestrzenna. Lidzbark Warmiński jest miastem o powierzchni 14 km² i w porównaniu z analizowanymi miastami, jest miastem o średniej wielkości. Tylko Bartoszyce jest miastem mniejszym, natomiast Iława, Krasnystaw i Sokołów Podlaski są miastami większymi o odpowiedniej powierzchni: 22 km², 42 km² i 18 km². Ostróda jest o podobnej powierzchni, co Lidzbark Warmiński.

Analizując infrastrukturę techniczną należy stwierdzić, że poziom ludności z niej korzystającej jest na średnim poziomie w stosunku do pozostałych jednostek administracyjnych. 99,1% ludności Lidzbarka Warmińskiego korzysta z sieci wodociągowej i wskaźnik ten jest minimalnie mniejszy od wskaźnika uzyskanego przez miasto Ostródę. Pozostałe analizowane miasta wykazały się wskaźnikiem mniejszym od Lidzbarka Warmińskiego. Natomiast Lidzbark Warmiński zajął czwarte miejsce pod względem procenta ludności korzystających z sieci kanalizacyjnej. Potwierdzeniem powyższych wskaźników jest również wysoki procent budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Słabszy wynik został uzyskany w udziale osób korzystających z sieci gazowej w ludności ogółem. Jedyne wskaźnik dla Sokołowa Podlaskiego był niższy.

Tak jak wskazano wcześniej w niniejszym dokumencie (podrozdział 2.3.1. *Mieszkalnictwo*), w Lidzbarku Warmińskim prężnie rozwija się mieszkalnictwo. Jednakże ze względu na spadek ludności Lidzbarka Warmińskiego, wskaźniki otrzymane w poniższej tabeli mają tendencje malejącą. Na tle analizowanych jednostek administracyjnych, rozwój mieszkalnictwa w Lidzbarku Warmińskim jest na średnim poziomie.

Strefa środowiskowa. W Lidzbarku Warmińskim jest mały udział terenów zielonych, parków w powierzchni ogółem w porównaniu z innymi miastami, tylko 1,5%. Największy wskaźnik otrzymało miasto Bartoszyce (5,7%), a najmniejszy Krasnystaw (0,5%).

W Lidzbarku Warmińskim jest zauważalny duży wskaźnik emisji zanieczyszczeń gazowych na tle analizowanych jednostek administracyjnych. Miasto zajmuje pod tym względem 3 miejsce po Iławie i Krasnystawie.

Strefa społeczna. W Lidzbarku Warmińskim w 2019 r. zamieszkiwało 15 697 osób. Jest to najmniejsza liczba mieszkańców wśród analizowanych jednostkach administracyjnych. Lidzbark Warmiński zajmuje czwarte miejsce pod względem największej liczby ludności na 1 km². W każdym analizowanym mieście występuje zjawisko starzenia się społeczeństwa, a współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi⁵⁵ - rośnie. Ujemny przyrost naturalny jest w każdej analizowanej jednostce, oprócz Iławy. Jednakże najmniejszy przyrost naturalny jest w Krasnystawie i Lidzbarku Warmińskim.

Dostępność do usług medycznych jest na porównywalnym poziomie. Natomiast liczba mieszkańców Lidzbarka Warmińskiego przypadająca na 1 aptekę jest mniejsza od wskaźników otrzymanych dla pozostałych miast.

Dostępność miejsc w żłobkach i placówkach opiekuńczych dzieci do lat 3 w Lidzbarku Warmińskim i wykorzystanie ich jest największe wśród analizowanych miast z województwa warmińsko-mazurskiego, jednakże jest mniejsze od wskaźnika otrzymanego dla Krasnystawu i Sokoła Podlaskiego. Natomiast liczba miejsc przedszkolnych w Lidzbarku Warmińskim jest mniejsza niż w pozostałych miastach.

W szkołach podstawowych w analizowanych miastach powiatowych uczą się również dzieci z okolicznych gmin wiejskich, dlatego też współczynnik skolaryzacji brutto jest wyższy niż 100.

Wskaźnik dotyczący pomocy społecznej wskazuje, że najwięcej beneficjentów ośrodków społecznych jest w Bartoszycach i w Lidzbarku Warmińskim, a najmniej w Iławie.

⁵⁵ Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi - stosunek liczby osób w wieku 65 lat i starszych do liczby osób w wieku produkcyjnym (od 15 do 64 lat)

Strefa gospodarcza.

Analizując wskaźnik przedsiębiorczości mieszkańców należy zauważyć, że Lidzbark Warmiński zajął pierwsze miejsce wśród badanych miast. Otrzymany wskaźnik jest minimalnie wyższy od wskaźnika dla Ostródy i Sokołowa Podlaskiego. Najmniejsza przedsiębiorczość występuje w Krasnystawie i w Bartoszycach. Najwięcej mikro (do 9 zatrudnionych osób) i małych przedsiębiorstw (do 49 zatrudnionych osób) jest w Lidzbarku Warmińskim, a najmniej jest w Krasnystawie. Natomiast najwięcej średnich przedsiębiorstw, czyli zatrudniających od 50 do 249 osób jest w Ostródzie, a najwięcej dużych przedsiębiorstw, zatrudniających powyżej 250 osób jest w Krasnystawie i Sokole Podlaskim. Najwięcej pracujących mieszkańców w danym mieście jest w Sokole Podlaskim i Krasnystawie, a najmniej w Bartoszycach i Lidzbarku Warmińskim. Najwyższe średnie wynagrodzenie brutto jest Sokołowie Podlaskim, a najmniejsze w Lidzbarku Warmińskim.

Największy udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym jest w Krasnystawie (7%), Bartoszycach (6,9%) i Lidzbarku Warmińskim (5,2%), a najmniejszy w Iławie (2,4%) i Ostródzie (3,9%).

Najwięcej zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych jest w Krasnystawie, Ostródzie i Lidzbarku Warmińskim, a najmniej w Sokole Podlaskim i Bartoszycach.

Najwyższe dochody Gminy na 1 mieszkańca są w Sokole Podlaskim (5 477,09 PLN), Ostródzie (5 366,10 PLN) i Iławie (5 035,03 PLN), a najmniej w Krasnystawie (4 300,08 PLN) i Bartoszycach (4 629,53 PLN). Dochody na 1 mieszkańca Lidzbarka Warmińskiego wynoszą 5 028,58 PLN).

Natomiast dochody własne Gminy na 1 mieszkańca Lidzbarka Warmińskiego wynoszą 2 389,27 PLN i są tylko niższe od wskaźnika dla Sokołowa Podlaskiego (2 875,70 PLN).

Wydatki Gminy na 1 mieszkańca w Lidzbarku Warmińskim wynoszą 5 165,55 PLN i są niższe od wskaźnika dla Sokołowa Podlaskiego (5 633,26 PLN) i Ostródy (5 179,94 PLN).

Dynamiczny rozwój miast nie mógłby być na takim poziomie jaki jest obecny, gdyby nie korzystanie ze środków europejskich. Na koniec czerwca 2020 r. wartość podpisanych umów o dofinansowanie wszystkich beneficjentów w Lidzbarku Warmińskich w perspektywie finansowej 2014-2020 wyniosła 306 296 471,80 PLN. Większe wykorzystanie środków europejskich było tylko w Ostródzie (700 379 902,31 PLN).

Tabela 18. Tabela porównawcza gmin miejskich w sferze przestrzennej, środowiskowej, społecznej i gospodarczej

Wyszczególnienie	Lidzbark Warmiński		Bartoszyce		Iława		Ostróda		Krasnystaw		Sokołów Podlaski	
	2015	2019	2015	2019	2015	2019	2015	2019	2015	2019	2015	2019
SFERA PRZESTRZENNA												
powierzchnia ogółem (km ²)	14	14	11	11	22	22	14	14	42	42	18	18
ludność korzystająca z wodociągów (% ogółu ludności)	98,8	98,5	98,3	98,3	97	96,8	98,6	98,6	89,5	89,8	94,5	94,5
ludność korzystająca z kanalizacji (% ogółu ludności)	93,2	91,9	99,6	99,6	93,9	93,6	94,6	94,5	74,2	77,1	89,4	89,5
ludność korzystająca z gazu (% ogółu ludności)	62,4	59,7	91	88,6	79	72,4	86,2	84,1	73	73,4	10,6	21,3
budynki mieszkalne podłączone do sieci wodociągowej - w % ogółu budynków mieszkalnych	80,9	81	97,1	97,3	74,1	72,9	72,9	71,6	57,7	58,4	80,7	81,9
budynki mieszkalne podłączone do sieci kanalizacyjnej - w % ogółu budynków mieszkalnych	84	83,8	100	99,9	75	73,7	67,1	64,1	26,8	37,8	61,2	61,6
mieszkania na 1000 ludności	2,8	1,7	0,5	0,9	5,5	6,7	2,3	1,1	2,8	1	1,2	5,8
mieszkania na 1000 zawartych małżeństw	554	365	94	204	1 296	1 217	462	217	602	269	235	1363
powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności	212,3	166,4	74,6	54,4	336,7	391,5	175,5	82,4	264,7	149,8	218,9	505,6
nowe budynki mieszkalne na 1000 ludności	0,4	1,1	0,5	0,2	0,6	0,6	0,6	0,3	1,6	1	1,1	1,8
pozwolenia i zgłoszenia z projektem	b.d.	20	b.d.	3	b.d.	41	b.d.	26	b.d.	38	b.d.	38
pozwolenia i zgłoszenia z projektem w oparciu o miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego	b.d.	41	b.d.	3	b.d.	41	b.d.	17	b.d.	28	b.d.	1
SFERA ŚRODOWISKOWA												
obszary prawnie chronione (ha)	23,5	33,65	b.d.	45,45	152	804,47	97,8	136,42	2 200,00	2 108,89	b.d.	b.d.
udział parków, zieleni i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem (%)	1,5	1,5	6,5	5,7	2,6	2,7	5,1	5,2	0,4	0,5	2,2	1,7
Emisja zanieczyszczeń gazowych [t/yr]	b.d.	41 690,00	b.d.	24 027,00	b.d.	66 773,00	b.d.	39 558,00	b.d.	63 641,00	b.d.	19 442,00

Diagnoza społeczno-gospodarcza Lidzbarka Warmińskiego

Wyszczególnienie	Lidzbark Warmiński		Bartoszyce		Iława		Ostróda		Krasnystaw		Sokołów Podlaski	
	2015	2019	2015	2019	2015	2019	2015	2019	2015	2019	2015	2019
STREFA SPOŁECZNA												
liczba ludności	16 200	15 697	24 196	23 284	33 174	33 327	33 517	32 888	19 116	18 630	18 763	18 945
ludność na 1 km ²	1 129	1 094	2 052	1 975	1 516	1 523	2 369	2 324	454	442	1 072	1 082
ludność w wieku nieprodukcyjnym (%)	17	17,1	17	16,7	17,5	18	17,4	17,6	16	15,4	18,5	18,6
ludność w wieku produkcyjnym (%)	62,5	59,4	62,8	59,3	62,2	58,4	62	58,6	61,8	58,3	62,3	58,5
ludność w wieku poprodukcyjnym (%)	20,5	23,4	20,2	24	20,3	23,6	20,6	23,9	22,2	26,3	19,2	22,8
współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	23,4	28,9	22,3	29,1	22,9	29,2	23,4	29,7	24,4	32,5	20,9	27,8
przyrost naturalny na 1000 ludności	-2,15	-2,86	-2,3	-2,6	-0,15	0,42	-1,6	-1,12	-3,01	-4,66	3,25	-0,84
saldo migracji wewnętrznych na 1000 ludności	-2,1	-4,3	-8,1	-10,1	-0,1	1,8	-2,6	-2,4	-5	-5,9	-3,3	-0,8
saldo migracji zagranicznych na 1000 osób	b.d.	-0,51	b.d.	0	b.d.	0,15	b.d.	0,21	b.d.	0,21	b.d.	0,58
przychodnie na 10 tys. ludności	7	7	7	7	5	5	6	6	8	9	7	7
ludność na aptekę ogólnodostępną	2025	1744	3025	2328	2212	2083	2234	2056	1738	2661	2680	2105
dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	48	111	b.d.	b.d.	72	77	31	82	129	174	128	278
miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000	72	116	b.d.	b.d.	76	77	35	82	145	174	128	338
dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat	897	993	847	986	929	1 031	856	936	1 018	1 044	1 059	1 101
miejsca w przedszkolach na 1000 dzieci w grupie wieku 3-6 lat	894	703,4	632,7	820,4	761,40	971,80	688,50	805,00	932,90	1 266,40	919,00	1 090,70
współczynnik skolaryzacji brutto (szkoły podstawowe)	94,16	102,95	101,65	107,14	101,88	108,12	99,08	104,28	102,14	108	103,38	122,04
współczynnik skolaryzacji netto (szkoły podstawowe)	91,97	99,29	100,24	105,01	100,47	105,6	97,76	102,63	100,33	105,43	102,78	120,27
beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności	853	745	1001	789	732	558	1017	698	854	583	708	725

Diagnoza społeczno-gospodarcza Lidzbarka Warmińskiego

Wyszczególnienie	Lidzbark Warmiński		Bartoszyce		Iława		Ostróda		Krasnystaw		Sokołów Podlaski	
	2015	2019	2015	2019	2015	2019	2015	2019	2015	2019	2015	2019
SFERA GOSPODARCZA												
podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności	100	110	90	92	95	99	102	106	87	88	100	106
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	65	71	63	65	71	75	68	72	66	67	76	80
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	3,33	4,14	3,39	3,39	3,23	3,51	3,85	4,23	3,92	4,29	2,77	2,43
instytucje otoczenia biznesu na 10 tys. podmiotów gospodarki narodowej	1739,6	1744,6	1333	1343,6	955,9	1022,7	1739,6	1744,6	700,5	720,4	691,9	697,2
podmioty na 1000 mieszkańców ogółem	99,6	109,6	90,2	92,4	94,9	99,2	102,2	106	86,6	87,9	100,1	106
podmioty zatrudnionych pracowników 0-9 na 1000	94,8	104,7	86	88,1	90,2	94,7	97,9	101,9	81,8	83,3	95,5	101,3
podmioty zatrudnionych pracowników 10-49 na 1000 mieszkańców ogółem	3,8	3,7	3,4	3,4	3,7	3,5	2,9	2,7	3,8	3,5	3,4	3,5
podmioty zatrudnionych pracowników 50-249 na 1000 mieszkańców ogółem	0,9	1,1	0,8	0,8	0,9	0,9	1,3	1,3	0,9	1	1	0,9
podmioty zatrudnionych pracowników 250-999 na 1000 mieszkańców ogółem	0,1	0,1	0,1	0	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2
udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (%)	9,1	5,2	10,3	6,9	3,6	2,4	5,9	3,9	10,2	7	8,1	5,1
pracujący na 1000 ludności	253	252	223	219	269	286	261	268	298	312	365	364
przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto (dane powiatowe)	3 248,95	3 947,00	3 314,71	4 015,63	3 172,70	3 892,75	3 175,96	4 160,33	3 315,19	4 096,88	3 568,59	4 242,82
przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100) (%)	78,3	76,2	79,9	77,5	76,4	75,1	76,5	80,3	79,9	79,1	86	81,9
dochody na 1 mieszkańca	4 064,72	5 028,58	3 192,07	4 629,53	3 121,23	5 035,03	2 886,17	5 366,10	3 083,63	4 300,08	3 698,54	5 477,09
dochody własne na 1 mieszkańca	2 639,85	2 389,27	1 501,91	1 919,18	1 739,86	2 335,39	1 482,76	2 315,14	1 706,19	2 055,51	2 323,83	2 875,70
Wydatki na 1 mieszkańca	4 479,02	5 165,55	2 975,15	4 878,78	2 916,79	5 064,26	2 717,90	5 179,94	2 907,85	4 341,48	3 755,59	5 633,26
Wartość umów/decyzji o dofinansowanie (na 06.2020)	b.d.	306 296 471,80	b.d.	148 339 297,74	b.d.	300 714 887,01	b.d.	700 379 902,31	b.d.	104 344 289,20	b.d.	40 617 193,14

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

6. Konsultacje społeczne

Ze względu na ograniczenia wprowadzone w czasie pandemii COVID-19, konsultacje społeczne nie mogły odbywać się zgodnie z założonym planem Wykonawcy „*Diagnozy społeczno-gospodarczej Lidzbarka Warmińskiego*” - nie było możliwości organizowania otwartych spotkań i warsztatów z udziałem mieszkańców, zachęcając tym samym do włączenia ich w proces tworzenia dokumentów. Jednakże zorganizowano dwa spotkania w mniejszym gronie. Pierwsze spotkanie było z udziałem Burmistrza Lidzbarka Warmińskiego, kierowników referatów Urzędu Miejskiego oraz kierowników jednostek podległych Gminie. Drugie spotkanie odbyło się z udziałem Warmińskiego Stowarzyszenia Przedsiębiorców w Lidzbarku Warmińskim. Każde spotkanie miało na celu określenia mocnych i słabych stron życia i prowadzenia działalności gospodarczej w Lidzbarku Warmińskim oraz określenia potencjalnych kierunków rozwoju miasta.

6.1. Badanie rozwoju Lidzbarka Warmińskiego

W ramach opracowywania „*Diagnozy społeczno-gospodarczej Lidzbarka Warmińskiego*” będącej wstępnym dokumentem „*Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Lidzbarka Warmińskiego do roku 2030*” wraz z „*Planem Rozwoju Uzdrowiska w Lidzbarku Warmińskim*” przeprowadzono od września do listopada 2020 r. konsultacje społeczne w formie badań ankietowych. Analiza uzyskanych na drodze badań danych stanowi uzupełnienie diagnozy miasta Lidzbark Warmiński, opracowanej na podstawie opracowania danych statystycznych GUS.

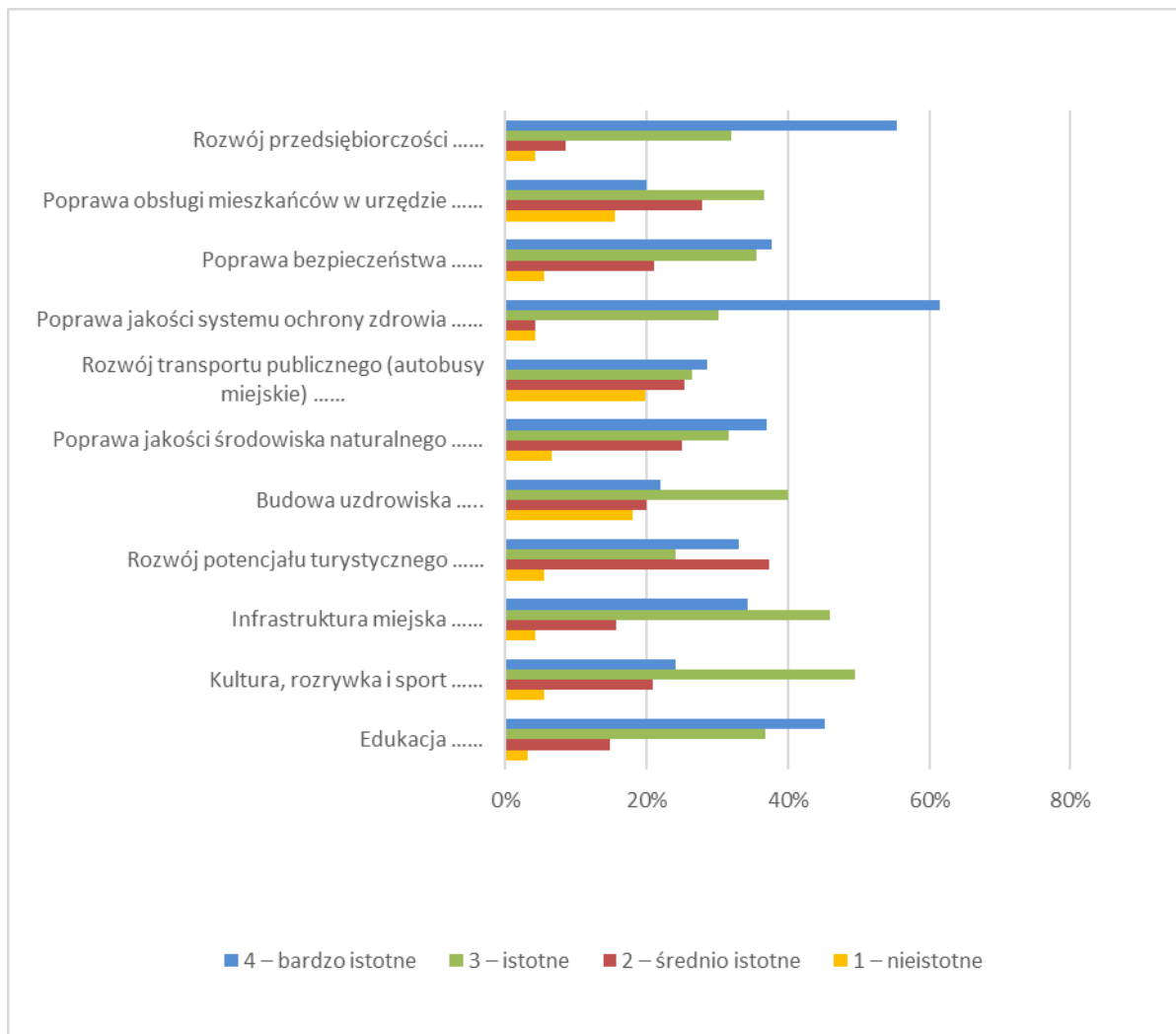
Ankiety były dystrybuowane w wersji papierowej w Urzędzie Miejskim oraz instytucjach podległych Gminie oraz w Starostwie Powiatowym w Lidzbarku Warmińskim. Ponadto ankieta była dostępna w wersji on-line na miejskim portalu internetowym oraz w mediach społecznościowych Urzędu Miejskiego i Burmistrza Lidzbarka Warmińskiego. W badaniu wzięło udział 105 mieszkańców.

Podstawowym celem ankiety opracowanej dla mieszkańców Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński było poznanie opinii odnośnie stopnia aktualnego rozwoju gminy oraz kierunków jej rozwoju. Ogólnie ankieta zawierała pytania dotyczące kilku zagadnień tematycznych:

- priorytet dla władz Państwa Miasta w perspektywie najbliższych lat,
- kluczowe działania / inicjatywy w poszczególnych obszarach rozwoju,
- niezbędne inwestycje,
- mocne strony miasta,
- słabe strony miasta,
- zagrożenia dla rozwoju miasta,
- szanse dla rozwoju miasta.

Wyniki ankiety zostały przedstawione poniżej na wykresach wraz z dodatkowymi odpowiedziami respondentów. Podsumowanie znajduje się po wynikach ankiety.

1. Priorytety dla władz Państwa Miasta w perspektywie najbliższych lat.

2. Kluczowe działania / inicjatywy, jakie władze Gminy powinny podjąć w każdym z poniższych obszarów.

1. Edukacji

- utworzenie nowych żłobków i przedszkoli, uczelni wyższej,
- edukacja zdrowotna,
- zorganizowanie zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci i młodzieży,
- zorganizowanie letnich obozów dla dzieci,
- szkolenia, rozwój, aktualizacja wiedzy nauczycieli w szkołach,
- dofinansowanie zajęć pozalekcyjnych (nauka języków obcych, sport, informatyka),
- nieodpłatne korepetycje,
- klasy profilowane z rozszerzoną nauką pozalekcyjną,
- kierunki przyszłościowe oparte na IT w szkołach średnich, większe dofinansowanie szkół,
- rozwój e-Edukacji, dostępność Internetu,

- konkursy z wiedzy poparte nagrodami,
- doposażenie placówek,
- zajęcia dla dzieci młodszych 0-3,
- współpraca międzynarodowa ze szkołami miast partnerskich,
- działania związane z edukacją dot. ekologii. Edukacja związana z historią miasta i okolica,
- bezpłatne wykłady lekarzy na różne tematy,

2. Kultury, rozrywki i sportu

- zorganizowanie w czasie letnim kina plenerowego,
- reklama zajęć sportowych np. poprzez spotkania z młodzieżą,
- organizowanie raz na jakiś czas tańszych biletów kinowych (np. Dzień kobiet, Dzień dziecka),
- inwestowanie w sale gimnastyczne oraz boiska wielofunkcyjne przy szkołach podstawowych,
- miejsca kulturalne objęte działaniem bezpłatnego WI-FI
- większa liczba kawiarni, klubów, dyskotek,
- poszerzenie atrakcji dla kuracjuszy uzdrowiska,
- dopłaty z UM do zajęć na basenie dla dzieci szkolnych,
- finansowanie zajęć sportowych,
- więcej imprez kulturalnych, spotkań, wystaw, więcej koncertów w okresie wakacji,
- promocja dużych wydarzeń kulturalnych (biesiady, wieczory jazzowe, koncerty w oranżerii),
- dostępność obiektów sportowych dla mieszkańców,
- więcej różnorodnych festiwali (food trucki sprawdziły się idealnie),
- darmowe zajęcia dla dzieci sportowe,
- więcej imprez (półkolonie, basen, zabawy lub koncertu w plenerze) dla dzieci 3-10 lat,
- rozwój kina itp.,
- hale sportowe przy szkołach,
- skupienie się na najmłodszych, angażowanie ich w życie kulturalne np. organizując teatry dla dzieci, spotkania muzyczne,
- więcej imprez biegowych. Imprezy dla młodzieży. Wystawy na temat miasta,
- budowa oświetlenia na boisku pełnowymiarowym przy ul. Polnej,
- budowa zaduszonego orlika,
- organizacja rodzinnych zawodów sportowych na stadionie,
- Bike park i wypożyczalnia rowerów,
- turnieje dla sportowców z całego województwa i ogólnokrajowe,

3. Infrastruktura miejska

- ścieżki rowerowe
- więcej miejsc parkingowych,
- naprawa chodników,
- połączenia kolejowe,
- poprawa sieci wodociągowej (udroźnienie studzienek, kanalizacja deszczowa),
- oświetlenie ścieżki rowerowej na Wielochowo,
- poprawa jakości dróg i chodników,
- remont budynku szkoły na ul. Szkolnej w celu poprawy efektywności,
- ukierunkowanie obszarów rozwoju miasta,
- rozbudowa sieci gazowej,

- wymiana sieci wodociagowych (częste awariej aktualnej sieci)
- nowe chodniki i drogi. Nowe bulwary miejskie
- bardzo obszerny temat, jest wiele do zrobienia.
- ustawienie dodatkowych koszy na śmieci.
- naprawa nawierzchni dróg i chodników
- zagospodarowanie fosy wokół zamku, las miejski, ożywić starówkę
- zainstalować na stałe ekspozycje zdjęć jak wyglądało kiedyś. wymiana słupów energetycznych przy głównej drodze na bardziej estetyczne głównie przy oranżerii bo szpecą miejsce.
- poprawienie stanu istniejących placów zabaw, poprawienie drożności kanałów odpływowych na poszczególnych ulicach
- budowa połączenia os. Astronomów z ul. Bartoszycka,
- należy postawić na szczególną dbałość o przestrzeń, zachowanie budynków starych, a niewpisanych do rejestru zabytków, ich rewitalizację i przeznaczenie na lokale gastronomiczne, których brakuje w turystycznym mieście, kluby, hotele, etc.,
- kontynuacja uzbwoień nowych terenów inwestycyjnych i mieszkaniowych,
- większa dbałość o to co wykonane, remonty dróg, płatne parkingi,
- wymiana oświetlenia ulicznego na nowe., lepsze oświetlenie parku im. Ireny Kwinto,
- termomodernizacja Szkoły Podstawowej nr 1

4. Rozwój potencjału turystycznego

- utworzenie jeszcze jednej plaży miejskiej
- więcej bazy noclegowej i gastronomicznej,
- pozyskanie „Góry krzyżowej” lub innej na narty,
- więcej punktów z pamiątkami,
- wykorzystanie miejsc zielonych w mieście na tereny wypoczynku i rekreacji,
- organizowanie ogólnopolskich imprez sportowych,
- więcej jadłodajni,
- zwiększenie miejsc do odpoczynku (stoliki i parasole) na deptaku,
- zagospodarowanie jezior, budowa szlaku kajakowego,
- reklama, marketing (social marketing), większe promowanie miasta,
- zrobić stylowy hotel w wysokiej bramie (parking przy urzędzie pracy), więcej imprez tematycznych przyciągających pasjonatów,
- przewodnik jeden z aktualną mapą LW i trasami rowerowymi,
- zachęta aby powstały lokale gastronomiczne w centrum, więcej pamiątek, promowanie miasta dzięki Mikołajowi Kopernikowi, Ignacemu Krasickiego itp.,
- baseny ze zjeżdżalniami,
- unowocześnienie Doliny Symsarny,
- utworzenie mapy miejsc wartych obejrzenia czy zwiedzenia. Większa promocja Cmentarza Rumuńskiego, tablice z opisem powstania konkretnych budynków czy osiedli np. Zydłaga,

5. Budowa uzdrowiska

- budowa nowoczesnego uzdrowiska wraz z infrastrukturą towarzyszącą,
- rozwój gastronomi i atrakcji dla kuracjuszy,
- ogólnopolska promocja uzdrowiska,
- pijalnia wód, inhalacje, naturalny kalendarz i codziennie ktoś zmienia datę na trawniku

- budowa Uzdrowiska i sanatoria, zachęcać inwestorów do budowania sanatoriów lub domów uzdrowiskowych,
- inwestować w infrastrukturę wokół uzdrowiska

6. Poprawa jakości środowiska naturalnego

- kontrola segregacji śmieci,
- kontrola palenia w piecach,
- dostawianie koszy na śmieci przy chodnikach,
- zorganizowanie lekcji „sprzątania Ziemi”,
- większe kary za zaśmiecanie środowiska (np. brak segregacji śmieci),
- zachęcenie do modernizacji przydomowych kotłowni,
- zwiększenie liczby koszy na śmieci,
- poprawa jakości wody w rzekach,
- wprowadzenie miejskiego sprzątania miasta z dziećmi uświadamiającego o dbaniu o środowisko,
- zwiększenie terenów zielonych, nasadzenia drzew,
- dbanie o Łynę i jej częsta kontrola w okolicach mleczarni,
- dotacje na wymianę starych pieców na inne źródła ciepła,
- dopłaty do kolektorów słonecznych,
- bonusy za poprawne segregowanie śmieci (np. zwolnienie z opłat),
- propagowanie jazdy komunikacją miejską a nie każdy swoim autem,
- zadaszyc wszystkie punkty z odpadami komunalnymi,
- interwencje straży miejskiej związane z paleniem śmieci,

7. Rozwój transportu publicznego (autobusy miejskie)

- autobusy miejskie dowożące dzieci do szkół,
- przeprowadzenie konsultacji społecznych w sprawie tras i godzin jazdy autobusów,
- budowa linii autobusowej kończącej się na odległych osiedlach (Zydląg, Przystaniowa-Bema, Astronomów),
- połączenie kolejowe z Olsztynem, Kaliningradem,
- stworzenie sieci autobusów miejskich i podmiejskich z centrum przesiadkowym,

8. Poprawa jakości systemu ochrony zdrowia

- stomatolog w szkołach,
- więcej specjalistów na NFZ,
- przywrócenie oddziałów szpitalnych i sprowadzenie specjalistów,
- zmniejszenie czasu oczekiwania na wizytę lekarską,
- powiększenie szpitalnego oddziału ratunkowego,
- krótszy czas oczekiwania do specjalistów,
- podniesienie kultury osobistej pracowników przychodni,
- budowa Miejskiego Domu Seniora,
- zakup sprzętu dla ZRM,
- doinwestowanie szpitala,
- wybudowanie nowego szpitala,

9. Poprawa bezpieczeństwa

- zamontowanie sygnalizacji świetlnej na ul. Krasickiego, Mławskiej,
- bezpieczne przejścia dla dzieci do szkoły,

- poprawa chodników oraz oznakowania przejść dla pieszych – dostosowanie ich do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz kobiet z wózkami,
- likwidacja barier architektonicznych dla osób z niepełnosprawnościami (w budynkach użyteczności publicznej),
- rozbudowa miejskiego monitoringu,
- lepsze oświetlenie miasta,
- więcej patroli nocnych,
- rozbudowa Straży Miejskiej,
- inwestycja w nowy sprzęt dla strażaków,
- poprawa bezpieczeństwa na moście przy ul. Olsztyńskiej, spowalniacze ,barierki od str. ulicy,

10. Poprawa obsługi mieszkańców w urzędzie

- możliwość załatwiania spraw urzędowych przez Internet,
- szybszy czas wydawania decyzji administracyjnych (w uzasadnionym przypadku),
- rozwój e-Uслуг

11. Rozwój przedsiębiorczości

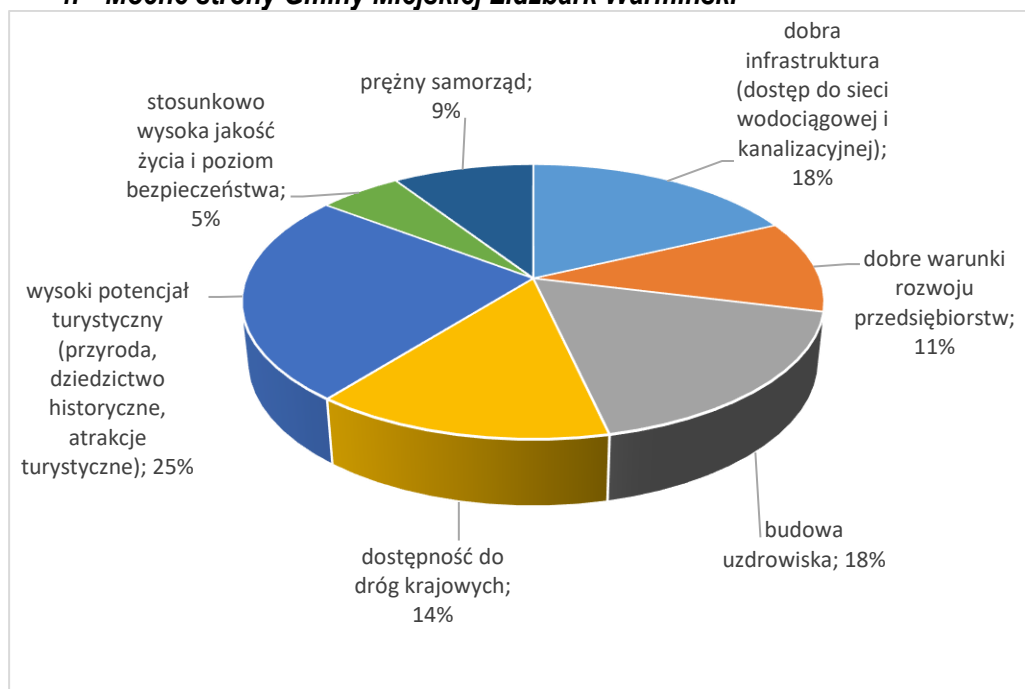
- zmniejszenie podatków dla firm, dzięki czemu mogły by legalnie funkcjonować z korzyścią dla obu stron,
- promowanie Specjalnej Strefy Ekonomicznej, aby przyciągnąć nowych inwestorów,
- większa dostępność do niskoprocentowanych kredytów,
- obsługa przedsiębiorców przez fachowców, organizacja szkoleń o różnej tematyce związanej z prowadzeniem działalności, zwiększenie współpracy z jednostkami rozdysponującymi środki z UE,
- Inkubator przedsiębiorczości, być może firmy symulacyjne, organizacja spotkań z liderami branży w rozwojowych dziedzinach, ułatwienia dla młodych przedsiębiorców i ich wsparcie,
- zachęty dla przedsiębiorców (ulgi podatkowe, bonifikaty, bonusy),
- zmniejszenie opłat m.in. za śmieci, wodę, ścieki,
- powiększenie strefy ekonomicznej,
- Otworzenie się na młodzież np. Dzień przedsiębiorczości . Młodzież odwiedza zakłady pracy, poznaje ich specyfikę, wymienia się doświadczeniami. Skutkować to będzie na poznawanie warunków przyszłej pracy, ewentualne możliwości,
- Wsparcie młodych mieszkańców miasta w zakładaniu firm i prowadzeniu działalności na terenie miasta

3. Działania, jakie należy zrobić w pierwszej kolejności w najbliższych latach

- utworzenie komunikacji miejskiej,
- zagospodarowanie dworca autobusowego i rozwój połączeń do innych miejscowości turystycznych województwa
- stomatolog w szkołach,
- zajęcia pozalekcyjne w szkołach,
- poprawa służby zdrowia,
- dofinansowanie do wymiany pieców,
- budowa uzdrowiska, jako nowy obiekt z miejscami pracy dla mieszkańców powiatu,
- poszerzenie oferty dla kuracjuszy,
- zmniejszenie podatków dla firm,

- zamontowanie sygnalizacji świetlnej,
- zorganizowanie zajęć socjoterapeutycznych,
- połączenia kolejowe,
- otwarcie miejskiego żłobka,
- większa liczba miejsc parkingowych, wprowadzenie płatnego parkowania w centrum miasta,
- poprawa bezpieczeństwa mieszkańców,
- budowa nowych budynków mieszkalnych, budowa osiedli komunalnych
- zagospodarowanie wolnych terenów,
- światłowód,
- budowa drogi przy ulicy Wiosennej, przebudowa ulicy Spółdzielców,
- wymiana pieców,
- kolejny bulwar nad Łyną np.: bulwar przy osiedlu „Zydląg” połączony z bulwarem przy szpitalu,
- deptak róg Kresowej i Wiejskiej zmniejszyć obszar płytek dać więcej zieleni,
- budowa obwodnicy miasta,
- przywrócić zimowy ośrodek na krzyżowej Górze,
- promocja i rozbudowa Specjalnej Strefy Ekonomicznej na północ od miasta,
- zagospodarowanie Wysokiej Bramy,
- utworzenie mapy miejsc wartych obejrzenia czy zwiedzenia. Większa promocja Cmentarza Rumuńskiego, tablice z opisem powstania konkretnych budynków czy osiedli np. Zydląga,
- zadbać o czyste powietrze i rzeki,
- wymiana systemu grzewczego w budynkach komunalnych,
- rozwój gastronomii,
- rewitalizacja fosy przy zamku,
- pomoc finansowa dla szkółek, akademii które wychowują dzieci na młodych sportowców,

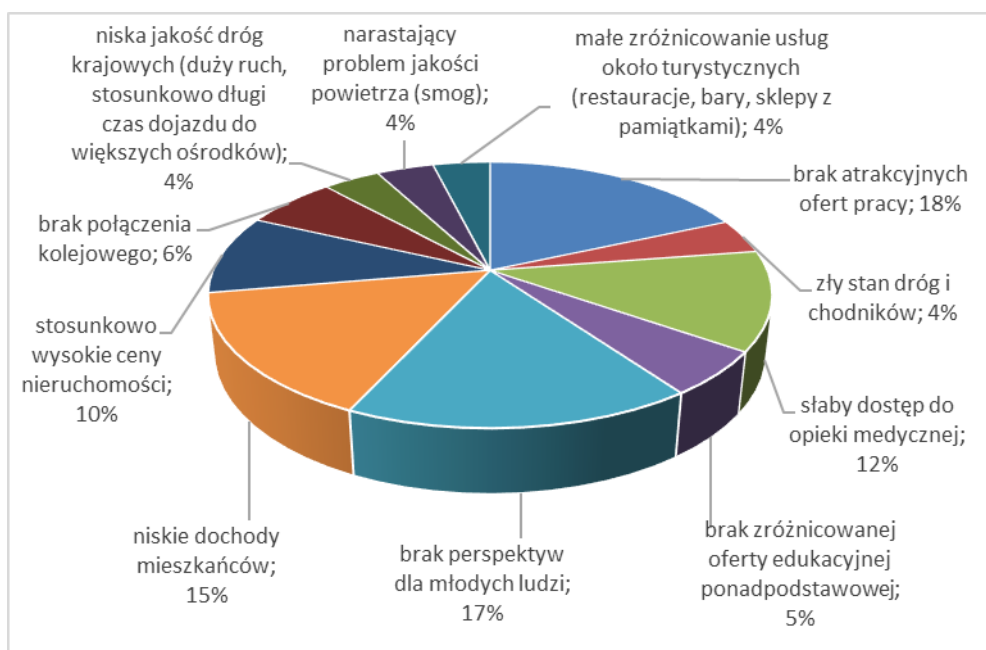
4. Mocne strony Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński

Dodatkowo respondenci mieli możliwość dodać swoje odpowiedzi:

- dwie jednostki wojskowe,
- bliskość granicy,
- piękne położenie,
- walory przyrodnicze,
- unowocześnianie miasta,
- coraz bardziej zadbane miasto, miłe dla oczu widoki,
- duża cisza i spokój.

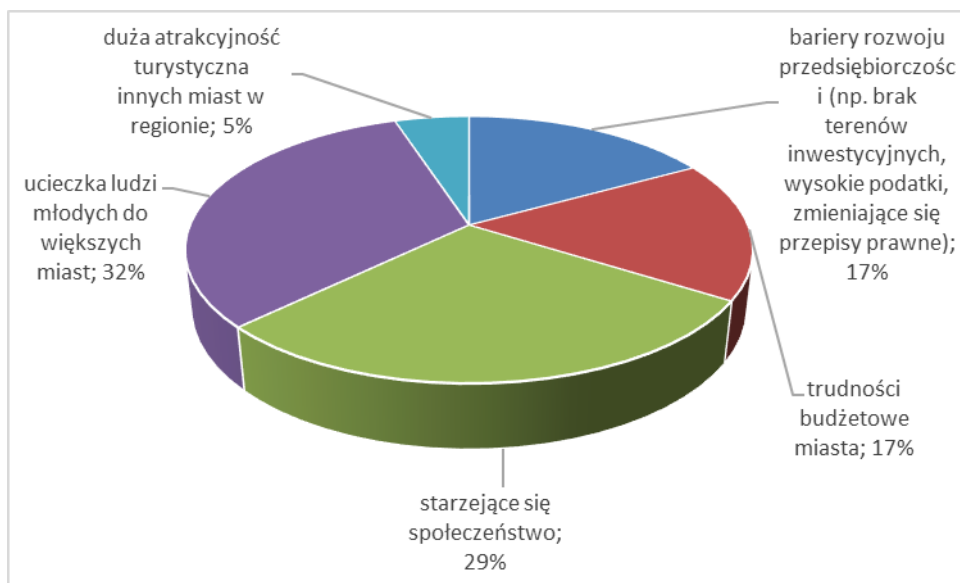
5. Słabe strony Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński

Dodatkowo respondenci wskazali:

- przydałoby się więcej klimatycznych, oryginalnych punktów gastronomicznych,
- brudne powietrze zimą,
- słabo rozwinięty handel i mało zakładów pracy,
- za mało festiwali, koncertów ,czegoś co mogłoby zachęcić do przyjazdu do miasta.

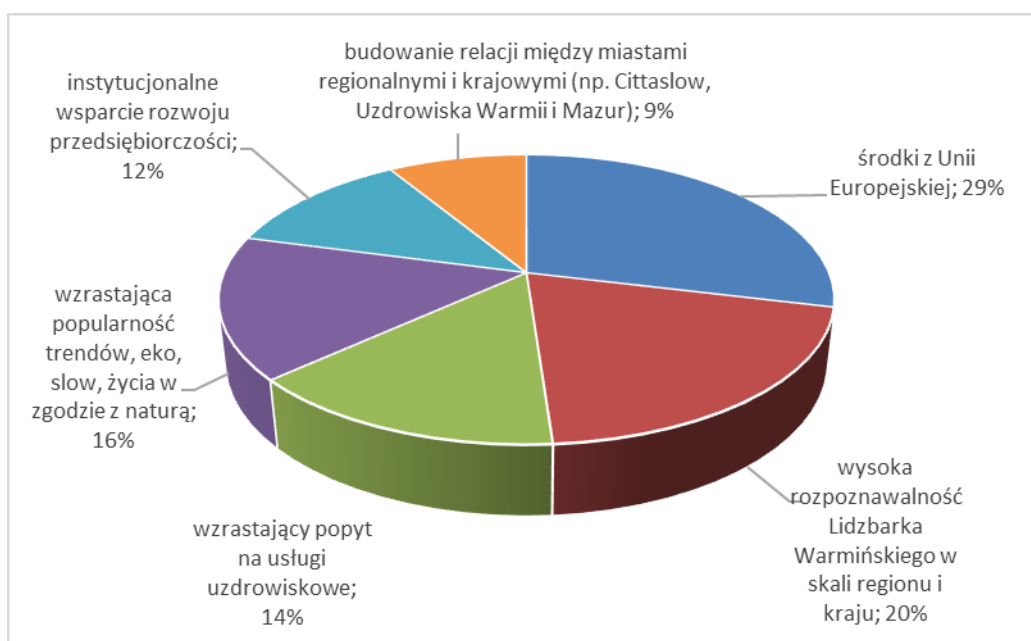
6. Największe zagrożenia dla rozwoju obszaru Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński

Dodatkowo, respondenci wskazali dodatkowe zagrożenia:

- starzejące się społeczeństwo,
- jednostronne myślenie o mieście w kategoriach wyłącznie turystycznych powodujące powstawanie "atrakcji" niczym nieróżniących się od walorów innych miast,
- utrata dotacji unijnych niezależnych od władz miast,
- strukturalne bezrobocie,
- brak miejsc pracy.

7. Szanse rozwojowe dla obszaru Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński

Respondenci wskazali również inne szanse rozwojowe Lidzbarka Warmińskiego:

- środki z państwa nie tylko z UE,
- budowanie stabilności ekonomicznej w oparciu o śmiałe pomysły biznesowe,
- dbałość o wygląd i stan budynków, jest zbyt dużo ruder,
- ponowne otwarcie granicy z Obwodem Kaliningradzkim w celach wymiany handlowej,
- wejście na basen dla mieszkańców ze zniżką 50%,
- zachęcenie młodych ludzi do życia w Lidzbarku Warmińskim.

8. Dokończenie zdania: **Uważam, że Lidzbark Warmiński jest...**

- ... wygodnym miastem do życia, pod warunkiem, że ma się stałą pracę,
- ... bezpiecznym miastem, ale jeszcze trzeba to polepszyć,
- ... miastem wysoce atrakcyjnym turystycznie, jednakże posiadającym słabą bazę gastronomiczną,
- ... pięknym i zabytkowym miastem, który w ostatnich latach prężnie się rozwija,
- ... bardzo ładnym miastem, które zwraca uwagę swoimi atrakcjami turystycznymi,
- ... miastem „przyszłości”,
- ... miastem przyjaznym nie tylko dla turystów, ale także jego mieszkańców. Dobrze się tu mieszka, pracuje i odpoczywa. Niestety nie ma tu perspektyw dla młodych ludzi, którzy uciekają do większych miast.
- ... jednym z najpiękniejszych miast warmińskiej krainy,
- ... coraz to piękniejszym miastem z dużym potencjałem,
- ... kuźnią talentów i artystów,
- ... ciekawym miastem, lecz z niewykorzystanym potencjałem
- ... malowniczym miasteczkiem, ale bez perspektyw dla ludzi młodych,
- ... miastem turystycznym,
- ... miastem wielu możliwości, które rozwija się dynamicznie, ale w zrównoważony sposób,
- ... spokojnym i urokliwym miastem,
- ... coraz ładniejszym miastem,
- ... fajnym miastem, ale nie da rady się rozwijać bez firm, nie wszyscy chcą pracować w wojsku. A więc uzdrowisko swoją drogą ale na pierwszym miejscu firmy duże i małe bo tam mogą znaleźć pracę i młodzi i starsi,
- ... pięknym miastem, ale nudnym za mało atrakcji dla młodych ludzi
- ... miastem bez perspektyw dla młodych ludzi, któremu brakuje polityki mieszkaniowej.
- ... wspaniałym, pięknym i wygodnym miastem do zamieszkania. Tutaj każdy znajdzie coś dla siebie i w dziedzinie kultury, i sportu, i rozrywki. Odległość do dużych aglomeracji w tym Trójmiasto, Warszawa, Olsztyn nie jest jakaś bardzo duża i nie jest też nadmiernie uciążliwa (przy wyjazdach wakacyjnych),
- ... miastem pogrążonym w stagnacji (turystyka to pozór rozwoju, nie sprawdza się pozasezonowo i nie przynosi dużych dochodów),
- ... pięknym miastem, które jest coraz bardziej doceniane przez mieszkańców i turystów. Każdy kto tu mieszkał lub był chętnie tu wraca,
- ... miastem wyjątkowym,
- ... pięknym, rozwojowym, z dobrym gospodarzem miastem,

- ... piękny ale wymaga wciąż wiele pracy. Wysoka Brama woła o ratunek
- ... miłym i ładnym miasteczkiem jednak położonym peryferyjnie (brak kolei i dobrych połączeń z innymi miastami nie licząc Bartoszczyca) i z tego powodu ma ograniczone możliwości rozwoju, musi pewne ograniczenia przekuć w sukces - przyroda, bliskość do granicy z Rosją,
- ... moim miastem jestem z Lidzbark Warmiński tu zostanę,
- ... jednym z najbardziej urokliwych miast w Polsce, jest moim miejscem na ziemi,
- ... słabym miejscem do zamieszkania. Jedyne dobre miejsce pracy to wojsko dla mężczyzn. A co dla kobiet?
- ... miastem, które ma potencjał. Potrzeba jednak wiele pracy, zarówno ze strony Burmistrza jak i podległych urzędników. Należałoby utworzyć stanowisko dla osoby, która zajmowałaby się kontaktem z mieszkańcami, kontaktami nie tylko w urzędzie ale i w terenie. Przez takie działanie Urząd miałby lepsze postrzeżenie problemów i potrzeb Lidzbarszczan,
- ... atrakcyjnym miastem, gdzie można znaleźć ukojenie dla ciała i duszy,
- ... miastem ładnym spokojnym, czasem za spokojnym,
- ... najlepszym miejscem do zamieszkania dla każdego,
- ... pięknym miastem. Zmienia się z roku na rok na ładniejsze, zadbane, odnowione i przyjazne dla samych mieszkańców jak i turystów. W Lidzbarku są wysokie czynsze za lokale usługowe, zamiast sklepów z odzieżą, kawiarniami, sklepem z odzieżą dziecięcą sklepem ze zdrową żywnością na każdym kroku są apteki i placówki bankowe, brakuje zakładów pracy miejsc pracy dla ludzi szczególnie w najgorszej sytuacji są matki które mają dzieci mają z kim je zostawić a nich ich nie chce przyjąć do pracy, brak nieruchomości tzn. mieszkań dla młodych ludzi, a jeśli są to ceny są mega wielkie i nie ma szans na kredyt, odnowa Góry krzyżowej i miejsce bezpieczne do spacerów czyli Dolina Symsarny,
- ... najlepiej rozwijającym się miastem w naszym regionie dzięki prężnie działającemu samorządowi, gratulacje,
- ... miastem z dobrą wizją na przyszłość,
- ... pięknym miastem, w którym życie toczy się w miarę spokojnie w miłym towarzystwie przyrody.
- ... przestarzały i nastawiony na seniorów tylko i wyłącznie,
- ... pięknym miastem, ale można jeszcze poprawić trochę rzeczy, inwestować, tak aby Lidzbark Warmiński stał się perełką naszego regionu,
- ... moim miejscem na Ziemi,
- ... prężnym miastem zasługującym na duży rozwój sfery turystycznej. O ile chodzi o jezioro Wielochowo zostało źle potraktowane przez zarybienie nadmierną ilością sumy. Spustoszył białoryb,
- ... pięknym miastem z olbrzymim potencjałem. Należy zadbać o mieszkańców, by komfort życia, nie zmuszał ich do wyjazdów za chlebem. Brak mieszkań, pracy i perspektyw.
- ... miastem dla seniorów oraz dla ludzi którzy chcą wyrwać się z dużego miasta na weekend,
- ... miastem, które nie daje możliwości rozwoju,

Podsumowanie badania ankietowego

W ramach opracowania „Diagnozy społeczno-gospodarczej Lidzbarka Warmińskiego” przygotowano kwestionariusz ankiety mający na celu poznanie opinii mieszkańców miasta na temat życia w Lidzbarku Warmińskim i różnych jej aspektów funkcjonowania.

Zdaniem respondentów obszary, które wymagają większej uwagi ze strony władz samorządowych w najbliższej przyszłości to m.in. poprawa jakości systemu ochrony zdrowia (61%), rozwój przedsiębiorczości (55%) oraz edukacja (45%). Potwierdzeniem dużego zainteresowania społeczności lokalnej rozwojem społeczno-gospodarczym miasta jest wskazanie łącznie kilkadziesiątu inwestycji we wszystkich obszarach zapisanych w pytaniu nr 2, które według nich powinny być priorytetem dla władze samorządowych. Analizując poszczególne obszary najczęściej pojawiały się poniższe inwestycje, przedsięwzięcia :

- edukacja - utworzenie miejskiego żłobka,
- kultura, rozrywka, sport – dostępność obiektów sportowych dla mieszkańców,
- infrastruktura miejska – remont dróg i chodników, budowa ścieżek rowerowych,
- potencjał rozwoju turystycznego – większa promocja miasta,
- poprawa jakości środowiska naturalnego – dofinansowanie do wymiany źródeł ciepła,
- rozwój transportu publicznego (autobusy miejskie) – linie autobusowe dedykowane dla dzieci jako dojazd do szkół,
- poprawa jakości systemu ochrony zdrowia – zakup nowoczesnego sprzętu do szpitala,
- poprawa bezpieczeństwa – rozwój monitoringu,
- poprawa obsługi mieszkańców w urzędzie – rozwój e-usług,
- rozwój przedsiębiorczości – ulgi i zwolnienia podatkowe.

Podobnie tak jak w pytaniu nr 2, ankietowani wskazali kilkadziesiąt odpowiedzi do pytania nr 3, jakie działanie powinno być zrealizowane w pierwszej kolejności przez władze samorządowe. Odpowiedź, która najczęściej się pojawiała dotyczyła utworzenia miejskiego żłobka oraz infrastruktury technicznej związanej z bezpieczeństwem tj. poprawy jakości chodników i dostosowanie ich również do osób z niepełnosprawnościami, poprawy widoczności przejść dla pieszych oraz montowanie sygnalizacji świetlnych. Respondenci zwrócili również uwagę na dostępność komunikacyjną – rozwój komunikacji miejskiej (w tym konsultacji społecznych związanych z trasami autobusów miejskich oraz rozkładu jazdy) oraz przywrócenia kolei, łączącej Lidzbark Warmiński z innymi miastami.

Według 25% respondentów najmocniejszą stroną miasta jest wysoki potencjał turystyczny (przyroda, dziedzictwo historyczne, atrakcje turystyczne). W dalszej kolejności jest dobra infrastruktura (dostęp do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej – 18%) oraz budowa uzdrowiska (18%).

Do 3 słabych stron Lidzbarka Warmińskiego jest brak atrakcyjnych ofert pracy (18%), brak perspektyw dla młodych ludzi (17%) oraz niskie dochody mieszkańców (15%).

Największe zagrożenia, jakie zostały wskazane przez respondentów to: ucieczka ludzi młodych do większych miast (32%) i powiązane również z tym starzejące się społeczeństwo (29%), bariery rozwoju przedsiębiorczości (np. brak terenów inwestycyjnych, wysokie podatki, zmieniające się przepisy prawne – 17%) oraz trudności budżetowe miasta (17%).

Trzy największe szanse rozwojowe dla miasta Lidzbark Warmiński według ankietowanych to: środki z Unii Europejskiej (29%), wysoka rozpoznawalność Lidzbarka Warmińskiego w skali regionu i kraju (20%), wzrastająca popularność trendów, eko, slow, życia w zgodzie z naturą (16%). Obecna największa inwestycja realizowana przez władze samorządowe Lidzbarka Warmińskiego, czyli budowa uzdrowiska a wraz nią wzrastający popyt na usługi uzdrowiskowe zajęła czwarte miejsce (14%).

Mieszkańcy miasta są na ogół zadowoleni z tego, że żyją w Lidzbarku Warmińskim i czują się z nim związani. Świadczą o tym bardzo dużo pozytywnych odpowiedzi do ostatniego pytania, w którym respondenci zostali poproszeni o dokończenie zdania „Uważam, że Lidzbark Warmiński jest”. Najczęściej w odpowiedziach ankietowanych powtarzały się zwroty: piękny, atrakcyjny, bezpieczny i miasto przyszłości. Jednakże pojawiały się również zwroty negatywne np. miasto bez perspektyw dla ludzi młodych, co ankieterzy wskazywali w odpowiedziach do poprzednich pytań.

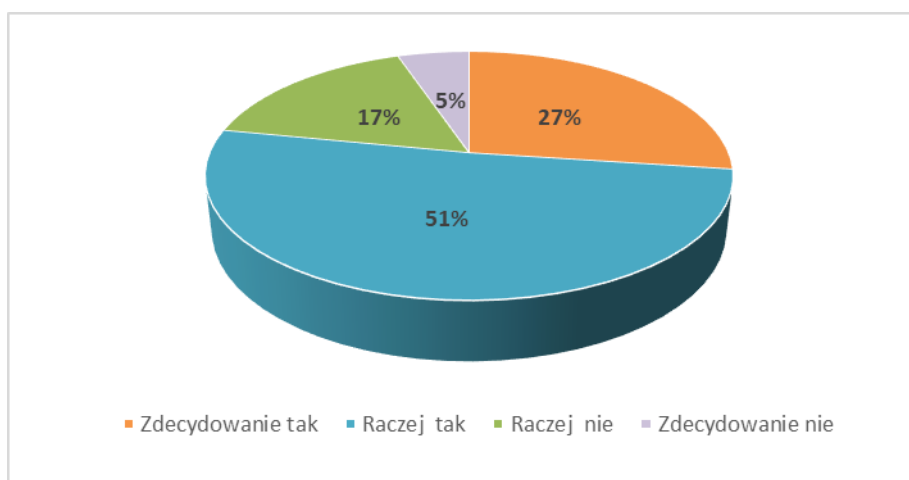
6.2. Badanie jakości życia w Lidzbarku Warmińskim

W ramach „Raportu zrównoważonego rozwoju Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński za 2018 r.” przeprowadzono w maju i czerwcu 2019 r. W badaniu przeprowadzonym udział wzięło 306 mieszkańców miasta.

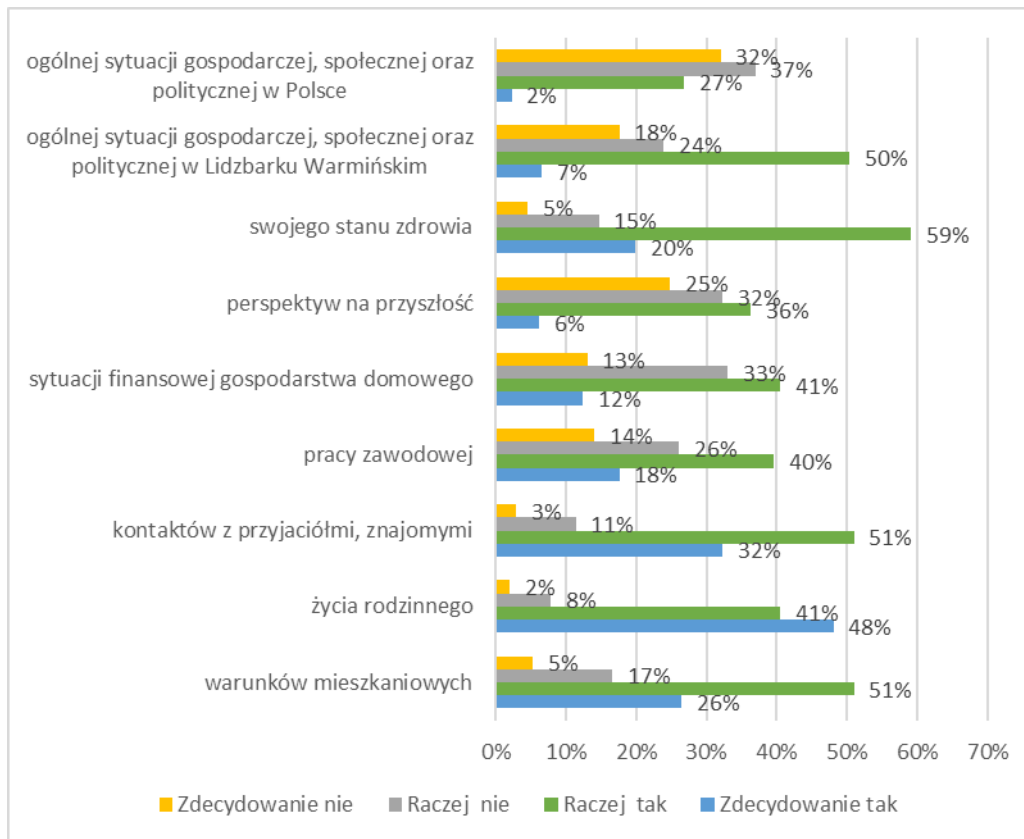
Respondenci odpowiadali na pytania dotyczące przywiązania do miejsca zamieszkania, oceniające warunki życia oraz jakość i dostępność usług publicznych na terenie miasta (w obszarach: środowisko, transport i infrastruktura komunikacyjna, bezpieczeństwo publiczne, edukacja i wychowanie, ochrona zdrowia, pomoc społeczna, biznes i rynek pracy, kultura i rekreacja), a także dotyczące możliwości i kierunków rozwoju Lidzbarka Warmińskiego.

Poniżej przedstawiono graficznie odpowiedzi do ankiety.

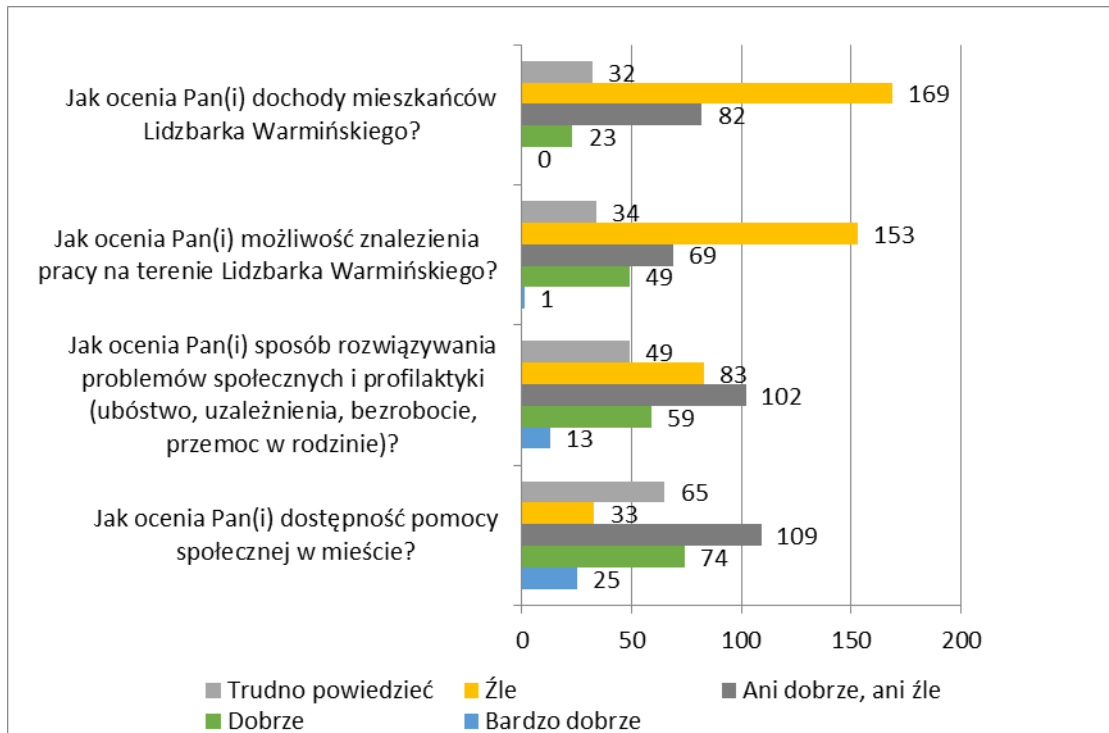
1. Zadowolenie z życia w Lidzbarku Warmińskim.

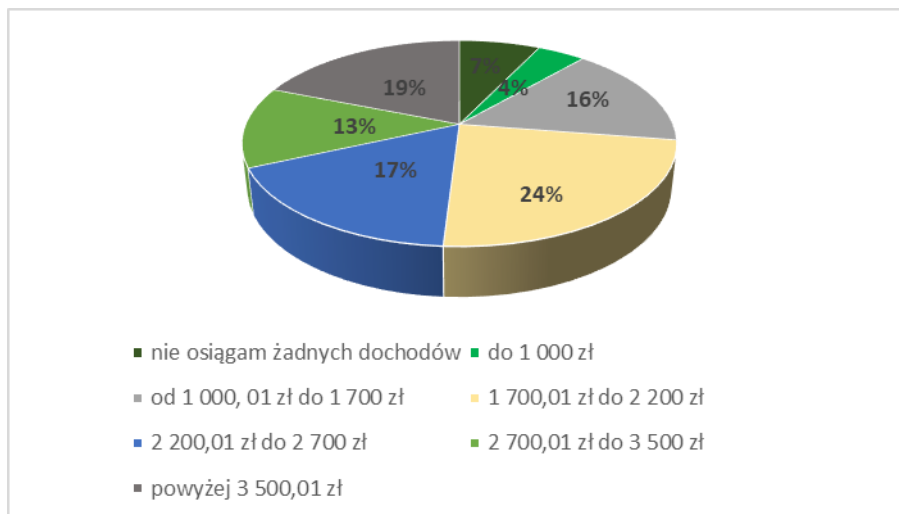
2. Zadowolenie z ...

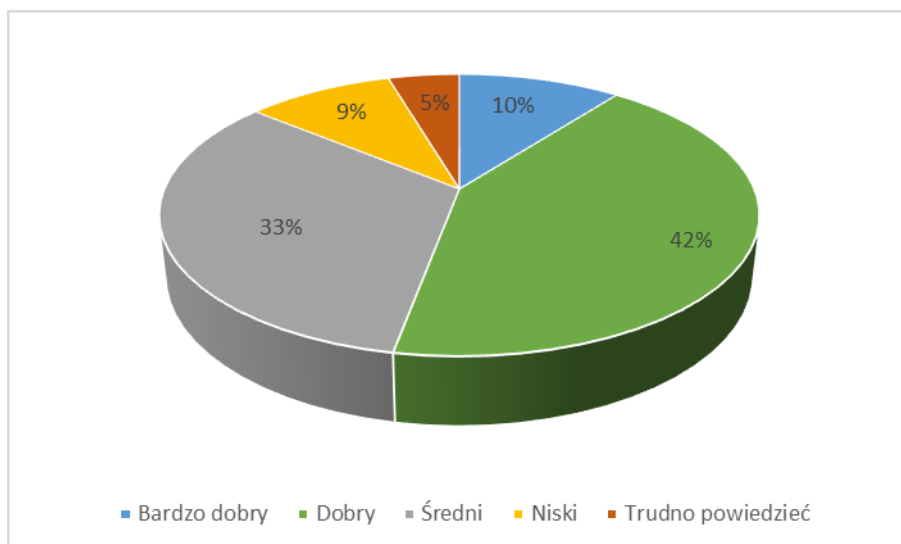
3. Problemy społeczne

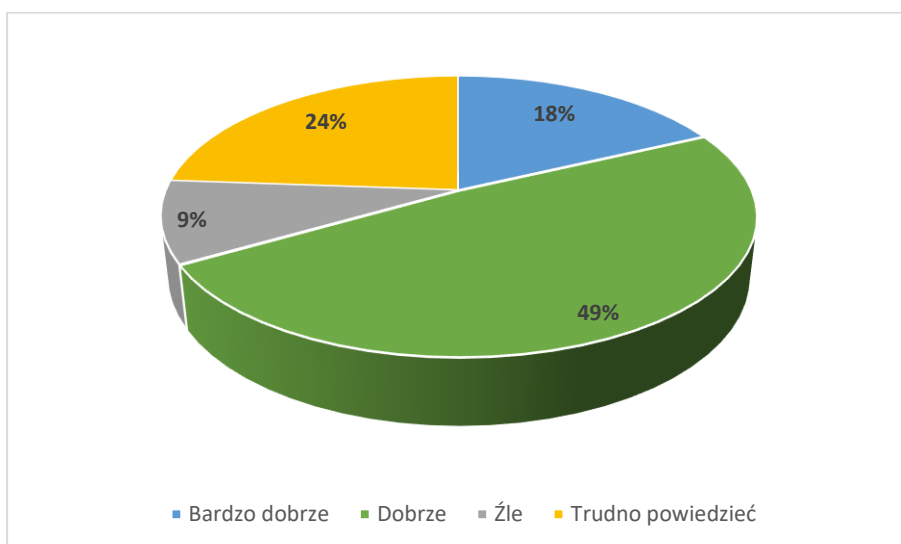
4. Poziom dochodów netto („na rękę”).

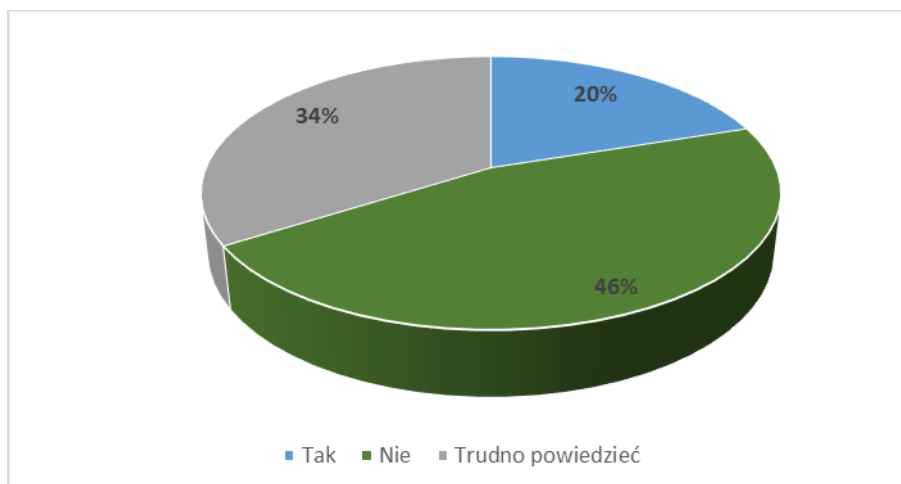
5. Ocena poziomu szkół w mieście (dostępność i jakość kształcenia).

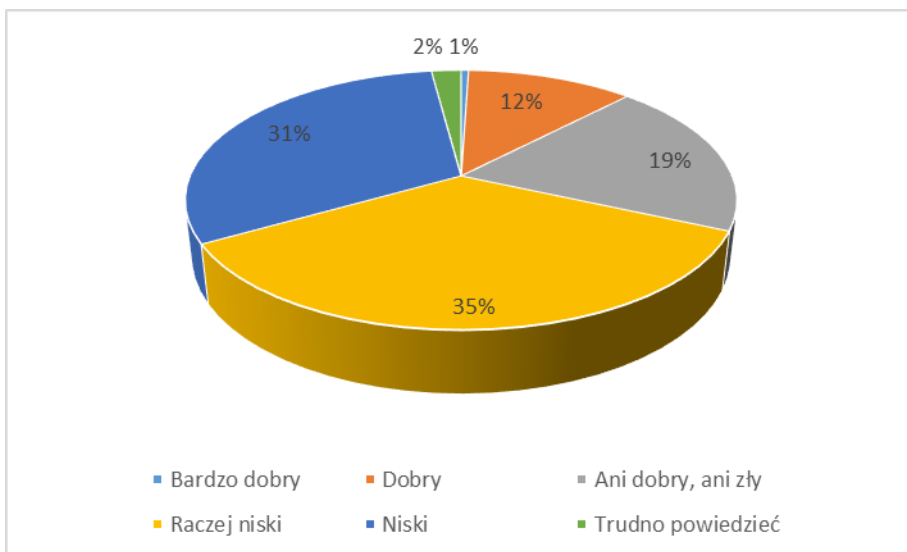
6. Ocena dostępności zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży.

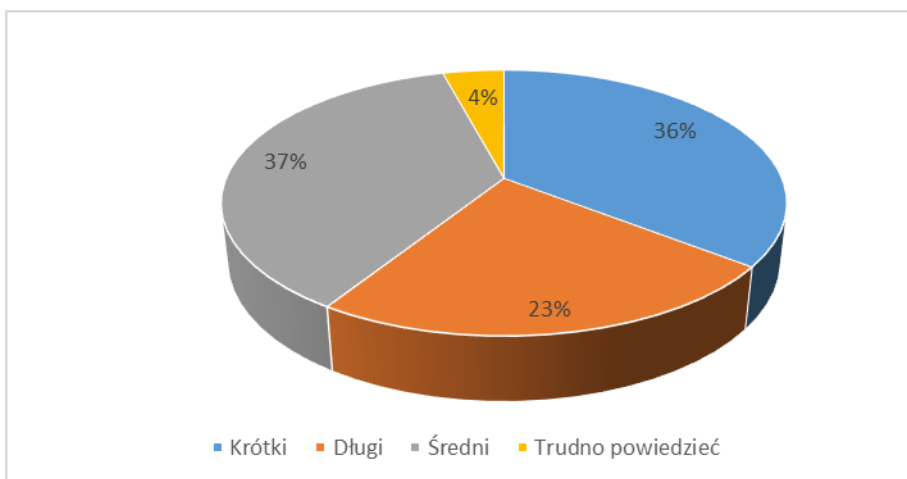
7. Ocena liczby przedszkoli i żłobków w mieście.

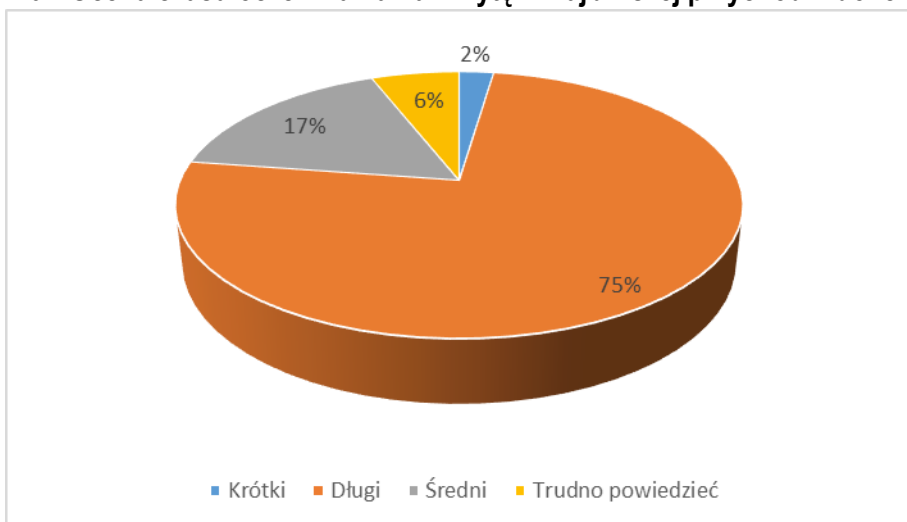
8. Ocena dostępności i poziomu publicznych usług ochrony zdrowia (NFZ).

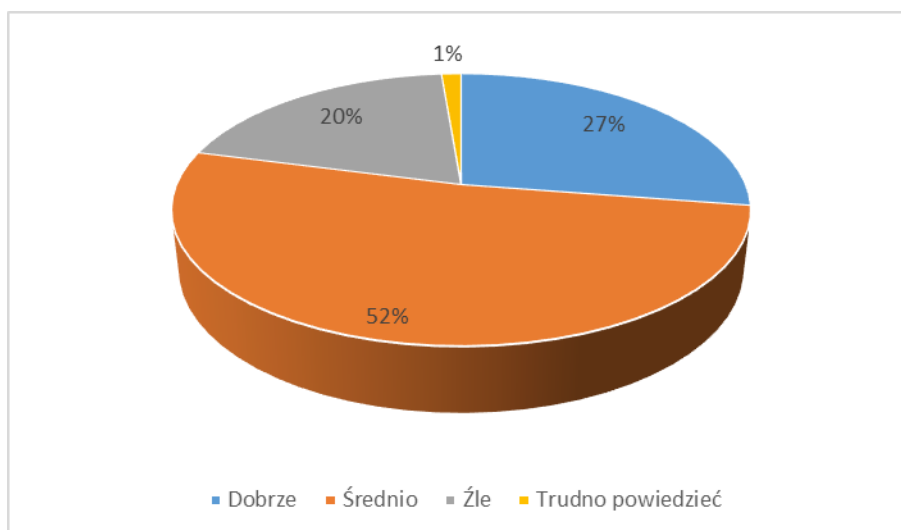
9. Ocena czasu oczekiwania na wizytę w najbliższej przychodni do lekarza rodzinnego.

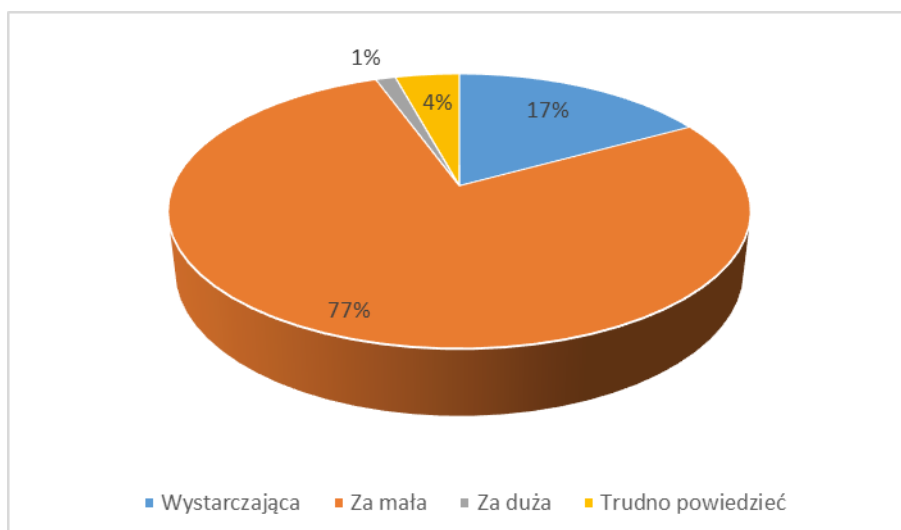
10. Ocena czasu oczekiwania na wizytę w najbliższej przychodni do lekarza specjalisty.

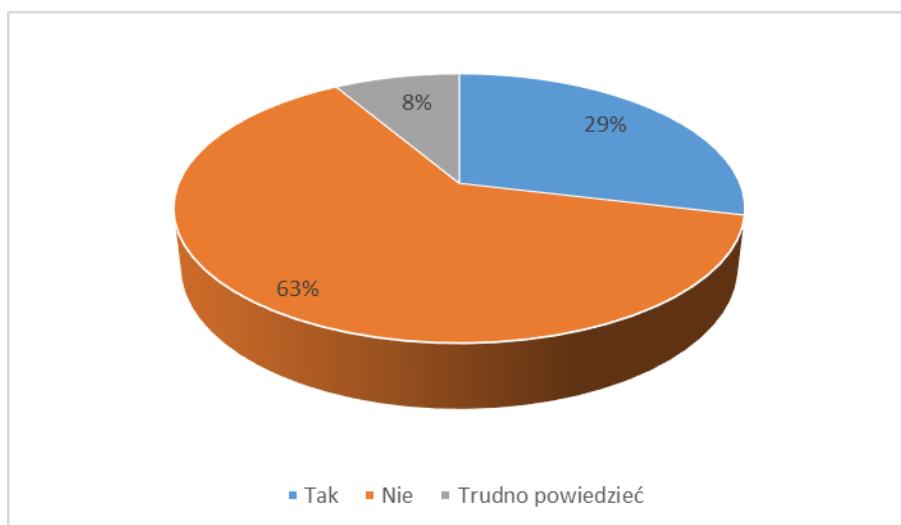
11. Ocena stanu ulic w mieście.

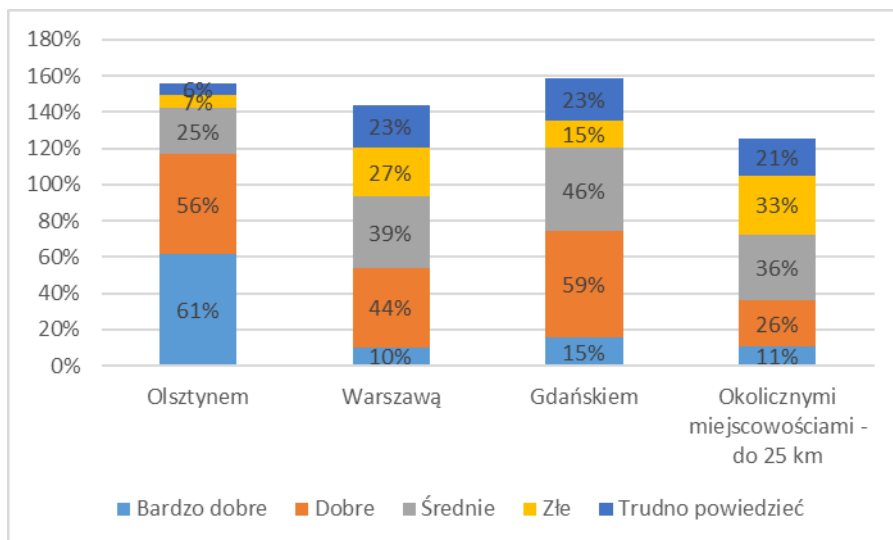
12. Ocena dostępności miejsc parkingowych w mieście.

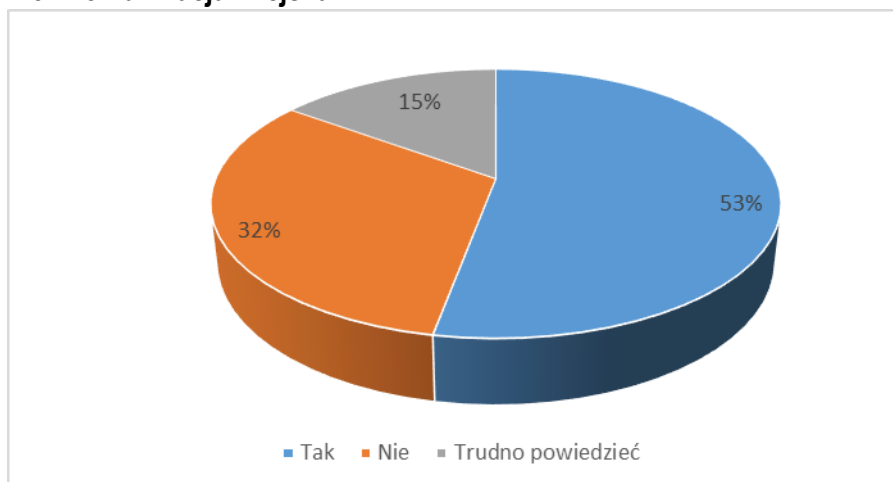
13. Strefa płatnego parkowania.

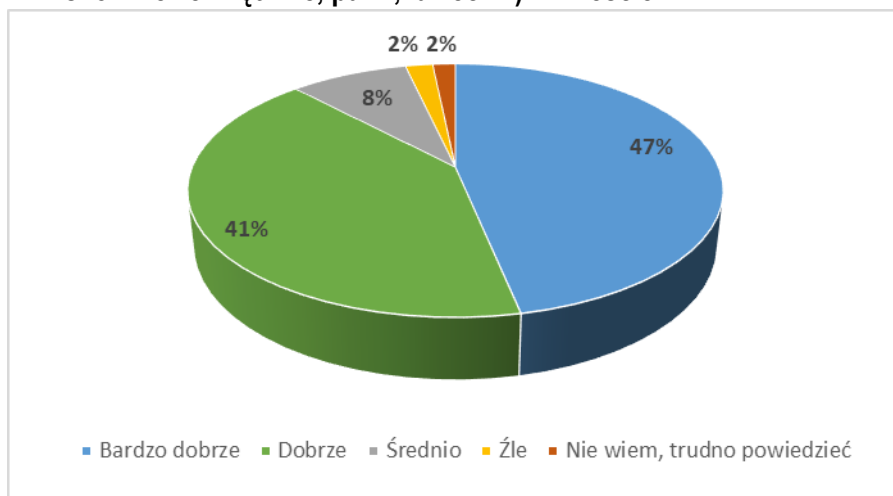
14. Połączenia komunikacyjne (środkami transportu publicznego) z: Olsztynem, Warszawą, Gdańskiem, okolicznymi miejscowościami.

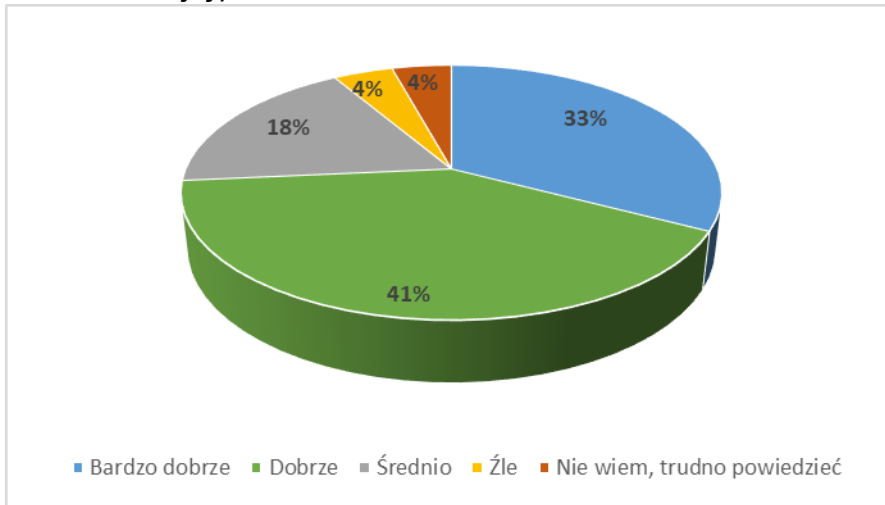
15. Komunikacja miejska.

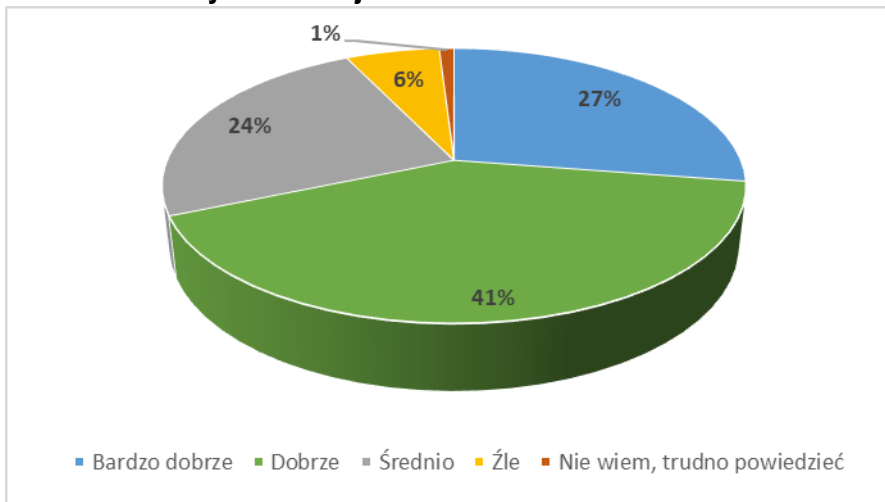
16. Ocena infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (boiska, sale sportowe, baseny, place zabaw, siłownie zewnętrzne, parki, ławeczki) w mieście.

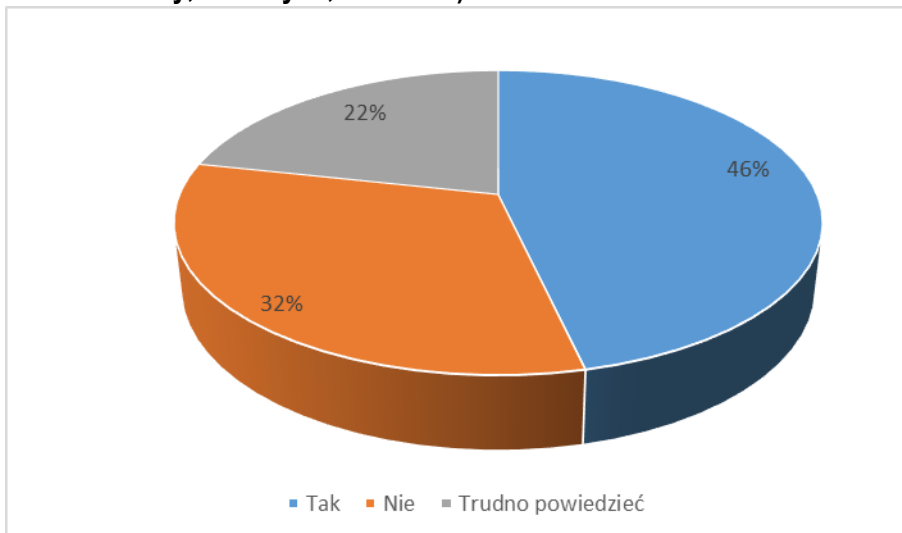
17. Ocena oferty sportowo-rekreacyjnej (np. oferta klubów sportowych, imprezy sportowe, mecze, rajdy) w mieście.

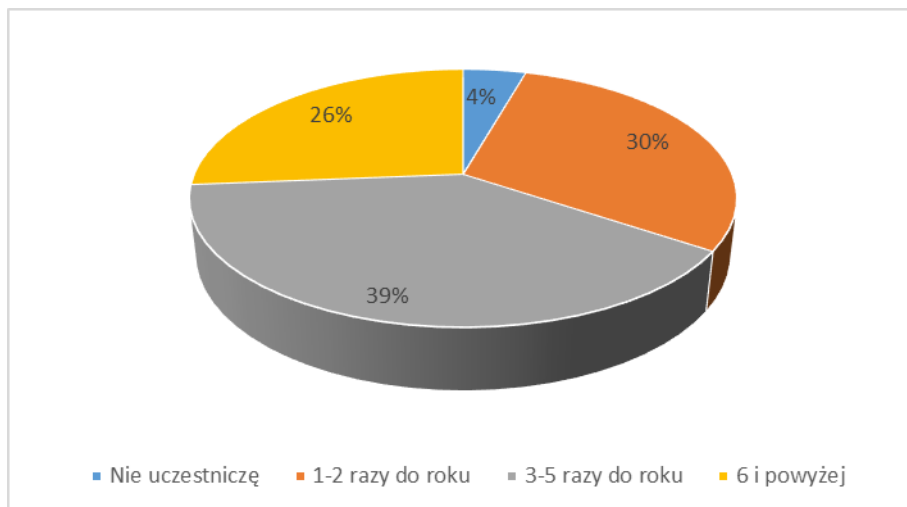
18. Ocena oferty kulturalnej w mieście.

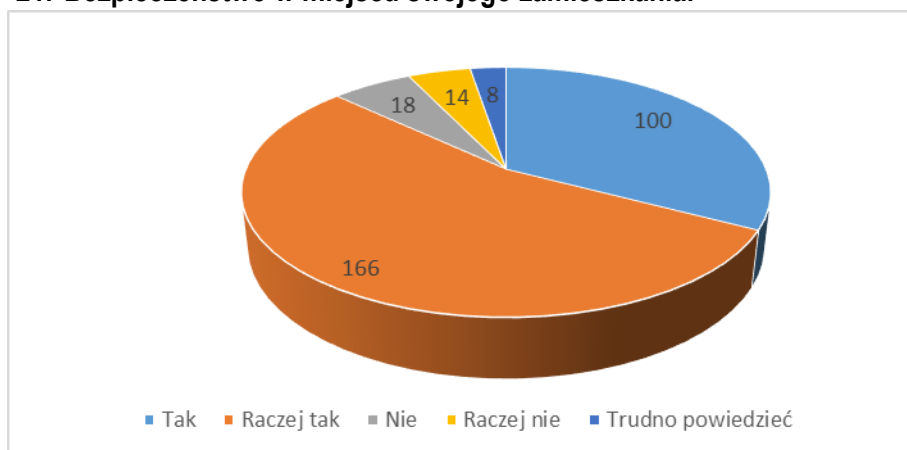
19. Oferta spędzania czasu wolnego dostosowana do wszystkich mieszkańców miasta (dzieci, młodzieży, dorosłych, seniorów).

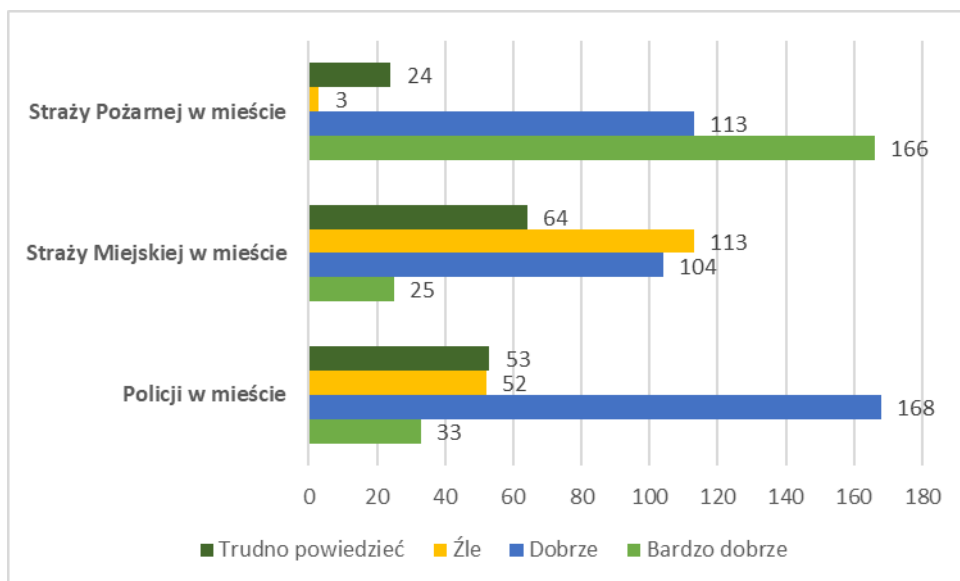
20. Uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych na terenie miasta.

21. Bezpieczeństwo w miejscu swojego zamieszkania.

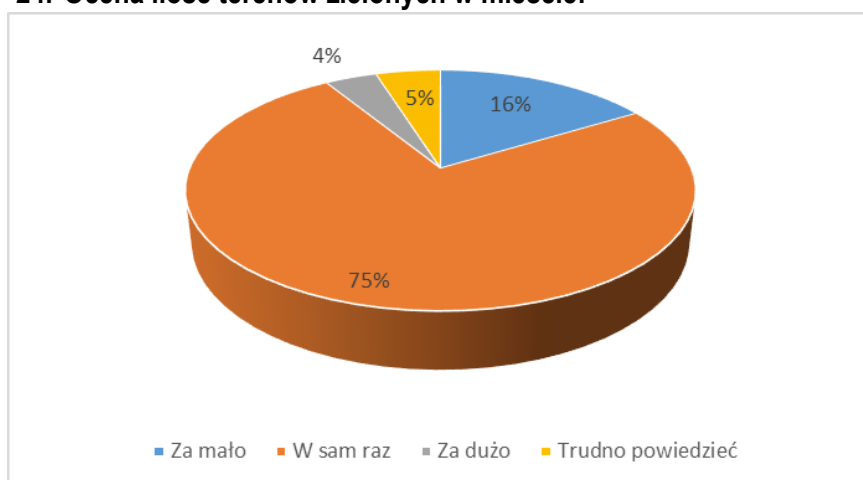
22. Ocena funkcjonowania....

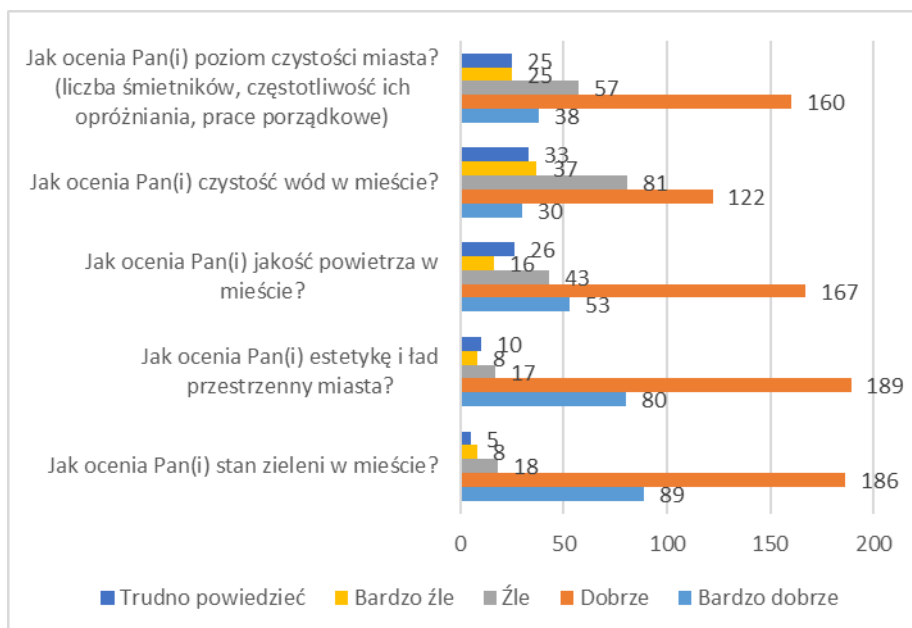
23. W najbliższej okolicy Pana(i) miejsca zamieszkania...

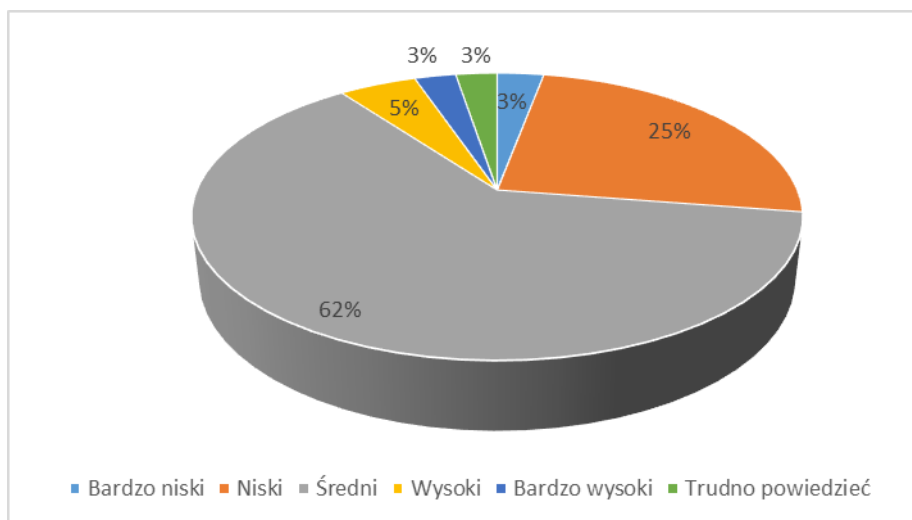
24. Ocena ilość terenów zielonych w mieście.

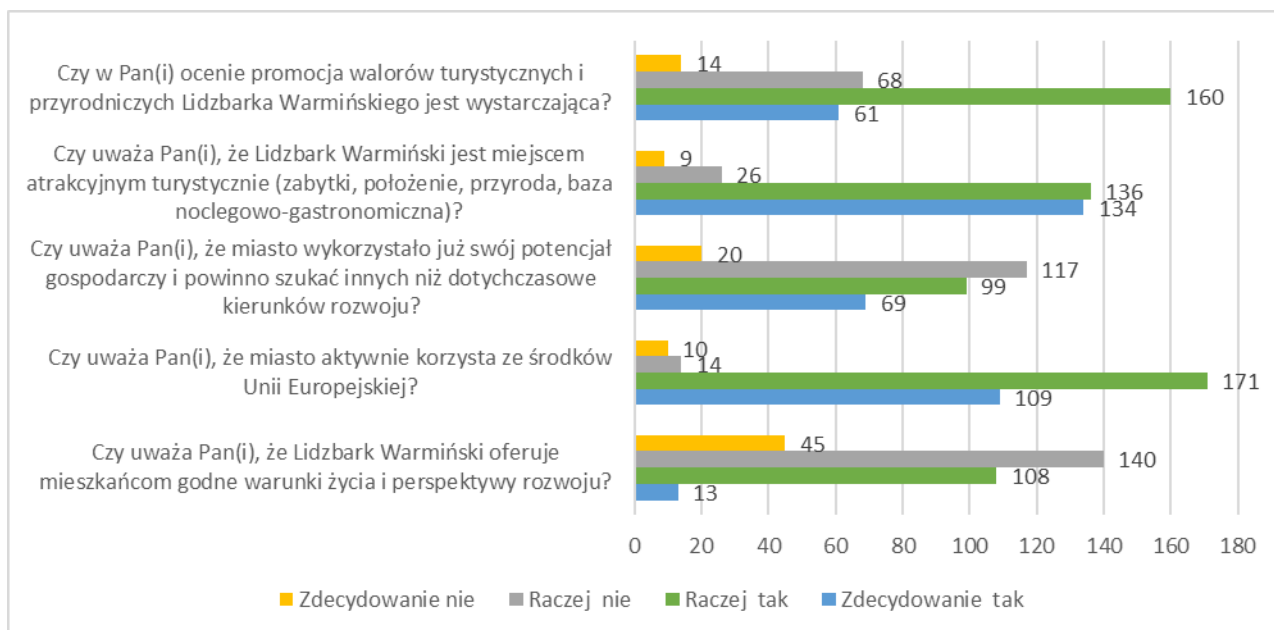
25. Środowisko.

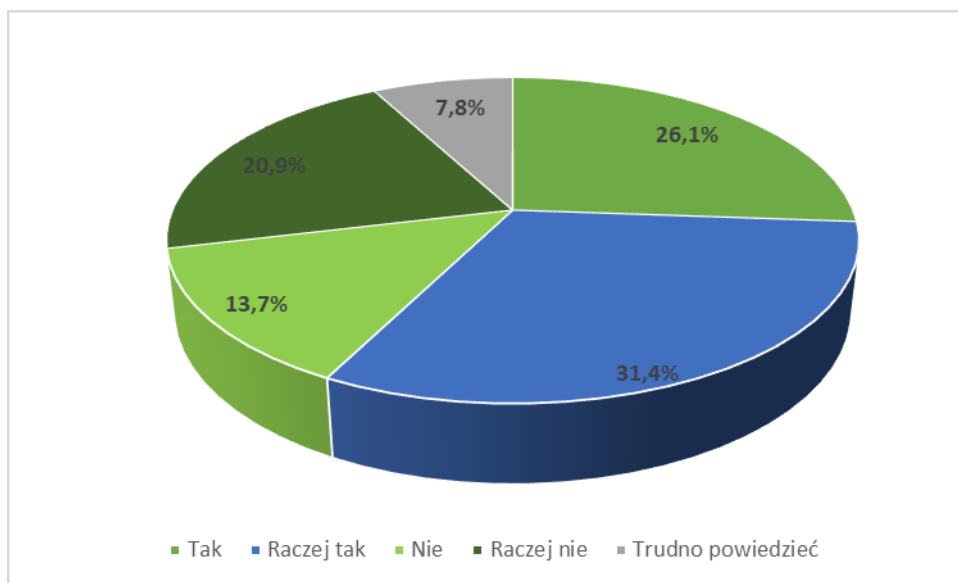
26. Ocena poziomu hałasu w mieście.

27. Gospodarka

28. Szanse rozwoju miasta oparte na infrastrukturze uzdrowiskowej.

Podsumowanie badania ankietowego

Według badań ankietowych przeprowadzonych w ramach Raportu Zrównoważonego Rozwoju Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński większość respondentów jest zadowolona z życia w Lidzbarku Warmińskim. O zadowoleniu świadczą wysokie noty dotyczące bliższego otoczenia ankietowanych (warunków mieszkaniowych, życia rodzinnego, kontaktów z przyjaciółmi, znajomymi, sytuacji finansowej gospodarstwa domowego, swojego stanu zdrowia).

Gospodarka. W przypadku dwóch pytań dot. sytuacji gospodarczej, społecznej oraz politycznej w Polsce i perspektyw na przyszłość ponad połowa respondentów odpowiedziały negatywnie. W ramach badań ankietowych zapytano mieszkańców również o potencjał gospodarczy Lidzbarka Warmińskiego.

Zdecydowana większość respondentów oceniła pozytywnie promocję walorów turystycznych i przyrodniczych Lidzbarka Warmińskiego. Taka sama ocena dotyczy badania Lidzbarka Warmińskiego jako miejsca atrakcyjnego turystycznie (zabytki, położenie, przyroda, baza noclegowo-gastronomiczna). 55% ankietowanych osób uważa, że miasto wykorzystało swój potencjał gospodarczy, natomiast 45% uważa, że miasto powinno szukać innych niż dotychczasowe kierunki rozwoju.

Jednym z kierunków rozwoju miasta określony w „Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński na lata 2014-2020” i realizowany przez władze miasta jest budowa uzdrowiska. Prawie połowa respondentów uważa, że realizacja tej inwestycji jest szansą na rozwój Lidzbarka Warmińskiego i regionu.

Spółeczeństwo. Oceniając sytuację społeczną mieszkańców, zdecydowana większość mieszkańców wskazała na niezadawalający i stosunkowo niski poziom zarobków. Dodatkowo połowa respondentów odpowiedziała, że w mieście jest problem ze znalezieniem pracy.

Ankietowani wskazali na występujący dobry poziom nauczania oraz dostępność do zajęć dodatkowych.

Podczas badań ankietowych zapytano mieszkańców, czy oferta spędzania wolnego czasu jest dostosowana do wszystkich mieszkańców, tj. do dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów. Zdecydowana większość respondentów oceniła ofertę w tym zakresie jako pozytywną. Zgodnie z przeprowadzonymi badaniami ponadto połowa ankietowanych oceniła ofertę kulturalną bardzo dobrze i dobrze. Potwierdzeniem bardzo dobrego poziomu oferty kulturalnej jest duże zainteresowanie wśród mieszkańców miasta i wysokie uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych.

Według badań ponadto połowa respondentów ocenia dostęp i poziom publicznych usług ochrony zdrowia jako niski ze względu na czas oczekiwania na wizytę u specjalisty jest zbyt długi.

Według przeprowadzonych badań większość respondentów czuje się bezpiecznie w miejscu zamieszkania.

Środowisko. Większość respondentów pozytywnie oceniła jakość środowiska naturalnego w Lidzbarku Warmińskim pod względem czystości miasta, czystości wód w mieście, jakości powietrza, stanu zieleni i związane z nią estetykę i ład przestrzenny miasta.

6.3. Analiza SWOT – warsztaty

Podczas spotkań warsztatów poproszono uczestników o wskazanie mocnych i słabych stron Lidzbarka Warmińskiego.

Mocne strony	Słabe strony
Walory przyrodnicze, atrakcyjne warunki przyrodnicze, Położenie, Stosunkowa wysoka jakość życia, rozpoznawalność miasta w skali Polski, Potencjał uzdrowiskowy (klimat, infrastruktura, rozwój oferty),	Brak kolei, Słaby poziom opieki zdrowotnej, Położenie komunikacyjne, Wzmożony ruch komunikacyjny, Niskie dochody mieszkańców, Zanieczyszczone powietrze – smog,

Diagnoza społeczno-gospodarcza Lidzbarka Warmińskiego

Finansowanie inwestycji przeciwnogowych, Poprawa bezpieczeństwa, Uzbrajanie terenów inwestycyjnych, System zachęt dla przedsiębiorców, Budowanie partnerstwa między podmiotami, Komunikacja miejska, Patriotyzm lokalny,	Brak urozmaiconej oferty edukacyjnej, Brak obwodnicy, Wykluczenie komunikacyjne z innymi ośrodkami,
--	---

7. Spis wykresów, rysunków i tabel

Rysunek 1. Położenie Lidzbarka Warmińskiego na tle Polski, województwa warmińsko-Mazurskiego, powiatu lidzbarskiego.....	5
Rysunek 2. I Obszar rewitalizacji w Lidzbarku Warmińskim	10
Rysunek 3. II Obszar rewitalizacji w Lidzbarku Warmińskim	10
Rysunek 4. Układ sieci drogowych w Lidzbarku Warmińskim.....	11
Rysunek 5. Położenie Lidzbarka Warmińskiego względem najważniejszych ośrodków miejskich	12
Rysunek 6. Mapa gęstości zaludnienia w podziale na siatkę heksagonalną	15
Rysunek 7. Zagrożenie powodziowe w Lidzbarku Warmińskim	28
Rysunek 8. Strefa ochrony uzdrowiskowej A, B, C.....	49
Rysunek 9. Analizowane jednostki w diagnozie porównawczej	93
Wykres 1. Struktura użytkowania gruntów w mieście Lidzbark Warmiński (%)	8
Wykres 2. Budynki mieszkalne w Lidzbarku Warmińskim w latach 2015 - 2019	14
Wykres 3. Mieszkania w Lidzbarku Warmińskim na 1000 mieszkańców w latach 2016 - 2020	15
Wykres 4. Ludność korzystająca z infrastruktury technicznej w 2019 r. (%).....	17
Wykres 5. Roczne średnie temperatury i opady w Lidzbarku Warmińskim.....	26
Wykres 6. Zmiana liczby ludności w latach 2015-2019, 2015=100.....	32
Wykres 7. Przyrost naturalny na 1000 ludności w latach 2015-2019.....	33
Wykres 8. Liczba ludności Lidzbarka Warmińskiego z podziałem na płeć w latach 2015 - 2020	33
Wykres 9. Ludność w wieku ekonomicznym w 2019 r. w Lidzbarku Warmińskim (%)	34
Wykres 10. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych w Lidzbarku Warmińskim (w latach 2016 - 2020	35
Wykres 11. Saldo migracji ogółem na 1000 ludności w latach 2016 - 2020.....	35
Wykres 12. Prognoza podziału grup ekonomicznych mieszkańców Lidzbarka Warmińskiego do roku 2030	37
Wykres 13. Osoby pracujące z podziałem na płeć w Lidzbarku Warmińskim w latach 2015-2019.....	38
Wykres 14. Pracujący na 1000 ludności w latach 2015 - 2019	38
Wykres 15. Stopa bezrobocia występująca w okresie pandemii	40
Wykres 16. Pomoc społeczna w Lidzbarku Warmińskim w latach 2016-2019	52
Wykres 17. Podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności w latach 2015 – 2019	75
Wykres 18. Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1000 ludności w latach 2015 – 2019.....	75
Wykres 19. Struktura podmiotów gospodarczych według sektorów gospodarki.....	76
Wykres 20. Podział podmiotów gospodarczych według klas wielkości w 2019 r.	78
Wykres 21. Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach w powiecie lidzbarskim w latach 2015-2018	81
Wykres 22. Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca powiatu lidzbarskiego w latach 2015-2018 (zł).....	82
Wykres 23. Wartość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach w powiecie lidzbarskim w 2018 r.	82
Wykres 24. Wartość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca w powiecie lidzbarskim w 2018 (zł).....	83
Wykres 25. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie lidzbarskim (w tys. zł)	83
Wykres 26. Wartość projektów na 1 mieszkańców w lata 2016 – 2019 (zł).....	86
Wykres 27. Dochody na 1 mieszkańca w latach 2015 – 2019	89
Wykres 28. Dochody własne na 1 mieszkańca w latach 2015-2019.....	90
Wykres 29. Wydatki na 1 mieszkańca w latach 2015 – 2019.....	91
Wykres 30. Wynik finansowy budżetu Lidzbarka Warmińskiego w latach 2015-2019.....	92
Wykres 31. Prognoza wyniku budżetowego w Lidzbarku Warmińskim w latach 2020 2030 (zł).....	92

Tabela 1. Wybrane dane statystyczne dotyczące gospodarki wodnej w Lidzbarku Warmińskim	18
Tabela 2. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w Lidzbarku Warmińskim	19
Tabela 3. Wybrane dane statystyczne dotyczące sieci kanalizacyjnej w Lidzbarku Warmińskim.....	19
Tabela 4. Ilość odpadów komunalnych zebrana z terenu Lidzbarka Warmińskiego w latach 2015-2019 (Mg)	21
Tabela 5. Koszty gospodarowania odpadami w latach 2015-2019 (zł)	22
Tabela 6. Prognoza ludności w Lidzbarku Warmińskim do 2030	36
Tabela 7. Struktura osób bezrobotnych w Lidzbarku Warmińskim w latach 2015 - 2019	39
Tabela 8. Barometr zawodów w powiecie lidzbarskim	41
Tabela 9. Frekwencja w wyborach w latach 2018-2020	60
Tabela 10. Potencjał turystyczny	62
Tabela 11. Podmioty gospodarcze w Lidzbarku Warmińskim w 2019 r.	74
Tabela 12. Podmioty gospodarcze z podziałem na spółki i osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w Lidzbarku Warmińskim w 2019 r.	74
Tabela 13. Struktura podmiotów gospodarki narodowej w Gminie Działdowo według sekcji PKD 2007	76
Tabela 14. Efektywność tarczy antykryzysowej w województwie warmińsko-mazurskim (stan na 09.10.2020)...	79
Tabela 15. Pomoc dla przedsiębiorców w ramach Tarczy Antykryzysowej realizowanej przez PUP w Lidzbarku Warmińskim (stan na 03.12.2020 r.).....	80
Tabela 16. Liczba podpisanych umów o dofinansowanie beneficjentów z Lidzbarka Warmińskiego (w okresie 2016 - 06.2020) – wartość narastająca	85
Tabela 17. Wartość umów o dofinansowanie projektów realizowanych przez beneficjentów z Lidzbarka Warmińskiego w perspektywie 2014-2020 (w okresie 2016 - 06.2020) – wartość narastająco.....	86
Tabela 18. Tabela porównawcza gmin miejskich w sferze przestrzennej, środowiskowej, społecznej i gospodarczej	96

Załącznik nr 1 Wzór ankiety w ramach Diagnozy społeczno-gospodarczej Lidzbarka Warmińskiego

Konsultacje społeczne prowadzone w ramach opracowywania „Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Lidzbarka Warmińskiego do roku 2030 wraz z Planem Rozwoju Uzdrowiska w Lidzbarku Warmińskim”

Szanowni Państwo!

W związku rozpoczęciem prac nad opracowaniem „Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Lidzbarka Warmińskiego do roku 2030 wraz z Planem Rozwoju Uzdrowiska w Lidzbarku Warmińskim” - dokumentu mającego określić kierunek rozwoju Miasta na najbliższe lata oraz priorytety samorządu w działaniach na rzecz zaspokojenia potrzeb mieszkańców, zwracamy się do Państwa z prośbą o wypełnienie poniższej ankiety. Ankieta ma odzwierciedlać rzeczywistą sytuację w Mieście oraz jej najważniejsze potrzeby. Zebrane w ten sposób dane pozwolą nam uwzględnić Państwa sugestie.

Licząc na współpracę zapewniamy jednocześnie, że ankieta jest anonimowa, a wyniki będą podawane wyłącznie w formie zbiorczej.

Z góry dziękujemy za wypełnienie ankiety

Marta Piskorz, Maria Majewska

Warmińsko-Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie

Proszę o wyrażenie opinii na temat wskazanych elementów związanych z funkcjonowaniem Miasta stawiając znak X w odpowiedniej rubryce.

Ankiety proszę wypełnić do 13 października 2020 r.

- 1. Które z poniższych obszarów powinny stanowić priorytet dla władz Państwa Miasta w perspektywie najbliższych lat (proszę ocenić w skali 1-4, gdzie 4 – bardzo istotne, 3 – istotne, 2 – średnio istotne, 1 – nieistotne)**

1. Edukacja
2. Kultura, rozrywka i sport
3. Infrastruktura miejska
4. Rozwój potencjału turystycznego
5. Budowa uzdrowiska
6. Poprawa jakości środowiska naturalnego
7. Rozwój transportu publicznego (autobusy miejskie)
8. Poprawa jakości systemu ochrony zdrowia
9. Poprawa bezpieczeństwa
10. Poprawa obsługi mieszkańców w urzędzie
11. Rozwój przedsiębiorczości

Inne, proszę wymienić maksymalnie dwa inne obszary i ocenić ich znaczenie

12.

13.

- 2. Proszę wymienić przykładowe (maksymalnie trzy) kluczowe działania / inicjatywy, jakie Państwa zdaniem władze Gminy powinny podjąć w każdym z poniższych obszarów. W przypadku braku działań, proszę o wpisanie „nie wiem”.**

12. Edukacji

.....
.....
.....

13. Kultury, rozrywki i sportu

.....
.....
.....

14. Infrastruktura miejska

.....
.....
.....

15. Rozwój potencjału turystycznego

.....
.....
.....

16. Budowa uzdrowiska

.....
.....
.....

17. Poprawa jakości środowiska naturalnego

.....
.....
.....

18. Rozwój transportu publicznego (autobusy miejskie)

.....
.....
.....

19. Poprawa jakości systemu ochrony zdrowia

.....
.....
.....

20. Poprawa bezpieczeństwa

.....
.....
.....

21. Poprawa obsługi mieszkańców w urzędzie

.....
.....
.....

22. Rozwój przedsiębiorczości

.....
.....
.....
12. [Dodatkowy obszar nr 1 wskazany przez respondenta]

.....
.....
.....

**3. Co w Pani/Pana miejscowości trzeba zrobić w pierwszej kolejności, w najbliższych latach?
(proszę o wymienić max. 3 inwestycje)**

1.....
2.....
3.....

4. Proszę o zaznaczenie 3 mocnych stron Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński:

- dobra infrastruktura (dostęp do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej)
- dobre warunki rozwoju przedsiębiorstw
- budowa uzdrowiska
- dostępność do dróg krajowych
- wysoki potencjał turystyczny (przyroda, dziedzictwo historyczne, atrakcje turystyczne)
- stosunkowo wysoka jakość życia i poziom bezpieczeństwa
- prężny samorząd
- inne (jakie?)
.....

5. Proszę o zaznaczenie 3 słabych stron Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński:

- brak atrakcyjnych ofert pracy
- zły stan dróg i chodników
- słaby dostęp do opieki medycznej
- brak zróżnicowanej oferty edukacyjnej ponadpodstawowej
- brak perspektyw dla młodych ludzi
- niskie dochody mieszkańców
- stosunkowo wysokie ceny nieruchomości
- brak połączenia kolejowego
- niska jakość dróg krajowych (duży ruch, stosunkowo długi czas dojazdu do większych ośrodków)

- narastający problem jakości powietrza (smog)
 - małe zróżnicowanie usług okołoturystycznych (restauracje, bary, sklepy z pamiątkami)
 - inne (jakie?)
-

6. Proszę o zaznaczenie 3 największych zagrożeń dla rozwoju obszaru Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński:

- bariery rozwoju przedsiębiorczości (np. brak terenów inwestycyjnych, wysokie podatki, zmieniające się przepisy prawne)
 - trudności budżetowe miasta
 - starzejące się społeczeństwo
 - ucieczka ludzi młodych do większych miast
 - duża atrakcyjność turystyczna innych miast w regionie
 - inne (jakie?)
-

7. Proszę o zaznaczenie 3 szans rozwojowych dla obszaru Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński:

- środki z Unii Europejskiej
 - wysoka rozpoznawalność Lidzbarka Warmińskiego w skali regionu i kraju
 - wzrastający popyt na usługi uzdrowiskowe
 - wzrastająca popularność trendów, eko, slow, życia w zgodzie z naturą
 - instytucjonalne wsparcie rozwoju przedsiębiorczości
 - budowanie relacji między miastami regionalnymi i krajowymi (Cittaslow, Uzdrowiska Warmii i Mazur)
 - inne (jakie?)
-

8. Proszę dokończyć zdanie: *Uważam, że Lidzbark Warmiński jest*

.....

.....

.....

Załącznik nr 2 Wzór ankiety w ramach Raportu Zrównoważonego Rozwoju Gminy Miejskiej Lidzbark Warmiński w 2018 r.

1. Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z życia w Lidzbarku Warmińskim

- Zdecydowanie tak
- Raczej tak
- Raczej nie
- Zdecydowanie nie

2. Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z ...? :

Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z ...?	Zdecydowani e tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowani e nie
warunków mieszkaniowych				
kontaktów z przyjaciółmi, znajomymi				
pracy zawodowej				
sytuacji finansowej gospodarstwa domowego				
z życia rodzinnego				
perspektyw na przyszłość				
stanu swojego zdrowia				
ogólnej sytuacji gospodarczej, społecznej oraz politycznej w Lidzbarku Warmińskim				
ogólnej sytuacji gospodarczej, społecznej oraz politycznej w Polsce				

4. Problemy społeczne

Pytania	Bardzo dobrze	Dobrze	Ani dobrze, ani źle	Źle	Bardz o źle	Trudno powiedzieć
Jak ocenia Pan(i) dostępność pomocy społecznej w mieście?						
Jak ocenia Pan(i) sposób rozwiązywania problemów społecznych i profilaktyki (ubóstwo, uzależnienia, bezrobocie, przemoc w rodzinie)?						
Jak ocenia Pan(i) dochody mieszkańców Lidzbarka Warmińskiego?						

5. Jaki jest poziom Pana(i) dochodów netto („na rękę“)?

- nie osiągam żadnych dochodów
- do 1 000 zł
- od 1 000, 01 zł do 1 700 zł
- 1 700,01 zł do 2 200 zł

- 2 200,01 zł do 2 700 zł
 - 2 700,01 zł do 3 500 zł
 - powyżej 3 500,01 zł
6. Jak Pan(i) ocenia poziom szkół w mieście (dostępność i jakość kształcenia)?
- Bardzo dobry
 - Dobry
 - Średni
 - Niski
 - Trudno powiedzieć
7. J Jak Pan(i) ocenia dostępność zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży?
- Bardzo dobrze
 - Dobrze
 - Źle
 - Trudno powiedzieć
8. Czy Pana(i) zdaniem liczba przedszkoli i żłobków w mieście jest wystarczająca?
- Tak
 - Nie
 - Trudno powiedzieć
9. Jak ocenia Pan(i) dostęp i poziom publicznych usług ochrony zdrowia (NFZ)?
- Bardzo dobry
 - Dobry
 - Ani dobry, ani zły
 - Raczej niski
 - Niski
 - Trudno powiedzieć
10. Jak ocenia Pan(i) czas oczekiwania na wizytę w najbliższej przychodni do...? Lekarza rodzinnego
- Krótki
 - Długi
 - Średni
 - Trudno powiedzieć
11. Jak ocenia Pan(i) czas oczekiwania na wizytę w najbliższej przychodni do...? Lekarza specjalisty
- Krótki
 - Długi
 - Średni
 - Trudno powiedzieć
12. Jak ocenia Pan(i) stan ulic w mieście?
- Dobrze
 - Średnio

- Żle
- Trudno powiedzieć

13. Jak ocenia Pan(i) dostępność miejsc parkingowych w mieście?

- Wystarczająca
- Za mała
- Za duża
- Trudno powiedzieć

14. Czy uważa Pan(i), że w mieście jest potrzebna strefa płatnego parkowania?

- Tak
- Nie
- Trudno powiedzieć

15. Jak ocenia Pan(i) połączenia komunikacyjne (środkami transportu publicznego) z:

Jak ocenia Pan(i) połączenia komunikacyjne (środkami transportu publicznego) z:	Bardzo dobre	Dobre	Średnie	Złe	Trudno powiedzieć
Olsztynem					
Warszawą					
Gdańskiem					
Okolicznymi miejscowościami - do 25 km					

16. Czy uważa Pan(i), że Lidzbark Warmiński potrzebuje komunikacji miejskiej?

- Tak
- Nie
- Trudno powiedzieć

17. Jak ocenia Pan(i) infrastrukturę sportowo-rekreacyjną (boiska, sale sportowe, baseny, place zabaw, siłownie zewnętrzne, parki, ławeczki) w mieście?

- Bardzo dobrze
- Dobrze
- Średnio
- Żle
- Nie wiem, trudno powiedzieć

18. Jak ocenia Pan(i) ofertę sportowo-rekreacyjną (np. oferta klubów sportowych, imprezy sportowe, mecze, rajdy) w mieście?

- Bardzo dobrze
- Dobrze
- Średnio
- Żle
- Nie wiem, trudno powiedzieć

19. Jak ocenia Pan(i) ofertę kulturalną w mieście?

- Bardzo dobrze
- Dobrze
- Średnio
- Źle
- Nie wiem, trudno powiedzieć

20. Czy oferta spędzania czasu wolnego jest dostosowana do wszystkich mieszkańców miasta (dzieci, młodzieży, dorosłych, seniorów)?

- Tak
- Nie
- Trudno powiedzieć

21. Ile razy w roku uczestniczy Pan w wydarzeniach kulturalnych na terenie miasta?

- Nie uczestniczę
- 1-2 razy do roku
- 3-5 razy do roku
- 6 i powyżej

22. Czy czuje się Pan(i) bezpiecznie w miejscu swojego zamieszkania?

- Tak
- Raczej tak
- Nie
- Raczej nie
- Trudno powiedzieć

23. Jak ocenia Pan(i) funkcjonowanie...?

	Bardzo dobrze	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
Policji w mieście				
Straży Miejskiej w mieście				
Straży Pożarnej w mieście				

24. Czy w najbliższej okolicy Pana(i) miejsca zamieszkania...

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
Zdarzają się kradzieże			
Zdarzają się rozboje			
Zdarzają się akty wandalizmu (niszczenie ławek, zieleni, placów zabaw, murów, przestrzeni publicznej)			
Jest łamana cisza nocna			
Są łamane przepisy ruchu drogowego (niebezpieczna jazda, nieprawidłowe parkowanie itp.)			
W miejscach publicznych można spotkać osoby pijane i/lub pijące alkohol, zażywające środki psychoaktywne			

W miejscach publicznych można spotkać osoby żebrzące, zaczepiające przechodniów.			
--	--	--	--

25. Jak ocenia Pan(i) ilość terenów zielonych w mieście?

- Za mało
- W sam raz
- Za dużo
- Trudno powiedzieć

26. Środowisko

	Bardzo dobrze	Dobrze	Źle	Bardzo źle	Trudno powiedzieć
Jak ocenia Pan(i) stan zieleni w mieście?					
Jak ocenia Pan(i) estetykę i ład przestrzenny miasta?					
Jak ocenia Pan(i) jakość powietrza w mieście?					
Jak ocenia Pan(i) czystość wód w mieście?					
Jak ocenia Pan(i) poziom czystości miasta? (liczba śmietników, częstotliwość ich opróżniania, prace porządkowe)					

27. Jak ocenia Pan(i) poziom hałasu w mieście?

- Bardzo niski
- Niski
- Średni
- Wysoki
- Bardzo wysoki
- Trudno powiedzieć

28. Gospodarka

	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Czy uważa Pan(i), że Lidzbark Warmiński oferuje mieszkańcom godne warunki życia i perspektywy rozwoju?				
Czy uważa Pan(i), że Lidzbark Warmiński oferuje mieszkańcom godne warunki życia i perspektywy rozwoju?				
Czy uważa Pan(i), że miasto wykorzystało już swój potencjał gospodarczy i powinno szukać innych niż dotychczasowe kierunków rozwoju?				
Czy uważa Pan(i), że Lidzbark Warmiński jest miejscem atrakcyjnym turystycznie?				

Diagnoza społeczno-gospodarcza Lidzbarka Warmińskiego

(zabytki, położenie, przyroda, baza noclegowo-gastronomiczna)?				
Czy w Pan(i) ocenie promocja walorów turystycznych i przyrodniczych Lidzbarka Warmińskiego jest wystarczająca?				

29. Czy widzi Pan(i) szansę rozwoju miasta opartą na infrastrukturze uzdrowiskowej?

- Tak
- Raczej tak
- Nie
- Raczej nie
- Trudno powiedzieć